

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE TERÖR VE TERÖR ÖRGÜTLERİNİN
SÜREKLİLİĞİNE SEBEP OLAN FAKTÖRLER: PKK ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
ZÜLKÜF GÖCE

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ARI

BOLU 2019

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Zülküf GÖCE'ye ait "Türkiye'de Terör ve Terör Örgütlerinin Sürekliliğine Sebep Olan Faktörler: PKK Örneği " adlı çalışma, jürimiz tarafından **Kamu Yönetimi** Anabilim Dalında **Yüksek Lisans Tezi** olarak oy birliğiyle/ oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

05.07.2019

Unvan, Adı, Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ARI <i>m arı</i>
Üye : Doç. Dr. Gökhan TELATAR <i>[Signature]</i>
Üye : Doç. Dr. Sibel AKGÜN <i>[Signature]</i>

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

[Signature]

Doç. Dr. Yaşar AYYILDIZ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ETİK UYGUNLUK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “**Türkiye’de Terör ve Terör Örgütlerinin Sürekliliğine Sebep Olan Faktörler: PKK Örneği**” başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başvurulan kaynaklardan yapılan alıntılarının adlarının bilimsel kurallara uygun olarak metin içinde, dipnotlarda ve kaynaklarda gösterildiğini, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Zülküf GÖCE

05.07.2019

ÖN SÖZ

Şüphesiz ki dünyanın hemen hemen her bölgesinde ülkelere yönelik eylem yapan terör örgütleri vardır. Bu örgütler belirledikleri amaçlara göre çeşitlilik gösterirler. Türkiye de çeşitli terör örgütlerinin tehditlerine maruz kalmıştır. Bu tehditlerinin en büyüğünü PKK oluşturmuştur. PKK terör örgütü Türkiye gündemine oturduğundan bu yana ülkece PKK terörünün nasıl bitirileceğini konuşuyoruz, terörü bitirmek için yöntemler arıyoruz, öneriler sunuyoruz.

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmada Türkiye'nin siyasi düzenine yönelik en büyük tehditlerden birini oluşturan, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri başta olmak üzere etnik bölücülük kapsamında faaliyetlerini sürdüren PKK'nın bitmemesinin arkasındaki faktörler araştırılmış ve uzun süre mevcudiyetini nasıl sağladığı incelenmek istenmiştir. Hazırlanan bu çalışmanın yıllardır PKK terörüyle uğraşan Türkiye için yetersiz kalan PKK üzerindeki araştırmalara önemli katkı sağlaması ve literatüre yeni bir değer katması bizleri mutlu edecektir.

Çalışmamın başından itibaren rehberliği, anlayışı ve katkılarıyla yardımlarını esirgemeyen, gerekli zamanı ayırarak çalışmamın her aşamasını titizlikle takip eden ve beni cesaretlendiren danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Mehmet ARI'ya teşekkürlerimi sunarım. Değerli görüş ve bilgilerini benimle paylaşarak, çalışma süresince bana yardımda bulunan, kaynak temininde yardımcı olan ve çalışmam süresince desteğini hissettiren arkadaşlarıma teşekkür ederim.

“Abstract” bölümünün yazılmasında yardımcı olan arkadaşım Gökhan BENK'e ve bana duydukları güven ve daima yanımda oldukları hissettiren, maddi manevi desteğini esirgemeyen aileme çok teşekkür ederim.

Zülküf GÖCE

05.07.2019

ÖZET

TÜRKİYE’DE TERÖR VE TERÖR ÖRGÜTLERİNİN SÜREKLİLİĞİNE SEBEP OLAN FAKTÖRLER: PKK ÖRNEĞİ

Zülküf GÖCE

Yüksek lisans Tezi

Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Siyaset Bilimi Bilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ARI

Temmuz 2019, 170 + xiv Sayfa

Türkiye uzun bir süre çeşitli terör örgütlerinin hedefindeki bir ülke olmuş ve olmaya da devam etmektedir. Türkiye’ye yönelik en önemli terör saldırılarının başında PKK terör örgütü gelmektedir. PKK terörü gerek ekonomik olsun gerek insani olsun birçok yönden ciddi zararlara neden olmuş ve Türkiye’nin en büyük sorunlarından birini teşkil etmiştir. Türkiye, PKK terörüyle mücadelede önemli başarı sağlamıştır. Ancak bütün çabalarına ve gayretlerine rağmen etnik-ayrılıkçı terörü tamamıyla ortadan kaldırması mümkün olmamıştır. Bunun nedeni terör örgütlerini yaşatan ve hayatta tutan dış destek, önemli finans kaynaklarına sahip olmak, üye katılımlarının devamlılığı gibi birçok önemli faktörlerin PKK terör örgütü tarafından geniş kapsamlı bir şekilde kullanılması olmuştur. PKK, faaliyetlerini yürütmek ve sürekli hale getirmek için çeşitli kaynaklara yönelmek zorundadır. Çünkü terör faaliyetleri süreklilik gerektiren faaliyettir. Bu çerçevede PKK, devamlılığına etki edecek faktörlerden aynı anda hepsinden yararlanmaktadır. Bu bağlamda da Türkiye’nin PKK terörünü tamamıyla yok etmesi için PKK’nın bütün kaynaklarını kurutması gerekir. Ancak bu sayede terörün devamlılığının önüne geçebilir. Aksi takdirde teröre karşı tam anlamıyla başarı sağlamak hayal olacaktır. Bu çalışmada Türkiye’ye yönelik en büyük terör tehdidini oluşturan ve Türkiye’nin gündemini uzun süre meşgul eden bölücü terör örgütü

PKK'nın kuruluşundan günümüze kadar sürekliliğini sağlayan etmenlerin neler olduğu incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Terör, Terörizm, Terör Örgütleri, PKK, Terörün Sürekliliği.

ABSTRACT**FACTORS CAUSESING TERRORISM AND THE CONTINUITY OF
TERROR ORGANIZATION IN TURKEY: PKK EXAMPLE****ZÜLKÜF GÖCE****Master Thesis****Department of Public Administration****Department of Political Science****Advisor: Asts. Prof. Mehmet ARI****July 2019, 170 + xiv Pages**

Turkey has been a target of various terrorist organizations for a long time and continue to be a target. The PKK is one of the most important terrorist organization attacks against Turkey. PKK terrorism has caused serious damages in a way such as economic and humanitarian and has constituted one of the biggest problems. Turkey has achieved significant success in the fight against PKK terrorism. However, despite Turkey's all efforts, it has not been possible to completely eliminate ethnic-separatist terror. This has been due to the extensive use of many important factors, such as external support, vital financial resources, and the continuity of member participation, which keep terrorist organizations alive. The PKK has to turn to various resources in order to carry out its activities and make it permanent. Because terror activities are a process that requires continuity. Within this framework, the PKK benefits from all of the factors that will affect its continuity. In this context, Turkey's need to cut all their resources to destroy the PKK terrorist organization completely. Only in this way can prevent the continuation of terrorism. Otherwise,quest for success against terrorism will only remain a figment of imagination.In that regard, this study discusses how PKK constitutes the biggest terrorist threat to Turkey and the roles of the afore mentioned factors in ensuring the continuity of the separatist terrorist organization known as PKK.

Key words: Terror, Terrorism, Terrorist Organizations, PKK, Continuity of
Terrorism

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI_	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ETİK UYGUNLUK BEYANI.....	iii
ÖN SÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM	
1. TERÖR VE TERÖRİZM'E DAİR TANIMLAR	7
1.1. Terör, Terörizm ve Terörist Kavramları	8
1.1.1. Terör Kavramı.....	9
1.1.2. Terörizm Kavramı.....	14
1.1.3. Terörist Kavramı	18
1.2. Terörün Türleri.....	22
1.2.1. Siyasal Terör	22
1.2.2. Etnik Terör	23
1.2.3. Dini Motifli Terör	24
1.2.4. Kimyasal, Nükleer ve Biyoterör	25
1.2.5. Siber Teknolojik (Bilgisayar) Terör	28
1.2.6. Uluslararası Terörizm	29
1.2.7. Narko Terör.....	30
1.2.8. İdeolojik Terör	30
1.3. Terörizmin Unsurları.....	31
1.3.1. İdeoloji Unsuru	32

1.3.2. Örgüt Unsuru	33
1.3.3. Eylem (Şiddet) Unsuru	34
1.4. Terör Örgütlerinin Terörist Eylemlerinin Amaçları.....	36
1.4.1. Propaganda Yapmak	37
1.4.2. Örgüt Elemanlarına Moral Vermek	38
1.4.3. İntikam Almak	39
1.4.4. Toplumun Direnme Gücünü Kırmak.....	39
1.4.5. Halkın ve Güvenlik Güçlerinin Moralini Bozmak ve Bunları Şiddete Yöneltmek.....	40
1.4.6. Otoriteyi Sarsmak	41

II. BÖLÜM

2. TÜRKİYE VE TERÖR	43
2.1. Türkiye'ye Yönelik Ortaya Çıkan Terör Örgütleri	46
2.1.1. ASALA Terör Örgütü	47
2.1.2. Hizbullah Terör Örgütü	51
2.1.3. PKK (Partiya Karkeren Kürdistan) Terör Örgütü.....	55
2.1.3.1. PKK - ASALA İlişkisi.....	61
2.1.3.2. PKK – Hizbullah İlişkisi.....	63
2.1.4. Sol Terör Örgütleri.....	64
2.1.4.1. DHKP/C (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/ Cephesi) Terör Örgütü	65
2.1.4.2. TKP/ML-Konferans (Türkiye Komünist Partisi /Marksist- Leninist- Konferans) Terör Örgütü.....	66
2.1.4.3. MKP (Maoist Komünist Partisi) Terör Örgütü.....	66
2.1.4.4. MLKP (Marksist Leninist Komünist Partisi) Terör Örgütü	67
2.1.4.5. THKO (Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu)	68
2.1.4.6. TDP (Türkiye Devrim Partisi)	68
2.1.4.7. THKP/C Devrimci Sol (Türkiye Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi).....	69
2.1.5. FETÖ (Fethullahçı Terör Örgütü).....	69

III. BÖLÜM

3. TERÖR ÖRGÜTÜ PKK'NIN MEVCUDİYETİNİ SAĞLAYAN ETMENLER	73
3.1. Terörün Finans Kaynakları	75
3.1.1. Yasadışı Finans Kaynakları	77
3.1.1.1. Uyuşturucu Ticareti	79
3.1.1.2. Kaçakçılık	85
3.1.1.3. Soygun Gasp ve Haraç	88
3.1.1.4. Sahtecilik	89
3.1.2. Yasal Finans Kaynakları	90
3.1.2.1. Örgütsel Yayınlar	91
3.1.2.2. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar	92
3.1.2.3. Aidat ve Bağışlar	93
3.1.2.4. Sosyal Organizasyonlar	94
3.1.2.5. Ticari İşletmeler	94
3.2. Yabancı Devlet Yardımları	95
3.2.1. Suriye	100
3.2.2. İran	101
3.2.3. Irak	103
3.2.4. Yunanistan	105
3.2.5. Almanya	106
3.2.6. Fransa	108
3.2.7. İngiltere	109
3.2.8. Rusya	110
3.2.9. Ermenistan	112
3.2.10. ABD	114
3.3. Medyanın Etkisi	117
3.4. Psikolojik Savaşın Kazanılması	125
3.5. Halkın Rolü	129
3.6. Eleman ve Militan Üyelerinin Artması	132
3.7. Eylemlilik	138

IV. BÖLÜM

4. SONUÇ142

KAYNAKLAR149

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AKP	: Adalet ve Kalkınma Partisi
ASALA	: Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu
BBC	: Britanya Yayın Kuruluşu
CIA	: Merkezî İstihbarat Teşkilatı/ABD İstihbarat Servisi
DEA	: Uyuşturucu ile Mücadele İdaresi/ABD
Dev-Genç	: Devrimci Gençlik
DHKP/C	: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/ Cephesi
ERNK	: Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi
ETA	: Bask Yurdu ve Özgürlük
EUROPOL	: Avrupa Polis Teşkilatı
FEK-BEL	: Belçika Kürt Dernekleri Federasyonu
FETÖ	: Fethullahçı Terör Örgütü
HKO	: Halkın Kurtuluş Ordusu
IRA	: İrlanda Cumhuriyet Ordusu
İŞİD	: Irak Şam İslam Devleti
İTERPOL	: Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı
KCK	: Koma Civaken Kürdistan/Kürdistan Topluluklar Birliği
KDP	: Kürdistan Demokratik Partisi
KDP	: Kürdistan Demokrat Partisi
KGB	: Devlet Güvenlik Komitesi/ SB istihbarat ve gizli servisi
KKK	: Kürdistan Demokratik Konfederalizm
KOM	: Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele
KONGRE-GEL	: Halk Kongresi
KON-KURD	: Avrupa Kürt Dernekleri Konfederasyonu
KYB	: Kürdistan Yurtseverler Birliği
M.S	: Milattan Sonra

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MİT	: Milli İstihbarat Teşkilatı
MKP	: Maoist Komünist Partisi
MLKP	: Marksist Leninist Komünist Partisi
MOSSAD	: İstihbarat ve Özel Operasyonlar Enstitüsü
NATO	: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
PDY	: Paralel Devlet Yapılanması
PJAK	: Kürdistan Özgür Yaşam Partisi
PKK	: Partiya Karkeren Kürdistan/Kürdistan İşçi Partisi
PYD	: Partiya Yekitiya Demokrat- Demokratik Birlik Partisi
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDP	: Türkiye Devrim Partisi
TEMÜH	: Terörle Mücadele ve Harekat Daire Başkanlığı
THKO	: Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu
THKP/C	: Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi
THY	: Türk Hava Yolları
TİİKP	: Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi
TİKKO	: Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu
TKİH	: Türkiye Komünist İşçi Hareketi
TKP	: Türkiye Komünist Partisi
TKP/ML	: Türkiye Komünist Partisi /Marksist- Leninist
TMLGB	: Türkiye Marksist Leninist Gençlik Birliği
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
UNODC	: Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi
YDK	: Kürt Demokratik Halk Birlikleri
YPG	: Yekîneyên Parastina Gel/ Halk Koruma Birlikleri

GİRİŞ

Terör ve terörizm olgusu hiç şüphesiz günümüzün en büyük problemlerindedir. Terörün Türkiye’de ve dünyanın birçok yerinde acı verici ve yıkıcı etkisi günden güne artmaktadır. Terörün sürekli popülaritesini arttırması toplumda bıraktığı yıkımlar ile aynı nispettedir. Küresel çapta insanlık 11 Eylül 2001 saldırısından sonra uluslararası bir boyut kazanan terörün acı yönüyle yüzleşmeye başlamıştır. Bu tarihten itibaren uluslararası alanda terör ve terörizm üzerine daha çok yoğunlaşmış, terörizmle mücadeleye daha fazla önem verilmiştir.

Terör, bir ülkenin maddi ve manevi olarak birçok açıdan zarara uğramasına ve ekonomik, siyasal, sosyal, kültürel vb. birçok yönden geri kalmasına neden olan bir etkidir. Bu durum terörü maşa olarak kullanan ülkelerin gelişmesine kuvvet verirken teröre muhatap kalan ülkelerin ise zararını arttırmaktadır. Çünkü terörle mücadele içerisinde olan ülkeler finansal kaynaklarının büyük bir bölümünü terör olaylarını engellemek için ayırmakta ve harcamalarının büyük bir kısmı savunma sanayine gitmektedir. Bu doğrultuda terörle mücadele eden ülkelerin gelişmesi büyük oranda engellenmektedir. Diğer taraftan küresel güçler, teknolojik silah patronları kendi ürettikleri silahları hem terör örgütlerine hem de teröre muhatap olan ülkelere satarak ekonomilerine güç katmaktadırlar (Acar 2012: 71).

Günümüz siyasal alanda bütün devletlerin en önemli amacı ulusal çıkarlarını korumaktır. Uluslararası güç dengesinin değişmesi sonucu artık doğrudan sıcak savaşların yerini daha az risk ve maliyet içeren savaş metotları almıştır. Günümüzde de terör bir devletin başka bir devleti zayıflatmak için kullanacağı en önemli savaş stratejisi haline gelmiştir. 11 Eylül saldırısından sonraki süreç artık yeni stratejilerin ve yeni paradigmaların ilk belirtilerinin ortaya çıkışı olarak algılanabilir. Yeniden çizilen dünya coğrafyasına yeni aktörler dahil olmuştur. Terör bu aktörlerin bazen gizli bazen

açık temel stratejisi olmuştur. Terörün savaş yöntemi olarak kullanılması ve destek bulması sonucu dünyanın birçok yerinde terör örgütlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ortaya çıkan terör örgütleri toplumların değerlerini yok etmektedir. Düşman olarak gördükleri ülkeleri gizli savaş yöntemi olarak adlandırdıkları terörle zayıflatmak için neredeyse bütün küresel güçler maşa olarak kullanacağı bir terör örgütü oluşturmuştur. Bu aktörler kendi emellerini gerçekleştirmek için ülkelerin istismara açık yönlerinden faydalanarak terörizmin yaygınlaşmasına yol açmakta ve amaçlarını terörü kullanarak gerçekleştirmektedir.

Bir ülkenin mevcut sistemini tehdit eden, varlığını ve bütünlüğünü hedef alan, siyasal amaçlarına ulaşmak için her türlü şiddet kullanmayı meşru gören bir sistemin aracı olan terörizm de, kullanılan şiddet sistematik ve bilinçli bir şiddettir. Bu noktadan hareketle terör örgütleri şiddetin organize olmuş biçimidir.

Kuruluş aşamasını tamamladıktan sonra eylemlerde bulunmak isteyen terör örgütlerinin en önemli meselesi yaşamlarını devam ettirmektir. Bu doğrultuda ana önceliği hayatta kalmak olan terör örgütleri varlıklarının devamı ve çıkarları doğrultusunda mutlaka çeşitli meşruiyetler ararlar ve devletlerle sıcak temasa geçmekten kaçınmazlar. Böylelikle önemli desteklere ulaşan terör örgütleri sürekli yeni boyutlar kazanarak, farklı kimliklere bürünerek, çeşitli taktikleri ile karşımıza çıkmaktadır. Dahası devasa güçlere ulaşan terör örgütleri bazen terörü üretenlerden bağımsız hale gelmekte ve daha büyük tehlikeye dönüşebilmektedir.

Türkiye’de ve dünyada önemli dönüşümler yaşanmaktadır. Bölgede yeniden yapılanmalar olmakta ve Türkiye’ye karşı tehdit oluşturan terör odakları eskisinden daha da fazla güç kazanmaktadır. Türkiye’ye yönelik terörü destekleyenler zaman zaman değişmekte ve terör olgusu sürekli canlı tutulmaktadır.

Türkiye, bölgedeki stratejik ve jeopolitik öneminden dolayı devletlerin ve devletlerin savaş aracı olarak kullandığı terör örgütlerinin sürekli hedefinde olan bir ülke olmuştur. Bu açıdan baktığımızda terör Türkiye’ye yabancı bir kavram değildir. Türkiye, terör konusunda en çok mağdur olan ülkelerden birisidir. Kuruluşundan

günümüze kadar terör faaliyetleri kapsamında farklı isimlerde birçok terör örgütüyle mücadele etmiştir. Terörün ilk nüveleriyle 1960'larda tanışan Türkiye, 1970'li yıllarda sağ-sol çatışmasıyla karşı karşıya kalmış, ardından Ermeni terör örgütü ASALA sahneye çıkmıştır. Türkiye'de kendine taban oluşturamayan ASALA yerini PKK'ya bırakmıştır. Sonraki yıllar Türkiye, bölücü terör ve dini motifli terörün yuvası haline gelmiş, ardı arkası kesilmeyen terör silsilesi devam etmiştir. Türkiye'nin varlığına yönelik ortaya çıkan terör örgütleri arasında bitmeyen senaryolarıyla Türkiye'yi terörizm kapsamında en çok uğraştıran, gerek sosyal ve siyasal gerek ekonomik ve psikolojik yönden birçok yıkıma uğratan, kültürel ve toplumsal bütünlüğüne zarar veren, ulusal ve uluslararası alanda en çok dikkat çeken terör örgütü PKK olmuştur.

Terör örgütü PKK Türkiye'de uzun yıllar faaliyetlerini ve eylemlerini devam ettirmiş, günümüzde de hala devam ettirmektedir. Birçok ülkelerle siyasi ilişkiler kurarak bölgede etkisini arttırmıştır. Dağ yapılanması şeklinde zuhur eden örgüt büyük bir tehdit haline gelmiştir.

Terör faaliyetleri devamlılık gerektiren faaliyettir. Terör örgütleri ve PKK için en vahim, korkunç durum varlıklarını sürdürebilme becerisini kaybetmektir. PKK terör örgütü ortaya çıktığı günden bu yana varlığını devam ettirebilmek ve faaliyetlerini sürdürebilmek için çeşitli yöntemlere başvurmuştur. PKK, sürekliliğini sağlamaya yönelik yöntemleriyle Türkiye'nin varlığına yönelik ortaya çıkan terör örgütleri arasında en uzun süre varlığını koruyan örgüt olmuştur. Türkiye, yakın zamana kadar PKK ile mücadelede genel olarak askeri güç kullanımı ve silahlı mücadele yöntemini kullanmıştır. Bu gün gelinen aşamada ise Türkiye çok boyutlu bir mücadele sergilemeye çalışmaktadır. PKK terör örgütüne karşı uzun süre mücadele veren Türkiye, bugün gelinen noktada belli bir oranda başarı sağlamış olsa da PKK terörünü tam olarak bitirebilmiş değildir.

Araştırmanın Konusu

Bu çalışmanın konusu terör açısından hassas bir ülke olan Türkiye'nin varlığına yönelik en büyük tehdit olarak ortaya çıkan PKK terör örgütünün uzun yıllar boyunca

sürekliliğini sağlayan etmenlerin neler olduğunu kapsamaktadır. Tarihsel süreç içerisinde Türkiye'nin gündemini en çok meşgul eden bölücü terör örgütü PKK'nın bitmeme sebebi araştırılmış ve PKK'nın beslendiği kaynakların kurutulmadığı sürece bitirilemeyeceği üzerinde durulmuştur. PKK'nın kullandığı mevcut güç metotlarının örgütün varlığını devam ettirmesine yönelik nasıl bir etkiye sahip olduğu tartışılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Terörizm konusunda Türkiye'de ve dünyada çok kapsamlı bir literatür oluşmuştur. PKK özeline baktığımız zaman ise oluşan literatür uzun süre PKK terörüyle mücadele veren Türkiye için yetersiz kalmaktadır. Bu çalışmada Türkiye'nin varlığına ve bütünlüğüne günümüze kadar en büyük tehdit olarak ortaya çıkan ve hayatta kalmak için sürekli strateji ve taktik geliştiren PKK terörünü besleyen, yaşatan ve sürekliliğine neden olan faktörler belirtilmiştir. PKK terörünün varlığına etki eden bütün faktörler ortadan kaldırılmadığı sürece terörün bitirilemeyeceğine vurgu yapılmıştır. Araştırmanın pratik önemi PKK'nın varlığını sürdürme bağlamında hangi kaynaklardan beslendiğinden haberdar olmayı sağlamaktadır. Bu noktada terörün süreklilik arz etmesinin nedenleri üzerinde detaylı bilgiler içermesinden ve literatüre önemli bir katkı sağlayacağından dolayı önemli görülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı Türkiye'nin varlığına yönelik tehdit olarak ortaya çıkan bölücü terör örgütü PKK'nın 40 yıla yakın bir sürede varlığını nasıl sürdürdüğü, terörist faaliyetlerini nasıl devam ettirdiği, mevcudiyetini devam ettirebilmesi için hangi yöntemleri kullandığı hakkında bilgi vermek ve PKK terör sorununun nasıl çözüleceği ile ilgili önerilerde bulunmaktır. Bu bağlamda araştırma aşağıdaki sorular çerçevesinde şekillenmiştir:

- ✓ Terör, terörizm nedir? Ve terörist kimdir?
- ✓ Terörizm konusunda niçin ortak bir tanımlama yapılamamaktadır?
- ✓ Terörizm suçunun oluşabilmesi için gerekli unsurlar nelerdir?

- ✓ Türkiye'nin varlığına yönelik tehdit olarak ortaya çıkan terör örgütleri hangileridir?
- ✓ PKK'nın varlığını devam ettirmek için kullandığı finans kaynakları nelerdir?
- ✓ PKK'nın mevcudiyetini sağlamaya yönelik örgüte doğrudan ve dolaylı olarak destek veren ülkeler hangileridir?
- ✓ PKK terör örgütünün sürekliliğinde medya nasıl bir etkiye sahiptir?
- ✓ Halk desteğinin ve terör örgütü üye sayısının artmasının PKK terörün sürekliliğindeki rolü nedir?
- ✓ Eylemlilik ve psikolojik savaşta üstünlük sağlamanın PKK'nın varlığı için önemi nedir?

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma temelde nitel araştırma yöntemine göre yapılmıştır. Terör, terörizm, terör örgütleri ve terörün sürekliliği konusunda yazılmış kitap, makale, dergi, rapor, gazete, tez gibi birçok kaynak taranmıştır. Araştırma kapsamında çeşitli kütüphanelere gidilmiş ve materyaller incelenmiştir. Çalışmada kapsamlı bir literatür taraması kullanılmıştır. Ayrıca konu kapsamında örgütün liderlerinin, yöneticilerinin ve üyelerinin ulusal ve uluslararası alanda yer alan açıklamaları değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılığı

Türkiye'de terör ve terör örgütlerinin sürekliliğine sebep olan faktörler ile ilgili çalışılan bu tezde örgüt olarak sadece PKK terör örgütünün sürekliliğine sebep olan faktörlerle sınırlandırılmıştır. Terörün sürekliliğine etki eden belli başlı etmenler üzerinde durulmuş, terörün arkasındaki siyasal, toplumsal ve tarihsel faktörlere değinilmemiştir.

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde terör, terörizm, terörist kavramlarına yer verilmiştir. Terör ve terörizm konusunda birçok tanımın yapılmasına rağmen ortak bir tanımının neden yapılamadığına değinilmiştir. Yine konunun daha açık ve net anlaşılması için terörün türleri incelenmiştir. Herhangi bir örgüt oluşumunun

terör örgütü kapsamında değerlendirilmesi için hangi unsurları taşıması gerektiği saptanmıştır. Ayrıca terör örgütlerinin terörist eylemlerinin amaçlarına vurgu yapılmıştır.

İkinci bölümde Türkiye ve terör hakkında genel bilgiler sunulmuştur. Türkiye'nin varlığına yönelik ortaya çıkan terör örgütleri belirtilmiştir. Örgütlerin kuruluş tarihleri, amaçları ve ideolojilerine dair bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde Türkiye'nin varlığına ve bütünlüğüne yönelik en büyük tehdidi oluşturan bölücü terör örgütü PKK'nın günümüze kadar varlığını sürdürmesine sebep olan faktörler detaylı bir şekilde ele alınmıştır. PKK'nın sürekliliğini sağlamaya yönelik kullandığı yöntem ve kaynakların varlığını devam ettirmede nasıl bir etkiye sahip olduğu irdelenmiştir.

Sonuç bölümünde de elde edilen bulgular tartışılarak önerilerde bulunulmuştur.

I. BÖLÜM

1.TERÖR VE TERÖRİZM'E DAİR TANIMLAR

Terörizm hiç şüphesiz 20.yy'a ait bir olgu değildir. İlk nüveleri irdelendiğinde M.S. 66-73 yıllarına kadar giden bir tarihçesi vardır. Lakin 20. ve 21. yüzyıl itibariyle terörizm olgusu önemli bir dönüşüme uğramıştır. Devletler dış politikanın bir aracı olarak ve eylemlerine meşruluk kazandırmak için terörizmi bir araç olarak kullanmaya başlamıştır. Son iki yüzyılda ortaya çıkan terör grupları öncekine göre daha fazla üretken, daha vahşi ve daha kurlsız savaşmanın yöntemini bulmuş ve geliştirmiştir. Her yeni gelişme terörün düşman olarak belirlediği hedefe daha acımasız davranmasına neden olmakta ve insanları her geçen gün daha da tedirgin etmektedir. Bu bağlamda terör, terörizm yüzyıllardır insanlığın problem olarak adlandırdığı bir olgu olarak varlığını sürdürmüş ve sürdürmeye de devam edecektir. Geçmiş zamanlardaki teröristler siyasal hedeflerine ulaşmak amacıyla günümüze oranla daha sınırlı silahlar kullanırken, 21. yüzyılın teröristlerinin kullandığı tahrip gücü fazla olan silahların artması geleceğin "Süper Terörizm" çağı olarak nitelendirilmesine neden olacağı öngörülmektedir (Bal 2006b; Yançiner 2006).

Terör ve terörizm tartışmaları günümüz dünyasında sürekli gündemde olan ve evrensel bir nitelik kazanan toplumsal olayların en önemlilerinden biri haline gelmiştir. Bir yandan siyaset bilimi, sosyoloji, uluslararası ilişkiler gibi farklı kurallar çerçevesinde çeşitli yaklaşımlar temel alınarak bilimsel metotlar ışığında tanımlanmaya çalışılırken, diğer yandan hem ulusal hem uluslararası alanda anlamlandırmak için çalışılmaktadır (Yeniçeri ve Dönmez 2008: 94).

Terörizmin ne anlam taşıdığı, nasıl bir olgu olduğu ve neticelerinin neler olabileceğini kavramak için yapılan bütün çalışmaların önüne sürekli engeller çıkartılmıştır. Poland, terörizmin tanımı konusunda yapılan çalışmalarının nihayetinde ortak bir tanımının yapılamamış olmasını “şaşırtıcı ve karamsar” bir problem olarak vurgulamıştır (Demirli 2011: 66).

Terörizmin ortak bir tanımının yapılamaması, terör sorununun çözümüne yönelik çalışmaları daha da zorlaştırmaktadır.

1.1. Terör, Terörizm ve Terörist Kavramları

İnsanların terör, terörizm ve terörist kavramlarına yönelik düşünceleri veya tanımları, sahip oldukları algılara, geliştirdikleri kalıp yargılara ve bu kavramlara yönelik tutumlarına bağlı olarak şekil almaktadır. Mesela bireylerin belirli etnik gruplara ya da farklı dinlere mensup insanlara yönelik tutumlarının, teröre, terörizme ve teröriste bakış açıları üzerinde ve dolayısıyla güvenlik politikalarının geliştirilmesinde etkili olması beklenebilir. Kimlere terörist deneceği ise, daha önceki yaşantılardan edinilen bilgiler doğrultusunda geliştirilen düşünce kalıplarından bağımsız olmayacaktır (Yeniçeri ve Dönmez 2008: 94). Türkiye’de de terör ve terörizm kavramları genel olarak aynı terim olarak algılanmakta ve birbirinin yerine kullanılmaktadır. Bu iki kavram benzer çağrışımlar ifade etse de farklı anlamlar içermektedir. Bu kavramların uluslararası bağlayıcılığı olan tanımın yapılamamasına rağmen gerek nicelik ve nitelik gerekse amaç ve kapsam açısından farklılık gösterir (Demirli 2011; Kazan 2016).

Terör ve terörizm açısından farklılıklar incelendiğinde; özetle terör, silahlı eylem yöntemiyle kendini ve davasını duyurma; terörizm ise bu eylemleri savunan, stratejilerini anlatan, aktaran, geliştiren bir düşünce sistemi ya da akımı olarak ifade edilebilir. Teröristler ise, yer altına giren, gizlilik içerisinde çalışan, eylemlerini yapan ve nihayetinde bu eylemlerin hedefleri doğrultusunda propagandaya yönelen kişilerdir. Terörizm de bu evreden sonra devreye girer. Terör ve terörizm çoğunlukla karıştırılır, ancak burada birincisinin stratejik eylem, ikinci kavramın stratejik söylem olduğu

belirtilmelidir. Bu noktada terör eylemlerini niteliksel tanımlama konusunda ulusal ve uluslararası bir anlaşmazlık söz konusu olmazken, terörizmin içerdiği siyasal ağırlık ortak tanımlamayı oldukça zorlaştırmaktadır. Bunun kökeninde yatan ise terörizmi siyasal malzeme veya uluslararası ilişkilerde bir araç olarak kullanan devletlerin veya grupların ikili politikalarından kaynaklanmaktadır (Bal 2006b: 8-9).

Terör, terörizm ve teröristin etimolojik ve kuramsal anlamları için başvuru farklı referanslarda bilhassa amaç, çıkış noktası, varılması istenen hedefler temelinde bir birlikten çok, çeşitlilik arz etmekte; devrim-bağımsızlık-özgürlük-kimlik haklarının korunması amaçlı mücadelelerde başvuru şiddet eylemleri de terör kapsamında değerlendirilmektedir (Çitlioğlu 2005: 97).

1.1.1. Terör Kavramı

Terör kavramı toplumda modern zamana ait bir kavram olarak algılanmakta, esasında tedhiş, korkutma ve yıldırma gibi unsurları barındıran, sivillere ve sivil olmayanlara karşı yürütülen şiddet eylemlerinin tarihi insanlığın var olduğu çok eski dönemlere kadar uzanmaktadır. Devletlerin tarihi kadar eski olan terör olgusu bu köklü yapısına rağmen bugüne kadar tüm dünyada, gerek devletler arasında gerekse uluslararası hukukta, mutabakata varılan bir tanıma sahip olamamıştır. Terör tanımı konusunda akademisyenler ve yazarlar tarafından birçok tanım yapılmıştır. Çeşitli bilim insanları bazı noktalarda hem fikir olsalar da terörü farklı şekilde yorumlamışlardır. Bu tanım karmaşasının altında yatan temel sebep; birinin teröristini diğerinin “Kurtuluş Savaşçısı” olarak görmesinden kaynaklanmaktadır (Ceylan 2012: 21).

Terör kavramsallaştırılması çabalarını şekillendiren parametrelerin arkasında yatan unsurlar; birey düzeyinde kavramsallaştırma yapanın ideolojik tutumu, inançları, olayları algılayışı, içinde yetiştiği toplumun geçmişi ve gelenekleri olarak algılayabileceği gibi, devlet düzeyinde; ulusal çıkarlar ve siyaset tercihleri, sistem düzeyinde de toplumların eşitsiz gelişim süreçleri ile buldukları medeniyetlerin sebep olduğu çatışmalar olarak gösterilebilir (Karacasulu ve Ovalı 2004: 49).

Terör sözcüğü Batı siyaset diline 1793- 1794 Fransız Devrimi esnasında devrimcilerin kendi iç düşmanlarına karşı yürüttükleri eylem ve hükümetin yaptığı baskı ve infazları atfen bir terim olarak girdi (Tilly 2004: 8). 1789 Fransız İhtilâlini izleyen 1793 konvansiyon döneminde Jakoben yönetimince uygulanan sistematik şiddet politikası dönemin “terör rejimi -rejime de la terreur” olarak anılmasına sebep olmuştur (Şen 2015: 20). Terörün kavram olarak literatürler de yer edinmesi, Fransız Devrimine kadar gecikse de, terörün ve terörizmin tarihi insanlık kadar eski, geleceği de insanlık kadar uzun ve belirsiz bir ideolojidir (Bal 2006a; Çitlioğlu ve Dedemen 2014; Kazan 2008).

Terör kavramı Latince terrere sözcüğünden türetilmiştir. Dehşete kapılma, endişe duyma ve korkutmak anlamına gelmektedir. Fransızcada terreur İngilizce de ise terror olarak lanse edilmekte ve bütün dünya dillerinde okunuşuyla birlikte kullanılmaktadır. Terörün Türkçe karşılığı tedhiş, yıldırma ve korkutmadır. Türkçede de diğer dillerde olduğu gibi terör olarak telaffuz edilmektedir (Çakmak 2008; TDK 1988). Yine Fransızca Petit Robert sözlüğünde “bir toplumda bir grubun halkın direnişini, cesaretini kırmak için meydana getirdiği ortak korku” anlamında kullanılırken siyasi terimler ve örgütler sözlüğünde “kamu otoritesini veya toplum yapısını yıkmak için girişilen korku ve yılgınlık saçan şiddet hareketleri” olarak ifade edilmiştir (Akmaral 2013: 33).

Terör nedir? Sık sık söylendiği gibi bir kişinin veya bir devletin teröristi diğerlerinin özgürlük savaşçısıdır. Birçok sosyal gruplara uygulanabilecek bir terör sıfatı vardır. Kadınları terörize (Terörize ekmek: korkutmak dehşete düşürmek) eden erkekler, çocukları terörize eden yetişkinler, hayvanları terörize eden insanlar, küçük grup ve devletleri terörize eden küresel güçler ve bunun gibi birçok örneği bulunan terör sıfatları vardır (Bergesen ve Lizardo 2004: 38).

Terör insanları yıldırma, sindirme, caydırma yoluyla onlara belli düşünce ve davranışları empoze etmek için zor kullanma, tehdit etmek ve öldürme eylemleridir (Kumkale 2009; Soyvural 2014). Terör konseptine değişik perspektiflerden bakarsak; hukuki açıdan terör her şeyden önce adi bir suçtur. Askeri ve strateji bakımından ilan

edilmemiş örtülü bir savaştır. İlgisiz ve vurdumduymaz birine göre terör çılgınlıktır, deliliktir. Oysa terör tek başına ne bir suç, ne bir savaş, ne de bir ideolojidir. Tüm bu kavramları içine alan kompleks bir yapıdır (Kodaman 1987: 70). Çok tartışılmakla beraber, terör konusunda bilimsel anlamda kavramsal açılımların kimi zaman birbirinden farklılaştığı, kimi zaman uzlaştığı bir kaos dönemi gözlemlenmektedir. “Devlet destekli terör”, “Etnik ve dini terör”, “Uluslararası terörizm” gibi kavramların daha popüler hale gelmesi, özellikle terörün kendisinin ne olduğunun belirsizliği hakkındaki görüşlerin tekrar gün yüzüne çıkmasına yol açmıştır (Karacasulu ve Ovalı 2004: 49).

Terör, bazı kesimlere göre son yılların korkulan, ürkülen, nefret edilen, insanlığı felakete götüren gayri ahlaki, gayri dini yolu ve yöntemi olarak değerlendirilmektedir. Buna karşılık bazı kesimlerde ise ezilen, korkulan, zorlanan, inanma ve yaşama hakkı elinden alınmak istenen veya alınan insanların başvurduğu askeri, ahlaki hatta dini meşru hakları olarak ifade edilmektedir (Erdem 2014: 11).

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nun I.Maddesine göre; “Terör, cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir.¹” şeklinde tanımlanmıştır. Terörle Mücadele Kanunu’nun da terör kavramı kapsamlı bir şekilde ifade edilmiş ve tanımda daha çok örgütlenme şiddet ve eylem öğeleri üzerinde yoğunlaşmıştır.

Terör çoğu kez gayri iradi plansız olarak ansızın meydana gelir. Herhangi bir linç olayı, kapkaç olayı ya da trafik kazası toplumda korku oluşturduğu, insanları dehşete düşürdüğü için terördür. Bundan dolayıdır ki günümüzde trafik terörü, kapkaç

¹ 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu, 12 Nisan 1991 tarihinde yürürlüğe girerek Resmi Gazete’nin 20843 sayısında yayınlanmıştır.

terörü deyimleri yaygın olarak kullanılmaktadır. Kısaca siyasal bir amaca yönelmemiş toplumda korku oluşturan bir eylem terörizm değil, terördür (Acar 2012: 111).

Terör kelimesinin kapsamı Fransız Devrimi'nden bu yana sürekli genişlemiştir. Sovyetler Birliğinde Stalin'in muhaliflerini susturmak için infaz etmesi ve yurttaşlarına tehdit savurması, Bask Ayrılıkçıları, Tamil Kaplanları, Sri Lanka Kurtuluş Kuvvetleri ve İrlanda Cumhuriyet Ordusu gibi muhalifler tarafından hükümetin hedeflerine gizli saldırılar yapılması terör eylemi olarak nitelendirilmektedir. Bazen sivil savaş yapmak, etnik temizlik ve soykırıma uğratmak da terör olarak tanımlanmaktadır (Tilly 2004: 9).

Devletler ise genel olarak terör tanımını yaparken “siyasal amaçlara ulaşmak amacıyla insanların can ve mal güvenliklerine saldırılması”, “siyasal amaçlı şiddet başvurusu” ve “kamuoyunun tümünü ya da bir kısmını korkuya sevk eden eylemler” gibi unsurlar üzerinde durmaktadır (Küçükcan 2010: 36).

Devletlerarası çıkar mücadelesinin hukuk dışı, illegal aktörü olan terör, amaca ulaşmada topyekün savaş ile elde edilmesi beklenen hedeflere ulaşmak için kullanılan bir araçtır. Ceylan, burada terörü savaş ile amaçlanan sonuçlara ulaşmada kullanılan, savaş silahlarının ve taktiklerinin kullanıldığı, belli bir stratejisi ve yöntemi olmayan ve konusu devletlerarası hedefleri barındıran gayri nizami harp olarak tanımlamaktadır (Ceylan 2012: 31-32). Terörü politika açısından bir savaş biçimi olarak inceleyen Bal ise terörü şu şekilde tanımlamaktadır. Terör, gizli ve ilan edilmemiş bir savaştır. Düşmanın kim olduğu belli olmayan ve hemen her zaman kendi iç bünyesinden oluşturulan unsurların kullanıldığı kirli bir savaştır. Bu cephesi belli olmayan ya da cephesi siyasi bir haritanın tamamı olan ve tek tek bütün vatandaşların beynini hedefleyen bir savaştır (Bal 2003: 33). Kısaca “Terör Politik bir hedefe ulaşmak için hazırlanmış ve uygulamaya konulmuş şiddet stratejisidir” (Cin 1987: 55).

Soğuk Savaşın gölgesinde gelişme gösteren terör, 1960'lardan önce başlamış ve sadece devletlere ve uluslararası sisteme yönelik sınırlı bir tehdit olarak algılanmıştır (Tekin 2011: 9). Küresel çapta yaygın ve bulaşıcı bir sorun olarak 1960'ların sonuna

doğru dünya sahnesinde yerini almış ve günümüzde önemini ve etkinliğini arttırmıştır (Ergil 1991: 171).

Terör hareketleri günümüzde periyodik olarak ve dalgalar halinde ortaya çıkmakta ve zamana göre inişli çıkışlı bir ivme kazanmaktadır. Terörün hız kazandığı dönemlerde uluslararası ilişkiler, bölgesel ve ülke düzeyindeki siyasi ve toplumsal sorunlar arasında yakın bir ilgi gözlenmektedir (ora 2008b: 48). Terör tamamen dış etkilere bağlı olarak ortaya çıkmaz. Terör mevcut veya istismara açık bir zeminin olmadığı yerlerde yaşama imkanı bulamaz. Dolayısıyla terör bir yerde yaygın olarak mevcut ise siyasi düzende yanlışlıklar vardır (ora 2008b: 49). Terörün çok önemli bir nedeni de bireylerin insanca yaşama ve kendini gerçekleştirme imknlarının engellenmesidir. Bu türden engellemeler insanların asosyal olmasına sebebiyet vermektedir. Sosyalleşemeyen ve kendini gerçekleştiremeyen ve insanca yaşama hakkından yoksun bırakılan bireylerin de teröre başvurması bir sonuç olarak kendini göstermektedir (Albayrak 2004: 296).

1793-1794 yılları arası terör rejimi olarak adlandırılan Fransız Devriminden günümüze kadar terör kavramı konusunda yapılan bütün terör tanımları üzerinde ortak özellikler bulmak mümkündür.

Terörün ortak özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz (Kumkale 2009: 26-27).

- Terör şiddete başvurarak, dehşet ve korku yayarak yıldınlık oluşturur.
- Terör zorbadır, acımasızdır, istismarcıdır, kuralsızdır.
- Terör tahrip, sabotaj, öldürme, adam kaçırma, işkence, tehdit, şantaj vb. gibi şiddet yöntemini kullanır.
- Terör devlet otoritesini reddeder.
- Terör örgütlü bir harekettir.
- Uluslararası terörizm ile ilişki arar ve bağ kurar.
- Terör dış destek almadan varlığını sürdüremez.
- Terör finansal destek almadan devam edemez.
- Terör soygun, silah ve uyuşturucu kaçakçılığı yapar.
- Terör genellikle başka ülkelerin taşeronudur.

- Terör totaliter toplumlarda hayat hakkı bulamaz.
- Sağlıksız büyüyen şehirler terör için uygun ortam oluşturur.
- Demokratik hak ve özgürlükten olabildiğince yararlanır.
- Terör propaganda ile doğar, propaganda ile yaşar, propaganda ile gelişir. Hatta propaganda ile ölür. Terörün bizzat kendisi propaganda aracıdır.

1.1.2. Terörizm Kavramı

Terörizm kavramı sorunsalının siyasi ve politik olarak sürekli değişen çıkar çatışmalarından dolayı bu değişkenlikler beraberinde terörizmin farklı açılardan tanımlanmasına neden olmuştur. Özellikle 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra küresel bir boyut kazanan terörizm uzun bir süre dünya kamuoyunun gündemini meşgul etmiş, her kesimden insanların sürekli olarak üzerinde yorum yaptığı bir kavram haline gelmiştir. Terörizm olgusu anlaşılması zor bir kavram olduğundan bu kavramın tanımı konusunda da birçok görüş ileri sürülmüştür. Yapılan eylemlerde hangisinin terörizm, neyin direniş, kimin terörist ve bağımsızlık savaşçısı ya da gerilla veya mücahit olduğunun açık bir şekilde tespit edilememesiyle birlikte, terörün kaynağı ve hedefi üzerinde de bir uzlaşım yapılamamıştır.

Terörizmin tanımıyla ilgili bir diğer sorun teşkil eden nokta da devlet aktörlerinin terörizmle ilişkisidir. Devletler, rekabet halinde oldukları diğer devletleri zayıflatmak amacıyla zaman zaman terörizme destek vermektedirler. Bu, devletlerin terörizm konusunda ortak tutum sergilemelerini engelleyen en önemli etkenlerdendir. Yine devletler, ileride ortaya çıkacak terör olayları karşısında nasıl tepki vereceklerini önceden tespit etmek istememeleri nedeniyle de ortak bir terörizm tanımı etrafında uzlaşmamaktadırlar (Saraçlı 2007: 1066).

Alex Schmid 1983 yılında yaptığı bir çalışmada, 1936 ile 1981 yılları arasında terörizm kavramı konusunda telaffuz edilmiş 109 farklı tanım tespit etmiştir. Bugün gelinen noktada ise, terörizmin 200'ün üzerinde tanımı bulunmaktadır (Kazan 2016: 114).

Hemen her ülkenin terörizm tanımları farklı olduğu gibi, aynı ülke içindeki farklı kurum ve kuruluşlarda da terörizm tanımları farklılık arz edebilmektedir. Terörizmi tanımlayan kurumlar genellikle kendi perspektifinden bir tanımlama amacı gütmektedir. Ulus devletlerin terör tanımında ise düşman ve düşman olmayan ayrımı çerçevesinde bir terörizm tanımı yapıldığı görülmektedir (Kazan 2016: 114).

Terörizm, terörcülük (tedhişçilik) olarak tanımlanır. Zaman zaman değişik anlamlarda da ifade edilmektedir. Keza sonu “izm” ile biten sözcükler Realizm, Anarşizm, Komünizm vb. gibi kavramlar bir öğretiyi tarif ederken terörizm genellikle terör eyleminin stratejisini ve söylemini içerir (Çakmak 2008: 29).

Terörizm, genellikle ayırım gözetmeksizin yapılan şiddettir. Fakat bazen bu şiddet sembolik veya politik, dini ya da ideolojik amaçlarla sivillere yönelik olarak kullanılır. Devletler ya da devlet dışı aktörler tarafından herhangi bir kural tanımadan korku ve dehşet oluşturmak için tasarlanmıştır (Onay 2009; Stillman 2003). Bu şiddet, belirlenen hedeflere yönelik devletler veya devlet dışı aktörlerin yasa dışı stratejik ve siyasal amaçları doğrultusunda bilinçli ve planlı bir şekilde şiddet kullanması veya şiddet tehdidinde bulunması biçiminde tezahür eder (Ergil 1991: 171).

Terörizm, siyasal iktidarı elde etme ya da belli bir ideolojiyi hakim kılmaya düşüncesindeki silahlı mücadelelerini haklı ve meşru görenlerin, iktidar olduklarında kendilerine yönelen aynı tür silahlı mücadeleyi haksız ve gayri meşru bulmaları; terörizmi alenen lanetledikleri halde ülke menfaatleri için komşu ülkeler aleyhine yönelen silahlı eylemleri desteklemeleri ve benzeri birçok çelişki ve paradoksu içinde barındıran bir olgudur. Terör sadece polisiye ve askeri bir olay değil sosyolojik, psikolojik, kültürel, ekonomik, politik ve tarihsel, idari ve adli yönlerden incelenmek zorunda olan sosyal bir olaydır (Taşkın 2004: 120).

Terörizm bazen egemen siyasi erkin koymuş olduğu kuralları hiçe sayan grupların, sivil üzerinde kullandığı şiddet, bazen de egemen siyasi gücün başkaları tarafından reddedilen iktidarını kabul ettirmek için toplum üzerinde uyguladığı şiddettir (Arıboğan 2007: 20). Terörizm, siyasal nitelikli amaçlara ulaşmak için kullanılan ve

psikolojik yönü ağır basan bir savaş yöntemi ve siyasal süreci etkilemeyi amaçlayan stratejiyi ifade eder (Çora 2008b; Kumkale 2009; Solak 2017). Siyasal bir doktrin olarak da bir manada kullanılabilir. Terörizm bireylerden çok sosyal gruplar ve güçler arasında bir mücadele yöntemidir (Soyvural 2014: 10-11).

Terörizm; ihtilalci bir anlayış içerisinde olan devletlerin üstesinden gelmeyi amaçlayan grupların eylemleri olarak açık bir şekilde kendini göstermektedir. Genellikle radikal bir ideolojinin meyvesi olan terörizm halihazırdaki siyasal iktidarın devrilmesiyle toplumu çökertmeyi amaçlamaktadır (Callot 2005: 202).

Kesin bir tanımı yapılamayacağı konusu üzerinde duran Kodaman ise terörizmi; politik olarak mevcut düzeni ve rejimi, milli birlik ve toprak bütünlüğünü yıkmak ve parçalamak için meşru otoriteye yani devlete ve devleti temsil eden bütün güçlere karşı topyekun ya da ayrı ayrı, fiilen tavır takınma ve mücadele etme davranışı olarak açıklar (Kodaman 1987: 70). Goodwin de terörizm konusunda mutabakat sağlanmış bir tanım olmadığına dikkat çekmiştir. Demokrasi, iktidar, sınıf, devrim ve diğer birçok tartışmalı kavram gibi terörizm konusunda da ortak kabul gören bir tanım yapılamamıştır. Bu terör tanımı da diğer tanım önerileriyle hemfikirdir. Buna göre terörizm, şiddetin veya şiddet tehdidinin muhalif siyasi bir grup tarafından sivillere veya asker olmayanlara karşı ve kasıtlı olarak değişik kitleleri etkilemeyi amaçlar (Goodwin 2006: 2027-2028).

Tüm dünyada geçerli bir tanım yapılamadığını söyleyen Monaghan da Terörizmin ortak özellikleri üzerinde durmuştur. Hükümet yetkilileri ve akademisyenler arasında da bu teriminin tanımı konusunda kabul gören evrensel bir tanım olmadığını belirtmiş ancak terörizm ile ilgili literatürler de ana özelliklere sahip bir konsensüs sağlandığını vurgulamıştır (Monaghan 2000: 256). Bunlar:

- Şiddet kullanımı ve şiddet kullanım tehdidi olması
- Politik bir güdünün var olması
- Hedef gruplarını temsil eden hedeflerin seçilmesi
- Terörize etme amaçları
- Davranışları değiştirme amaçları
- Kullanılan yöntem aşırı ve olağandışı olabilir ve

➤ Terör eylemi bir iletişim eylemi şeklindedir.

Arıboğan ise Terörizmi bir elma ağacına benzetmektedir. O sistemin ayrılmaz bir parçasıdır. Kökleri toprağın en derinliklerine kadar nüfuz eden, oksijen ve karbondioksit düzenlenmesinde anlam sahibi olan, topraktan aldığı mineralleri ve güneş ışığıyla varlığını idame ettiren ve aynı sistemin içerisinde gövdesinde birçok asalak barındıran vazgeçilmez bir yapıdır. Terörizm de tıpkı bir ağaç gibi sistemin içine yerleşmiş ve sistemden beslenen birçok asalağı bünyesinde barındıran bir yapı. Varlığı onu besleyen kaynakların devamlılığına bağlıdır. Ulusal ve uluslararası rekabetin bir parçasıdır. Adaletsizlik, eşitsizlik onun güneşini oluşturmaktadır. Devlet otoritelerinin şiddet uygulaması ve baskıcı yönetimleri onun güneşi. Dünyanın her yerinde sistemden beslenemeyen hoşnutsuz insanların varlığı ise onun topraktan aldığı mineralleridir. Terörün görünen meyvesi de çatışma, kurban, korku salmak vb. gibi eylemleridir (Arıboğan 2007: 26-27).

Ergil (1991: 172)'e göre "Terörizm, gelişmiş kitle iletişimi açısından da yararlanarak bir davaya ya da siyasal bir anlaşmazlığa dikkat çekmek için başvuru olan radikal bir duyuru yöntemidir."

İnsanlara veya belli bir kitleye belirli bir mesaj vermek ya da bir iktidarı zorla kabul ettirmek için özellikle insanların önem verdiği, güven duyduğu, onlar için sembolik önemi olan yerlerde müdahale ile kendini gösteren, bireysel planda insanlarda korku, stres, panik reaksiyon oluşturan, bilişsel fonksiyonlarının karışmasına neden olan, toplumsal planda ise sivil düzeni bozarak güvensizlik ortamı oluşturan şiddet eylemleridir (Kirman 2004: 319). Terörizm diğer insanlar üzerinde kontrolün ve güvenliğin sağlanması amacıyla bireyler üzerinde büyük bir korkuya neden olan kasıtlı bir eylemdir (Mahan ve Griset 2013: 18).

Bir azınlığın veya küçük grupların amaçlarını savaş, diplomasi ve demokratik yollarla gerçekleştirmeyeceği düşüncesiyle hedefine terör yoluyla varmak istemesinde başvuru olan strateji "terörizm"dir (Akmaral 2013; Tekin 2011). Terörizm, kısacası her şeyden önce zayıfın güçlülere karşı kullandığı bir savaş stratejisidir (Karacan 1984:

196). Görüldüğü gibi terörizm zayıf olan bir psikolojik örgütlenmenin kendinden daha güçlü politik bir örgütlenmeye taleplerini kabul ettirmek için bir mantık silsilesi çerçevesinde geliştirdiği şiddet olaylarının bütünüdür. Başka bir ifadeyle zayıf olan politik hareketin demokratik çözüm yolunu reddederek şiddet uygulamasıyla toplumsal korkuyu ve rakibinin mağlubiyetini amaçlayan stratejidir.

Daha çok politik olarak nitelendirilen terörizm kendini meşru kılmak amacıyla popüler desteğin kullanıldığı partizan yapılardan müteşekkil silahlı bir mekanizma oluşturulmasından ibaret olan başkaldırı süreci içerisinde de yer alabilir (Callot 2005: 202). Terörizmin amacı devletin kimliğine zarar vermektir. Devletin varlığının ortadan kaldırılmasına sürükleyeceği farz edilen bir mobilizasyon süreci söz konusudur.

Terörist saldırıların birçok kaynağı olduğundan bunlara karşı farklı perspektiflerden yaklaşılmalıdır. Öncelikle kriminoloji uygulanmalıdır. Çünkü terörizm bir suçtur. İkinci olarak strateji kullanılmalıdır. Çünkü terörizm savaştır. Son olarak politik bir yaklaşım benimsenmelidir. Çünkü aynı zamanda terörizm bir ideolojidir (Leaute 1984: 301-302).

1.1.3. Terörist Kavramı

Terör ve terörizm kavramlarının tüm dünyada geçerli bir tanımı yapılamamasına rağmen az çok her ülke kendi yazılarında bu kavramların sınırlarını belirtmiştir. Terörist ise bir suç eylemi gerçekleştiren ya da bu suçun yapılmasına yardım ve yataklık yapan kişiler olarak tanımlanmasına rağmen hiç kimse kendisine atfedilen terörist damgasını kabullenmediğine göre ortaya bir de terörist tanımı sorunsalı ile karşı karşıya kalmaktadır. Genellikle teröristler kendilerini; savaşçı, gerilla, mücahit, özgürlük savaşçısı, devrimci, direnişçi sıfatlarıyla tasvir ederler. Bu noktada bir de cevaplanması gereken terörist kim kavramı ortaya çıkmaktadır.

Terörist, terör eylemini gerçekleştiren kişidir (Çakmak 2008: 29). Bir terör eylemini gerçekleştiren ya da eylem teşebbüsünde bulunan, terör eylemleri için maddi manevi destek sağlayan, terör örgütlerine yardım ve yataklık yapan, eylem yapmasalar

dahi terör örgütlerine katılan, terör örgütlerinin amaçları doğrultusunda bir grupta ya da tek başına suç işleyen kişi, yasalara göre terör suçlusu veya yaygın bir deyimle terörist diye tanımlanır (Çitlioğlu 2005: 227).

Terörist; kaynağı, beyni ve organizatörü gizli odaklar olan terörün uygulayıcılarıdır. Teröristler, her eylemlerinin merkezine şiddet ve vahşeti yerleştirerek maşa fonksiyonu görevini görürler (Kodaman 1987: 70). Teröristlerin sayıca az ve savunma açısından kaynakların yetersiz olması nedeniyle dikkatleri üzerlerine çekerek reklam sağlamak amacıyla vur-kaç şiddet eylemlerini dramatik - başka bir ifadeyle zalim ve yıkıcı - olarak yapmaları gerektiğini savunurlar (Whittaker 2007: 8). Teröristler, ideolojik çizgideki çeşitli fikir, düşünce ve inanç sistemlerini referans olarak kullanırlar. Bu doğrultuda bu sistemleri kendileri açısından eylemlerine ve hedeflerine meşruiyet kazandırmaya çalışırlar (Kuyaksil 2014: 82).

Teröristler; inançların, koşulların ve örgütlerin yelpazesi içinde geniş bir alanda faaliyet gösterirler (Tilly 2004: 11-12). Doğru olduklarına inandıkları ve kendilerini motive eden belirli bir amaç doğrultusunda hareket ederler. Bu amaçlar politik, etnik ve dinsel amaç olarak tasnif edilir (Miynat ve Kömürcüler 2010: 50).

“Haklı terör”, “iyi terör”, ‘adil terör’ yoktur. Terörist demokrasi savaşçısı, gerilla, komando, yiğit yürekli kişi değildir. Bu sıfatlarla nitelendirilen terörist bir suçludur. Hedefi sokaktaki insanların huzurunu bozmak, devlet otoritesini zayıflatmak ve kendi kötü düşüncelerini kurtarıcısı rolünü oynadığı halka zorla empoze etmeye çalışan kişidir (Atay 1987: 215).

Terörist eylemler genellikle bir toplumun değerlerine, menfaatlerine, normlarına, beklentilerine, varlığına, bütünlüğüne ve bütünlüğünün devamına ters düşen, masum insanların öldürülmesine varıncaya kadar topluma zarar veren faaliyetleri kapsayan devlet güç ve otoritesini zaafa uğratarak o toplumu içten çökertme hedefine yönelik bir davranış olarak ele alınabilir. Terörist eylemler adam öldürme, yaralama, şahıs ve devlet mallarını tahrip etme, soygun, adam kaçırma, fidye isteme gibi toplumu huzursuz eden davranışlar olarak sıralanabilir (Erdoğan 1987: 9).

Teröristlerin ortak taraflarını bulmak mümkün değildir. Çünkü gerçekleştirilen terör eylemleri toplumun yapısına ve kültürel özelliklerine göre farklılık göstermektedir. Teröristler kendi doğrularının peşinden giderler ve kendilerini motive eden hedefler çerçevesinde hareket ederler. Genellikle kişiler bir anda terörist olarak ortaya çıkmaz. Bu süreci tetikleyen nedenler vardır.

Teröristler toplumun her tabakasından ortaya çıkmakla birlikte en çok aşağıdaki gruplar arasında bulunur (Soyvural 2014: 51-52).

- Yoksul sınıf, başıboş olanlar ve muhterisler
- Toplumla uyum sağlayamayanlar ve azınlıkta bulunanlar
- Suçlular, aciz olanlar ve bencil olanlar
- Delikanlı çağındaki gençler
- Gayesi, hayali olmayanlar ve bunalım içerisinde olanlar
- Yeknesak bir düşüncenin pençesine düşmüş olanlar

Terörist yaşadığı toplumun içinden çıkan ve yine o toplum adına topluma ve onun oluşturduğu devlete karşı illegal faaliyette bulunan kişilerdir (Tekin 2011: 10). Olayların gereğinden fazla küçümsenmesi, yoğun hayal kırıklıkları, risk almaya yönelim, kendi doğrularına aşırı güven, hayalperestlik, sosyal izolasyon ve fark edilme arzusu terörist tipolojisinin en genel özelliklerindedir. Sıradan bir terörist sistemle barışık olmayan ama o sistemin değerleriyle düşünen, yanlışları şiddet kullanarak düzeltme arayışında olan ve sistemin içerisinde yerleşik bir kimlik sahibidir (Arıboğan 2007: 80).

Sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel, sosyo-psikolojik şartların zorlamasıyla terör örgütüne katılan ve aramızdan çıkan teröristleri ruh hastası olarak değerlendirmek teröristleri tanımlamada hatalı yollara sürükleyebilir (Acar 2012: 165). Teröristleri ruhsal bozuklukları olan kişiler olarak betimlemek aslında terörizmle mücadeleyi zaafa uğratan en önemli sebeplerinden birisidir. Teröristleri ruh hastası olarak tanımlamak yaygın ve kamuoyuna enjekte edilen görüşlerin önyargılara dayandığı ve bir dönem mutlaka ters tepeceğinden kuşku duyulmaması gereken sığ bir propaganda amacına hizmet ettiği düşünüldüğünde, terörist eylemlerine katılan kişilerin ruhsal hastalık

kategorileri içinde değerlendirilmeye çalışılması çok büyük bir yanlışın yansıması olarak görülmelidir (Çitlioğlu 2005: 230).

Teröristlerin üzerinde yapılan incelemelere göre teröristlerin birçok sorunu bulunmakla birlikte onların sadece psikolojik bozukluk ve travmatik bozuklukları genel bir terörist tipolojisinde bulunmamaktadır. Geniş bir toplumsal kabul gören teröristlerin deli ya da sapık olduklarına ilişkin kanaat oldukça tartışmalıdır. Teröristler arasında ruhsal açıdan sorunlu tipleri pek rastlanmadığı gibi, klinik açıdan da kişilik bozukluğuna sahip olarak nitelendirilebilecek olanları bulmak son derece zordur. Ayrıca terör örgütlerinin psikolojik sorunları olan kişilerle bağlantı kurmadıkları ve güvenilir buldukları bilinir (Arıboğan 2007: 79).

Hedef seçimi, eylem türü ve eylemin psikolojik etkilerinin öngörülmesi, planlama, lojistik ve İstihbari destek, eylem sonrası güvenli kaçış ve saklanma yerlerinin sağlanması gibi son derece karmaşık olan, profesyonel bir örgütlenme ve kurgu gerektiren terör eylemlerini yapan teröristleri psikolojik bozuklukları olan hastalıklı kişiler olarak tasvir etmek, yaşanan tehdit ve tehlikenin tam olarak algılanamadığının bir göstergesidir (Dedemen ve Çitlioğlu 2014: 33).

Terör ve terörizmin de olduğu gibi militan haline gelerek silahlı eylemlere katılan teröristlerin de amaçları bulunmaktadır. (Karacan 1984; Soyvural 2014).

- Teröristler amaçlarına ulaşmak için çıkarlarına uygun tepki vermeye çalışır. Siyasal alanda sistemli ve örgütlü bir şekilde terör kullanmayı kendilerine yöntem olarak seçerler.
- Terörist reklam peşindedir. Stratejisinde başarıya ulaşmak için kamuoyunu etkilemeye çalışır.
- Teröristlerde mevcut düzene karşı bir muhalefet etmek egemendir. Terörist, sosyal düzenin yıkılmasını hedefler.
- Toplumda korku, panik ve ümitsizlik ortamı oluşturarak, hedefine ulaşmak için halkı işbirliğine zorlar.
- Terörist kendi yanında yer almayı düşman ilan eder ve düşmanını cezalandırmaya çalışır.

1.2. Terörün Türleri

Tarih boyunca insanlık birçok terör çeşidine maruz kalmıştır. Ortaya çıkan terör türlerini farklı şekillerde sınıflara ayırmak mümkündür. Bu sınıflamaları yaparken dikkate alınan unsurlar terör eylemlerinde kullanılan; araçlar, amaçlar, uygulanan yöntemler ve yardım alınan kaynaklara göre çeşitlilik göstermektedir. Terör çeşitleri de farklı perspektiflerden farklı şekillerde tasnif edilmektedir. Bu terör türlerini; siyasi terör, etnik terör, ayrılıkçı terör, bireysel terör, biyolojik terör, nükleer terör, ulusal ve uluslararası terör, dini motifli terör, kır ve şehir terörü, siber terör vb. gibi birçok konu altında tasnif edebiliriz. Konuyu daha net kavrayabilmek için bu bölümde tüm dünyada büyük çapta bir etki bırakan ve insanlığı felakete sürükleyen terör türleri incelenecektir.

1.2.1. Siyasi Terör

Devlet terörü olarak da adlandırılan siyasi terörün odağında devlet kimliğinde iktidar yer almakta ve zor kullanma siyasi iktidarın en önemli bir aracıdır. Devletin, hedefteki kesime yönelik kuralsız ve yasadışı şiddet kullanması söz konusudur. Yasal sınırlamalara aldırılmaksızın hapis, idam, sansür, işkence, iletişimin kontrolü, ev baskınları ve nedensiz ifade alma gibi eylemlerle kendini göstermektedir. Bunların yetersiz kaldığı durumda doğrudan silahlı eylem yolu devreye sokulmaktadır (Çitlioğlu 2005; Onay 2009). Hukuki güvenlik güçlerinin dışında askeri birliklerini kullanan devlet terörünün şiddet siyaseti temelinde, devrimler ve ihtilaller gibi iç unsurlar çerçevesinde ortaya çıkan olaylar sonucunda hakim güç tarafından siyasi kontrolü sağlamak ve korumak amacı vardır. Özgürlük, hak ve hukuk devlet baskısıyla önlenir. Günümüzde ise devlet çıkarları doğrultusunda bir çatışma stratejisi haline gelen bir olgudur (Yalçınar 2006: 105). Genelde monarşi, dikta ve despotik rejimler tarafından yönetim karşıtı hareketleri kontrol altına almak için kendi yurttaşlarına karşı kullanılmaktadır (Cirinlioglu 2004; Çakmak 2008; Yalçınar 2006).

Tezer (2012: 27)'e göre ise, "Devlet terörü genellikle siyasi muhaliflere veya etnik bir gruba yöneliktir. Amaç söz konusu kişi ve grupları tahakküm altına almak

veya iç muhalefete rağmen mevcut rejimi devam ettirebilmektir. Bu terör türünde bir politik ya da sosyal grubun tamamen yok edilmesi dahi söz konusu olabilir.”

Sivil toplumları korkutmak ve sindirmek için devletlerin şiddet uygulamaları son iki yüzyıl boyunca devlet dışı aktörlerden daha fazla cereyan etmiştir. Devlet terörizmi devlet dışı terörizmden çok daha ölümcül ve yıkıcıdır. Devletlerin sivillere karşı uyguladıkları bu terör bugün birçok ülkede hız kesmeden devam etmektedir. İsrail devleti, siyasal terörün en büyük örneğidir. (Jackson 2008: 377-378). Bir başka örneği Fransız Devrimi süresince devam eden terör saltanatındaki her şey devlet terörizminin göstergesidir (Bergesen ve Lizardo 2004: 38).

1.2.2. Etnik Terör

Bu sınıfta yer alan örgütler kendileri tarafından mücadele edilecek bölgeleri belirleyerek yarı bağımsız ya da genellikle tam bağımsız bir devlet kurmayı hedefler (Çağlar 1997: 125). Etnik terör, ideolojik, dini ve ekonomik nedenlerden dolayı gerçekleştirilen şiddetten çok farklıdır. Etnik terörist bir ülkenin tamamının yerine genellikle kendi bölgelerindeki grupları etkilemeyi amaçlar. Devletin kendilerine sunduğu kimlik yerine etnik kimliklerini kullanmayı ön plana çıkarırlar. Etnik teröristler kimlik sorunlarından ödün vermezler ve genellikle arabulucuları hedef alırlar (Byman 1998: 149).

Dünyanın farklı yerlerinde etnik teröre rastlanmaktadır. Sri Lanka’da Tamil, Türkiye’de PKK, Kuzey İrlanda’da IRA ve İspanya’da ETA yine Ermeni terör örgütü ASALA etnik terör grubu içerisinde yer almaktadır (Gül 2012: 39). Terör zayıfın silahı olduğu için ayrı bir devlet kurma gayesinde olan bu etnik gruplar bunu gerçekleştirmek amacıyla terörü silah olarak kullanmaktadırlar. Etnik terör toplumda biz ve onlar ayrımını sağlamak ister (Baharççek 2000: 24).

Bir ülkede etnik çatışmanın bulunmasının şartı farklı etnik grupların mevcut olması demek değildir. Etnik hakim grubun diğer etnik gruplara karşı sistemli bir ayrımcılıkta bulunmasıdır. Bazen hakim etnik grup durumunda olmayan bir etnik grupta

diğerlerini reddedebilir ve ayrımcılık yapabilir (Erkal 2011: 47). Bazen de terör aynı topraklar üzerinde yaşayan aynı kaderi paylaşan farklı etnik yapıya sahip unsurların karşı karşıya getirilmesini sağlayarak, ülke bütünlüğünü, birliğini, huzurunu bozmak şeklinde ortaya çıkar. Bu etnik yapının istismarı zaman içinde teröre kaynak teşkil eder ve etnik terör ortaya çıkar (Çora 2008b: 54).

Dünyanın hemen her bölgesinde etnik azınlık olarak nitelendirilebilecek grupların varlığı, özellikle 1900'lü yılların ikinci yarısından sonra etnik temele dayalı terör olaylarının artmasına neden olmuştur. Farklı bölgelerde ortaya çıkan etnik temele dayalı çatışmalarda diğer etnik gruplar üzerinde şiddetin her türlü kullanılmıştır. Dolayısıyla etnik temele dayalı terör diğer terör çeşitleri ile mukayese edildiğinde çok daha fazla şiddet barındıran yöntemler kullanılmakta ve daha acımasız bir şekilde uygulanmaktadır. Sırların uyguladığı etnik temizlik politikası etnik terörün acımasızlığının göstergesidir (Gül 2012: 38-39).

1.2.3. Dini Motifli Terör

İnsanlık tarihi boyunca iktidarı elinde bulunduranlar yönetimlerinin sürekliliğini ve meşruiyetini sağlayabilmek için dini kullanmaktan çekingenlik göstermemişlerdir. Bu bağlamda dinden beslenen şiddet ve terör hep olagelmıştır. Bu durum dinlerden çok insanların sorunudur. Bütün dinler esasında insan hayatına anlam kazandırabilmek için vardır. Hiçbir din şiddet ve terörü doğrudan desteklemez (Onat 2004: 26). Dini motifli terör dinin terörü desteklemesi ya da beslemesinden ziyade bir dine mensup kişi veya grupların yaptıkları adaletsizliğe zalimliğe meşruiyet kazandırmak için dini kullanmalarının bir sonucu olarak ortaya çıkmış ve bundan dolayı dini terör söylemi yaygınlaşmıştır (Aydın ve Türkoğlu 2007: 164).

Dini motifli terörizm, devrimci terörizm gibi mevcut düzeni değiştirme gayesi içerisindedir. Lakin bu hedefine ulaşmak için devrimci ideoloji öğretilerini değil de dini öğretiler esas alınır (Tezer 2012: 37). Bu sınıflama içerisinde değerlendirilen örgütler ise sosyal sınıf, toprak kopararak bağımsız bir devlet kurmak veya ırkçı yaklaşımdan çok farklı bir gaye için bir araya gelir (Çağlar 1997: 125). Dini terörizm dini bir mesaj

taşımakla birlikte şiddet içeren faaliyetler sayesinde inandıkları gerçeği kabul ettirmeyi amaçlamaktadırlar (Callot 2005: 202).

Din ve terör içerikleri bakımından birbiriyle asla uzlaşmayan hatta paradoksal bir durum arz eden bu iki kavram son zamanlarda hususan ABD'ye karşı gerçekleştirilen 11 Eylül saldırısından sonra sürekli birlikte telaffuz edilmeye başlamıştır (Albayrak 2004: 297). Terörün bütün insanlığın yaşama hakkını ihlal etmesi ve dini hak arama yöntemi olarak kullanmasında hiçbir dinde referansı yoktur. İslam'da ise hiç yoktur. Terörün dini ve milleti de yoktur. Teröre başvuran insan algılama, uygulama ve hak arama biçimi olarak bütün dünyayı tehdit etmektedir (Erdem 2004: 12).

İleri düzeyde sanayileşmiş Batı toplumlarında da 1950'den sonra ortaya çıkan ve 1970'li yıllardan sonra tüm dünyaya yayılan yeni dini hareketlerin bir kısmının farklı şekilde tezahür etmesi suikast, bombalama, toplu intihar gibi cinayet ve ölüm fiillerine karışmış olması şiddet ve terör eylemlerinin bir tek topluma veya dini geleneğe özgü olmadığının en açık bir göstergesidir (Kirman 2004: 322-323).

Günümüzde İslam dini ile terör birlikte anılmaktadır. İslam dini konusundaki bu yanlış algılama Batılıların, Müslümanları saldırgan ve savaşçı olarak tanımlamasından kaynaklanmaktadır. Başka bir neden teröristlerin İslam'ın kutsal varlıklarını kendilerine kalkan yaparak ve eylemlerini ve davalarını Cihad anlayışı çerçevesinde meşrulaştırmaya çalışarak, İslam dinini kendilerine perde yapmaktan kaynaklanmaktadır. Teröristlerin, dini referans göstermeleri sadece İslam'a özgü bir algı değildir. Tarih boyunca Musevilik, Hıristiyanlık gibi dinlerde de dini kaynaklı terör olayları meydana gelmiştir. M.S 66-73 yıllarında Orta Doğuda ortaya çıkan Sicarii terör örgütü bunun tipik bir örneğidir.

1.2.4. Kimyasal, Nükleer ve Biyoterör

Kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer adı altında farklı niteliklere sahip olan ve konvansiyonel olmayan bu silahlar kitle imha silahları olarak adlandırılır. Genel

olarak bu silahların tahribat potansiyeli fazla ve caydırıcılık özelliği de yüksektir. (Kiremitçi 2014: 29).

Kimyasal ve biyolojik silahlar, nükleer silahlara göre kullanımları çok daha geniş çaplı, ancak askeri açıdan kullanılabilirlikleri daha kısıtlı kitle imha silahlarıdır. Nükleer silahlara karşı koruma önlemi mümkün olmazken, kimyasal ve biyolojik tehditlere karşı korunma yolları mevcuttur (Kibaroglu 2006: 128).

Uluslararası sistemde kendine yer bulamayan grupların, sistemde söz sahibi olma ve hedeflerini gerçekleştirebilme yolunda kullanabilecekleri kimyasal toksinlerin ve biyolojik hastalıkların kısa süre içinde kitlesel imha kabiliyetleri olması bakımından etkili bir terör tehdididir (Onay 2009: 83). Bu terör eylemini iki yolla gerçekleştirmek mümkündür. İlk olarak bu tehlikeli maddeleri kullanarak, bulaştırarak ya da atarak, ikinci olarak ise bu maddeleri imal eden fabrika, atölye ve tesislere saldırı yaparak büyük patlamalar ve tahribat yaparak gerçekleştirilebilir. Bu tür maddeleri kullanmak kitlesel ölümlere neden olabileceğinden tehlikenin boyutu devasa büyüklüktedir. Terörler içerisinde en tehlikeli ve kalıcı tesir bırakan terör çeşididir (Çakmak 2008: 35). Küreselleşmenin etkileri neticesinde terör örgütlerinin mali gücünün artması ile birlikte teröristlerin elinde tehlikeli kimyasal silahlar, bulaşıcı hastalık taşıyan bakteriler ya da binlerce insanın ölümüne yol açabilecek etkiye sahip nükleer silahların bulunması tehlikenin boyutunu gözler önüne sermektedir (Kiremitçi 2014: 39).

Terör örgütleri nükleer silahlarla bireylerde yüksek derecede korku, panik ve endişe duyguları hissettirerek, toplu ölüm ve kalıcı izler bırakan etkileri; ancak nükleer ve radyolojik maddeleri kullanarak elde edebilir. Terör örgütlerinin nükleer silah yapma ihtimali düşük olsa da nükleer maddeleri kullanarak yapacakları eylemlerde amaçladıkları büyük korku etkisini oluşturarak siyasi hedeflerine ulaşacaklardır (Udum 2017: 79).

Biyoterör: kişiler, gruplar ve hükümetler tarafından ideolojik, politik, dini ve ekonomik çıkar elde etmek amacıyla biyolojik ajanların insanlarda, hayvanlarda ve

bitkilerde hastalık oluşturmak ve ölüme yol açmak nedeniyle kullanılmasıdır (Serinken ve Kutlu 2009: 186).

Biyolojik silahların terör örgütlerinin eline geçmesinin çok tehlikeli boyutlara ulaşacağını düşünen ve bu silahların örgütlerin neden elde etmek istediklerini ifade eden Kiremitçi (2014: 39)'e göre,

- Biyolojik silahlar gerçekleştirilen terör eylemleri küçük miktarda kullanılan ajanlarla büyük kitlelerin fiziksel ve ruhsal olarak büyük bir tahribat görmesi.
- Kolay üretilmesi ve elde edilmesi.
- Maliyeti düşük bir silah olması. (bu özelliğinden dolayı bu silahlar 3. dünya ülkelerinin atom bombası olarak nitelendirilebilir.)
- Etkisinin belli bir süre sonra ortaya çıkması ve teröristlerin kaçmasına imkan tanınması gibi nedenlerden dolayı terör örgütlerinin biyolojik silahları önümüzdeki yıllarda muhtemel bir saldırıda kullanacağı bir silah olarak göze çarpmaktadır. Terör örgütlerinin biyolojik silahları kullanmalarındaki amaç toplum üzerinde oluşturacağı cezbedici psikolojik etkisidir.

Sovyetler Birliği'nin dağılması ile birlikte yüksek miktarda üretilen her türlü kitle imha silahları -nükleer, biyolojik ve kimyasal vb.- ve bu silahların yapımındaki bilginin üzerindeki Sovyet otoritesi zaafa uğramıştır. İran, Irak, Libya ve Kuzey Kore gibi ülkeler bu silahlara sahip olmak ve onları geliştirmek amacıyla girişimde buldukları bilinmektedir. Bu süreçte terörist gruplar da kitle imha silahlarına sahip olmuştur (Kıbaroğlu 2006: 124).

1993'te imzalanan kimyasal silah anlaşmasını ülkelerin çoğunluğu kabul etmiştir. Bu anlaşma bütün kimyasal silah stoklarını yok etmeyi ve gelecekte bunların geliştirilmesini, üretilmesini, stoklanmasını ve kullanımını önlemeyi amaçlamaktadır. Kimyasal silahlar insan yapımı toksin maddelerden üretilen ve öldürücü etkiye sahip olan silahlardır (Tucker 201: 105). 11 Eylül 2001 saldırıları sonrasında değişen tehdit analizleri yeni güvenlik tehlikesi ve tehditleri neticesinde bir dizi uluslararası düzenleme gerçekleştirilmiştir. Bunlar hem kitle imha silahlarının yayılmasını önlemek hem de terörizmle mücadeleyi kapsayacak şekilde yapılmıştır (Udum 2017: 80).

1.2.5. Siber Teknolojik (Bilgisayar) Terör

Teknoloji günümüzde hayatın önemli bir bileşeni haline gelmiş ve birçok alanda; eğitim, sağlık, savunma, bilimsel araştırma, sanayi ve ticarete çok önemli yer edinmiştir. Hayatımızın teknolojiye bağlı olarak yaşandığı bir dönemde artık terörizm bu alanda da faaliyet göstermeye başlamıştır. Bilişim teknolojilerinin günümüzde gelişmesi ve bilgisayar ağlarının yaygınlaşmasıyla birlikte toplumsal hayatımızda önemli bir yer tutan telefon, internet, bilgisayar vb. gibi bilişim ürünleri birçok açıdan bizi teknolojiye bağımlı hale getirmiştir. Bireylere ve toplumlara faydalar ve kolaylıklar sağlayan bu siber alanda terörün faaliyet göstermeye başlaması ile birlikte siber terör tehdidi ortaya çıkmıştır.

Teknoloji ve özellikle online dünyadaki gelişmeler bir taraftan hayatımızı kolaylaştırıp farklı sosyalleşme seçenekleri sunarken diğer taraftan devletin güvenlik alanında ciddi bir zafiyet ortaya çıkarmıştır (Sönmez 2017: 69).

Siber terörle teröristler, bir ülkenin savaş uçaklarının ve ulusal bankacılık sistemlerinin çökertilmesi, insanlara ait banka hesaplarının ve devlete ait gizli bilgilerin elde edilmesi, resmi ve sivil internet sitelerinin bir virüsle çökertilmesi gibi birçok faaliyeti icra edebilmektedirler (Çakmak 2008; Şimşek 2016). Teröristlerin bir ülkenin savaş uçaklarını, banka hesaplarını, elektrik ve nükleer tesislerin bilgisayar sistemlerini bir virüsle yerle bir etmeleri çok kolay hale gelmiştir. Teröristlerin bu saldırılarına “Siber terörizm” veya “teknolojik terör” de denmektedir. Bunu gerçekleştiren teröristlere de “beyaz yakalı” teröristler diye hitap edilmektedir (Çakmak 2008: 35). Siber terör faaliyetleri başlı başına bir saldırı şeklinde meydana gelebileceği gibi siyasi tansiyonun yükseldiği ya da taraflar arasında silahlı çatışmaların yaşandığı sırada da ortaya çıkabilmektedir (Gürkaynak ve İren 2011: 267).

Siber terör bilgisayar ağlarını kullanarak büyük bir öneme sahip olan ulusal altyapıları (enerji, ulaşım ve devlet işletmeleri) hasara uğratmak veya tamamen işlenilemez hale getirmeyi amaçlayan saldırılardır (Weimann 2005: 130). Siber terörizm: ideolojik, dini, politik ya da benzer amaçlarla birçok sosyal alanda göz

korkutmak veya sindirme gibi amaçlara ulaşmak isteyen kişilerin önceden tasarlamış oldukları yıkıcı faaliyetlerini siber alanda kullanmaları veya bunun tehdididir (Dashora 2011: 251).

Siber alandaki terör faaliyetlerini terör örgütlerinin yanı sıra siber savaşı rakibe zarar verme amacıyla ve stratejik savunma gerekçeleriyle devletler de gerçekleştirebilmektedir.

1.2.6. Uluslararası Terörizm

Bir terör eyleminin iki veya daha fazla ülkenin hudutları dahilinde gerçekleşmesi, ülke vatandaşlarının haklarını ihlal eden birbiriyle bağlantılı şiddet faaliyetleri, birçok ülkenin üye olduğu örgütlere karşı işlenmesi, devletlerce desteklenen ve uluslararası sonuç doğuran terör eylemlerine uluslararası terörizm denir (Çakmak 2008; Çora 2008b). Uluslararası terörizm de, şiddet eylemlerinin hedefi haline gelen kişi ya da kurumların başka bir ülkeye ait olması, terörist eylemlerin hedeflerini gerçekleştirebilmek gayesi ile dünyanın dikkatini bu hedeflere çekebilmek üzere birden fazla ülkenin sınırlarını geçmesi gibi unsurların varlığı lazımdır (Cirhinlioglu 2004; Onulduran 1987).

Uluslararası terörizmin ana özelliği izlenen gayenin siyasi olmasıdır (Şimşek 2016: 325). Amacı; siyasal, sosyal ve ekonomik çıkarlar elde etmektir. Bundan dolayı insan hayatlarını, iç sosyal dinamikleri, uluslararası barış ve güvenlik ortamını, devletlerin barışçıl ilişkilerini, iç işlerini, ulusal ve uluslararası hukuku hedef alır. Devletleri diplomatik ilişkilerini hedef alarak birbiriyle iletişimini tehdit eder. Böylece devletleri ikili ve karşılıklı olumsuz etkileyerek uzun yıllar anlaşmazlıkların meydana gelmesini amaçlar (Onay 2009: 160). Bütün milletleri korkutan uluslararası terörizm nereden geleceği tahmin edilemeyen bir düşman gibi devletleri huzursuz etmektedir (Çora 2008b; Şimşek 2016).

1.2.7. Narko Terör

Terör örgütleri varlıklarını devam ettirebilmek için ve kanlı eylemlerini sürdürmek için maddi desteğe ihtiyaç duyarlar (Onay 2009: 97). Terör örgütleri bu finansmanı sağlamak amacıyla uyuşturucu üretimi ve dağıtımını yaparlar (Tezer 2012: 38). Ve bu örgütler uyuşturucu maddeleri uluslararası piyasaya çıkarabilmek için organize olmuş ve suç şebekeleri haline gelmiş terör gruplarıdır (Cirhinlioğlu 2004: 130). Terör örgütleri uyuşturucu ticareti ile ekonomik sorunları çözerken insanları zehirlemekte, aile yapısını bozmakta, bir ülkenin geleceğini sabote etmektedir. Bu anlamda yirminci yüzyılda bu bağlantı narko-terör terimi ile anılmaya başlanmıştır (Akmaral 2013: 232). “Terör-organize suç bağlantısında uyuşturucu madde kaçakçılığında sağlanan ortaklıklar ve işbirliği bunu somut olarak gözler önüne sermektedir. Bu bağın incelenmesi çıkar ilişkilerinin aldığı bu kompleks şekil hakkında önemli bir ipucu vermektedir” (Ersoy 2004: 337).

Narko terörizm kavramını ilk olarak 1983 yılında eski Peru devlet başkanı Fernando Belaunde Terry tarafından Peru narkotik polislerine yönetilen terörist eylemler ile uyuşturucu ticareti yapanların devlet politikaları veya toplumu etkilemek amacıyla yaptıkları eylemleri tanımlamak için kullanılmıştır (Gül 2012: 43).

1.2.8. İdeolojik Terör

Siyasi bir felsefe veya ideolojik bir düzen için yapılan terör faaliyetidir. Soğuk Savaş döneminin 1960-1970 yılları arasında revaç gören bir terör türüdür. Marksist-leninist, troçkist-maoist düşüncelerle ortaya çıkan terör örgütleri ideolojik terörün en iyi örnekleridir (Çakmak 2008: 33).

Terörist organizasyonlar açısından ideoloji, yapılanmaların dayanak ve hareket noktasını oluşturduğundan “olmazsa olmaz” bir unsur olarak benimsenmektedir. İdeoloji, hareketin rehberidir. Uygulanacak şiddet olaylarının tip ve amaçları ve grubun üye sağlamak ve şiddet kampanyalarında anlatılacak konular hep ideolojiye göre belirlenir (Alkan 2000: 71).

İdeolojik terör dalgasını Türkiye de 1980 öncesine kadar Dilmaç şu şekilde ifade etmiştir. “1960’lı yıllarda altyapısı gelişen,1970’lerde olgunlaşan ve 1980’e kadar güçlenerek devam eden dönemdeki terör incelendiğinde, terörün sağ-sol çatışması adı altında komünizm yayılcılığı tehdidi ve buna karşı gelişen milliyetçi hareketleri ile birlikte ülke gündemine yerleştiği, ülke genelini doğrudan etkilediği ve esas itibariyle ideolojik bir nitelik taşıdığı dikkatini çekmektedir. Terörün amacı, devletin siyasi yapısını/yönetimi değiştirerek benimsenen ideoloji doğrultusunda yeni bir yönetim tesis etmek olarak ileri sürülmüştür” (Dilmaç 2004: 364).

1.3. Terörizmin Unsurları

Terörizm kavramının unsurlarını saptamak için terörizm tanımının iyi anlaşılması gerekir. Terörizmi; önceki kısımlardaki tanımlamalardan hareketle kısaca: Bir ideoloji çerçevesinde örgütlenen iki veya daha fazla kişinin şiddet eylemleri kapsamında siyasal amaçlara yönelik olan faaliyetleri olarak ifade edebiliriz. Terörizmin hukuki açıdan kavranabilmesi için ve hangi oluşumların terörizm olduğunun saptanması için ideoloji, örgüt ve şiddet unsurlarının varlığının söz konusu olması gerekmektedir yoksa birkaç kişinin bir araya gelmesi terör örgütü olarak kabul görmemektedir.

Terör suçunun oluşabilmesi için;

- Devletin, milletin bizzatı birliğine ve temel nizama yönelik bir amacın olması (ideolojik boyut)
- İlegal örgüt tarafından gerçekleştirilmesi (örgütsel boyut)
- Korkutma, yıldırma, sindirime gibi (eylemsel şiddet boyutu)’nun olması gerekmektedir (TEMÜH 1998: 79-80).

Bunlardan birincisi saik, ikincisi fail ve üçüncüsü de harekettir. Saik siyasal motivasyonu (ideoloji), fail örgüte, hareket ölçütü ise eyleme (şiddet) tekabül etmektedir (Şen 2015: 26).

1.3.1. İdeoloji Unsuru

Terör örgütlerinde ideoloji vazgeçilmez bir unsur olarak göze çarpmaktadır. İdeolojik unsur terör örgütlerinin hareketlerinin özünü oluşturur ve onun öteki şiddet eylemlerinden ayrılmasını sağlar. Şiddet barındıran ve organize olmuş suç şebekelerinden terör örgütlerini farklı kılan ideolojik yaklaşımdır. İdeolojiler terör örgütlerinin hareket noktalarının temelini oluşturduğundan; örgütünün yapıları, eleman sağlamak, eylemlerin içerikleri ve biçimleri, uygulanacak program kesinlikle ideoloji kapsamında belirlenir. Genellikle örgüt, ideolojiyi benimseyen benzer amaca yönelmiş ve organize edilmiş kişilerden oluşur. Terör örgütü üyelerinin en önemli handikapı üyesi olduğu örgütün benimsediği ideolojileridir. Kişi ideoloji çerçevesinde düşüncesini, fikirlerini ve anlayışını şekillendirir.

İdeoloji belirli bir biçimde düşünmeyi ve davranmayı haklı çıkarmak veya düşünce ve davranışları belirli bir şekilde etkilemek işlevini gören inanç, tutum ve düşünceler sistemidir (Ergil 1983: 69).

Yine Fransız düşünür Louis Althusser'e göre ideoloji toplumsal yaşantıyı farklı bir şekilde ancak her zaman ve her aşamada otomatik olarak etkileyen bir oluşumdur. Daha açık bir ifade ile toplumsal pratik ile ideoloji iç içedir. Bütün sisteme nüfuz etmiş, toplumsal varoluşun tüm biçimlerinde yer etmiştir (Kazancı 2002: 57). İdeoloji içinde yaşayan bireyin belli davranış ve tavırları benimseyip uygulamasını ve ikili ideolojik aygıtta düzenlenmiş pratikleri (Ritüellere, ayinlere) katılmasını doğurur. Fikirlerin genel olarak eylemlerde var olması gibi ideolojiler de pratikte var olurlar (Güngör 2001: 226).

Bir terörist organizasyonundan söz edebilmek için siyasi bir düşünce çerçevesinde belirli bir hedefe yönelik hareket eden insanların varlığının olması gerekir. Zira her türlü yapılanma yıkıcı olsun ya da olmasın bir ideolojiye sahiptir. Dolayısıyla ideolojinin varlığı her durum için terörizm olarak nitelendirilmemektedir. Terörizm kavramı içerisinde değerlendireceğimiz ideoloji, yıkıcı bir hareket tarzını benimsemiş, mevcut sisteme bir tepki olarak, şiddet eylemi ile birlikte ortaya çıkan, siyasi hedefleri bulunan ideolojidir (Alkan 2000: 71-72).

İdeoloji terör örgütlenmesinin en önemli unsurunu teşkil etmekte, ideoloji nedeniyle teröristler ölümü göze alabilmektedirler. Her türlü yoksunluğa karşı harekete sadık kalmakta, her türlü zorluğa dayanmaktadırlar. Terör örgütlerinde ideolojinin etkisi kapsamında bir süreklilik ve genişleme söz konusudur (Dilmaç 2004: 360).

Dünyada ve Türkiye’de günümüzde terör örgütlerine kaynak oluşturan başlıca ideolojiler arasında, dini motifli (irticai), milliyetçi-etnik kaynaklı (Kürtçülük- Ermeni milliyetçiliği gibi) ve Marksist-Leninist-Maoist ideoloji gibi farklı kaynakları referans alan, zira hedef olarak rejim değişikliğini amaçlayan ideolojiler yer almaktadır (Öztürk ve Çelik 2009: 88).

1.3.2. Örgüt Unsuru

Örgüt belli bir amaç ya da işi gerçekleştirmek için bir araya gelen kişi ve kurumların oluşturduğu bir grup, birlik, teşkilat olarak ifade edilebilir. Bu ifade edilen örgüt yasal anlamdaki örgüttür. Bir de yasadışı oluşan örgütler vardır.

İllegal anlamda örgüt; kanunun suç saydığı eylemleri işlemek üzere aralarında teşriki mesai ve hiyerarşi ilişkisi bulunan iki veya daha fazla kişinin oluşturduğu birlik, teşekkül şeklinde ifade edilebilir. Ancak bir suç işlemek üzere bir araya gelmek örgüt kurma suçunu oluşturmaz. Örgüt suçunun oluşabilmesi için; amaç, yeterlilik, üye, süreklilik ve sempatizan gibi örgütün unsurlarının bulunması gerekir (Acar 2012: 127).

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanuna göre de “iki veya daha fazla kişinin aynı amaç etrafında birleşmesi” örgüt olarak tanımlanmaktadır. Burada ifade edilen örgüt tanımlaması yasadışı örgütlenmeler için kullanılmaktadır.

Terör örgütlerinin eylemlerinde hedeflerine ulaşabilmesi için örgütlenme önemli bir yere sahiptir. Çünkü örgüt teröristi suç üreten bir robot haline dönüştürerek onu belli bir eğitim ve şartlanma sürecine sokar. Böylece örgütünün varmak istediği sonucu eğitilen kişiyi kendiliğinden keşfeder (Bal 2003: 278).

Terör örgütlerinde, “örgüt ile ideoloji birbirinden ayrılmayan iki halka gibidir. Terör olayında ideoloji beyin gibi ise, örgüt vücut gibidir. İkisi birbirini tamamlamaktadır” (Kuyaksil 2004: 94).

Örgütlenme üç ana unsur etrafında teşekkül etmektedir (Dilmaç 2004: 360).

- Merkezi Yapı (Çekirdek, Lider kadro): Bir terör örgütünün temeli merkezi lider kadrosuna dayanır.
- Silahlı Birim (Askeri Kanat): Terörizm denildiğinde akla, silahlı şiddet eylemleri gelmektedir. Silahlı birimlerin varlığı, terör örgütlerinin faaliyetlerinin temel noktasını oluşturur.
- Propaganda Birimi: Örgütler taban oluşturmak ve ideolojilerini geniş kitlelere duyurabilmek amacıyla propaganda faaliyetlerine büyük önem vermektedirler.

Terör örgütlerini meydana getiren ana unsurların yanında bir de destek unsurları vardır. Destek unsurları da iç ve dış destekten oluşmaktadır. İç destek; terör örgütlerinin faaliyet gösterdiği ülke kamuoyundan destek almalarıdır. Dış destek ise, bir ülkenin anayasal düzenine karşı illegal bir faaliyet gösteren bir örgütün başka bir ülke tarafından desteklenmesidir. Bu destek daha çok komşu olan ve dost olmayan ülkeler tarafından verilir (Kuyaksil 2014: 86).

“Bir terör örgütünün başarıya ulaşabilmesi için illegal bir yapı içerisinde örgütlenme vazgeçilmez bir unsurdur. İlegal örgütlenme, terör faaliyetlerinin idame etmesini sağlayan önemli ve en karmaşık unsurdur. Temel özelliği azami gizlilik esasları içerisinde yürütülmesidir” (Dilmaç 2004: 360).

1.3.3. Eylem (Şiddet) Unsuru

Eylem, belli bir ideoloji etrafında örgüt haline gelerek amaçlarını gerçekleştirmek isteyen grupların başka bir önemli unsurudur. Terörizm kavramlarında genellikle bir hareketin terörist eylemi sayılabilmesi için mutlaka şiddetin varlığı üzerinde vurgu yapılmıştır. Bir eylem terör eylemi olması için şiddet şarttır. Çünkü şiddet terörün aracıdır. Şiddet barındırmayan ideolojik örgütler terörizm olarak kabul

görmemektedir. Şiddet hareketinin terörizm sayılabilmesi için bilinçli ve isteyerek, organize olmuş bir şekilde, hedef seçimi ve bu hedeflere uygun silah kullanarak ve örgüt haline gelerek gerçekleştirilmesi gerekir.

Şiddet, tarih boyunca insanlar arasındaki ilişkilerin, sorunların çözümünde sürekli başvurulan metotlardan biri olmuştur. Terörde şiddet unsuru mutlaka vardır. Şiddetsiz terör olmaz. Terörü terör yapan hedefine ulaşmak için uyguladığı şiddet yöntemidir. Bu bağlamda yapılan tüm terör tanımlarında şiddet unsuruna atıf yapılarak terör açıklanmaya çalışılmıştır (Ceylan 2012: 59).

Eylem, terörist veya bir örgüte bağlı teröristlerce örgütünün amaçları doğrultusunda seçilen hedeflere, amaçlanan etkiyi yapmak adına içinde hukuka aykırı şekilde ve haksız olarak şiddet barındıran faaliyetlerin bütününe verilen addır (Ceylan 2012: 60). Terör örgütleri, örgütlenme aşamasından sonra belirli bir altyapı oluşturduklarına inandıkların da kendilerini kamuoyunda ilan ederek, dikkatleri yürüttükleri mücadelenin üzerine çekmeye çalışırlar. Bu evrede örgütler savundukları amaçlarını en iyi vurgulayacak bir hedef tespiti ile eylem safhasına giriş yaparlar (Alkan 2000: 73). Ülkemizde PKK örneğinde görüldüğü gibi, PKK örgütlenme safhasında belirli bir seviyeye getirdikten sonra ilk defa 1984 senesinde Erurh ve Şemdinli ilçelerinde köy baskınları ile iç ve dış kamuoyunun dikkatlerini üzerlerine çekmeye çalışmışlardır (Dilmaç 2004: 360).

Terör örgütleri şiddete başvurarak bazı amaçlara ulaşmayı hedeflemektedir. (i). Örgütün güçlü olduğunu ve şiddetle taleplerini yerine getirecek imkan ve kabiliyetlere sahip olduğunu göstererek kendilerine taraftar toplamak ve bunların örgüte bağlılıklarını attırmak. (ii). Örgütle arasında mesafe koymak isteyen örgüte maddi veya farklı tarzda yardımda bulunmak istemeyenlere gözdağı vererek illegal faaliyetlerini sürdürmek. (iii). Örgüt silahlı mücadele yaparak devletinde kendisiyle benzer bir mücadele yapmasını sağlayarak bir savaş görüntüsü ortaya çıkarmak ve sempatizanlarının ve destekçilerinin bağışlarını sürekli hale getirmek (Şen 2015: 32).

1.4. Terör Örgütlerinin Terörist Eylemlerinin Amaçları

Terör örgütleri, kendi ideolojileri çerçevesinde hedef aldıkları devletlerin mevcut rejimlerini ve düzenini yıkarak yerine kendi düzenlerini inşa etmeyi planlarlar. Terör örgütleri kendi iddialarının doğruluğunu mutlak bir şekilde savunurlar. Kendilerinin engellendiği düşüncesiyle de şiddete yönelerek zorla kabul ettirmeye çalışırlar. Bu açıdan terör örgütleri taraf kazanmak için kitleleri etkilemeye çalışırlar.

Terör örgütlerinin en genel amacı terör eylemlerini kitle hareketine dönüştürerek devlete karşı bir kışkırtma oluşturmaktır. Toplumı kışkırtarak korku içinde yaşama ve hedef kitleleri örgütlenme düşüncesi çerçevesinde savunulan ideolojilerin haklılığına inandırmak terör örgütlerince nihai bir amaç olarak addedilir. Stratejik ideolojiye sahip terör grupları bu amaç kapsamında hedef topluluklara silah veya propaganda eylemi ile hitap ederler. Böylelikle dikkat çekmek amaçlanarak topluma ve hedeflenen çevreye karşı bir korku ve tehdit havası oluşturarak varlıklarını kabul ettirmeyi amaçlarlar. Ayrıca örgüt tarafından gücünün kanıtlanması ile halkın örgüte sempati duymasının sağlanması, eylem psikolojisi ve ortamın oluşmasıyla toplumda tedirginlik ve tepki oluşturarak halkın kendi can güvenliğini düşünmesine ve örgütün yaptığı eylemlere duyarlılığın kaybolmasına, devletin uluslararası toplum tarafından insan hakları ihlali ve yersiz şiddet kullanımı gerekçesiyle suçlanarak mahkum edilmesini hedeflerler (TBB 2006: 177).

Terör örgütleri amaçlarına ulaşabilmek için “amaç için her türlü araç gereklidir” kaidesini benimserler ve uygularlar. Amaçlarını gerçekleştirmek için halk kitleleri arasından da meslek, cinsiyet, yaş, din vb. kriterlerine göre bir örgütlenme şekli oluşturmaktadırlar (Çağlar 1997: 130).

Terör örgütleri toplumda ya da ilgili çevrelerde dikkatleri üzerine çekerek korku ve dehşet havası oluşturmaya çalışırlar. Bundan maksat kişi, kurum, kuruluş, toplum, milli devlet veya uluslararası kuruluşlara mesaj vermektir (Aydın 2004: 310).

Terör örgütlerinin genel olarak propaganda yapmak, örgüt elemanlarına moral vermek, intikam almak, toplumun direnme gücünü kırmak, halkın ve güvenlik güçlerinin moralini bozmak ve bunları şiddete yöneltmek ve otoriteyi sarsmak vb. gibi amaçlarının olduğu söylenebilir.

1.4.1. Propaganda Yapmak

Propaganda yapmak hem psikolojik savaşın hem de asimetrik savaşın kullandığı en etkili silahlardandır. Propaganda: Seçilen hedeftekilerin moralini bozmak, başarıya gayretlerini, azim ve iradelerini yok etmek, insanların inançlarını zayıflatarak kendilerine olan güvenlerini yitirmelerini sağlamak ve son olarak seçilen kişilere fikirlerini aşılama amacıyla psikolojik savaş uygulayıcılarının kullandığı en iyi yöntemlerden biridir. Propaganda uygulayan tarafa fayda sağlamak amacıyla bir grubun fikir, davranış ve tutumlarını etkilemek için hazırlanmış, kullanan tarafın milli amaçlarını destekleyen bilgiler, fikirler, doktrinler ve özel çağrılardır (Kumkale 2009: 71).

Terör örgütleri de kamuoyuna seslerini duyurabilmek için propaganda (reklam) peşindedirler. Örgütsel faaliyetlerini gündeme getirebilecek, kendilerinin ve düşüncelerinin canlı kalmasını sağlayacak bütün faaliyetlerde yer almaktadırlar. Ülkemizde terör örgütlerinin farklı nedenlerden dolayı mağdur olan insanlara sahip çıkma görüntüsü vermeleri o kişiler ve olaylar üzerinden kendi seslerinin duyulmasına yönelik girişimleridir. Bu yönden değerlendirildiğinde terör örgütleri amaçlarına hizmet edecek her türlü olayı istismar etmektedirler (Çora 2008b: 56).

Terör örgütleri propaganda amaçlı eylemlerinin duymasını sağlamada kitle iletişim araçlarından başarılı bir şekilde faydalanmaktadır. Medyanın sorumluluk bilincinin olmaması ve yalnız habercilik anlayışı ile hareket etmesi şer odaklarının istediğini elde etmesine olanak sağlamaktadır. Çünkü terör grupları en büyük desteğe medya aracılığıyla ulaşmaktadır (Kuyaksil 2004; Beşe 2004).

Propaganda faaliyetleriyle;

➤ Davayı tanıtmak

➤ Örgütü tanıtmak

➤ Sempati oluşturmak

➤ Potansiyel taraftar oluşturmak vb. gibi nedenler amaçlanır. Ayrıca eylem sonrasında medyayı arayarak yaptığı eylemleri bildirmek, bildiri bırakmak propaganda faaliyetleri için önemli bir araçtır (Aydın 2004: 312).

Örgüt, tanıtım ve reklam propagandası yaparak sarsıcı eylemleri gerçekleştiren grupların olduğundan daha etkili ve güçlü olduğu izlenimini vermeye çalışır. Örgüt ne kadar güçlü görünürse toplumsal kökleri o kadar derine nüfuz eder. Savunucusu olduğu davanın popülaritesi bu kadar yaygındır düşüncesi önem arz edecektir. Bu yüzden propaganda ile örgütler her zaman eylemlerini abartarak gösterirler. Böylelikle de abartılan eylemlerle örgütlerin zorlama, pazarlık ve şantaj yapma imkanları da o oranda artacaktır. Ayrıca örgütün gerçekleştirdiği bu sansasyonel eylemin haber yapılması halkın moralinin bozulmasına ve örgüt militanlarının moralinin yükselmesine sebep olur (Acar 2012; Ergil 1991).

Örgütler taban oluşturmak ve ideolojilerini geniş kitlelere yaymak gayesi ile propaganda faaliyetlerine aşırı derecede önem verirler. Bundan dolayı da yasal ve yasa dışı alanda oluşturdukları çeşitli yapılanmalar ile toplumun her tabakasına yönelik propaganda faaliyetlerini yürütürler (Dilmaç 2004: 360).

1.4.2. Örgüt Elemanlarına Moral Vermek

Terör örgütleri militanlarına güç kazandırma ve moral verme bakımından şiddet faaliyetlerini esas alırlar. Hususan güvenlik güçlerinin başarılı operasyonları sayesinde örgütte ortaya çıkan ümitsizlik ve çöküntüyü önleme açısından eylem yapmayı kurtarıcı olarak görürler (Kuyaksil 2004: 102). Bundan dolayı diplomat, kamu personeli, iş adamı kaçırmaya ya da rehin alma, güvenlik güçleri ve binalara saldırı düzenleme, uçak kaçırmaya terör örgütü üyeleri açısından büyük önem taşır. Çünkü bu eylemlerle devlet otoriteleri hedef alınmış ve örgütün militanlarına güçlü olduğu göstermek istenmiştir.

Dolayısıyla terör örgütü çatışma sonucu ölen militanlarının sayısını daima az gösterip daha çok güvenlik güçlerinin öldüğü süsü vererek örgüt üyelerine moral vermek isterler. Bundan dolayıdır ki terör örgütleri ölen militanlarının sayısının öğrenilmemesi için cesetlerini hemen gömerler ve örgütün moralini yüksek tutmak isterler (Acar 2012: 139).

1.4.3. İntikam Almak

Terör örgütlerinin eylemlerinin bir başka amacı da intikam almaktır. Militanlarını çatışmalarda kaybeden küçük grupların intikam saldırıları özellikle çok acımasız olmaktadır. Daha büyük örgütler için intikam alma amacı daha az bir öneme sahiptir. Üye bulmakta zorluk çekmedikleri için kaybettiklerini savaş kaybı olarak nitelerler. Yakın dönemlerde PKK tarafından, subayların ve polislerin şehit edilmeleri, Güneydoğu'da sürekli olarak basılan köyler, öldürülen çoluk-çocuklar hepsi intikam almanın kanlı birer misalleridirler (Ergil 1991: 177).

Terör örgütleri işkenceci olarak itham ettikleri güvenlik güçlerini öldürerek işkencecilerden intikam aldıkları iddiasında bulunurlardı. Böylece de örgüt üyelerinin moralini yükseltmeye çalışırlar. Terör örgütleri çeşitli bahanelerle güvenlik güçlerine saldırmak için her zaman fırsat kollar. Örgüte karşı yapılan operasyonlarda hiç alakası olmayan güvenlik mensubunu öldürerek bütün güvenlik güçlerini psikolojik baskı altında tutmayı amaçlarlar (Acar 2012: 140).

1.4.4. Toplumun Direnme Gücünü Kırma

Terör örgütleri toplumda ortaya çıkan haksızlıkları, eşitsizlikleri, yolsuzlukları, resmi makamların keyfi, yanlış ve haksız muamelelerini gündeme taşıyarak bu olumsuzlukların nedeni olarak gösterdiği kurumlara saldırarak intikam aldıklarını iddia ederler. Kamu veya özel kurumlara bombalı saldırılar düzenlenmesi ve üst düzey yöneticilerin öldürülmesi hep bu amaç içindir. Bu nedenle yaptığı eylemlerle sorunlara dikkat çekerek hükümete yönelik kamuoyu desteğini zayıflattığı algısına kapılırlar.

Kitlelerin düşüncelerini örgütün amaçlarına kanalize ederek toplumun kurtuluşu için önderlik rolü oynadıklarını sanırlar (Acar 2012: 140).

Terör örgütleri toplumda kargaşa oluşturarak toplumun direnme ve dayanma gücünü kırmak, mevcut sosyal ve siyasal düzenin zaafalarını belirginleştirerek, ardındaki sosyal desteği zayıflatmaktır. Bu amacına ulaşmak için iki yöntem kullanır. İlk olarak toplumda var olan eşitsizlikleri, haksızlıkları, dengesizlikleri, yolsuzlukları, resmi makamların keyfi, yanlı ve zalimce yöntemlerini şiddetli bir propaganda ile göstermek ve var olan hoşnutsuzluğu gözler önüne sermektedir. Ardından da bu olumsuzlukların simgesel fail ve kurumlarına saldırmak onlardan halk adına intikam alma düşüncesi gelmektedir (Ergil 1991: 175).

1.4.5. Halkın ve Güvenlik Güçlerinin Moralini Bozmak ve Bunları Şiddete Yöneltmek

Terör örgütleri toplumsal temalı yasal eylemlerde kalabalığın arasına militanlarını yerleştirerek güvenlik kuvvetlerine karşı kalabalıktan faydalanarak provakatif eylemlere başvururlar. Güvenlik güçlerini tahrik ederek göstericilere karşı zor kullanmaya sürüklerler ve güvenlik güçlerinin aşırılığa kaçmasına sebep olarak, halkı ve güvenlik güçlerini karşı karşıya getirerek şiddete yönelmelerine neden olurlar (Kuyaksil 2004: 102).

Terör örgütlerinin özellikle son zamanlarda toplumun moralini bozmak, insanları şiddete yöneltmek ve insanların güven içinde yaşamadıkları vurgusu yaparak bunlara inandırmak amacıyla daha çok sivil halkın toplu bulunduğu pazar yeri, iş merkezi, sinema ve eğlence yerlerine patlayıcı madde atarak hedef fark etmeksizin çocuk, yaşlı, kadın birçok insanın ölmesine sebep olurlar (Acar 2012: 141).

Terör örgütleri hedef fark etmeksizin şiddet eylemlerinde bulunurlar. Halkın huzur ve güvenliğini tehdit ederek toplumda korku oluşturmaya çalışırlar. Bu açıdan toplumun devlete olan güvenini zedelemek isterler. Bundan maksat devletin halkın önündeki otoritesini zayıf göstermektir. Terör örgütleri halka karşı korku, şiddet ve

tedhiş yöntemlerini kullanarak halkı baskı altında tutmaya çalışırlar. Baskı altında kalan toplumun devlete olan güvenilirliği azalır. Sürekli baskı altında ezilen halk şiddete yönelerek terör örgütüne birtakım tepki vermeye çalışır. Bu tepkiler bazen çok sert olmakta, bazen de tepkisizliğe neden olmaktadır. Halk bu durumda ne yapacağını tam olarak bilmediğinden bir kargaşa ortamı cereyan etmektedir (Gül, 2012: 20).

1.4.6. Otoriteyi Sarsmak

Terör örgütlerinin eylemlerinin öncelikli amaçları halkın nazarında siyasal iktidarın gücünü yıpratmak ve zaman içerisinde devlet otoritesini maddi ve manevi olarak zayıflatmaktır. Otorite bunalımı yöneticilerin kabiliyetsizliklerinin bir delili olarak ileri sürülecek ve halk siyasal iktidara karşı bir ayaklanmaya itilecektir (Keleş ve Ünsal 1982: 7).

Terör örgütleri, ideolojileri ve stratejileri bakımından mücadele içerisinde oldukları sistemin koruyucuları ve yöneticileri olan makamları yıpratmak her zaman hedefleri arasındadır. Sistemin yıkılmasını arzulayarak bu yolda her şeyi kendilerine meşru olarak görürler. Devletin otoritesini temsil eden kişilere eylem yaparak halkın gözünde otoriteye karşı güvensizlik duygusunu yerleştirmeyi amaçlarlar (Kuyaksil 2004: 102). Bu doğrultuda savundukları ideolojiye bağlı olarak haksızlık ve zulüm olarak gördükleri yönetim ve yöneticileri etkisiz hale getirerek daha mutlu ve adaletli bir yaşam şekli hedeflediklerini ileri sürerler (Gül 2012: 19).

Bütün terörist eylemler halihazırdaki siyasal düzene bir başkaldırıdır. Teröristler eylemleriyle o zamana kadar güçlü zannedilen makamları istemeyerek baş eğmiş kişilerin, hoşnutsuz kitlelerin zihinsel ve fiziksel zincirlerinden kurtulacaklarını iddia ederler. Devletin ve onu yöneten hükümetin en önemli varlık nedeni vatandaşların korunmasıdır. Eğer bu resmi kurumlar güvenliğini sağlayamıyorsa başlayan savaşta vatandaşların sığınacak ve korunacak yeri yoktur. Davalarının haklılığından şüphe duymayan illegal örgütler bu durumda halkın kendilerinden yana, hükümete karşı olacakları inancını taşırlar. Halkı kendi taraflarına çekebilmek için bir an önce resmi kurumların baskı yapmasını arttırmak için otoriteleri kışkırtmaya girişirler. Bu durumda

terörist saldırıları karşısında paniğe kapılan devlet, hükümet zalimce ve şuursuz bir şekilde hareket edecektir. Otoritesi sarsılan hükümetle istikrar ve güvenlik kalmayacak, yapılan baskı ve zulüm çerçevesinde halkın desteği terör gruplarına yönelik olacaktır. Sonunda da terör örgütleri hedeflerine ulaşmış olacaktır (Ergil 1991: 176).

II. BÖLÜM

2. TÜRKİYE VE TERÖR

Türkiye’de son 40-50 yılda önemli 5 terör dalgası varlık göstermiştir. Bunlardan birinci terör dalgası Ermeni terörüdür. Sözde soykırım iddiası ve intikam almak amacıyla 1973 yılından sonra birçok Türk diplomat ve vatandaşını şehit etmiştir. İkinci terör dalgası 1968’de başlayan ideolojik sağ-sol çatışmasıdır. İhtilalci Sol’un, Lenininci, Stalinci, Maocu vb. gibi versiyonu ile devleti ve milleti korumak adına ortaya çıkan milliyetçilik sloganı ile hareket eden gruplar arasında yaşanan çatışmalarda 5000’i aşkın insan hayatını kaybetmiştir. Üçüncü terör dalgası: Radikal dinci terör dalgasıdır. Bu gruplar mevcut devlet düzenini yıkarak İslam Devleti kurma amacıyla kutsal dini duygularını sömürerek faaliyet göstermişlerdir. Dördüncü terör dalgası: Etnik bölücü terördür. Türkiye’yi bölerek bağımsız bir Kürt devleti kurmayı amaçlayan örgüt, Marksist-Leninist fikri ilke edinmiş aynı zamanda söylemleriyle Kürt milliyetçiliğini kullanmıştır. Beşinci terör dalgası: Selefi görüşe mensup örgütler ve El-Kaide bağlantılı uluslararası Terör gruplarıdır (Aydiner 2004: 5-6).

Türkiye, 1970’lerden günümüze kadar planlı, programlı ve örgütlü terör gruplarının sürekli hedef konumunda olmuştur. Öncelikli olarak Türkiye’nin siyasal istikrarını bozmak ve devlet düzenini sarsmak amacıyla Marksist ve Leninist terör odakları ortaya çıkmış ve sonrasında sağ terör örgütlerinin faaliyetleri başlamıştır. Yurt içinde bu terör grupları ile mücadele edilirken, yurt dışında ise Ermeni terör örgütleri ortaya çıkararak sözde soykırım iddiası ile Türk diplomalarını öldürülüp, elçiliklerini bombalamıştır. Ermeni terör grupları Türkiye’de varlık gösteremeyince yerini Marksist orijinli PKK’ya bırakmıştır (TEMÜH 1998: 68). Yani 1970’li yıllarda ortaya çıkan sağ-sol öğrenci hareketleri ile sahnelenen oyun ASALA ile devam etmiş ve akabinde PKK

koltuğu devralmıştır (Bayrakdar 2004: 34). Ermeni terör örgütü ASALA Türkiye’de tabanı ve destekleyicisi olmadığından dolayı çok fazla saldırı girişiminde bulunamamıştır. ASALA, PKK ile işbirliğine giderek PKK’nın daha kolay eylem yapacağını düşünmesi ve taraftar ve destekçisi bulunmasından dolayı yerini PKK’ya bırakmış ve PKK’nın en büyük destekçisi olmuştur.

11 Eylül 2001 saldırısından sonra küresel bir nitelik kazanan terörizmle Türkiye Devleti 60-70 yıllık bir süre çerçevesinde mücadele etmektedir. Türkiye’de genel olarak terörün ilk örnekleri 1950-1960’lı yıllar arasında sokak ve öğrenci hareketleri şeklinde baş göstermiştir. Bu hareketler bazı grupların tahrikleri sonucu ortaya çıkmış ve siyasi düzene karşı yürütülen bu girişimler yıkıcılık ve şiddet konusunda aşırılığa gitmemiştir.

1960 yılına kadar Marksist-Leninist bir İdeolojiden etkilenen öğrenci hareketleri olarak görülen bu eylemler sonraki süreçlerde sol örgütlerin gösterilerine dönüşmeye başlamıştır. 1961-1968 arasındaki dönem Marksist-Leninist fikirlerle ve siyasal düzeni değiştirmek için silahlı mücadeleye girmekten başka çarenin kalmadığı telkiniyle gençliğin eğitildiği bir dönem olmuştur 12 Haziran 1968 yılında Dev-Gençli küçük bir azınlık, sınavlara girmek isteyen öğrenci grubunun itirazına rağmen İstanbul Üniversitesinin birçok fakültesini işgal etmiştir. Bu olay fakülte işgallerin başlangıcı olmuş ve olaylar birbirinin takipçisi olmuştur. Sonraki süreçlerde birbirini takip eden terör odakları ortaya çıkmıştır (Başbakanlık 1973: 21).

1960’lı yıllarda ortaya çıkan öğrenci hareketleri ile başlayan düzeni değiştirme faaliyetleri bazı kesimlere göre vatansever hareket bazı kesimlere göre ise dış kaynaklı hain bir plan olarak nitelendirilmiştir. 1980’li yıllardaki terör eylemlerinde bu kadar net bir ayırım yapılmamıştır. 1960 ve 1970 yıllarındaki yıkıcı toplumsal hareketler ile kazanılan tecrübeler sayesinde toplum olarak 1980’li yıllardaki terör hareketlerine daha hazırlıklı ve bilinçli olarak yaklaşmıştır (Cirhinlioğlu 2004: 234).

Türkiye’nin maruz kaldığı ve halen devam eden terörizm tehdidinin iki asıl özelliği vardır. İlk olarak etnik, radikal-dinci ve ideolojik olmak üzere hemen hemen tüm terör çeşidinin Türkiye’de ortaya çıkmış olmasıdır. İkinci özellik ise muhatap

kalınan bu terör türlerinin tehdidinin arkasında güçlü bir dış varlığın desteğinin olmasıdır. Türkiye'nin maruz kaldığı bu terör grupları kronolojik olarak sıralanırsa Türkiye 1970-1980 yılları arasındaki dönemde ideolojik terörizmin "sağ-sol çatışması", yine bu döneme paralel olarak Ermeni terör örgütü de faaliyetlerini sürdürmüş ve daha çok yurtdışındaki vatandaşlar hedef alınmıştır. 1980 yılından sonra etnik terörizmin "PKK terörizmi", 1990'lı yıllardan sonra da Radikal İslami terörizmin "Tevhidi Selam (Kudüs ordusu), Hizbullah, El-Kaide" tehditleri ile mücadele etmiştir (TBB 2006: 532).

Türkiye'de 1960'lı yıllarda gün yüzüne çıkan terör faaliyetleri 1990 yılından sonra şiddetlenmeye başlamış ve 1993 yılında had safhasına ulaşmıştır. İlerleyen yıllarda güvenlik güçlerinin terörle mücadelede tecrübe eksikliğinin farkına varılmış ve bu eksikliğin giderilmesini izleyen bir süreç başlamıştır (Kurt 2004: 368).

Türkiye'deki terör hareketleri sosyal, ekonomik ve siyasi nedenlerden dolayı zemin bulmaktadır. Yabancı ülkelerin terör gruplarına yoğun bir şekilde destek vermesi de bu terör gruplarının etkili olmasına neden olmaktadır. Çünkü gelişen, büyüyen, kalkınan, tarihi bir kimliğe sahip olan Türkiye'nin güçlü olması dış güçler tarafından istenmediği gayet açıktır (Aydın 2004: 313).

Türkiye, dönemsel perspektiflerden bakıldığı zaman terör olaylarının sıklıkla yaşandığı bir ülkedir. Günümüze kadar olan süreçler analiz edildiği zaman 1960 yılından 2000 yılına kadar iki yoğun terör dalgası yaşanmıştır. 2000'li yıllara varıldığında Hizbullah ve PKK terör örgütlerine karşı yapılan başarılı operasyonlarla bu iki terör örgütünün etkisi büyük oranda minimize edilmeye çalışılmıştır. Terörle mücadelede örgütleri kontrol altına alma ve minimize etme büyük başarıdır (Bal 2006a: 185).

Türkiye, dünya üzerindeki konumundan dolayı, sosyal ve etnik yapısı ve komşu olduğu çeşitli siyasal yapılar ve kültürleri yakınlığı dolayısıyla taşıdığı önem baz alındığında teröre karşı hassas bir ülke olarak devam edecektir (Altan 2004: 267).

Türkiye'ye yönelik tehdidin en somut varlığı olarak karşısına çıkan terör, kendine farklı ideolojileri referans alarak Türkiye'nin güvenliğini sürekli olarak tehdit etmektedir.

2.1. Türkiye'ye Yönelik Ortaya Çıkan Terör Örgütleri

Terör örgütleri ortaya çıkış nedenlerinden hareketle katagorize edilir. Bütün terör örgütleri hangi ideolojiye sahip olursa olsun örgütlerin kuruluş ve eylem yapma kökeninde bir haksızlığa uğramışlık iddiası söz konusudur (Çitlioğlu ve Dedemen 2014: 28).

Terör örgütlerinde ideolojik temelde veya ana hedefler ekseninde farklılıklar görünse de örgütlenme ve eylem çeşitleri, nitelikleri bakımından çok fazla bir farklılık göstermezler. Öncelikle bütün terör örgütlerinde bir illegallik olayı mevcuttur. Yine hemen her terör örgütü tarafından benimsenmiş diğer özellik hiyerarşik bir örgütlenme modelinin bulunmasıdır (Çağlar 1997: 125)

Türkiye ve Dünyada son yıllarda önemli değişimler yaşanmaktadır. Bölgede önemli terör yapıları artmakta ve Türkiye'ye yönelik terör tehditleri eskisinden daha fazla güç kazanarak karşısına çıkmaktadır. Şu açık bir gerçektir ki dünya üzerinde kendi kaynaklarından beslenen ve devasa bir silahlı güce sahip olan ve devlete yönelik uzun süre varlığını koruyan bir terör örgütü yoktur. Türkiye'ye yönelik ortaya çıkan terör örgütlerinin arkasında her zaman destekleyicisi olan ülkeler olmuştur.

Türkiye Devleti terörizmin hemen hemen bütün türleriyle - sağ-sol, bölücü, etnik, ulusal, uluslararası vb. gibi - karşı karşıya kalmış ve bunun mücadelesi içerisinde olmuştur. Türkiye aleyhine yürütülen terör faaliyetlerine bakıldığında zaman terörün ve terör örgütlerinin doğrudan hedefi olan bir ülke olduğu görülecektir

Farklı ülkeler tarafından desteklenen ve Türkiye'yi kontrol etmek ve büyümesini engellemek için ortaya çıkarılan bu terör örgütleri değişen dünya koşullarına göre nöbet

değişikliğinde bulunmuşlardır. Bir terör örgütü zayıfladığı zaman diğeri sahneye sürülmüş ve Türkiye gündemi sürekli terör tehdidi ile meşgul edilmiştir.

2.1.1. ASALA (Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu) Terör Örgütü

Ermeni terör örgütlerinden en önemli biri olan ASALA 1975 yılında 6-7 kişilik bir grup tarafından kurulmuştur. Örgütün kuruluşuna destek verenlerin başında 1974 Kıbrıs Barış Harekatı sonrasında Türkiye'ye yönelik bütün eylemlere destek olan Yunanistan gizli servisi gelmektedir. Örgüt lideri Agop Agopyan, ikinci adamsa cinayetlere bizzat öncülük eden Agop Tarakçıyan idi. Örgüt Lübnan'da üstlenmiş ve çeşitli alt komitelere ayrılmıştı. Örgüt ilk defa 20 Ocak 1975 yılında Sovyet karşıtı bir Batı hedefi olarak belirlenen Beyrut'taki Dünya Kiliseler Konseyi bürosuna düzenlediği bombalı saldırı ile adını kamuoyuna duyurmuştur (Manaz 2006: 16). Aslında bu terör örgütünün kurulması 1975 yılı olsa da ASALA örgütünün şiddetlenmeye başladığı seneler 1970'li yıllara dayanmaktadır. 1973 yılında gün yüzüne çıkan uluslararası nitelikteki ikinci kuşak Ermeni terör faaliyetleri, öncelikle ASALA terör örgütü olarak şekillenmeye başlamıştır. 1973 senesinde kişisel olarak başlayan terör eylemleri 1974'ten sonra Türk diplomatlara ve temsilciliklerine yönelik sabotaj, suikast ve saldırı biçiminde terör faaliyetlerini yürütmüş ve daha çok Ermeni diasporasının etkin olduğu ülkelerde eylemlerini gerçekleştirmiştir (Aydın 2007: 182).

Hem Türkiye'ye karşı hem de uluslararası alanda faaliyet gösteren ASALA terör örgütünün birçok amacı bulunmaktadır. Öncelikle Türkiye'ye karşı savaş başlatan ve Türk kuruluşlarına, kurumlarına ve diplomatlarına yabancı ülkelerde saldırı düzenleyen, Ermeni örgütlerinin en kapsamlısı olarak bilinen ASALA, diğer Ermeni örgütlerinden bağımsız olduğunu dile getirmekte ve amacının anti-empyralist bir Ermeni Devleti kurulması için mücadele etmek olduğunu bildirmektedir. Ayrıca ASALA, Ermeni militanlarının tutuklu bulunduğu ülkeler aleyhine de saldırı yapma tehdidinde bulunmakta ve bazı eylemler yapmaktadır (Cumhuriyet, 1981: 6).

ASALA terör örgütünün en temel amacı ise 1915 yılında gerçekleştiği iddia edilen sözde soykırımın Türkiye tarafından kabul edilmesini sağlamak, Türkiye'yi Sözde soykırım iddiası ile tazminata mahkum etmek, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki Türk topraklarını Türkiye'nin işgal ettiği söylemleriyle sözde yasal sahiplerine yani Ermenilere iadesini kabul ettirmektir. Dolayısıyla bu kanlı terör örgütü bu topraklar üzerinde büyük bir Ermenistan Devleti kurmayı amaçlamaktadır (Manaz, 2006: 17). Ermeni terör örgütlerinin bir başka amacı da Türk vatandaşlarına karşı yaptıkları eylemlerle en çok istedikleri şey Türk milletine soğukkanlılığı kaybettirip şu veya bu hissi girişimlere itebilmektir. Bütün bu olanaklardan yararlanıp "işte soykırımı yapanlar yeniden harekete geçtiler" sözünü söylemeyi başarmaktır. Bu sözlerle elde etmek istedikleri şey Türk milletini suçlu konuma düşürmektir (Birand, 1983: 7).

Ermeni terör örgütü ASALA'nın faaliyetlerinin özünde Türkiye ile Ermenistan arasında sözde soykırım iddialarının ve Ermeni yayılmacılığının ekseninde oluşan psikolojik çatışma ortamının büyük etkisi vardır. Ermeni milli tezlerinin uluslararası arenada daha tanınır ve kabul edilir hale gelebilmesi için uluslararası terörizm, bazı dönemlerde Ermenistan dış politikasının etkin amaçlarından biri haline gelmiştir (Güzelipek 2016: 83).

Ocak 1975 Beyrut'ta kurulan ve bir nevi Hınçak komitesinin devamı niteliğinde olan ASALA terör örgütü, 1984 yılına kadar 42 Türk diplomatını şehit etmiştir. ASALA, başta Sovyetler Birliği olmakla birlikte, Suriye, Lübnan, Fransa, ABD, İran, Kanada gibi birçok devletten destek alarak faaliyet göstermiştir. Türkiye'yi yıpratmak gayesiyle terör eylemlerinde bulunmuştur (Alizade 2015: 114).

Türkiye'yi hedef alan ASALA terörü ilk eylemlerine yurtdışında 1973 yılında Los Angeles başkonsolosu Mehmet Baydar ve konsolos Bahadır Demir'in Gürgen Yanıkyan adlı 78 yaşında bir Ermeni tarafından şehit edilmesiyle başlamıştır. Örgüt 1973'ten sonra 9 yılda 15 ülkenin 26 farklı şehrinde çeşitli birçok saldırıda bulunmuştur. Bu saldırılardan 20'si silahlı, 35'i bombalı Sabotaj, 1'i işgal ve 1'i kırmızı mürekkep hokkasının Marsilya konsolosuna atılması şeklinde meydana gelmiştir. Silahlı saldırı sonucunda birçok Diplomat ve görevli hayatını kaybetmiştir. 13 görevli

de yaralanmıştır. Bu terör örgütü daha çok Fransa, İtalya ve İsveç'te örgütlenmiştir (Gazigiray 1982: 607).

Ermeni teröristlerin Türkiye'de ilk saldırı eylemi 7 Ağustos 1982 yılında Ankara'da Esenboğa Havalimanını basarak gerçekleştirdikleri eylemdir. Marksist-Leninist bir ideolojiye sahip olan dünyadaki solcu ve ayrılıkçı hareketler ile işbirliği yaparak hayatını idame etmeye çalışan uluslararası terör örgütü ASALA'nın "Genç Çağrı" adında bir yayın organı bulunmaktaydı (Demirel 2007: 599).

Ermeni terör örgütünün Türkiye'ye yönelik faaliyetlerine başladığı 1973 yılından 1986 tarihine kadar farklı ülkelerde Türk Büyükelçiliklerine, Konsolosluklara, THY ve Türk Turizm bürolarına 200'e yakın silahlı eylem gerçekleştirmiştir. Bu yapılan saldırılar sonucunda ölümler, yaralanmalar ve milyarlarca lira maddi hasar kayıpları yaşanmıştır (Kocabaş 2003: 148).

İstihbarat örgütlerince gizliliğini en iyi şekilde koruyan örgütlerden birisi olarak anılan ASALA'nın merkez komitesine bağlı komuta grupları biçiminde örgütlendiği görülmektedir. Komuta grupları da siyasi ve askeri merkezler olmak üzere iki ana bölüme ayrılmakta siyasi merkezde çalışanlar ülke ve bölge sorumluları olarak görevlendirilmektedir (Çitlioğlu 1998: 21). ASALA'nın örgüt yapılanmasına bakıldığı zaman hücre modeli şeklinde bir yapılanma sergilediği görülecektir. Bir hücrede 2 ya da 4 kişi olur. Bu hücrelerin görevleri örgütün eylemlerinden, kaynak finanse etmeye, örgüte faydası olacak herkesle bağlantı kurup onları örgüte kazandırmaya kadar pek çok amacı kapsamaktadır (Arslan 2010: 37).

ASALA, dünya kamuoyuna Ermeni davasına hangi derecede, ne denli ve geniş bir şekilde sahip çıkıldığı mesajını vermek, sahip olunan desteği olduğundan daha fazla göstermek, terör eylemlerini araştıran güvenlik güçlerinin kafalarında fikir karmaşası oluşturarak hedef şaşırtmak için farklı isimlerle "paravan" terör örgütleri kurmuştur. Bu paravan örgütlerin en önemlileri: 3 Ekim, 9 Haziran, Orly, Ermenistan Gizli Ordusu, Yeni Ermeni Direnişi, Fransa Eylül örgütüdür. Bu örgütlerin kurulmasının başka bir

görevi de ASALA eylemlerine engel olan ülkelere gözdağı vermektir (Aydın 2007: 184). ASALA ve diğer Ermeni örgütlerinin dikkat çeken özelliklerinden biri de örgütlü hareket etmesi ve farklı boyutlarda olmasıdır. Bu örgütler birçok ülkede faaliyetlerini gizlilik içerisinde sürdürmüş ve basını ve diğer medya kuruluşlarını profesyonel bir şekilde kullanmışlardır (Quliyev 2013: 136).

ASALA terör örgütünün ve diğer Ermeni terör örgütlerinin terör eylemlerinde başarılı olmasının birçok sebebi vardır. Öncelikle bu terör örgütlerinin üyeleri yüksek kültür düzeyine sahiptirler. Ayrıca geliştirilmiş terör tekniklerini kullanmaktadırlar. Dünyanın farklı bölgelerinde KGB ajanları ve Filistin Kurtuluş örgütü gibi uzman kişi ve kurumlardan eğitim almışlardır. Yeteri derecede finans kaynaklarına sahip olmaları da eylemlerini rahatça gerçekleştirmelerine büyük ölçüde olanak sağlamıştır. Terör eylemlerini gerçekleştiren Ermenilerin O ülkenin pasaportunu taşıması ve herhangi bir yaptırım görmemesi nedeni de militanlarını cesaretlendirmektedir. Katı bir ideolojiye sahip olmaları da inandıkları yalanlarına ve davalarına bağlanmalarına neden olmuştur. ASALA ile ilgili bir diğer husus istihbarat servisleri ile olan ilişkileridir. Öldürülen Türk diplomatlarının bazılarının istihbarat görevinde çalıştığını Türk meslektaşları dahi bilmezken yabancı istihbaratının bilgi sağlaması sonrasında ASALA tarafından öğrenilmesi ASALA'nın arkasında bazı güçlerinin olduğunu göstergesidir (Çam 2014: 1725).

Ermeni terör örgütlerinden en aktif olarak faaliyet gösteren ASALA militanlarının Sovyet terör uzmanları tarafından eğitildiği saptanmıştır. İnterpol teşkilatının farklı ülkelerde yaptığı araştırmalara göre ASALA militanları komünist ideolojiye sahip olan Nayıf Hawathme ve Dr. George Habaş örgütlerinin Suriye'deki Ammuriye ile Lübnan'daki Damur ve Sidan kamplarından yararlandıkları bilinmektedir. Bu kamplarda dünyadaki çeşitli terör örgütlerinin militanları ile beraber eğitim alan ASALA üyeleri de Sovyet Uzmanlar tarafından özel bir sistemle eğitilmektedir (Ethemoglu 1987: 54). Ayrıca bu terör örgütü Suriye tarafından Türkiye'ye karşı her türlü illegal faaliyette kullanılmakta ve bu eylemlere itilmektedir. Ermenilerin Türkiye'ye karşı besledikleri düşmanlık hissini güncel tutmak amacıyla Deyrizor da bulunan Ermeni Kilisesi bahçesine sözde soykırımı simgeleyen bir anıtın

dikilmesine de ses çıkarmamıştır. Hatta Suriye, Ermenilerin yayın faaliyetlerini alenen desteklemekte ve maddi yardımda dahi bulunmaktadır. Suriye'nin Ermenileri vatanımıza karşı kışkırtmalarının diğer bir örneği; ASALA'nın özellikle lojistik destek ve silahlı eğitim bakımından dolaylı ya da doğrudan Suriye kaynaklarını kullanmasıdır. Ayrıca ASALA'nın militanları Suriye'nin MUHABERAT teşkilatının elemanlarınca eğitilmiştir (Gülsün, 1998: 42).

ASALA terör örgütü yaptığı eylemlerinin neredeyse hepsini Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerinde yapmıştır. Bu terör eylemleri tarihteki Hınçak ve Taşnak Ermeni ihtilal teşkilatlarına bağlı Ermeni komitacılarının 1894-1900 yılları arasında Doğu Anadolu'da ortaya çıkardıkları şiddet olaylarını taklit ederek, kan dökmek yoluyla dünya kamuoyunun dikkatleri Ermeni sorunu üzerine çekilip, Uluslararası kuruluşların ve dünya üzerinde büyük etkiye sahip olan devletleri, Ermeni emellerini gerçekleştirmek uğrunda bir yaptırımcı güç olarak kullanmak istemesinden kaynaklanmaktadır (Kocabaş 2003: 149).

Sovyetler Birliği'nin de doğrudan destek ve himayesinde bulunan ve kendisini "Uluslararası Devrim Harekatı"nın bir unsuru olarak gören, Türkiye ve müttefiklerini can düşmanı sayan ASALA (Anadol ve Abbaslı 2000: 164), Türkiye topraklarında bir tabana sahip olmadığından dolayı eylemlerini daha çok yurt dışında bulunan Türk diplomatlarına ve vatandaşlarına yöneltmiştir. Eylemleri kuruluşundan 1979 yılına kadar Türk hedeflere yönelik olmuştur. Bu tarihten itibaren batılı devletler de saldırıya uğramıştır (Bicik 2014: 1707).

2.1.2. Hizbullah Terör Örgütü²

Başlangıçta İran İslam Devrimine duyulan özlemin marjinal İslami çevrelerde oluşturduğu radikal bir hareket olarak lanse edilen Hizbullahi anlayış; kendisini çok hassas bir bölgeye olarak tanımlayabileceğimiz Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde belki de hiç beklenmedik bir tarzda basit bir şekilde gruplanarak faaliyetlerine başlamıştır.

² Hizbullah: Hizbullah öğretisinin öncülerinden olan Ali Korani Hizbullah'ı "Allah için kıyam eden, Onun için bir araya gelen, küfür, nifak ve şeytan hiziplerine mahsup düşmanlara karşı savaşanlar" olarak tanımlar.

Oluşumunun temelinde “Hizbullahi Düşünce veya Hizbullahi yol” olarak bilinen bir düşünce yapısıyla yapılanma söz konusudur³. Bu düşünce yapısı şiddet eylemlerine başvurulma noktasında da örgüt olarak kendini göstermiştir (Çora 2008a: 85).

Öncelikle Hizbullah örgütlenmelerinin yurtdışındaki temelleri 1967 Arap-İsrail savaşı sonrasında başlar. Savaş sonrasında istikrarsızlığa düşen Lübnan’da Şiiilerin En büyük lideri İran kökenli olan Musa Sadr idi. Sadr önceleri İran şahından destek alırken 1972 yılından sonra Humeyni’ye destek vermeye başlamıştır. 1975 Temmuz’unda Lübnan direniş kıtaları anlamına gelen Emel örgütünü kurdu. 1976 yılında Lübnan’ı işgale başlayan Suriye bölgedeki etkinliğini giderek arttırmıştır. 1978 yılında Sadr Libya gezisi esnasında kaçırıldı. Ardından 1979 İran İslam Devrimi Suriye’yi daha fazla endişelendirmeye başlanmıştır. 1981 yılında Emel liderliğine seçilen Nebih Belli ile örgüt Suriye çizgisine girmiş ve kısmen laikleşmeye başlamıştır (Manaz 2006: 37). Hizbullah’a giden yol İran İslam Devrimidir. 1979’da gerçekleşen ve bütün dünya Müslümanlarını etkileyen İran Devrimi Şii devrimi olarak da adlandırılabilir. İran İslam Devrimi Lübnan’daki Şiiilerin siyasallaşmasında önemli bir etkiye sahip olmuştur. Lübnan Şiiilerinin hem Lübnan topraklarında hem Lübnan dışındaki düşmanlarına karşı sırtlarını yaslayabilecekleri bir destekçileri vardı. Lübnan’daki Şii toplumunun siyasal ve toplumsal çıkarlarıyla İran’ın çıkarları benzerlik göstermektedir (Erdin 2002: 11).

Faaliyet alanı Ortadoğu olan Hizbullah birçok ülke ile işbirliği halindedir. Lübnan Hizbullah’ın faaliyetlerinin merkezidir. Suriye ve Libya gibi ülkeler zaman zaman yardımda bulunmaktadır. Hizbullah’ı kontrol eden güç ise İran’dır (Arslan 2010: 33).

İran yönetiminden açık ve tam destek alan Hizbullah terör örgütü, dünya üzerindeki çeşitli devletleri Darül İslam (İslami kanunlarla idare edilen) ve Darül harp (İslami kanunlarla idare edilmeyen) olmak üzere ikiye ayıran bir anlayış biçimiyle, Darül harp olarak ilan edilen ülkelerde her türlü illegal eylemleri gerçekleştirmenin

³ Hizbullahi yol ya da Hizbullahi düşünce Ali Korani adlı yazarın “İslami Mücadelede Hizbullahi Yol” adlı kitabında, Şia düşüncesinin övüldüğü, İmam Humeyni’nin tek imam olarak kabul gördüğü, cihat ve mücadeleye özel önem verildiği görülür. İmam Humeyni’nin Hizbullahi Yol’un metot ve ilkeleri sekiz esasta toplanmıştır.

büyük bir dini vecibe olduğu yönündeki dini propaganda ile elemanlarını yetiştirmektedir (Kumkale 2009: 196).

Örgüt yerli meşruiyetini ve bölgesel halkçılığını, 1982'de İsrail'in Lübnan'ı işgaline karşı askeri direniş yoluyla ve bilhassa İslam Devrimi'nin Lübnan'daki destekçilerinin ve taraftarlarının Hizbullah'ı resmi ilan yılı olan 1985 yılı sonrasında kazandı. Hizbullah, siyasi ve askeri çalışma ve başarılarını Mayıs 2000'de İsrail ordusunun Lübnan'ın güneyinden çekilmesi ile taçlandırdı. Uzun bir süredir Lübnan'ın siyasi sahnesinde ağırlığını ortaya koymaktadır (Çelik 2006: 20).

Hizbullah'ın Lübnan'da ve bölge ülkelerinde sevilmesinin ve destek görmesinin sebebi İsrail'e karşı bir direnişte elde ettiği başarı ve Filistin davasını sahiplenmede gösterdiği hassasiyet olarak ifade edilebilir. Sadece din temelli bir açıklama Hizbullah'ın Lübnan içinde gördüğü desteği açıklamada yetersiz kalır. Çünkü Hizbullah'ın gördüğü desteğin birçok sebebi bulunmaktadır. Şiiilerin Lübnan'da sosyal, siyasal ve finansal hayattaki mahrumiyetleri, Lübnan'da hükümet ve ordunun etkisizliğinin doğurduğu güvenlik zaafı, Hizbullah'ın Parti ve direniş örgütü olmanın yanında bir sivil toplum kuruluşu gibi yardıma muhtaç olan bazı kesimlere devletten daha iyi yardım eli uzatması, Hizbullah'ın gördüğü desteği açıklamada en büyük sebepler olarak zikredilebilir (Bozkurt 2014: 611).

Hizbullah terör örgütünü 1992 yılında Lübnan'daki seçimlere katılması ile birlikte siyasal alanda da bir atılım gerçekleştirmiş oldu. Hizbullah'ın terör örgütü olarak varlığının yanında siyasi bir yönünün bulunması da Lübnan'daki etkisini arttıran sebeplerden biri olmuştur. Aslında Hizbullah'ın bu adımlarının temel amacı Lübnan'da İşgalci devlet olarak bulunan İsrail devletidir. Hizbullah bu dönemlerde İsrail'le savaştı ve İsrail'in Lübnan topraklarından çekilmesini sağladı (Tocci 2007: 1).

Türkiye'de ise Hizbullah terör örgütünün yapılanması 1980 yılında Diyarbakır'da kurulması ile başlamıştır. Örgüt 1990 yılına kadar kadrolaşma faaliyetleri içerisinde olmuştur. Bölgede kısa süre içinde etkisini hissettiren Hizbullah, korku stratejisini, PKK terör örgütü ile birlikte, kendi söylemlerine muhalif din görevlilerine,

bölgede etkili tarikat, cemaat önderlerine ve iş adamlarına da yönelmiştir (Bal, 2006b: 25-26).

Tahran'ın siyasi amaçla taşeron olarak kullandığı Hizbullah, Türkiye'deki örgütlenmesini 1990'lı yılların başında tamamladıktan sonra Güneydoğu Bölgesi'nde eylemlerine başlamıştır. Devletin PKK'ya karşı yürüttüğü mücadelenin en yoğun yaşandığı kent ve ilçelerde silahını PKK'ya yönelten bir örgüt olarak devletin bazı kademelerinden de destek görmüştür. Halkın bazı kesimleri bu desteğin farkındaydı ve Hizbullah'a Hizbul- Kontra adını vermişlerdi. Hizbullah'ın Türkiye'de bir güç olarak ortaya çıkmasının sinyalleri Lübnan'dan değil Tahran'dan verilmiştir. Çünkü bazı rivayetlerde İmam Humeyni'nin vasiyetlerinden biri de İslam Devrimi'nin er geç Türkiye'yi de içine dahil edecek bir şekilde genişletilmesidir (Erdin, 2002: 45).

Örgüt eylemlerinin %96'sını Güneydoğu Anadolu Bölgesinde gerçekleştirmiştir. 2002 yılının başına kadar yakalanan örgüt mensubunun sayısı 9 bini aşmış, örgüte başvuran bir o kadar sempatzan da hiçbir olaya karışmamış olması hem de yakalanarak örgüt tabanının genişletilmesine ve kemikleşmesine yol açacağı endişesiyle dışarıda kalmıştı. Örgüt militanlarının yakın çevresi de hesaba katılırsa örgütün alt yapısı oldukça geniş bir tabana yayıldığı söylenebilir (Manaz, 2006: 44-45). Hatta 17-18 Nisan 1998 günlerinde Batman'da Hizbullah sempatzanlarının düzenlediği bir protesto mitingine binlerce katılım olması örgütün tabanının geniş bir kitleye yayıldığına göstergesidir (Demirel, 2003: 55).

Hizbullah'ın kuruluş amacı laik bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti'ni yıkarak yerine şeriat hükümleri ile yönetilen bir İslam Devleti kurmaktır. Bu amaçlarına ulaşmak için tebliğ, cemaat ve cihad olmak üzere üç aşamalı bir strateji benimsenmiştir (Arslan 2010: 34).

Türkiye'de ilk defa Hizbullahi yapılanma düşüncesi, merkezi Ürdün olan Hizbul Tahrir'de ortaya atıldı. Seyyid Kutub'un etkisi ile başlayan genç İslamcı militarist yapılanma ilk kez *“Türkiye'nin Darül harp olduğunu burada cuma namazı kılınamayacağı”* fikrini ileri sürmüştür (Demirel,2003: 49).

Eylemlerini ikişer veya dörder kişilik gruplarla gerçekleştiren ve hedef aldıkları kişilerin istihbaratını yaptıktan sonra onları ev veya iş yerlerinde gidiş ya da dönüşlerinde infaz eden Hizbullahçılar, özellikle Güneydoğu bölgesinde geniş bir tabana nüfus etmişlerdir. Genellikle ana faaliyet alanı Güneydoğu Bölgesi olan Hizbullah, PKK'ya karşı Diyarbakır, Batman, Silvan gibi birçok yerleşim merkezinde hâkimiyetini sağlamıştır. Bölgede birçok kişiyi katleden Hizbullah'ın cinayetleri o dönemde sürekli faili meçhul olarak adlandırılmıştır. İran'da askeri eğitim alan Hizbullahçıların öldürerek gömdükleri birçok kişinin toplu mezar cesetleri ortaya çıkmıştır (Demirel 2007: 404-405).

Hizbullah terör örgütünün en önemli özelliklerinden biri de İran devlet başkanını tek lider olarak görmeleri ve bunu tüm dünya Müslümanlarının benimsemelerini sağlamaya çalışmalarıdır. Genel olarak radikal dini oluşumları kendilerine referans aldıkları ve İran Devrimi boyunca Ortadoğu'daki farklı ülkelerde faaliyet gösteren Hizbullahi örgütlenmeler aynı amaç ve stratejileri paylaşan fakat aralarında herhangi bir organik bağı bulunmayan dayanışma esasına göre hareket eden örgütlerdir (Demirel 2003: 48-49).

2.1.3. PKK (Partiya Karkeren Kürdistan) Terör Örgütü

Örgüt kurma düşüncesi ilk olarak 1973 yılında Ankara'nın Çubuk Barajı yakınlarında düzenlenen bir etkinlikte ortaya atılmıştır. 1974 yılında AYÖD (Ankara Yüksek Öğrenci Derneği) adındaki gençlik organizasyonu içerisinde faaliyet gösteren Abdullah Öcalan, Haki Karaer, Kesire Yıldırım (Öcalan), Cemil Bayık, Kemal Pir ve Ali Haydar Kayten'in bulunduğu yapılan toplantıda örgüt kurma fikri ciddi olarak görüşülmüştür. Abdullah Öcalan, Avni Gökoğlu ve Ömer Ayna gibi arkadaşlarıyla "ulusal sorun" fikrini ortaya atmış ve bunun silahlı mücadele ile çözüleceğini belirtmiş lakin destek görmemiştir. 1976 yılında yapılan toplantıda faaliyet alanı olarak Doğu Anadolu Bölgesi seçilmiştir. Haki Karaer'in 1977 yılında öldürülmesiyle grubun liderliğine Öcalan geçmiştir. PKK adını ise ilk defa 30 Temmuz 1979 yılında Şanlıurfa'da Adalet Partisi Milletvekili Mehmet Celal Bucak'a düzenlediği saldırı ile duyulmuştur. Saldırganlar olay mahalline PKK'nın kuruluş bildirisini bırakıp ortadan

kaybolmuşlardır (Arslan 2010: 23). Daha sonra 15 Ağustos 1984 gününde PKK terör örgütünün varlığını Hakkari de yaptığı silahlı eylemlerle birlikte resmen gün yüzüne çıkmış oldu. Akabinde 30'a yakın terörist eylemlerini icra etmek amacıyla Erüh'a sızdı. Bir grup terörist Türk askerlerine saldırıp bir eri şehit ederken bir grup da Camii ele geçirerek eylemlerini halka bildirdi. Bazıları da ilçe merkezinde bildirileri halka dağıttı (Başbuğ 2011: 15).

Örgüt kuruluş safhasını tamamladıktan sonra yöre halkının örgüte destek vermesini sağlamak amacıyla halka büyük bir gözdağı verilmesi, meşru yollardan elde edilemeyen etkinliğini korkuyla tesis edilmesi planlandı. Bu amaç doğrultusunda 15 Ağustos 1984 tarihinin gecesinde Hakkari'nin Şemdinli ve Siirt'in Erüh ilçesindeki Jandarma karakolları ve subay lojmanlarına baskın yapılmıştır. Terör örgütü böylelikle başlayan silahlı eylemleri ile asker, memur, yaşlı, kadın ve çocuk demeden katliamlara başlamıştır (Manaz 2006: 25-25).

Daha sonra örgüt ilk faaliyet alanları olarak Diyarbakır, Şanlıurfa ve Gaziantep illerini hedef almıştır. Özellikle bu şehirlerde yoğun faaliyet göstermelerinin nedenleri Diyarbakır'ın geçmişte birçok isyana öncülük teşkil etmesi dolayısıyla da isyancı bir geleneğe sahip olması, Şanlıurfa'da halen feodal yapının kırılmaması, yoksul köylü halkı ile devlete yakın aşiret reislerinin arasında paradokslar yaşanması, Gaziantep'i seçmelerinin nedeni de sanayinin gelişmesiyle yoksul işçi sınıfının akın etmesi, örgütün bu gibi avantajları olan şehirleri hedef almasına neden olmuştur (Çora 2008b: 182).

PKK'nın ideolojisini şekillendiren Marksizm ve Leninizm'in yanında, Komünizmin değişik bir biçimi olan Maoculuğu da kapsamaktadır. PKK'yı 1970'li yılların sonunda Dev-Genç, Dev-Yol gibi diğer sol örgütlerden ayıran en önemli özelliği Maocu etken olduğu söylenebilir. Maoculuk, devlet düzenini silahlanarak yıkmayı amaçlayan klasik Marksizm ve Leninizm'e bir de gerilla savaşı, etnik milliyetçilik ve köylü devrimi kavramlarını ilave eden bir sistemdir. Maoculuğun kırsal gerilla taktiği ve köylü ayaklanmasına dayalı sistemi PKK'ya uygun bir mücadele yöntemi olarak görülmüştür (Alkan 2012: 19).

PKK terör örgütü: Genel başkanlık ve Genel başkanlık konseyi, Merkez komitesi, Merkez Disiplin Kurulu, Eyalet yapılanması, Bölge komiteleri, Yerel komiteler ve Hücreler isimleri altında yapılanma göstermiştir. Belirli zaman aralıklarında kongre ve konferanslar düzenleyerek değişen şartlara göre örgütün yapısı ve eylemlerinde değişiklikler yapılmaktadır (Bal 2003: 164).

PKK'nın amacı Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu bölgelerini de kapsayacak bir şekilde Suriye, İran, Irak toprakları üzerinde Kürdistan olarak tanımladıkları bölgede Marksist-Leninist ilkeler doğrultusunda Bağımsız Birleşik Demokratik bir Kürdistan Devleti kurmaktır. Bu amacının yanında Türkiye'nin ezeli düşmanları olan dış devletlerin de yardımı ile Türkiye Devleti'nin her alanında kalkınmasını engellemeye yönelik ekonomik temelli amaçları da bulunmaktadır. Bu amaçlarına ulaşmak için de silahlı mücadele yolunu benimsemişlerdir. Bu mücadele içinde bölgede silahsız ve masum insanları katletmişler, ekonomiyi zarar vermek, Türkiye'nin zaaf noktası olarak gördükleri geri kalmışlığı kıracak yatırım ve hizmetleri engellemişler, turizm sektörünü baltalamak için turistlere saldırmışlar ve Türkiye'ye turistlerin gelmesini engellemek için yurt dışında kara propaganda eylemlerinde bulunmuşlardır (Demirel 2007: 467).

PKK terör örgütü yukarıda değindiğimiz amaçlarının uzun süreli halk savaşı ile gerçekleştirilebileceğini kabul ederek halk savaşının siyasi safhalarını strateji biçiminde ortaya koymuştur. Bunları da şu aşamada ifade etmişlerdir (Atay 2008: 416-417).

1) Stratejik Savunma (Silahlı propaganda)

2) Stratejik Denge (Alan hakimiyeti) ve

3) Stratejik Saldırı safhalarıdır.

1) Stratejik savunma aşamasında ajitasyon ve propaganda ile ve oluşturulacak silahlı birliklerle güvenlik güçlerini yıpratıp devlete kafa tutacak seviyeye gelmek

2) Stratejik denge safhasında ise devletin kırsal bölgelerdeki güçlerine saldırarak kırsal alandan çekilmeye zorlamak ve bu bölgelerde kurtarılmış menziller kurulmasına çalışılacaktır.

- 3) Stratejik saldırı aşamasında devlet güçleri ile eşit konuma geldikten sonra bölgelerde başlatılan genel bir saldırı ile devlet güçlerini topyekün imha edilmeye çalışıldığı bir dönemdir.

Örgüt, amacına propaganda aracılığıyla halkı bilinçlendirerek, silahlı eylemlerle güvenlik güçlerini ve ekonomik hedeflere yönelik sabotajlarla devlet otoritesini zafiyete uğratarak ulaşılacağı konusunda fikir birliğine varmıştır. Örgüt kuruluş safhasında benimsediği Marksist-Leninist ideolojiden ayrılmış ve örgütünün elebaşı Abdullah Öcalan'ın 1999 yılında yakalanmasından sonra stratejisinin siyasal mücadele biçiminde değiştiğini beyan etmiştir. Her ne kadar silahlı mücadeleden vazgeçtiğini söylese de örgüt halen Kuzey Irak'ta ve Türkiye'nin sınırlarına yakın yerlerde 5000'e yakın silahlı militan bulundurmaya ve onları eğitmeyi sürdürmektedir. Örgütün isim değişikliğine gitmesi onun Türkiye için tehdit olma özelliğini değiştirmemiştir (Uyar 2006: 83). PKK'nın Doğu ve Güneydoğu bölgeleri başta olmak üzere yaptığı birçok terör eylemleri sonucu yaklaşık 40.000 Türk insanının ölümüne sebep olması ve aynı zamanda milyarlarca dolar ekonomik kalkınmaya zarar vermesi tehdidin değişmediğinin açık bir göstergesidir.

PKK terör örgütü Türkiye'ye en büyük zararları Doğu ve Güneydoğu bölgelerindeki halka vermiştir. Amaçlarını gerçekleştirmek için cebren bölge halkını sindirmeyi hedeflemiştir. Bu doğrultuda kendisine yardım etmeyen ve destek vermeyen yerleşim yerlerine yönelik aralarında kundaktaki bebeklerden, kadınlardan, yaşlı insanlara kadar birçok vatandaşın öldürülmesi ile sonuçlanan katliamlar yapmıştır (Bal 2003: 198).

Öcalan'ın yakalanması ile birlikte örgütün stratejisinde önemli değişimler olmuştur. Yeni stratejiler ile birlikte PKK, Kürtlerin siyasal haklarının ve kültürlerinin korunması ve anayasal olarak tanınması gibi amaçları öne sürmüştür. Bu doğrultuda örgüt bir süre eylemsizlik içine girmiş ve Avrupa devletleri ile uluslararası örgütlerden tanınma desteğine başlamıştır. Bu dönemde PKK örgütsel anlamda yeni bir inşa sürecine girmiş gölge devlet olarak adlandırılan Kürdistan Topluluklar Birliğini (KCK) kurmuştur. Yasama, yürütme ve yargı organları olan bu yapılanma Türkiye, Suriye ve

Irak'taki bütün kurum örgüt ve komitelerin etkinliklerini organize etmekle görevlendirilmiştir (Demir 2017: 37). 2007 yılından sonra KCK yapılanmasına geçişle beraber bir devlette olması gereken ögeler tespit edilmiş ve bu kapsamda yasama, yürütme ve yargı yanında başka bir sivil ve askeri bölümleri kapsayan bir yapılanma meydana gelmiştir. Kürdistan Topluluklar Birliği'nin (KCK) şekil almasından sonra PKK bu çatı altında bir alt tabanı haline gelmiştir (Bilgiç 2014: 88).

Örgüt 2000'li yılların başından itibaren silahlı faaliyetlerini siyasal alana taşımasıyla birlikte özellikle ideolojik eğitime özen göstermeye başlamıştır. Bu amaç doğrultusunda örgüt genellikle Irak'ın kuzeyinde bulunan kamplarda birçok elemanına örgütün ideolojisine ve felsefesine yönelik eğitim vermiştir (Özkan ve Özdemir 2014: 52).

PKK terör örgütü militanlarını ve sempatanlarını bilinçlendirmek ve dava adamı yetiştirmek amacıyla gazete, dergi, broşür gibi materyallerden faydalanmıştır. Öcalan ilk yıllarda işe bir dergi ve gazete çıkararak başlasa da görüşlerini taraftarlarına yaptığı ev toplantılarıyla iletmeye çalışsa da örgütlenme ve kuruluş aşamasında da bu materyallerin büyüünden faydalanmayı ihmal etmemiştir. İdeolojik amaçları sürdürülen eğitim faaliyetlerinde Öcalan'ın yapmış olduğu konuşmalarda belirttiği konular baz alınmıştır. Yine de bu çerçevenin zenginleştirilmesi ve anlatılanların daha iyi kavranması için Marksist-Leninist muhtevalı kitaplardan yararlanılmıştır. PKK, hususan üniversite ve lise gençliğini kazanmada kitap, dergi ve gazetelerden en faydalı bir şekilde yararlanmıştır (Alkan,2000: 112-113).

PKK terör örgütü (son yıllarda sürekli isim değiştirmekte) 1980 öncesini hesaba katmadığımızda üç temel stratejiyi uygulamıştır. Bunlar şu şekilde ifade edilebilir (Bal 2006a: 181).

- 1984-1989 arasında yerel halka karşı yoğun terör
- 1989-1995 arası devlet güçlerini hedef alma ve gerilla aşamasına geçme mücadelesi
- 1995-1999 arasında bölge dışı, özellikle büyük kentlerde yoğun terörü uygulama biçimindedir.

Bu dönemler terör örgütü lideri Abdullah Öcalan'ın yakalanmasına kadar olan süreç ve Öcalan'ın örgüt üzerindeki mutlak hakimiyetinin olduğu zamanlardır.

Bağımsız bir Kürt devleti kurmak amacıyla ortaya çıkan PKK terör örgütü Öcalan'ın 1999 yılında yakalanmasından sonra hedefini değiştirmiş faaliyetlerini siyasi alana taşıyarak varlığını korumaya çalışmıştır. Birçok ülkenin PKK'yı terör örgütü olarak nitelendirilmesinin ardından ve örgütün geçmişteki gibi Avrupa ülkelerinde rahat bir şekilde faaliyet gösterememesi PKK'nın siyasallaşma stratejisini izlemesine yol açmıştır. Bu bağlamda örgüt kötü imajından kurtulmak için 2002 yılında 7. kongresinde adını KADEK olarak değiştirmiştir. Daha sonra KADEK de PKK gibi terör örgütü olarak kabul edilince KADEK tasfiye edildi ve örgütün adı 2003 yılında KONGRA-GEL olarak yeniden düzenlendi. PKK terör örgütü 2005 yılında KKK'yı (Kürdistan Demokratik Konfederalizm) ilan etti. PKK terör örgütü dünya kamuoyunda kaybettiği imajını, meşruiyetini tekrar kazanmak amacıyla 2007 yılında 13. kongrede terörist başı Abdullah Öcalan'ın talimatı doğrultusunda örgütün yeni adı KCK olarak değiştirilmiş ve yasadışı faaliyetlerini sürdürmeye devam etmiştir. 2011 yılından sonra terör örgütünün adı PKK-KCK olarak devlet kayıtlarına girmiş ve birlikte anılmaya başlanmıştır.

PKK, KCK yapılanması ile birlikte siyasallaşma izlenimi vermeye, Türkiye'de ve uluslararası alanda varlığını ve faaliyetlerini meşru olarak kabul gören bir sistem oluşturmayı amaçlamaktadır. KCK yapılanmasının asıl amacı mevcut konjonktürde örgütün silahlı mücadeleyi sona erdirip isteklerini demokratik olarak siyasal alanda sürdürmek değildir. KCK yapılanması örgütün silahlı gücünü koruyarak devam ettirmesi ve bu silahlı mücadeleye çeşitli yapılanmalar ile tüm şehirlere yaymayı amaçlamaktadır.

KCK; PKK terör örgütünün şehir yapılanması değildir. KCK bünyesinde PKK, HPG, TAK, ÖSB, BDP ve DTK gibi örgütleri barındırmaktadır. Yani KCK geniş bir yapılanmayı barındıran bir şiddet çerçevesidir. PKK kuruluşundan günümüze kadar "Türkiye, Irak, Suriye ve İran toprakları üzerinde bağımsız bir Kürdistan kurmayı" amaçlamış ve bu hedefinden hiçbir zaman sapmamıştır. KCK sözleşmesi, örgütü bir

devlet gibi sistemli hale getirmeyi amaçlayan, terör örgütünün birimlerini ve örgüt üyelerini sistematik bir yapıya ulaştırmayı amaçlayan ve eski yapılardan farklı olarak yalnızca Kürt kökenleri değil, bu bölgelerde yaşayan diğer azınlıkları da kapsayan bir sözleşmedir (Yılmaz 2012: 4).

2.1.3.1. PKK - ASALA İlişkisi

ASALA ve PKK her iki terör örgütü Marksist ideolojiye sahiptir. Ve bunu her iki örgütte deklare etmiştir. Her iki terör örgütünün amaçları ve söylemleri birbiriyle örtüşmektedir. Dolayısıyla ASALA ve PKK'nın işbirliği yapması hiç de olağan dışı bir durum değildir. Hatta ASALA'nın acımasızca yaptığı terör eylemlerinin dünya kamuoyunda tepkiler alması sonucu kendine verilen desteği kaybetmesiyle birlikte Türkiye topraklarında yerini PKK'ya bırakması iki örgütün arasındaki ilişkinin açık bir göstergesidir. ASALA'nın bölgedeki rolünü PKK'nın almasıyla birlikte hiçbir şey değişmemiştir. Değişen sadece etnik kimlik olmuştur.

PKK-ASALA ilişkisinin temelleri beraber siyasi ve askeri eğitim aldıkları Filistin kamplarında başlamıştır. PKK ve ASALA 1979 Lübnan'ın Sidan şehrinde Türkiye Cumhuriyeti'ni faşist olarak tanımlamıştır ve Ermeni ve Kürt halkları adına birlikte eylem kararı aldıklarını beyan etmişlerdir. ASALA ve PKK liderleri 8 Nisan 1980'de Lübnan'ın Sayda şehrinde PFLB lideri George Habbas'a bağlı silahlı gerillaların koruması altında bir araya gelerek Türkiye aleyhinde ortak bir eylem deklarasyonu yayınlanmışlardır (Bicik 2014; Yılmaz 2006).

ASALA ve PKK'nın Marksist ideolojiye sahip olmaları, aynı amaca hizmet etmeleri ve benzer söylemler kullanmaları dışında birçok benzer yönleri bulunmaktadır. Her iki örgüt de aynı yılda (1975) ve aynı ülkede (Lübnan) kurulmuştur. Ve sonrasında aynı ülkelerde yapılmış (Lübnan, Kıbrıs Rum Kesimi, Yunanistan, Suriye, Fransa) ve aynı ülkelere desteklemişlerdir. (Sovyetler Birliği, Doğu Almanya, İsveç, Suriye, Yunanistan, İran) ASALA'ya verilen eğitim, istihbarat, lojistik destekleme ve barınma gibi destekler ASALA'nın geri plana atılmasıyla birlikte Suriye tarafından PKK'ya devredilmiştir (Çitlioğlu 1998: 100).

ASALA 1981 yılında yayınladığı bildiri ile PKK'ya her konuda destek vereceğini, Türklerden gördükleri sözde baskılara ortak eylemlerle cevap vereceğini beyan etmiştir. ASALA 1982 senesinde merkezini Atina'ya taşırken militanları PKK tarafına geçmiş, Suriye ve Kuzey Irak eylemlere dahil olmuştur. ASALA 1984 yılında yapılan bir anlaşmayla deneyimlerini, destek odaklarını ve militan kadrosunu PKK'ya devrederek Türkiye'ye karşı terör bütünlüğünün sağlanmasına neden olmuştur. Böylelikle Ermeni teröristler PKK bünyesinde eylemlerine devam etmişlerdir (Bicik 2014: 1712).

ASALA ile işbirliği içerisinde olan PKK'nın liderleri 12 Eylül 1980 askeri darbesinin hemen 1 ay öncesinde Türkiye'yi terk ederek Suriye'ye geçmiştir. Bu şekilde PKK lider kadrosunu korunmuştur. Örgüt sürekliliğini koruyabilmek için ortaklık ilişkilerini içinde bulunduğu duruma göre şekillendirmiştir (Demir 2008: 66-67).

ASALA terör örgütü yabancı ülkelerin tepkileri üzerine 1980'li yıllarda taktik değişikliğine giderek PKK terör örgütü ile işbirliğine varmıştır. 1984 yılında PKK terörü sahneye sürülmüş ve ASALA terörü arka plana atılmıştır. Bu kapsamda PKK, 21- 28 Nisan 1980 tarihini "Kızıl Hafta" olarak benimsemiş ve 24 Nisan'ı sözde Ermenilerin katledilme günü olarak anmaya başlamış ve toplantılar yapmıştır (Yılmaz 2006: 6).

ASALA gibi PKK da uyuşturucu trafiğinde etken rollere sahip olmuştur. ASALA'nın başlattığı ve Avrupa ülkelerinde kurduğu dağıtım ağı bugün PKK tarafından kullanılmaktadır. PKK, ASALA'nın rotasını izleyerek dağıtım merkezlerine ulaşmakta ve büyük bir kesimi Ermeni asıllı olan ve geçmişlerinde ASALA bağlantıları bilinen kişilerce satış noktasına ulaştırılmaktadır. Ayrıca ASALA militanlarının Kuzey Irak'ta PKK ile beraber mücadele ettiklerini beyan etmeleri, PKK terörünün Türkiye-Ermenistan sınırına yakın bölgelerde yoğunluk kazanması, ASALA ve PKK arasında kuruluş aşamasından başlayarak günümüze kadar süren eylem ve amaç birliği PKK ve ASALA'nın beraber hareket ettiğinin en somut göstergelerinden birisidir (Çitlioğlu 1998: 101).

2.1.3.2. PKK – Hizbullah İlişkisi

PKK 1990 yılından itibaren tabanını genişletmek ve geniş kitlelerin desteğini almak için din olgusunu kullanmaya başlamıştır. Dini kesimden gelen tepkileri bastırmak amacıyla bazı kişileri öldürmüştür. PKK'nın öldürme eylemleri karşısında bir grup örgütlenerek Hizbullah olarak adlandırdıkları grubu kurmuş ve PKK ve sempatizanlarına karşı şiddet faaliyetlerine girişmişlerdir. PKK ve Hizbullah arasında başlayan çatışmalar nedeniyle PKK şehir merkezlerinde barınamaz hale gelmiştir. Bu bölgelerde kontrol Hizbullah'ın eline geçmiştir (Kuyaksil, 2004: 105). Özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesinde rakipsiz bir güç olmak isteyen Hizbullah hedefine ulaşmak için öncelikle PKK'yı temizleme operasyonlarına başlamıştır. Hizbullah 10 yıl içerisinde birçok militan ve sempatizan kazanmayı başarmıştır. Sonrasında Hizbuşşeytan diye adlandırdığı hedeflere yönelmeye başlamıştır. Bundan dolayı da PKK'yı din ve İslam düşmanı ilan ederek “Partiya Kafirin Kürdistan” (Kürdistan Kafirler Partisi) olarak vasıflandırmıştır. Ayrıca PKK'nın Ermenilerle işbirliği yaptığını ve onlardan yardım aldığını açıklamıştır (Çakmak 2004: 209).

1992-1993 yıllarında kolluk kuvvetlerinin PKK'ya karşı sıklaştırdığı operasyonlardan faydalanan Hizbullah terör örgütü Batman başta olmak üzere Diyarbakır'ın Silvan ilçesinde, Mardin'in Kızıltepe ve Nusaybin ilçelerinde örgütlenme yapılanmasına başlamıştır. Örgüt bu bölgelerdeki eylemlerini özellikle PKK'ya yakınlığı ve sempatisi olan kişilere karşı yapmıştır (Kuzu 2009: 68).

Marksist-Leninist ideoloji üzerine yapılanan PKK bölgede kendisine karşı düşman olan ve giderek güçlenmeye başlayan dini gruplar üzerine, Kürdistan Mollalar ve İmamlar Birliği, Kürdistan Dindarlar Birliği, Kürdistan İslami Hareketler gibi paralel örgütler oluşturarak Hizbullah'ı etkisiz hale getirmeyi amaçlamıştır lakin amacına ulaşamamıştır. İki örgüt arasında yaşanan çatışmalarda 1991-1995 yıllar arasında 500 PKK ve 200 Hizbullah militanı ölmüştür. İki örgüt arasındaki husumet 1995 yılında İran'ın kum kentinde yapılan antlaşma ile sona ermiştir (Arslan 2010: 33).

2.1.4. Sol Terör Örgütleri

Türkiye’de sosyalist ve komünist hareketler 1916-1917 yıllarında Türkiye toprakları dışında başlamıştır. 3.Enternasyonal’in kuruluşundan sonra Türkiye’de de sosyalist ve komünist hareketleri faaliyet göstermeye başlamıştır. Dört dış merkez Türk sosyalizmine başlangıç olmuştur. Fransa’da, Almanya’da, İsviçre’de, Rusya’da başlayan ilk Türk-komünist-sosyalist hareketleri 1919’dan sonra Türkiye’de merkezileşmeye başlayarak günümüze kadar devam eden sosyalist ve komünist hareketlerin doğuşunu hazırlamıştır (Sayılğan 1968: 77).

1920’li yıllarda Mustafa Suphi önderliğinde kurulan Türkiye Komünist Partisi (TKP) ile birlikte Marksist-Leninist ideoloji Türkiye’de kendini göstermeye başlamıştır. Ancak asıl olarak 2.Dünya Savaşı’ndan sonra meydana gelen bloklaşma döneminden sonra başlayan Soğuk Savaş dönemi ile birlikte Türkiye’de Marksist-Leninist hareketler zemin bulmaya başlamıştır (Uyar 2006: 81).

Türkiye’de terörün gelişimi aşırı sol örgütlenmelerle birlikte ortaya çıkmıştır. Aşırı solun gelişimi ise dünyadaki sol örgütlenmeler ile paralellik göstermektedir. Türkiye’de aşırı solda kurulmuş olan ilk önemli örgüt TKP’dir. 1920 tarihinde Bakü’de kurulan TKP örgütünün genel başkanı Mustafa Suphi, genel sekreteri olarak da Ethem Nejat seçilmiştir.⁴ Türkiye’deki sol hareketler 1965’lere kadar ciddi bir yapılanma içerisine girememişlerdir. 1968 yılı ve sonrasında bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de siyasi hareketliliğin ve olayların hız kazandığı bir dönem olmuştur. Avrupa’da oluşum gösteren sol kökenli gençlik hareketleri, Türkiye’yi de etkilemiş ve günümüzde de sürekli gündemi meşgul eden 68 kuşağının doğmasına ve radikal sol hareketin gelişmesine ve taban kazanılmasına zemin hazırlamıştır (Gül 2012: 93-94). Türkiye’deki sol hareketlerin gelişmesinde ve olgunlaşmasında en önemli yıllar 1950-1971 yılları olarak göze çarpmaktadır (Demirel 2007: 56).

Türkiye’deki bütün sol partiler ve sol terör örgütlerinin ortak bağlantı noktası benimsedikleri siyasi doktrinleridir. Aynı siyasi doktrinleri esas almalarına rağmen ayrı

⁴ TKP’nin kurucusu Mustafa Suphi ve genel sekreter Ethem Nejat’in da bulunduğu 14 arkadaşı 1921 senesinde Trabzon’dan Sovyetler’e gönderilmek için bindirildikleri teknede öldürülmüştür.

düştükleri nokta ise benimsedikleri stratejidir. İkisinin de ortak amacı mevcut siyasal düzeni yıkararak yerine Marksist-Leninist bir sistem inşa etmektir. Ancak benimsedikleri yöntem ile birbirinden ayrılırlar. Sol gruplar içinden çıkan bazıları amaçlarını silahlı mücadele ile ulaşabileceklerini düşündükleri için terörizme yönelmişlerdir.

Sol örgütler 1970’li yıllardan itibaren Marksist-Leninist ideolojiye dayalı beş ana odak çerçevesinde örgütlenmişlerdir. Bunlar; TKP THKO TİİKP TKP/ML ve THKP/C örgütlerinden oluşmaktadır. Ortaya çıkan diğer sol örgütler bu örgütlerden ayrılma veya kopma sonucu kurulmuştur.

2.1.4.1. DHKP/C (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/ Cephesi) Terör Örgütü

1978 yılında kurulan Dev Sol’a dayanmaktadır. 1994 yılının Mart ve Mayıs ayları arasında Suriye’nin başkenti Şam’da yapılan kongrede alınan kararlar neticesinde DHKP/C terör örgütü kurulmuştur. Örgütün amacı silahlı halk ayaklanması ile anayasal rejimi ortadan kaldırmak ve yerine Marksist-Leninist ideolojiye dayalı bir komünist sistem kurulmasını sağlamaktır. DHKP/C 29 Eylül 1994 yılında eski bir adalet bakanı olan Mehmet Topaç’a karşı gerçekleştirdiği bir eylemle adını ilk defa kamuoyuna duyurmuştur. Örgüt sonraki dönemleri izleyen yıllarda sansasyonel eylemlere de imza atmıştır (Uyar 2006: 81). Ayrıca örgüt özellikle F tipi cezaevlerine geçişleri protesto etmek amacıyla ölüm orucu eylemlerinde de bulunmuştur. Bundan başka varlığının sürekliliğini kamuoyuna göstermek için canlı bomba eylemleri yapmaya başlamıştır. Örgüt kırsal bölgelerde de PKK ile işbirliği yaparak Tokat, Sivas, Ordu ve Denizli kırsallarında çeşitli eylemler yapmaya çalışmıştır (Gül 2012: 99).

Üst üste soygun ve gasp gibi eylemleri gerçekleştiren Dev-Sol örgütü maddi açıdan büyük bir güç elde etmiştir. Bu eylemleri ile maddi olarak iyi duruma gelen örgüt güvenlik güçlerine yönelik yaptığı eylemlerini arttırmıştır. Buna karşılık polis örgüte çok sayıda operasyonlar yapmış örgüt büyük kayıplar vermiştir. Operasyonlar sonucu örgütte daha önce görüldüğü gibi yeniden ayrılıkçı hareketler baş göstermeye başlamıştır (Arslan 2010: 15).

11 Eylül saldırılarıyla birlikte küresel çapta teröre karşı ortaya konan tepki ve örgütün birçok ülke tarafından terör örgütü olarak kabul edilmesi ve çoğu örgüt üyesinin tutuklanarak cezaevine konulmasından dolayı örgüt yeni eleman kazanma ve nitelikli kadro oluşturma bakımından zorluklar yaşamıştır. Bu nedenle 2003 yılı başına kadar yeni bir eylemsizlik safhasına geçerek örgütlenmeye ağırlık vermiştir. DHKP/C'nin tarihine baktığımız zaman genel itibariyle dönem dönem faaliyetlerinin artıp azaldığı görülmektedir (Demirel 2007: 332).

2.1.4.2. TKP/ML-Konferans (Türkiye Komünist Partisi /Marksist- Leninist-Konferans) Terör Örgütü

TKP/ML'nin kökeni Proleter Devrimci Aydınlik olarak da tanınan Doğu Perinçek ve Arkadaşları tarafından kurulan Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi ismindeki örgüte dayanmaktadır (Arslan 2010: 15). Örgüt, silahlı eylemlerini genelde kırsal alan ile sınırlı tutmakla birlikte, ülke gündemini meşgul eden konular ile alakalı bazı illerimizde afiş, yazılama, pankart şeklinde küçük propagandif eylemler yapmıştır. Diğer taraftan yasal alanında faaliyet gösteren seksiyonlarının düzenledikleri faaliyetler ile örgüte eleman kazandırma ve örgüt propagandası yapma tarzında yaptığı faaliyetler ile dikkati çekmiştir (Uyar 2006: 81).

TKP/ML'nin kurucusu olan İbrahim Kaypakkaya Fikir Kulüpleri ve Dev-Genç içerisinde faaliyet göstermiş Dev-Genç içinde ortaya çıkan bölünmeden sonra kurulan TİİKP de faaliyetlerini Doğu ve Güneydoğu bölge sorumlusu olarak devam ettirmiştir. Perinçek ve arkadaşlarının ilk dönemlerde silahlı mücadele yanlısı olmamalarından dolayı Kaypakkaya acilen silahlı mücadeleye geçilmesi taraftarıydı. Bundan dolayı 1972 yılında Arkadaşlarıyla beraber TİİKP'den ayrılarak TKP/ML'yi kurdu. Örgütün silahlı eylemlerini yürütmek için Türkiye İşçi Köylü Ordusu (TİKKO) adında bir de ordu oluşturdu (Arslan 2010: 16).

2.1.4.3. MKP (Maoist Komünist Partisi) Terör Örgütü

1994 yılında örgüt içi hizipleşmeden dolayı TKP/ML (DABK) ve (KONFERANS) olarak ikiye ayrılmıştır. 2002 senesinde TKP/ML (DABK) adını

Maoist Komünist Partisi (MKP) olarak değiştirmiştir. Türkiye'nin gündemini yoğun olarak meşgul eden konularda diğer sol terör örgütleri gibi propagandif içerikli eylemlere ortak olan örgüt, yasal olan faaliyetlerine önem vermekte ve düzenlediği kültür-sanat etkinlikleri ile kırsal bölgelerde militan toplamaya çalışmaktadır (Uyar 2006: 81-82).

Maoist Komünist Partisi 2002 yılında yaptığı bir kongreden TİKKO olan askeri kanadının adını HKO (Halkın Kurtuluş Ordusu), TMLGB olan gençlik seksiyonunu ise Maoist Gençler Birliği adına dönüştürmüştür. Örgüt içindeki bazı delegeler ayrılarak TKP/ML'ye katılmıştır (Demirel 2007: 255).

2.1.4.4. MLKP (Marksist Leninist Komünist Partisi) Terör Örgütü

Türkiye komünist hareketinin iki örgütü (TKİH ile TKP/ML Hareketi) birleşerek 1994 yılında MLKP/Kuruluş adı altında yeni bir örgüt oluşturdular. Bir dönemin en etkili silahlı örgütlerinden biri olan MLKP/K çalışmalarını bitirdikten sonra MLKP adı altında örgütlenmiştir. Ayrıca Atılım adında legal yayın organı bulunan MLKP'nin eylem birimini ise "Kızıl müfrezeler" oluşturmaktadır (Demirel 2007: 349).

Büyük şehirlerde Alevi ve Kürt vatandaşlarımızın yoğunlukta olduğu yerlerde yapılanmayı tercih eden MLKP, okul, fabrika ve işyerlerinde örgütlenme faaliyetleri yürütmüştür. 16 Mart 1993 yılında Bağcılar Karakolu'na roketatarlı saldırı da gerçekleştiren örgütün kuruluş amacı "Anti-emperyalist Demokratik Devrim Stratejisi" adı altında yasadışı örgütlenmeyi ve silahlı mücadeleyi kapsayan bir strateji ile mevcut anayasal düzeni yıkararak yerine Marksist-Leninist Komünist bir devlet sistemi kurmaktır (Arslan 2010: 17).

Örgüt Türkiye'de özellikle son yıllarda gerçekleştirdiği çok sayıda bombalama eylemleri ile dikkatleri üzerine çekmiştir. Halihazırdaki anayasal düzeni silahlı halk ayaklanması yoluyla yıkararak yerine Marksist-Leninist esaslara dayalı sosyalist bir düzen getirmeyi ve sosyalist mücadeleyi daha fazla etkinleştirmek için bütün Marksist-

Leninist ilkeleri savunan örgütlerin aynı çatı altında bütünleşmesini savunmaktadır (Uyar 2006: 82).

2.1.4.5. THKO (Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu)

Grubun başında bulunan Deniz Gezmiş (mahkeme kararıyla idam cezasına çarptırılmıştır) terörist olan birçok öğrenci hareketinin bünyesinde faal olarak bulunmuştur. 1969 yılında EL-FETİH'e gitmiş, eğitim aldıktan sonra tekrar ülkeye dönmüştür. Beraberinde silah, bomba, mermi gibi mühimmatlarla gelmiştir. 1970 yılında askere sevki esnasında kaçmış ODTÜ'ye yerleşmiştir. Burada Yusuf Arslan, Sinan Cemgil, Alpaslan Özdoğan ve Hüseyin İnan isimlerindeki arkadaşlarıyla beraber karargah alanı gibi faaliyet göstermişlerdir. THKO diğer ihtilalci sol örgütlerden farklı olarak, kolektif bir yönetimi, liderlerin sıcak mücadele esnasında belirlenmesini ön görmüşlerdir. Kararların ortaklaşa alınması ve uygulanmasını esasını kararlaştırmışlardır. THKO, politik ve silahlı mücadeleyi gerilla öncülüğünde beraber yürüten tatbikatı (Foco: gerilla hareketinin merkezidir) benimsemişlerdir (Başbakanlık 1973: 30-31).

Marksist-Leninist bir düzen kurmayı amaç edinen THKO mevcut düzeni silah zoruyla devirerek, Arnavutluk lideri Enver Hoca'nın düşünceleri doğrultusunda kır gerillacılığını savunmaktadır. Eylemlerinde, öncelikli olarak sosyalizmi hedefleyen THKO, ikinci olarak ise Sosyalizm devrimini gerçekleştirme fikrini benimsemiştir. Temel mücadele yöntemi ise politikleşmiş askeri savaş metoduymuştu. THKO'nun amacı ise emperyalizmi ve onun işbirlikçisi hainleri ülkeden temizleyerek tam bağımsız bir Türkiye devleti kurmak ve bu doğrultuda silahlı mücadeleyi hedef alan bir kurtuluş mücadelesi vermek görüşünde olduğunu açıklamışlardır (Demirel 2007: 169).

2.1.4.6. TDP (Türkiye Devrim Partisi)

Türkiye, sosyal işçi parti fikir ayrılıkları sonu 1978 yılında ayrılan bir grup Türkiye Komünist Partisi/Birlik'i kurdu. 1980 hareketi ile dağılma tehlikesi yaşayan grup 1986 yılında silahlı mücadele kararı alarak Silahlı Halk Birliklerini kurdu. Güvenlik

güçlerinin baskısı sonucu etki gösteremeyen grup 1992 yılında gerçekleştirdikleri konferansta yeni ideolojik temeller üzerinde askeri-politik ölçüde bir örgütlenme kararı alarak adını Türkiye Devrim Partisi (TDP) olarak değiştirdi. Kırsal bölgelerde silahlı propagandaya ağırlık veren TDP emniyet güçlerinin yaptığı operasyonlarla üst düzey yöneticileri yakalandı ve silahlarının önemli bir bölümüne el koyuldu. Bu operasyonlarla durgunluk yaşayan TDP 1994'te PKK ile işbirliğine girdi. Bu örgütün amacı silahlı mücadele yöntemini kullanarak mevcut düzeni yıkmak yerine Komünist bir devlet kurmayı hedeflemektedir (Arslan 2010: 16).

2.1.4.7. THKP/C Devrimci Sol (Türkiye Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi)

Kızıldere hadisesinden sonra THKP/C örgütünün parçalanmasından sonra örgütten bağımsızlığını ilan eden bir grup kendilerini İstanbul grubu diye adlandırarak THKP/C Devrimci Sol örgütünü kurmuşlardır. 12 Eylül 1980'e kadar eski başbakan Nihat Erim ve bakan Gül Sazak suikastlarında bulunan ve birçok kanlı eylemi gerçekleştiren terör örgütü 12 Eylül darbesi ile lider kadrosunun yakalanmaları sonucu bir müddet aktif eylem yapamamışlardır (Gül 2012: 97).

2.1.5. FETÖ (Fethullahçı Terör Örgütü)

Fethullahçı terör örgütü (FETÖ) günümüzde Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı en önemli güvenlik sorunlarından bir tanesidir. FETÖ 15 Temmuz 2016'da akıllardan kolay kolay silinmeyecek bir gece yaşatmıştır. Devlet içine sızma serüveninin ne zaman başladığı tam bilinmeyecek olan FETÖ, son 20 yıl içerisinde hızlı bir şekilde devletin tüm mekanizmalarına nüfuz etmiş ve etkinliğini her geçen gün arttırmıştır. Devlet içerisinde tasfiyesi kolay kolay gerçekleştirilemeyecek bir güç haline gelmiştir. Uzun yıllar devlete sızan FETÖ'nün üyelerini temizlemekte yine uzun yıllar alacaktır. Özellikle 2000'li yıllarda AK Parti'nin iktidara gelmesiyle birlikte aralarındaki yakınlığı kullanan FETÖ'nün paralel devlet olma çalışmaları hız kazanmıştır. Devletin önemli kurumları olan yargı, emniyet ve Türk Silahlı Kuvvetleri başta olmak üzere yapılanma göstermiş ve hiçbir kontrol tanımadan her türlü hukuk dışı faaliyette bulunmuştur. Bu aşamaları ilerleyen yıllarda yasadışı telefon dinlemeleri, sınav sorularını çalma, sahte

belge ve kanıt üretmek kendi çıkarlarına hizmet etmeyenlere komplo düzenleme olarak devam etmiştir. FETÖ başlangıçta dini bir cemaat görüntüsüyle yapılanma faaliyetlerine başlamış ve sonradan bu yapılanma örgüt haline dönüşmüştür.

Fethullahçı Terör Örgütü ilk defa 26 Mayıs 2016'da Milli Güvenlik Kurulunda paralel devlet yapılanması adı altında terör örgütü olarak ilan edilmiştir (Ateş ve Akpınar 2017: 6).

FETÖ, emekli bir İmam olan Fethullah Gülen'in direktifleri ile bir araya gelen kişilerin oluşturduğu silahlı bir kült örgütüdür. 28 Ekim 2015 tarihinden bu yana Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı tarafından "en çok aranan teröristler" listesinin "kırmızı" kategorisi içerisinde yer almaktadır. FETÖ ve Paralel Devlet Yapılanması (PDY) lideri olmakla suçlanmaktadır. FETÖ örgütünün eğitim alanından medyaya, ekonomik faaliyetten devlet içine sızmaya kadar geniş bir yelpazede uluslararası faaliyeti vardır. Örgütün gayesinin Türkiye Cumhuriyeti'nin anayasal düzenini yıkarak Gülen'in ruhani lideri olacağı bir rejim kurmaktır. FETÖ üyeleri kendi kimliklerini saklamakta, kod adlar kullanmakta hatta liberal, solcu ve dinsiz görüntüsü de vermektedirler (Cumhurbaşkanlığı 2016: 26-27)

FETÖ'nün örgüt yapılanmasında en üst kademede örgüt lideri Fethullah Gülen yer alır. Hiyerarşik bir yapılanma olan ve öğretmenler, polisler, doktorlar, öğretim elemanları, askerler, askeri ve sivil yargı mensupları vb. gibi birçok meslek grubundan oluşan halkalar ve bu halkalardan sorumlu olan imamlar ve bu imamlardan sorumlu olan bölge imamları biçiminde yapılandırılmıştır (Aydın 2017: 78).

Organize suç haline gelmiş bütün örgütlerin bir amacı olmaktadır. Jandarma Genel Komutanlığı'nda da Gülen'in bir amacının olduğu ve stratejisini de bu amaca göre kurguladığı raporla beyan edilmiştir. Bu rapora göre FETÖ'nün amaçları şu şekildedir (Ateş ve Akpınar 2017: 8).

- 1) Fethullah Gülen, ilk etapta devlete karşı savaş vererek hedeflerine ulaşmanın yıpratıcı olduğunu teşhis etmiş, bundan dolayı kurulu düzeni yıkmaktansa bu sisteme yani devlet modeline göre uygun bir örgütlenme ile devlete alternatif

bir sistem kurmayı amaçlamıştır. Bu açıdan Devletin bütün kurum ve organlarında ve sivil sektörde örgütlenmeyi hedeflemiştir.

- 2) Devletin yönetim mekanizmalarını kontrol altına alabilmek amacıyla kısa süre içerisinde bütün kadrolara mensuplarının yerleştirilmesi veya bu kadrolarda bulunanların kendilerine bağlanması hedeflenmiştir. Uzun vadede de kontrolü tam sağlamak maksadıyla eğitim kurumlarında teşkilatlanmanın yaygınlaştırılmasını amaçlamıştır.
- 3) İıımlı, modern ve Türkçü bir imajla siyasi partiler içerisinde hatta Atatürkçü ve laik kesim arasında da taraftarlarını attırmak gayesindedirler. Bu düşünceyle hedeflenen amaç TBMM içerisinde çoğunluğu elde etmek ve istediğı siyasi yönetim şekline sahip olmayı sağlamaktır.
- 4) FETÖ; politikacıları, bürokratları, sanayi ve ticaret sektöründe her düzeyden kişileri cemaate kazandırma peşinde koşmaktadır.

Yukarıda belirttiğimiz amaçlarının yanında FETÖ'nün topluma algılatılanın tersine amaçları bulunmaktadır. Öncelikle Türkiye başta olmak üzere tüm dünya devletlerinde yayılma göstererek devletlere hakim olacak evrensel bir emperyal güç haline gelmektir. Bu gücü elde etmek için de Türkiye devletinin anayasal kurumlarının örgüt tarafından ele geçirilip örgüt ve yöneticilerinin emrine vermek öncelikli hedefleridir. Sonrasında da diğer ülkeler aynı tarzda bu yapıya teslim olmak zorunda bırakılacaktır. Bu siyasi gücü elde etmek ve güçlü bir ekonomik yapı kurmak diğer bir amaçtır (TBMM 2017: 193-194).

FETÖ, bu amaçlarına ulaşmak için TSK içindeki yapılanmasını İran İslam devriminden esinlenerek özel bir örgütlenme tarzı benimsemiştir. Çünkü İran Devrimi'nin başarıya ulaşmasında Silahlı kuvvetlerin içinde astsubayların etkisi büyük olmuştur. FETÖ de yapacağı Devrimi polis, İstihbarat, adliye ve askeri bürokrasi üzerinden İran Devrimi örnek alınarak astsubay ve polisler üzerinden örgütlenme yoluna giderek gerçekleştirmeyi amaçlamıştır. FETÖ, harp okullarından önce astsubay okullarını hedef seçmiş ve bu yönde teşkilatlanmaya gidilmiştir. FETÖ, adliye içerisindeki örgütlenmesini de emniyet teşkilatı ve istihbarat birimlerinde mutlak hakimiyeti sağladıktan sonra yapmaya başlamıştır (Gül ve Yılmaz 2017: 39).

15 Temmuz darbe teşebbüsü 7 Şubat 2012 MİT operasyonu, 13 Haziran Gezi olayları ve 17/25 Aralık 2013 yolsuzluk kılıfı giydirilmiş darbe girişiminin devamı olarak cereyan etmiştir. FETÖ, polis ve yargıdaki güçleri ile başlattığı operasyonlardan istediğini elde edemeyince ordu içerisindeki güç mekanizmalarını hareket ettirmekten başka yolu kalmamıştı (Yayla 2016: 24).

15 Temmuz 2016'da "Yıldırım Harekatı" kod adındaki darbe teşebbüsü Türkiye'nin yaşadığı son darbe teşebbüsü oldu. TSK içinde uzun yıllar örgütlenen FETÖ 2016'da Yüksek Askeri Şura da birçok personelinin tasfiye edileceğini öğrenince darbeye karar vermiştir. 17/25 Aralık da başarısız olan örgüt, üst emrin aklıyla tekrar harekete geçmiştir. Bu hain darbe teşebbüsünün ilk hedefi ise Cumhurbaşkanı Erdoğan ve TBMM olmuştur. Yabancı istihbarat örgütleriyle de işbirliği içinde hareket eden FETÖ ilk olarak Boğaziçi ve Fatih Sultan Mehmet köprülerini tanklarla trafiğe kapatmıştır. İstanbul ve diğer illerdeki önemli stratejik yerlerde kapatılmıştır. Cumhurbaşkanının çağrısı üzerine köprüye toplanan halk üzerine ateş açılmıştır. Daha sonra Cumhurbaşkanlığı Külliyesi, TBMM, MİT ve Emniyet Genel Müdürlüğü vb. gibi yerlere savaş silahları ile saldırılar düzenlemişlerdir (Şahin 2017: 28-29).

15 Temmuz gecesi kahramanlık mücadelesi sergileyen Türk toplumu bir bütün olarak FETÖİST darbeye ve işgale direnmiş, ülkede demokrasinin ve barışın korunması için bir kahramanlık örneği göstermiştir. Demokrasi, hukuk ve barışın korunmasını gerçekleştiren 15 Temmuz Halk Harekatı emperyalizm ve onun uzantısı FETÖİST barbarlığa karşı insanlık ve medeniyet adına büyük bir zafere imza atmıştır (Sambur 2017a: 273).

III. BÖLÜM

3. TERÖR ÖRGÜTÜ PKK'NIN MEVCUDİYETİNİ SAĞLAYAN ETMENLER

Terör örgütleri, kendilerine özgü özelliklerinin yanında genel itibariyle belirli bir yaşam döngüsüne sahiptirler. Kitlelerin hissettiği mağduriyetlere rağmen pasif kalmalarına seçkinlerinin memnuniyetsizliğinin eklenmesiyle doğarlar; akabinde büyüyüp amaçlarına ulaşırlar ya da dönüşüm gerçekleştirirler ve hayatta kalmaya çalışırlar ya da etkisiz hale gelip yok olurlar. Bu süreç her terör örgütü için farklılık gösterir. Terör örgütlerinin varlığını koruma çabalarında başarı sağlaması, örgütün iç ve dış dinamiklere bağlı olarak bütün parametrelere yanıt vermesini gerektirir. Terör örgütleri için öncelik hayatta kalmaktır. Hedefine ulaşsa bile mevcudiyetini sürdürebilmek için mutlaka legal-illegal bütün yöntemlere başvurur. Konuya ne taraftan bakılırsa bakılsın, siyasi gaye ne olursa olsun bütün örgütlerin temel hedefi var olmayı sürdürebilmektir (Demir 2015: 137-138). Hatta bütün örgütler, terör eylemlerini yaşamlarını devam ettirebilmek için yaparlar (Crenshaw 2001: 19).

Terör eylemleri bazı zaman kesilebilir, yeniden ortaya çıkabilir. Bazen de terör eylemleri gerçekte hiç kesilmez, farklı bir terörist örgütle gün yüzüne çıkar. Türkiye'de terör eylemleri açısından bu konjonktürü yaşamış ve yaşamaya da devam edecektir (Şahin 1999: 84). Türkiye tarihine baktığımızda 1970'li yıllardan sonra terörün farklı fraksiyonlarının acımasızca eylemlerine maruz kaldığı görülecektir. Bu terör grupları içerisinde en dikkate değer yapılanma PKK terör örgütünün ortaya çıkması ve eylemleridir.

PKK terör örgütü Türkiye'deki yapılanmasıyla birlikte uzun yıllar ülkeyi tehdit eden ve varlığını en uzun süre koruyan bir örgüt olmuştur. Örgütün elebaşı Abdullah

Öcalan'ın yakalanması ile birlikte lidersiz kalan PKK, tarihinin en zor günlerini yaşadığı bir dönemde dahi mevcudiyetini yitirmesi söz konusu olmamıştır. Örgütün bünyesinde birçok ideolojik yapıdan militan bulunmasına rağmen ve örgütün içindeki bu ideolojik grupların; sağcısının, solcusunun, dincisinin, Kürtçüsünün arasında şiddetli bir şekilde çatışma yaşanmasına rağmen örgüt varlığını, devamlılığını sürdürmüştür. Terör örgütü lideri Öcalan'ın uzun yıllardır İmralı'da olduğu halde ve örgüt içerisinde görünürde herhangi bir etkisi olmadığı halde örgüt yine de bölünmemiştir. Bütün bunlara rağmen örgütün ayakta kalmasını sağlayan etmenler nedir? PKK terörü 1980'li yıllardan günümüze kadar bitmeyen senaryolarla nasıl gelmiştir? PKK, yıllardır mevcudiyetini nasıl sürdürmüştür (Solak 2017: 145).

Terörün mevcudiyetini sürdürme nedenlerini ve Türkiye'ye yönelik terör tehlikesinin niçin bitmediğini hem ulusal alanda hem de uluslararası terör konusunda çalışmalar yapan Kongar, bu soruna şu cevapları vermiştir (TBB 2006: 534).

- “ ➤ *Dincilik, etnikçilik, milliyetçilik, sınıfçılık gibi tutarlı bir ideolojisi varsa,*
 ➤ *Bu tutarlı ideolojiye göre somut bir düşman somut bir hedef belirlenebiliyorsa,*
 ➤ *Yöneldiği hedefte yaşayan insanlar arasında sempatanları varsa ve bu sempatanları siyasi kadrolara sızmışsa,*
 ➤ *Yöneldiği ülkenin veya ülkenin dışındaki ulusal veya uluslararası güçlerden ve hele o hedefin komşu ülkelerinden destek alıyorsa,*
 ➤ *Mücadelede alınan önlemler ve yapılan karşı eylemler, terörün ideolojik ve yönetsel gerekçelerini güçlendirecek nitelikte ise.” İster küresel olsun, ister ulusal olsun, isterse yerel olsun bu koşullarda terör bitmez.*

Terörü ortaya çıkaran, besleyen ve yaşatan unsurlar dikkate alındığında teröre kaynaklık eden birçok faktörlerin oluşu görülecektir.

Terör örgütlerini ortaya çıkaran, besleyen, sürekliliğini sağlayan bütün faktörlerin bilimsel araştırma metodu çerçevesinde esas alınmadığı ve mevcut güç odaklarının bir savaş metodu olarak kullanılmaktan arındırılmadığı sürece terörün

gelecek yıllarda daha etkili ve yıkıcı ve daha yaygın ve sürekli gelişen teknolojiden yararlanarak yeni boyutlara ulaşması kaçınılmaz olacaktır (Çitlioğlu 2005: 37).

Terör örgütlerini ortaya çıkaran, yaşatan ve ayakta tutan birçok siyasal, toplumsal, psikolojik, tarihsel ve ekonomik nedenler vardır. Bunların yanında; yandaş devletlerin desteği, halk desteği, medya, eylemlilik, finans kaynakları, üyelerinin ve militanların sürekli olarak artması ve örgütün psikolojik savaşta üstünlük sağlaması gibi nedenler de terör örgütlerini yaşatıp canlı tutan en önemli sebeplerindendir (Uyar 2006: 83). Bu bölümde terör örgütlerinin sürekliliğini sağlayan belli başlı faktörler ele alınacaktır.

3.1. Terörün Finans Kaynakları

Terörizmin finansmanı konsepti, terör örgütlerince amaçlanan hedeflere ulaşabilmesi ve örgütlerin varlığını sürdürebilmesi için gereksinim duyduğu fonu elde etmek amacıyla gerçekleştirdiği her türlü yasal veya yasadışı faaliyet olarak ifade edilebilir (Özyıldız 2017: 44). Aslında terör örgütlerinin asıl amacı bir gelir elde etmek değildir. Varlığını sürdürebilmek ve faaliyetlerinin devamını sağlayabilmek için finansal kaynaklarının süreklilik arz etmesi gerekmektedir. Ancak bu şekilde finansal desteğe sahip olan bir terör örgütü mevcudiyetini uzun süre idame ettirebilir.

Terör örgütleri, eylemlerinde amaca ulaşmak için gerekli olan finansmanın yanında; ideolojilerini yaymak, örgüt yapısını geliştirmek ve güçlendirmek için de finansman elde etmeye çalışırlar. Örgütün kurulması için gerekli harcamalar, sempatizan ve üye kazanmak için yapılan masraflar, örgütün yapılandırılması için gerekli olan tüm lojistik giderleri ve bunun gibi birçok harcamaları örgütün devamı için ihtiyaç duyulan maliyetler arasındadır (Yıldırım 2012: 58).

Terör örgütlerinin faaliyet yapabilmek için nasıl finans sağladıkları sorusuna “Yapabildikleri her şekilde” yanıtı verilebilir (Aykın ve Gümüşay 2008: 347). Terör örgütlerinin finans sağlamak için başvurdukları metotlar genel olarak birbiriyle

benzerlik göstermektedir. Ancak bazı örgütlerin ideolojik faaliyet yürüttüğü bölge ve coğrafi yapıdan kaynaklanan sebeplerden dolayı finans kaynağı elde etmede bazı farklılıklar olmaktadır (Gürel 2015: 18).

Genel olarak tüm dünyada yerel veya uluslararası alanda faaliyet içerisinde olan terör örgütlerinin “gasp, soygun, hırsızlık, aidat ve bağışlar, haraç toplama, örgütsel yayınlardan elde edilen gelirler, ticari faaliyetler, sahtecilik, insan kaçakçılığı, uyuşturucu madde kaçakçılığı” vb. gibi finans sağlama metotlarının birçoğunu kullandığı görülmektedir. Bazı terör örgütleri coğrafya ve sahip oldukları ideolojilerinden kaynaklı faaliyet yürüttükleri alanında belirli finansal kaynak yöntemlerini kullanırken, bazıları da bütün finansal kaynakların kullanımından yararlanmaktadır (Alkan 2004: 295).

Terör örgütleri tarihsel süreç içerisinde finansman ihtiyaçlarını çeşitli kaynaklardan elde etmişlerdir. Başlangıçta yandaş devlet destekli fonlardan yararlanan örgütler zamanla ekonomilerini özelleştirerek kendi mali yapılanmalarını kurmuşlar; hatta küresel ekonomik sistemin de yardımıyla ekonomik faaliyetlerini uluslararası alanlara yaymışlardır. Uluslararası terörizmin yayılması ve giderek değişen küresel finans koşullarının da etkisiyle önemli ölçüde terör ekonomisi oluşturmuşlardır. Günümüzün bazı terör örgütlerinin terör ekonomisinin büyüklüğü ülkelerin milli gelirleri ile yarışacak seviyelere ulaşmıştır (Atik 2009: 293).

PKK terör örgütü de günümüzde değişen ve gelişen teknolojik koşullara ve şartlara paralellik göstererek profesyonelleşmesi için her geçen gün maddi açıdan daha fazla finans kaynaklarına ihtiyaç duymaktadır. Örgütte aktif olarak faaliyet gösterenlerin bir işte çalışıp gelir elde etmesinin mümkün olmayışı, hücre evleri ve diğer benzeri faaliyetlerin getirdiği mali yük, yasal ve yasadışı alanda gösterilen bütün faaliyetlerin bir mali faturasının olması, özellikle eğitim ve silahlı faaliyetlere yönelik olarak ihtiyaç duyulan lojistik destek, basın-yayın faaliyetlerinin getirdiği masraflar ve bunun gibi daha birçok alanda faaliyet göstermek için maddi bir kaynağa ihtiyaç duyulmaktadır (Kuyaksil 2004: 96).

PKK terör örgütünün kuruluş aşamasında finans meselesinin henüz bir sorun olmadığı göze çarpmaktadır. PKK terör örgütünde finans temin etme meselesi ilk defa 25-30 Ekim 1986 tarihinde Bekaa vadisinde düzenlenen 3. kongrede gündem olmuştur. Bu tarih örgütün ilk büyük çapta silahlı eylemi gerçekleştirdiği 1984 yılı sonrasına rastlamaktadır. Kongrede örgütün mali politikasının düzenlenmesi ve mali konular ile alakalı bir birimin kurulmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur (Şimşek 2017: 191). Çünkü bu tarihten itibaren örgüt kanlı eylem safhasında geçecek eylemlerini yapması için finansal desteğe ihtiyaç duyacaktır.

Örgüt kuruluşundan itibaren yabancı devlet yardımları, örgüt taraftarlarının yardımları, soygun, gasp, haraç gibi yollara başvurarak fon sağlamaya çalışmıştır. İlerleyen yıllarda PKK terör örgütü yurt dışında yayılmaya başlamış ve finans sağlama kaynaklarını arttırmıştır. Uyuşturucu, kaçakçılık ve organize suçları faaliyet alanına ekleyerek her türlü harcamalar için gelirlerini arttırmıştır (Başyigit ve Çayhan 2016: 47).

PKK terör örgütünün aktif eyleme başladığı 1984 yılından günümüze kadar geçen zaman zarfında Türkiye PKK'yı yok etmek için yurt dışında ve sınır ötesinde birçok operasyonel faaliyet yürütmüş ve terörün bitirilmesi için ciddi bir finansal kaynak ayırmıştır. Yapılan onca harcamalara rağmen PKK mevcudiyetini korumuştur. PKK'nın uzun bir süre varlığını sürdürmesinin en önemli sebebi ciddi bir finansal kaynağı sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

PKK terör örgütünün başlıca finans sağlama yöntemlerini yasadışı finans kaynakları ve yasal finans kaynakları olmak üzere sınıflandırılabiliriz.

3.1.1. Yasadışı Finans Kaynakları

Terör örgütlerinin kurulması ve faaliyetleri için silah ve malzeme tedariki, örgüt üyelerinin giderleri, propaganda faaliyetleri için gerekli olan finansman ve diğer birçok giderler için yüksek miktarda bütçeye ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçları karşılamak için de yasal ve yasadışı yollardan gelir elde etmeye çalışırlar (Yıldırım 2013: 66). Amaçlar ve yöntemler çeşitlilik gösterse de terör örgütleri yasadışı çalışmalarını geniş bir alana

yaymaktadırlar. Ulaşılmak istenen hedef fark etmeksizin bütün terör örgütleri faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için finans kaynaklarına ihtiyaç duyarlar. Ayrıca bu terör örgütleri yeterli finansal kaynağa sahip olmak ve bu kaynakları ilgili tarafların dikkatini çekmeksizin kullanmak peşindedirler (Güven ve Çamir 2009; Yıldırım 2013).

Terör örgütlerinin yasadışı finans kaynaklarına yönelmesinin nedeni, örgütlere verilen yandaş devlet desteklerinin azalmasının yanında, yasadışı yollardan elde edilen finans kaynaklarının yüksek miktarlarda getirisinin olması etkili olmuştur (Aykın ve sözmen 2008; Özyıldız 2017; Şimşek 2017).

Terör örgütleri hangi amaçla kurulursa kurulsun, hangi ideolojiye hizmet ederse etsin neredeyse bütün terör örgütleri belli bir zaman diliminden sonra yeraltı dünyası olarak tasvir edilen illegal suç örgütleri ile bağlantı kurmak zorunda kalırlar. Çünkü “silah ve patlayıcı, sahte kimlik, pasaport edinmek, hudut geçişleri ve güvenli saklanma” için mutlaka suç dünyası ile bağlantı kurmaya ihtiyaç vardır. Örgütün üye sayısı arttıkça ve eylem çevresi genişledikçe lojistik ve finansal ihtiyaçlar artmakta ve başlangıçta belli bir idealizme dayanan örgüt adı suç şebekeleri ile aynı kerte de yol almaya başlamaktadır. Böylelikle terör örgütleri savaşımalarını sürdürebilmek için ihtiyaç duydukları para, onları yeraltı dünyası ile ilişkiye zorlar, parayı çok rahat kazanacakları alanlara yöneltir. Bu açıdan el koyma, haraç alma, soygun gibi masum görünen basit eylemlerden başlayarak dünyanın en çok ve rahat para kazandıran sektörü olan uyuşturucu ticaretine kadar suç çevresini genişletirler. Bir sonraki safhada silah kaçakçılığı ve taşeronluk görevleri bunları izlemeye başlar (Çitlioğlu 2005: 200-201).

Günümüzde de birçok terör örgütü yasadışı finansman sağlama da organize suç örgütleriyle beraber hareket ettikleri görülmektedir. Terörizm finansmanı konusunda yapılan çalışmalar, güvenlik güçlerini ve istihbarat örgütlerini organize suçlar bağlantısına kadar ulaştırmış, birçok faaliyet alanında terör örgütlerinin artık organize suç şebekeleri gibi hareket ettikleri kanısını ortaya çıkarmıştır (Aydın 2007: 49). Uyuşturucu, insan ve silah kaçakçılığı, sahtecilik ve kalpazanlık gibi sınır tanımayan suçlarla ilgili organize suç şebekeleri küresel bir boyut almıştır. Bu örgütler çok büyük bir rant sağlayan eylemlerini yürütebilmek için güzergahlarındaki terör örgütleriyle

bağlantı kurarlar. Bazen öyle durumlar yaşanır ki hangisinin suç örgütü hangisinin terör örgütü olduğunun farkına bile varılamaz.

Türkiye’deki terör örgütlerinin organize suç faaliyetlerine yönelme nedeni finans sağlama ihtiyacı kapsamında değerlendirilmektedir.

PKK terör örgütü 1984 yılından itibaren eylemlerine başlaması ile birlikte sürekli olarak kadrosunu genişletmiş ve faaliyetlerini geniş alanlara yaymıştır. Bu gelişme süreci içerisinde önemli derecede finans kaynağına ihtiyaç hissetmiştir. Çünkü sürekli olarak silah, mühimmat, propaganda, ulaşım ve haberleşme gibi giderleri düzenli bir gelir gerektirmektedir. Bu noktadan hareketle PKK terör örgütü legal, illegal bütün kaynaklardan faydalanmaya çalışmıştır. Uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı, insan kaçakçılığı, haraç, soygun vb. gibi yasa dışı organize işlerden büyük kazanım elde eden örgüt üyeleri belirledikleri bölgelerde PKK adına hareket ederek rant sağlamaktadırlar.

PKK terör örgütü 3. kongresindeki aldığı kararla yapısal bir dönüşüm gerçekleştirmiş, finansal ve ekonomik birimlerin daha işlevsel bir görüntüye bürünmesini sağlamıştır. Kongrede alınan kararlar sonucunda Avrupa, Suriye ve İran gibi ülkelerde bulunan pek çok PKK militanının yeri değiştirilerek örgütün mali kanadında görevlendirilmiştir. Özellikle 2001 yılındaki toplantısından sonra örgütün mali kanadı sistematik bir yapıya dönüştürülmüştür. Bu aşamalardan sonra birçok PKK’lı işadamı ve kaçakçı haraca bağlanmış ve PKK hücreleri zorlanmadan uyuşturucu ticaretine adapte edilmiştir. Bu süreç içerisinde PKK daha çok suç örgütü görüntüsü vermeye başlamış ve uyuşturucu ticaretinden sorumlu olan hücreleri hızla yayılmaya başlamıştır (Ekici 2015: 10). Bu bağlamda PKK, terör örgütü olmakla birlikte aynı zamanda bir suç örgütü olarak da karşımıza çıkmaktadır.

3.1.1.1. Uyuşturucu Ticareti

Terör örgütleri için hayati öneme sahip en önemli konulardan biri silahlanmak, diğeri kendileri için saklanabilecekleri yer temin etmek, üçüncüsü de terör eylemlerinde kullandıkları örgüt mensuplarının şahsi giderleri ve örgütün masraflarını

karşılatabilecek gelir sağlamaktır. Örgütün yandaş devletlerce yardımı, soygun, gasp ve bunlar gibi topladığı paralar çoğu zaman yetersiz kalmakta, mali kaynak sıkıntısı çeken örgütün geleceği risk altına girmektedir. Bu bakımdan çok kârlı olan ve elde edilen diğer kazançlara göre daha az risk taşıyan uyuşturucu ticareti örgüt tarafından akla yatkın bir formül olarak görülmektedir (Somer 1984: 21).

Terör örgütleri büyüyüp gelişme gösterdikçe barınma, beslenme, giyecek, ulaşım, haberleşme, silah ve mühimmat ihtiyaçları da artış gösterecektir. Örgütlerin bu ihtiyaçları sürekli karşılanması gereken ihtiyaçlardır. Güvenlik güçlerinin teknolojidenden yararlı bir şekilde faydalanmaları ve denetimlerini sıklaştırması nedeniyle örgütler fazla faaliyette bulunamamakta ve ihtiyaçlarını karşılayamamaktadırlar. Finans sağlamak için her ne kadar faaliyetler gösterecekler de ihtiyaçlarına yetmemektedir (Alkan 2004: 293). Bu nedenle terör örgütleri getirisi büyük olan kaynaklara yönelecektir. Uyuşturucu ticareti de kısa zamanda büyük bir maddi kazanç sağlaması nedeniyle terör örgütlerinin cazibesini çekmektedir. Bundan dolayıdır ki uyuşturucu madde kaçakçılığı terör örgütlerinin en çok kullandığı gelir kaynakları arasındadır.

Terör örgütlerini uyuşturucu madde kaçakçılığına yönelten birçok kolaylıklar bulunmaktadır (Gürel 2016: 301). Bunları şu şekilde ifade edebiliriz.

- Uyuşturucu maddelerin bir taraftan başka bir tarafa taşınması, depolanması ve saklanması kolaydır,
- Uyuşturucu maddelerin üretimi kolay yapılır ve kar oranı fazladır.
- Her daim, sürekli, anında nakit paraya dönüştürülebilir.
- Uluslararası bağlantısı güçlü olan örgütler için uyuşturucunun pazarlaması çok kolay bir şekilde yapılır.
- Büyük paraların kazanıldığı bu pazarda örgütlerin gelişmiş teknolojidenden faydalanarak gizlenmeleri ve güvenlik kuvvetlerinin operasyonlarına karşı önlem almaları ve geliştirmeleri mümkündür.

Uyuşturucu kaçakçılığının finans sağlamanın yanında bazı terör örgütleri tarafından stratejik bir taktik olarak benimsenen “mücadele içinde oldukları toplumu zayıf düşürme” amacı taşıdığı için de kullanıldığı bilinmektedir (Özyıldız 2017: 52).

PKK, Suriye'nin desteğini çekmesi ile birlikte önemli bir finans kaynağından yoksun kalmış ve ciddi anlamda lojistik sıkıntı çekmiş ve mali açıdan zor durumda kalmıştı. Bundan dolayı PKK'nın yeni kaynak bulma ihtiyacı vardı ve uyuşturucu bu kaynakların en kazançlı olanıydı. Bunun içinde verimli topraklara sahip olan, örgüt mensuplarının eylem yapmasına ve eylemden sonra gizlenmesine en uygun yer olan, Diyarbakır ve çevresini uyuşturucu faaliyeti için seçmişlerdir. 2005 yılından itibaren PKK'nın devreye girmesi ile kenevir ekiminde önemli bir artış meydana gelmiştir. Güvenlik güçlerinin yaptığı operasyonlarla ele geçirilen uyuşturucu miktarlarındaki artış bunu teyit etmektedir (Çetin ve Duru 2015: 37).

Türkiye stratejik bir konumda bulunması nedeniyle Altın Hilal (Pakistan, Afganistan ve İran) olarak adlandırılan bölgeden gelip uyuşturucunun Avrupa'ya transit geçiş güzergahında bulunmaktadır⁵. Özellikle Türkiye'ye uyuşturucunun giriş rotasında bulunan Güneydoğu Anadolu Bölgesinin kırsal alanlarında PKK'nın aktif bir yapılanma içerisinde olduğu, uyuşturucu maddelerinin üretimi, sevkiyatı ve pazarlamasını yaptığı tespit edilmiştir (Söylemiş 2008: 169).

Avrupa'ya pazarlanan uyuşturucu ticaretinin %80'inin Türkiye üzerinden geçtiği öngörülmektedir. PKK, uyuşturucu kaçakçılığında kilogram başına 50-100 ABD doları arasında komisyon ve vergi adı altında bir para kazanmaktadır. (Cengiz 2013: 69). Örgütün bu uyuşturucu kaçakçılığında yılda 1,5 milyar dolar civarında finans sağladığı hesap edilmektedir (Sarı ve Tinas 2018: 27). Terör örgütü PKK'nın 40 yıla yakın bir süre çökertilememesindeki en önemli unsurlardan biride uyuşturucu ticaretinden yüksek miktarlarda finans sağlaması olmuştur

PKK terör örgütü uyuşturucu ticaretinden yüksek meblağda finans temin etmektedir. "Güvenlik güçleri tarafından yapılan tespitlerde 1984-2011 yılları arasında yapılan 365 operasyonda terör örgütlerinin uyuşturucu olaylarına karıştığı açıklanmıştır. Yapılan operasyonlarda PKK'ya ait 60 hücre evi ve sığınakta yüksek miktarlarda

⁵ Türkiye'de 1970'li yıllarda haşhaş ekiminin yasaklanmasıyla birlikte Avrupa uyuşturucu şebekelerinin ilgisi Afganistan ve Pakistan'a yönelmiştir. Bu koridora İran'nın da dahil olmasıyla bu güzergah "Altın Hilal" veya "Altın Üçgen" olarak adlandırılmıştır. Bu bölgede yetiştirilen uyuşturucunun içinde %15'inin morfin içermesiyle üretilen en kaliteli üretimde başı çekmektedir.

uyuşturucu ele geçirilmiştir. PKK'ya karşı yapılan operasyonlarda bu zamana kadar 4.253 kg eroin, 22.878 kg esrar, 2.484.003 kök kenevir bitkisi, 4.305 bazmorfin, 8 kg afyon sakızı, 710 kg kokain, 337.412 adet sentetik uyuşturucu, 26.190 lt asetik anhidrit ve 2 adet imalathane ele geçirilmiştir” (KOM 2012: 33).

PKK'nın yalnızca uyuşturucu ticareti yapan kişilerden gelir sağlamadığı, uyuşturucu ticaretinin bütün aşamalarında aktif bir rol aldığı ortaya çıkarılmıştır. PKK terör örgütünün;

- Uyuşturucu ticaretini bizzat koordine ettiği,
- Ülkemizin sınırları güzergahından uyuşturucu nakliyesi yapan ve yasadışı giriş yapmaya kalkışan bütün şahıs ve organizasyonlardan vergi adı altında haraç aldığı,
- Avrupa'da uyuşturucu dağıtımında etkin rol oynadığı,
- PKK'dan habersiz uyuşturucu ticareti yapan şahıs ve organize grupların mallarına örgüt tarafından el konulduğu,
- Uyuşturucu imalatı yapan organizasyonlara yer temini ve güvenlik sağladığı,
- Doğu ve güney doğu bölgelerimizde illegal yollardan kenevir ekiminde aktif eylemde bulunduğu,
- PKK'nın uyuşturucu ile alakalı operasyonlarını örgüt içerisinde özel terörist hücrelerinin yürüttüğü ve diğer grupların bu konuda bilgisinin olmadığı tespit edilmiştir (İçişleri Bakanlığı 2017: 45).

Yurtiçi ve Kuzey Irak'ta örgütün uyuşturucu ticaretini yürüten kişi Abdullah Öcalan'ın kardeşi Osman Öcalan olduğu bilinmektedir. Örgüt yurt içinde uyuşturucu kaçakçılığını deşifre olmamış, işçi ve gençlik kesimi ile köylü ve esnaflardan oluşan örgüt mensupları aracılığı ile yürütmektedir. Yurtdışında ise örgütün kurmuş olduğu dernekler, vakıflar ve buna bağlı paravan şirketlerle ve yurtdışında uyuşturucu ticareti yapan kuruluşlar ve kişiler ile bağlantı kurularak gerçekleştirilmektedir (Alkan 2004: 294).

Uyuşturucu, teröristin örgüte bağlı kalmasını sağlayan, suça ortak edilme de kullanılan en geçerli metotlardan birisidir. Bununla beraber teröristlerin bazılarının

uyuşturucu maddelere alıştırdıkları veya ilaç bağımlılığı bulunan uygun kişilerin ilaçla ödüllendirilerek kullanıldıkları bir gerçektir. Böylece terörist örgütüne sadık bir üye haline gelmekte ve terörist örgüte muhtaç duruma sokulmaktadır. Böylelikle teröristlerin örgütlerden ayrılma gibi bir şansı kalmamaktadır (Doğan 1987: 80).

PKK terör örgütü yapacağı eylemlerinden önce teröristlere uyuşturucu madde vererek militanlarının silahlı saldırı ve bombalı eylemlerini rahat bir şekilde gerçekleştirmesini sağlamaktadırlar. PKK'nın yapacakları eylem öncesinde tecrübesiz olan teröristlere uyuşturucu kullanması PKK'nın uyuşturucuyu sadece finans kaynağı olarak kullanmadığının bir göstergesidir (Karabulut 2014: 117).

Terör örgütü PKK'nın uyuşturucu madde kaçakçılığı yaptığı ulusal ve uluslararası alanda yapılan araştırma ve raporların yanı sıra bizzat örgütün lideri Abdullah Öcalan ve üst düzey yöneticilerden Şemdin Sakık gibi kişilerce de itiraf edilmiştir. Abdullah Öcalan İmralı'da yargılandığı zaman PKK'nın hem uyuşturucu ticareti faaliyeti içerisinde yer aldığı hem de uyuşturucu ticareti yapan suç örgütlerinden komisyon aldığını İtiraf etmiştir (Aykın ve Sözmen 2008, Gül 2017).

Bölücü terör örgütünün uyuşturucu kaçakçılığı yaptığını üst düzey yöneticilerden Şemdin Sakık şu sözlerle ifade etmiştir (Başyigit ve Çayhan 2016:49). *“... Bizim paramızın kaynağı uyuşturucu kaçakçılığındandı. Türkiye-Ortadoğu eksenindeki uyuşturucu kaçakçılığından PKK ve Apo hep önemli pay aldılar. Bu paralarla da silah satın aldık...”*

Söz konusu bu ifadeler PKK'nın uyuşturucu ticaretine dair en üst düzey ifadeleridir.

Yine bu doğrultuda PKK'nın finans sağlamaya yönelik uyuşturucu kaçakçılığı ile meşgul olduğu yakalanan teröristlerce de itiraf edilmiştir (Solak 2017: 150):

“... Kurtuluşu uğruna kendimizi ölüme attığımız insanları zehirleyen uyuşturucu tacirleri ile işbirliği içinde çalışan Rıza'ya duyduğum öfkeyle Şam'a döndüm. Öcalan'a tek cümlelik rapor verdim: Rıza eğitsel, örgütsel, kitlesele çalışmaları bir tarafa

bırakmış, uyuşturucu ticareti yapıyor dedim. Bu şikayetime Öcalan'ın Rızaya öfkeleneyeceğini varsaydım ama aksi bir tepki verdi: "Bu dev örgütün bu kadar masrafının nasıl sağlandığını düşünüyorsun? Kendi kendime, öyleyse öyle olsun, demek ki yanlış yapan biziz, bizde bir daha bu yanlışa girmeyeceğiz, dedim. Bu konudaki yaklaşımı mı gözden geçirdim, biraz daha duyduğum tepki nedeniyle geçmişte tutduğum tavrın hepsini benimsedim. Türkiye''ye döner dönmez uğradığım her dağ köylüsüne esrar ekebileceklerini söyledim. Uğramadığım yerlere ise istedikleri kadar esrar ekebilecekleri haberini gönderdim. Lice köylülerine ise İster esrar ekebilir, ister Eroin ticaret yapabilirsiniz dedim. Bir anlamda onlara özeleştiri verdim. Ondan sonra dağların kuytuları esrar tarlaları ile doldu..."

Hem örgütün üst düzey yöneticileri, hem militanlarca yapılan itiraflar olsun, hem de Öcalan'ın da belirttiği gibi "...*Bu dev örgütün bu kadar masrafının nasıl karşılandığını, nasıl finanse edildiğini düşünüyorsun...*" sözü olsun görüldüğü gibi örgütün mevcudiyetinin devam etmesi için uyuşturucu ticareti örgüt için son derece önemli bir yere sahiptir.

1990'lı yıllar boyunca ABD Dış İşleri Bakanlığı Amerikan Uyuşturucuyla Mücadele Teşkilatı (DEA) ve Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) PKK'nın yoğun bir şekilde uyuşturucu ticaretinin faaliyetini yürüttüğünü belgelemişlerdir. Bu yıllarda Almanya, Hollanda, İtalya ve İspanya gibi Avrupa ülkelerinde ikamet eden PKK ile bağlantısı olduğu düşünülen bazı Kürt aşiretlerinin önde gelen üyeleri İNTERPOL tarafından takibe alınmıştır (Çetin ve Duru 2015: 36).

PKK'nın uyuşturucu ve diğer birçok illegal suçları işlediği uluslararası alanda kabul gören bir olgudur. Bu faaliyetler birçok resmi ve hükümet dışı kuruluş tarafından rapor edilmiştir. Bu kuruluşlardan EUROPOL'un 2011 yılında yayınladığı Avrupa Birliği Terörizm Raporuna göre PKK terör eylemlerinde kullanılmak üzere finans temin etmek için uyuşturucu ve insan kaçakçılığı yapan bir uluslararası suç ve terör örgütü diye tanımlanmıştır (Sarı ve Tinas 2018: 26).

1994 tarihinde İnterpol Genel Sekreterliğinin Uyuşturucu Alt Bölümünün Avrupa eroin durumu, Balkanlar Yeni Koridorlar Raporunda Batı Avrupalı ve Türk İstihbarat Teşkilatı'nın PKK terör örgütünün faaliyetleri için uyuşturucu kaçakçılığından finans sağladığı belirtilmiştir (Gül 2017: 141).

Yine 30 Mayıs 2008 tarihinde ABD yönetimi tarafından “Yabancı Narkotik Çeteleri Belirleme Yasası” kapsamında yaptırım uygulanan uyuşturucu kaçakçıları listesine dahil edilen PKK/KONGRE-GEL terör örgütünün üç üyesinin “ABD Hazine Bakanlığı Bünyesindeki Yabancı Varlıkların Kontrolü Ofisi” tarafından 14 Ekim 2009 tarihinde yapılan açıklamada özel olarak belirlenmiş uyuşturucu kaçakçısı olarak ilan edildiği beyan edilmiştir (Derdiman 2011: 68).

Avrupa Birliği “2012 Uyuşturucu Pazarı Raporu”nda da terör örgütü PKK'nın Avrupa Birliği ülkelerinde yasadışı suç faaliyeti içerisinde bulunduğu ve bu faaliyetlerden yıllık 20 milyon Euro gelir sağladığını, PKK'nın en çok uyuşturucu ticareti ile iştiğal ettiği, bazı PKK üyelerinin uyuşturucu ticaretine ilişkin davaların bulunmasına rağmen Avrupa içerisinde elde edilen paranın ülke dışına çıkarılmasındaki zorluklardan dolayı örgütün finans kaynaklarının sadece uyuşturucu ticareti olmadığı ve bu faaliyetlerinin çeşitlilik arz ettiği hususları yer almaktadır (Başyigit ve Çayhan 2016: 50).

3.1.1.2. Kaçakçılık

Terör örgütlerinin her türlü kaçakçılık faaliyetleri ülke ekonomisini ve kamu düzenini olumsuz etkileyerek serbest pazar ekonomisinin dinamikleri olan; rekabet, kişisel gelişim fiyatlarının oluşması, mal ve hizmetlerin sunulmasında arz talep dengesinin sağlanması gibi unsurlara zarar vermekte, yerli sanayinin gelişmesini olumsuz etkilemekte ve terör örgütleri ve suç şebekeleri için önemli bir finans kaynağı sağlamaktadır (Karatay ve Kapusuzoğlu 2011: 119).

Dünyanın dört bir yanında birçok hafif ve küçük silahlar mevcuttur. Bunlardan bazıları şahısların elinde, bir kısmı devletlerin elinde diğerleri ise birçok isyancı ve suç

şebekesinin elinde dolaşmaktadır. Silah kaçakçılığında sağlanan finanslar 600 milyar dolarlara ulaşmış ve terör örgütlerinin en önemli faaliyetleri arasında yerini almıştır. Türkiye'ye yönelik silah kaçakçılığı da PKK terör örgütü tarafından yapılmaktadır. PKK bu silahları hem kendi kullanmakta hem de satarak finans elde etmektedir. Örneğin Sri Lanka da Tamil kaplanları adındaki örgüte PKK'nın silah sattığı tespit edilmiştir (Güven ve Çamir 2009: 235). PKK, kaçak silahların neredeyse hepsini Türkiye'ye, etkili olduğu İran, Irak ve Suriye sınırlarından sızdırmaktadır. PKK terör örgütünün etkin faaliyet içerisinde olduğu bölgelerde silah kaçakçılığı yapan bazı suç gruplarının maşa olarak kullanıldığı ve bunlardan silah başına haraç alındığı ortaya çıkarılmıştır (Özyıldız 2017: 54).

PKK terör örgütü kaçakçılık faaliyetlerini bizzat kendisi yapmakla birlikte kaçakçılık yapan diğer suç örgütlerinden vergilendirme ve gümrükleme adı altında finans sağlama, sınır geçişlerinde kurye ve kılavuzluk etme yoluyla da para topladığı bilinmektedir. Ele geçirilen örgüt mensuplarının itiraflarından edinilen bilgilere göre, İran tarafından ülkemize sokulacak mallar için İran tarafında örgüt tarafından kurulan 8 adet sözde gümrükleme noktasında vergilendirme yapıldığı ortaya çıkarılmıştır. Kaçakçılığı yapılan uyuşturucu maddeler için kilo başına 50-100 dolar arasında bir vergi alındığı belirlenmiştir. Sınırlarımızdaki bölgelerden haftalık 2 ton civarında uyuşturucu kaçırıldığı örgüt üyeleri tarafından ifade edilmiştir (Gürel 2015: 19).

Silah kaçakçılığı ile terör örgütleri arasında doğrudan bir bağlantı vardır. Son dönemlerde nükleer silah yapımında kullanılan maddelerin kaçakçılığı da örgütler için önemli bir finans kaynağı olmuştur. Nükleer silah yapımında kullanılan bu maddelerin milyon dolarları bulan alıcılarının olması terör örgütlerinin bu kaçakçılık türüne yönelmesine sebep olmuştur (Aykın ve Sözmen 2009: 31)

PKK, geniş bir bütçe ile faaliyet göstermektedir. Eylem yapabilmek için silah ve patlayıcı maddelere ihtiyaç duyar. Bundan dolayı ihtiyacı olan her türlü silah ve patlayıcı maddeleri uluslararası pazardan rahatlıkla temin edebilmektedir. PKK'ya karşı güvenlik güçleri tarafından düzenlenen operasyonlarda ele geçirilen ağır makineli silahlar, füzeler ve mayınların olması terör örgütlerinin dış devletler tarafından

desteklendiğinin göstergesidir. Çünkü bu silahlar askeri menşelidir ve askeri bölgeler harici izinsiz çıkartılıp dış pazarda satılması mümkün değildir (Söylemiş 2008: 171).

Kurulduğu tarihten bu yana birçok yasadışı faaliyete karışan PKK terör örgütü militan ve sempatizan eğitmek için ve maddi kaynak sağlamak için insan kaçakçılığında da önemli bir rol üstlenmiştir. Başlangıçta uyuşturucu ve insan kaçakçılığı faaliyetlerine göz yumma ve güvenlik sağlama karşılığında bu tür organizasyonlarda vergi adı altında komisyon alan örgüt, elde ettiği kazanç ve diğer kazanımlar nedeniyle insan kaçakçılığı organizasyonlarında da bizzat içinde yer almaya başlamıştır (Aykın ve Sözmen 2008: 29).

PKK terör örgütünün yurtdışı teşkilatlanması Ortadoğu ülkelerinden başlayarak Batı Avrupa ülkelerine kadar uzun bir yol haritası bulunmaktadır. PKK'nın kullandığı bu uzun koridor dünyanın önemli uyuşturucu kaçakçılığı güzergahlarından biri olan Balkan rotasını da içine almaktadır. Bu güzergahlar üzerindeki ülkelerde yerleşen PKK terör örgütünün mensupları ve örgüt adına faaliyet yürüten dernekler ya taşeronlar vasıtasıyla ya da bizzat kendileri yasadışı geçişlerde yardım ve yataklık yapmaktadır (Alkan 2004: 293).

İnsan kaçakçılığında;

- Türkiye-Balkan ülkeleri-Batı Avrupa ülkeleri,
- Türkiye-Bağımsız Devletler Topluluğu-Batı Avrupa ülkeleri,
- Orta Doğu ülkeleri-Türkiye-Balkan ülkeleri-Batı Avrupa ülkeleri,
- Türkiye-Güney Avrupa ülkeleri-Batı Avrupa ülkeleri gibi rotalar kullanılmaktadır (Güven ve Çamir 2009: 237). Görüldüğü gibi Türkiye konumu itibariyle insan kaçakçılığında önemli bir rota üzerinde bulunmaktadır. Bu rotalarda insan kaçakçılığı PKK'nın kontrolünde sağladığından dolayı PKK bu faaliyetlerden iyi bir finans sağlamaktadır.

PKK bu rotalar üzerinde öncülük ettiği göçmen kaçakçılığında Türkiye'ye gelmek isteyen Asyalı göçmenlerden kişi başına 800-1000 ABD doları, Avrupa'ya

gitmek isteyen göçmenlerden ise 10 bin ABD doları civarında para elde etmektedir (Cengiz 2013: 69).

Örgütün Türkiye üzerinden Avrupa'ya yönelen insan kaçakçılığı faaliyetlerinden yılda ortalama 300 milyon Dolar civarında gelir elde ettiği konunun uzmanları tarafından beyan edilmiştir (Sarı ve Tınas 2018: 27).

PKK; uyuşturucu, silah ve insan kaçakçılığının yanında sigara kaçakçılığı da yapmaktadır. Sigara kaçakçılığı gibi küçük ölçekli faaliyetler dahi terör örgütü PKK için önemli bir finans kaynağı haline gelmektedir. "Kaçak olarak alınan bir dal sigara dahi terörü finanse etmektedir." sözü kaçakçılığın terör örgütü için önemini göstermektedir.

Sigara kaçakçılığının cezai yaptırımının etkili olmaması ve özel tüketim vergilerinin yüksek olmasından dolayı kaçakçılık yapanların ilgisini çekmektedir. PKK terör örgütü kaçakçılık yapan şahıslardan farklı isimlerle aldıkları parayla hatırı sayılır bir gelir elde etmektedir. PKK sigara kaçakçılığının yanında akaryakıt alkollü içki vb. gibi malların kaçakçılığını yaparak da önemli bir finans sağlamaktadır (Gürel 2015: 20).

3.1.1.3. Soygun Gasp ve Haraç

Terör örgütleri, kişilere koruma vadinde bulunma, zarar vermeme garantisi sağlama, herhangi bir şekilde şahit olduğu ya da öğrendiği bir suçu veya olayı ilgili makamlara ihbar etme tehdidinde bulunarak şantaj yapma veya adam kaçırma karşılığında kişi veya gruplardan zorla para toplamaktadır (Aykın ve Sözmen 2008: 30).

Terör örgütlerinin özellikle bankalar, mutemet araçları, kuyumcular, döviz büroları gibi sıcak paranın sürekli akış halinde olduğu yerler hedef kapsamındadır (Söylemiş 2008: 175).

Türkiye'de faaliyet gösteren sağ, sol ve bölücü terör örgütleri vergilendirme, fitre ve zekat adı altında vatandaşlarımızdan zorla para toplamaya çalışmışlardır. Terör

örgütlerinin haraç vasıtasıyla para toplamada en büyük hedefleri yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız olmuştur. PKK terör örgütü ve Hizbullah terör örgütü Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde 1995 yılına kadar vatandaşlardan çok yüksek miktarlarda paralar toplamışlardır. Haraç vermek istemeyen kişiler PKK tarafından ya kaçırılmış ya işyerleri bombalanmış ya da suikastlar sonucu öldürülmüştür (Alkan 2004: 291-292).

PKK terör örgütünün ilk yıllarındaki faaliyetlerinde temel finans kaynağı haraç ve koruma parası adı altında zorla vergi toplamakla sınırlıydı. Günümüzde de haraç ve sözde vergi toplama özellikle Avrupa ülkelerinde PKK'nın finans sağlama yöntemi olarak devam etmektedir. 1990'lı yıllarda PKK başta İngiltere olmak üzere çoğu Kürt vatandaşlardan iki buçuk milyon İngiliz poundu tutarında yıllık gelir temin etmiştir (Cengiz 2013: 69).

Terör örgütleri işyeri sahiplerine iş yerinin güvenli bir şekilde çalışması karşılığında haraç alırlar. Özellikle örgütün aktif bir şekilde faaliyet gösterdiği bölgelerde esnaf işyerlerini çalıştırabilmek için istemeyerek de olsa bu parayı vermek zorunda kalırlar (Altunok 2009: 108).

Türkiye'de geçmiş yıllarda gasp, soygun, hırsızlık ve haraç alma özellikle sol kökenli terör örgütleri tarafından eylemleri için gerekli olan paranın sağlanması ve kamuoyuna isimlerini duyurmak için kullandıkları bir yöntemdi (Gürel 2016: 35).

3.1.1.4. Sahtecilik

Sahtecilik: paranın gerçeğe ulaşmasındaki en kısa yol sahte para basıp, gerçeği ile değiştirmektir. Günümüzün baskı teknolojisi ihtiyaç duyulan her çeşit baskı araç ve malzemelerinin kolaylıkla elde edilmesi örgütlerin sahtecilikte aşırılığa gitmesine sebep olmuştur. Bununla beraber sahte pasaport ve vize yapımından alınan komisyon ücretleri de örgütlere kaynak olmaktadır (Qurbanov 2011: 96).

Günümüzün teknolojik imkanlarını da kullanarak, terör örgütleri hem kendi üyelerine sahte seyahat belgeleri hazırlamakta hem de bu belgeleri diğer şahıslara

satmak suretiyle önemli bir ölçüde para kazanmaktadır. PKK terör örgütünün de sahte belgelerle Avrupa'da sosyal yardım kampanyalarından faydalanarak örgüte gelir sağladığı bilinmektedir (Özyıldız 2017: 54).

Sahtecilik yapma konusunda uzmanlaşmış en önemli örgütlerden biri konumunda bulunan PKK terör örgütü yasa dışı yollardan yurt dışına kaçmak isteyen kişilerin iltica taleplerinin kabul görmesi için onlara belli bir bedel karşılığında sahte belgeler düzenlemektedir. Bunun dışında örgüt, yurtdışında bulunan vatandaşlarımızdan ya da yabancılardan zorla veya gönüllü olarak elde edilmiş pasaport, nüfus cüzdanı gibi belgelerin üzerinde tahribat yapmak şartıyla belgede sahtecilik olaylarını gerçekleştirmekte ve bu yolla da gelir sağlamaktadır (Aykın ve sözmen 2008: 31).

Düzenledikleri sahte belgelerle Avrupa ülkelerine götürülen bu kaçak kişiler, gittikleri ülkelerde örgüt tarafından takip edilerek barınma ve iş bulma vaadiyle PKK yanlısı derneklere üye yapılmakta iş bulmaları karşılığında bu şahıslardan örgüte yardım amacıyla aidat adı altında para toplanmaktadır. Örgüt ayrıca yurt dışına kaçak olarak çıkarttığı bu kişilerden bazılarını ideolojik eğitimden geçirerek PKK adına vatandaşlardan zorla para toplama, örgütün yayın organlarını dağıtma, uyuşturucu işlerinde kurye olarak çalışma vb. gibi faaliyette kullanmaktadır (Alkan 2004: 293).

PKK terör örgütü üyeleri düzenledikleri sahte kimliklerle de bankalarda hesap açtırarak ya da doğrudan EFT veya havale aracılığıyla örgütün finanstan sorumlu kişilere para transferi gerçekleştirerek örgüte para akışını sağlamaktadırlar (Söylemiş 2008: 176).

3.1.2. Yasal Finans Kaynakları

Terör örgütleri, illegal yollardan elde ettikleri büyük ölçekli fonların yanında yasal yollarla da önemli miktarlarda finans elde etmektedirler. Terör örgütleri yasal sistem içerisinde tespit edilme risklerini azaltmak için yoğun bir şekilde şirket veya bir kâr amacı gütmeyen kuruluşlardan faydalanmaya başlamışlardır. Bu kuruluşlarda zaman

içerisinde terör örgütlerinin önemli bir finans kaynağı haline gelmiştir (Aykın ve Sözmen 2008: 32).

PKK terör örgütünün yasal görünümlü finans kaynaklarını: Örgütsel yayınlar, aidat ve bağışlar, kar amacı gütmeyen kuruluşlar, sosyal organizasyonlar ve ticari işletmeler olarak sıralayabiliriz.

3.1.2.1. Örgütsel Yayınlar

Terör örgütleri yayınladıkları gazete, dergi ve kitapları ideolojilerini yaymak ve teorik eğitimlerde taraftarlarını eğitmek amacıyla kullanmanın yanında, mali kaynak sağlamak amacıyla bu yayınları örgüt militanlarına ve sempatanlarına da satmaktadır. Bu bağlamda örgütlerin diğer bir gelir kaynağı da örgüt mensuplarını ajite etmek ve örgüte bağlılıklarını sağlamlaştırmak amacıyla hazırlanan teyp ve video kasetlerdir (Aykın ve Sözmen 2008: 35).

Terör örgütleri medya şirketleri aracılığıyla hem örgütün propagandasını yaparlar hem de bu yayınlardan finans tahmin ederler. Örgütün sempatanları ve taraftarları bu yayın kuruluşlarına reklam bedeli adı altında yüklü miktarlarda paralar ödeyerek örgütü finanse etmektedirler (Yıldırım 2012: 80).

PKK terör örgütü kuruluşunun ilk yıllarında her ne kadar faaliyetlerine dergi, kitap, gazete gibi yayın organları ile başlamasa da ev toplantıları aracılığıyla görüşlerini taraftarlarına aktarırken kitapların, gazetelerin ve dergilerin gücünü kullanmayı arka plana atmamıştır. Partinin programını belirleyen “Kürdistan Devrimi’nin Yolu, Manifesto” adındaki broşür ile bağımsızlık anlamında kullanılan “Serxweburn Dergisi” gibi yayın organlarını kullanmaları bunun en önemli göstergesidir (Alkan 2004: 292).

PKK terör örgütünün 2 gazete, 4 TV kanalı, 13 radyo kanalı, 19 dergi, 3 basın evinin ve çok sayıda internet sitesinin bulunduğu bilinmektedir. Bununla beraber Avrupa üzerinden yayınlarını yapmakta olan ROJ TV, PKK terör örgütünün kullandığı en önemli basın kaynağıdır. ROJ TV’nin örgütün propagandasını yapmak ve örgüte

finans temin etmek gibi faaliyetlerinin yanı sıra örgütün gerçekleştirilecek eylemleri ile alakalı olarak üyelerine iletmek istediği şifreli mesajları aktarmak için kullandığı bilinmektedir (Aykın ve Sözmen 2008: 36).

Avrupa'nın bazı ülkelerinde yayın yapan MED TV'nin⁶ (ROJ TV) ve bu gibi PKK'nın yayın organlarının yoluyla elde edilen gelirlerin PKK'nın servetinin %10 ile %12 arasında gelirini oluşturduğu tahmin edilmektedir (Güven ve Çamir 2009: 241).

PKK'nın finans kaynaklarına yönelik 1996 yılında Scotland Yard ve Belçika polisi tarafından spuknik adıyla gerçekleştiren operasyonundaki amaç, PKK'nın bir yayın organı olan MED TV'nin PKK'nın suçtan elde ettiği gelirlere yöneliyor olmasıydı. Yapılan operasyon sonucu MED TV hesabında bulunan 11 milyon ABD doları değerinde Belçika frangına el konulmuştur. PKK'nın bu paraları örgüt mensuplarınca haraç ve sözde vergi toplama yöntemi ile biriktirdiği tespit edilmiştir. PKK MED TV hesabına yatırarak piyasaya sürdüğü bu paraları 15 farklı şirket kullanarak aklamıştır (Cengiz 2015: 172).

3.1.2.2. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar

Kar amacı gütmeyen kuruluşların, hayır kurumlarının bir araç olarak terör örgütü tarafından kullanılma isteğinin arkasında bu kuruluşların kendine ait özellikleri vardır. Öncelikle bu kuruluşların arkasında kamu güvencesi vardır. Önemli miktarlarda bağış ve yardım kapasitesine sahiptirler. Elde edilen gelirler nakit şeklinde gerçekleşir. Bunların yanında bazı hayır kurum ve kuruluşları uluslararası bir niteliğe sahiptir ve uluslararası finansal işlemler yaparlar. Ayrıca kâr amacı gütmeyen kuruluşlar bir şirket kuruluşu ve diğer oluşumlara göre daha esnek ve daha gevşek düzenlemelere tabidirler (Aykın ve Sözmen 2008: 36).

PKK terör örgütü de finans sağlamak amacıyla dernek ve vakıf gibi kar amacı gütmeyen kuruluşları sıklıkla kullanmakta ve bu kuruluşlara yardım yolları ile sağlanan

⁶ PKK'nın 1995 yılında yayın hayatına başlayan kanalı MED TV sonraki yıllarda adını ROJ TV olarak değiştirmiştir. Bu TV kanalı daha sonra farklı isimlerle günümüzde mevcudiyetini devam ettirmiştir.

aidat ve bağış gibi fonlar, bu kuruluşlar tarafından çeşitli metotlar kullanılarak toplanan yardımlar, terör örgütüne ve teröristlere dağıtılmaktadır (Gürel 2016: 40). PKK terör örgütü kâr amacı gütmeyen kuruluşlar aracılığıyla terör faaliyetlerinin finansmanını önemli ölçüde sağlamaktadır (Turan ve Uzun 2017: 37).

PKK terör örgütünün Batı Avrupa ülkelerinde sivil toplum örgütlerinden insani yardım veya bağış adı altında topladığı paraların ve çeşitli yardımların örgütün toplam varlığının %8'ini oluşturduğu öngörülmektedir (Güven ve Çamir 2009: 239).

3.1.2.3. Aidat ve Bağışlar

Terör örgütlerinin üyelerinden belli oranlarda düzenli olarak aldıkları aidatlar finans için önemli kaynak oluşturmaktadır. Aidatlar genel olarak üyelerin gelir durumuna göre aylık ve yıllık olarak toplanmaktadır. Ayrıca örgüt, üyesi veya sempatan konumunda olmayan kişilerden ve işletmelerden bağış adı altında paralar almaktadır (Gürel 2015: 23). PKK'nın Avrupa'da özellikle Almanya ve Fransa'da önemli ölçüde aidat ve bağışlardan finans sağladığı bilinmektedir. Yurtdışında yaşayan Türkiye vatandaşlarından gönüllülük esası başta olmak üzere silah zoruyla zengin olan işadamlarından bağış topladığı bilinen bir gerçektir.

Örgütlerin üyelerinden aldığı bu paralar finansmanların bir kısmını oluşturmaktadır. Bütün örgüt üyeleri örgütün belirlediği miktarda katkıda bulunmaktadır. Ayrıca yapılan diğer bağışlar da önemli bir katkı sağlamaktadır. Özellikle PKK'nın yurtdışında çalışan işçilerden toplamış olduğu yardımlar önemli boyutlara ulaşmıştır (Kuyaksil 2004: 97).

Yurt dışında aktif bir faaliyette bulunan PKK terör örgütünün sempatanlarından günümüze kadar topladığı paraların miktarı tam olarak bilinmemektedir. PKK lideri Öcalan Almanya'da düzenlediği bir kampanya da örgütün 2 milyon marka yakın para toplandığını ifade etmiştir. Örgüt bu yapılan yardım kampanyalarının parasını propaganda kolu olan ERNK vasıtasıyla toplamaktaydı. 7. Kongreden sonra ERNK'nın yerine kurulan YDK "Kürt Demokratik Halk Birlikleri"

vasıtasıyla toplamaya başlamıştır. Yurt içinde ve yurt dışında örgütün cephe yapılandırılması olarak anılan örgütün bu kanadı, oluşturduğu yasal kuruluşlarla: Şirket, sivil toplum, dernek, vakıf, kültür merkezi vs. aracılığıyla özellikle Kürt kökenli vatandaşlardan önemli miktarlarda paralar toplamıştır (Alkan 2004: 291).

3.1.2.4. Sosyal Organizasyonlar

Sosyal etkinlikleri kapsamında düzenlenen konser, şölen, sergi ve gösteri gibi faaliyetler de terör örgütlerince yüksek meblağda paralar toplanabilmektedir. PKK terör örgütüne bağlı kuruluşlar tarafından düzenlenen sosyal etkinliklerde elde edilen gelirlerin örgütün faaliyetlerinin finansmanında kullanıldığı bilinen bir gerçektir (Aykın ve Sözmen 2008: 39).

PKK terör örgütü lideri Abdullah Öcalan mahkemeye verdiği ifadesinde hem yurtiçi hem de yurtdışında düzenlenen sosyal organizasyonlardan elde edilen gelirlerin örgütün kasasına aktarıldığını doğrulamıştır (Söylemiş 2008: 178).

3.1.2.5. Ticari İşletmeler

Terör örgütleri ticari işletmeleri, şirketleri ya sıfırdan kurmakta ya da kurulu bir düzeni olan şirketi almaktadır. Bu şirketlerde herhangi bir suça karışmamış kişiler çalıştırılmakta ve belgelerde bu kişilerin adı kullanılmaktadır. Bu şirketler genellikle uluslararası düzeyde faaliyette bulunur ve geliri yüksek malların ticareti yapılıdır. Terör örgütleri tarafından kurulan ve işletilen bütün bu şirketlerin yaptıkları bütün işler tamamen yasal görünüme sahiptir. Ancak gerçekte olan ise firmaların mal satın aldığı kişiler finanse edilen terör örgütleri, firmadan ürün satın alan kişilerde örgüte finans temin etmek isteyen sempatanları veya destekçilerdir. Kurulan bu şirketler ayrıca vergilerini de ödemekte ve her türlü yasal görevi yerine getirmekte ve denetimden kurtulmaktadır (Lilley 2006: 144-145).

Türkiye’de terör örgütü PKK da hem yurt içinde hem de yurt dışında özellikle de Almanya başta olmak üzere birçok Avrupa devletlerinde bu tür işletmeleri yoğun bir şekilde açmaktadır.

PKK’nın ulusal ve uluslararası alanda siyasal ve silahlı faaliyetleri genişledikçe mali yükü artmakta ve bu yükü küçük düzeylerdeki para hareketleri karşılayamamaktadır. Çünkü örgüt birçok militanını beslemekle kalmıyor aynı zamanda bunların ailelerine de finansal yardım yapıyor. Bundan dolayı PKK herhangi bir şekilde topladığı paraları yurt içinde ve yurt dışında şirketler kurarak yatırıma dönüştürmeye çalışmaktadır. Londra, Paris, Berlin bu şehirlerin başında gelmektedir. Yurt içinde deşifre olma korkusu nedeniyle bu tür faaliyetlere çok fazla girilmemektedir. Bunun yerine bu ticari işletmelerden haraç olarak gelir sağlamaktadır (Alkan 2004, Gürel 2016).

3.2. Yabancı Devlet Yardımları

Devletler kendi politikalarının uygulanabilirliğini kolay bir şekilde gerçekleştirmek ve hedefteki devletin gücünü etkisiz kılabilmek için terörizmi dış politikalarının aracı haline getirmişlerdir.

Devletler burada doğrudan bir terör eylemi gerçekleştirme yerine taşeron olarak hedefledikleri ülke içerisinde faaliyette bulunan örgütleri tercih etmektedir. Örgütün üst kademedeki yöneticileri ile yakın bir işbirliği içerisinde giren yabancı devletlerin gizli ajanları, terör örgütlerinin yapacağı eylemleri bizzat yönlendirmekte ve teröristlere gerekli imkanları sağlamaktadır (Aykın ve Sözmen 2009; Gürel 2015).

Bu kapsamda ABD, Rusya, İngiltere, Fransa, İsrail, İran, Suriye, Küba, Libya, Irak, Kuzey Kore, Belçika, Yunanistan, G.Kıbrıs, Bulgaristan ve Afganistan gibi çok sayıda devletin bulunduğu ve devletin adına terörün desteklenmesi veya bizzat terörün uygulanması vakalarına çokça rastlayabilmekteyiz.

Terör örgütlerine devletlerce destek verilmesinin birçok nedeni bulunmaktadır. Bunları; terörizme destek veren ülkeler için daha düşük maliyetler içermesi ve etkili metotlar kullanılması, ülkeler arası ilişkiler bozulmadan istenilen ülkenin istenilen şekilde hareket etmesine imkan sağlaması, doğrudan bir güç kullanımının ortaya çıkaracağı riskleri içermemesi, terör örgütlerinin ülkelerin istihbarat biriminin yan kolu gibi kullanılması ve operasyonel anlamda hizmet etmesi, destek olan ülkelerin ideolojisini yaymasına kaynaklık etmesi, terör örgütleri ile ilgili ülkeler arasında inanç ve kültürel özelliklerin bulunması şeklinde sıralayabiliriz (Gürel 2015: 25).

Terör örgütlerinin eylemlerinde başarı sağlamasında dış desteğin önemi büyüktür. Dış destek olmadan neredeyse bir örgütün başarı sağlaması imkansız görünmektedir. Çünkü örgütlerin kendi ihtiyaçlarını ülke içindeki kaynaklardan karşılaması çok zordur. Güvenlik güçlerinin de sürekli operasyon ve denetim yapması örgütlerin tüm faaliyet alanlarını tıkamaktadır. Bu doğrultuda yabancı devletlerin desteği örgütlere büyük bir nefes aldırılmaktadır.

PKK, bölgede ortaya çıkan terör sorununu dünya kamuoyuna Kürt sonra olarak gösterme gayreti içerisinde. Bununla sebeplerini sıralarsak; ilk olarak PKK'nın, Kürtlerin birçok devlet çatı altında, jeostratejik yönden sorunlu bir bölgede ve her devletle belli oranda sorunlu olarak yaşaması, ikincisi Kürtler, bölgede Arab, Türk ve İran toplumlarından etno-kültürel yönden farklılık göstermekte bu durum dış güçlere ve bölgedeki bazı devletlere politika üretme imkanı sağlamakta ve Kürtlerin yaşadıkları ülkelere yönelik baskı kurması gibi nedenler söz konusu olmakta, üçüncüsü Kürtlerin yaşadıkları ülkede taleplerini dünya kamuoyunda haklı göstermek ve bölgede Kürtlerin mağdur edildiklerini dair uluslararası alanda sempati oluşmasına yol açmak, dördüncüsü uluslararası yükselen değerlerle (milliyetçilik, demokrasi, insan hakları, kültürel haklar gibi) Kürtlerin isteklerinin kesişmesi bu sorunu uluslararası arenaya taşıyan önemli bir faktörler olmuştur. Son olarak uluslararası sistemdeki değişiklikler bölgede sınır değişikliği beklentisine yol açmış bu durum Kürtlerin dış güçlerle temas kurmasına kolaylık sağlamıştır (Kurubaş 2009: 49).

PKK terör örgütüne geçmişte ve günümüzde Almanya'dan İsviçre'ye Rusya'dan, Hollanda'ya, Danimarka'dan Belçika'ya, Suriye'den İran ve Irak'a, ABD'den Fransa'ya kadar birçok ülke finansal destekte bulunmuştur. Özellikle Almanya'da Sosyal Demokrat Parti ve Yeşiller Partisi içinde PKK'nın etkin bir rol oynadığı ve bu partilerden destek gördüğü ulusal basında yer almıştır. PKK yurtdışında Fransa Kürt Halkı ile Dayanışma Kurulu, Belçika Kürt Halkına Yürütülen Savaşa Hayır Kurulu, İngiltere Londra Kürt İlişkiler Grubu ve ABD'de Kürt Enformasyon Ağı Grupları aracılığı ile Avrupa'da Propaganda yapmakta ve finans sağlamaktadır (Denker 1997: 133-135). Ayrıca Avrupa'da aktif bir şekilde faaliyet gösteren Kürt diasporası da PKK'ya önemli bir şekilde finans temin etmektedir.

Terör örgütü PKK'ya destek olan Batılı ülkeler, kendi ülkelerini hedef alan terör örgütlerini ortadan kaldırmak için her türlü yöntemi kullanırken, Türkiye'nin terör örgütü ile diplomatik yönden sorununu çözmeyi önermekte ve bu devletler PKK'ya kol kanat germektedirler. Batılı ülkeler PKK'yı Türkiye'yi kontrol altında tutmak ve istedikleri her şeyi Türkiye'ye rahatça yaptırmak için kullanmaktadırlar. Batı'nın Türkiye'ye yönelik en büyük kozlarından biri PKK terör örgütü olmuştur (İmer 2017: <https://odatv.com/batililar-pkkyi-turkiyeye-istediklerini-yaptirmak-icin-kullaniyor-2805171200.html/> ,11 Temmuz 2019'da erişildi).

PKK terörüne destek olan ülkeler doğrudan ya da dolaylı olarak örgüte maddi açıdan birçok yardımda bulunmaktadır. Devletlerin bu yardımı direkt para yardımı şeklinde olabileceği gibi bazıları da eğitim, silah, barınma, lojistik destek gibi farklı şekillerde yardım yapmaktadır.

Yabancı devletler resmi ve ilkesel olarak PKK terörüne karşı Türkiye'nin yanında yer aldıklarını söyleseler bile (çoğu ülke PKK'yı terör örgütü olarak kabul etmekte) PKK'ya bir şekilde destek sağlamaktadırlar. Bu destek genel olarak dolaylı ve görünürde düşük seviyede somut destek ve uluslararası yükselen değerler (insan hakları, demokrasi gibi) kapsamında söylenen yüksek seviyedeki siyasal ve diplomatik destek tarzlarının farklı fraksiyonları şeklinde tezahür etmektedir (Kurubaş 2009: 51).

Yandaş devletler tarafından terör örgütüne yapılan yardımlar genellikle topraklarında barınmasına ve faaliyet göstermesine göz yumma ve eğitimine katkıda bulunma şeklinde olmaktadır (Qurbanov 2011: 96).

Terör örgütlerine resmi, yarı resmi ya da yasal bir takım kuruluşları devreye sokarak maddi yardımda bulunan devletler de vardır. Bu demokratik görünümlü ülkeler yasal kuruluşların, özellikle yabancı kökenli terör örgütlerine sağladığı imkânları görmezlikten gelerek dolaylı şekilde destek sağlamaktadırlar (Kuyaksil, 2004: 97).

Yabancı devletlerin terör örgütlerine sunduğu bu imkanlardan olabildiğince yararlanan PKK, birçok ülkede dernek ve çeşitli kuruluşlar kurarak faaliyette bulunmuştur. Bazı Avrupa ülkelerinde yapılanma gösteren PKK'nın yasal kuruluş ve dernek sayısı şu şekildedir (Ceylan 2012: 229).

Almanya	187
Avusturya	10
Belçika	6
Fransa	23
Hollanda	12
İspanya	1
İngiltere	10
İsveç	20
İtalya	2
Yunanistan	16
ABD	13

Avrupa'da faaliyet gösteren PKK'nın kuruluş ve dernek sayılarında da görüldüğü gibi Türkiye'deki terör örgütlerinin uzun yıllar boyunca kesintisiz faaliyet sürdürmelerinin en önemli nedenlerinden biri yandaş devlet yardımlarıdır. PKK terör örgütü 12 Eylül darbesinin hemen sonrasında yurt dışına çıkmış öncelikle Suriye başta olmak üzere İran, Irak, Ermenistan, Libya, Rusya, Yunanistan ve Bulgaristan devletlerince desteklenmiştir. PKK'nın en önemli eğitim kamplarından bir olan Zeli Kampı Kuzey Irak ile İran sınırında, Bekaa Vadisi'ndeki Mahsun Korkmaz Akademisi

Suriye ile Lübnan sınırları arasında faaliyetlerine başlamıştır. Bunların yanında PKK terör örgütü Avrupa ve diğer birçok ülkelerde örgütünün siyasi kanadına mensup ERNK'ya bağlı temsilcilik kurmuştur (Alkan 2004: 295).

Türkiye'nin komşu ülkeleri ikili ilişkilerinde avantaj elde etmek için PKK terörünü desteklemişler ve bu bağlamda politikalarını PKK üzerinden şekillendirmişlerdir. Bu Politikalar 1990'lı yıllar boyunca Suriye, İran, Irak tarafından Türkiye'ye yönelik PKK terörünü açıkça kullanmaları şeklinde olmuştur. Bu destekler komşu ülkeler tarafından inkar edilmişse de PKK'ya açık ve doğrudan destek verilerek Türkiye'ye karşı bölücü ve yıkıcı faaliyetler desteklenerek bazen içişlerine müdahale seviyelerine kadar ulaşmıştır (Kurubaş 2009: 54).

20 Ekim 1998 tarihinde imzalanan Adana Antlaşması'na kadar PKK'nın en büyük destekçisi Suriye olmuştur. Suriye ile birlikte Yunanistan'da PKK'ya hem lojistik destek vermiş hem de militanlarının eğitilmesinde yardımda bulunmuştur. Abdullah Öcalan'ın yakalanmadan önce Yunanistan büyükelçiliğinde saklanması bunun en önemli kanıtıdır. Bu yıllarda Türkiye üzerinde siyasi emelleri olan Rusya, Ermenistan, İran ve Bulgaristan gibi komşu devletlerin PKK'ya destek verdiğini Abdullah Öcalan tüm dünyaya açık olarak yapılan yargılanmasında beyan etmiştir (Alkan 2004; Çetin ve Duru 2015). PKK terör örgütü tehdidinin minimize edilebilmesi için dış desteğin önlenmesi şarttır. Çünkü sürekli olarak diplomatik sıkıntı yaşanan ve hatta savaş noktasına kadar geline Suriye, 1999 yılında Türkiye'nin baskısıyla PKK'ya olan desteğini sona erdirmiş ve Türkiye, Suriye'nin PKK'ya olan desteğini çekmesiyle birlikte terörle mücadele belli bir konuma gelebilmiştir.

PKK terör örgütünün yandaş devlet ve devletlerden sağladığı dış destek toplam varlığının %16 ile %20 arasındaki kısmını oluşturduğu öngörülmektedir (Güven ve Çamir 2009: 240).

Yabancı devletler tarafından PKK'ya yapılan dış desteği en aktif olan devletler bazında göz önüne sermek, örgütün uzun süre nasıl hayatta kaldığını göstermek

açısından son derece önemlidir. Terör örgütü PKK'ya en çok destek veren ülkeler şunlardır:

3.2.1. Suriye

Suriye, Fransa güdümünden kurtulduktan sonra kendince ortaya çıkardığı bazı sebepler neticesinde Türkiye'ye karşı sürekli düşmanca tavırlar içerisinde olmuştur. Türkiye üzerindeki emellerini belli bir strateji üzerine inşa etmiştir (Ceylan 2012: 184). Bu stratejileri neticesinde Suriye, Türkiye'ye karşı terör örgütlerine destek veren ülkelerin öncüsü olmuştur. Suriye, PKK terör örgütüne kendi topraklarında barınma ve eğitim olanağı sağlamanın yanında Lübnan topraklarını da kendi kontrolü altında olduğu zamanlar PKK'nın kullanmasına imkan sunmuştur. Suriye'nin Türkiye'ye karşı PKK'yı terör tehdidi olarak kullanmasında çeşitli hedefleri vardır. Öncelikle Büyük Suriye hayalini gerçekleştirme peşindedir. Bu proje Lübnan, Ürdün, Filistin ve Türkiye'den Hatay ilini ve bazı güneydeki illeri de kapsamaktadır.

Büyük Suriye hayaline kaybettiği savaşlarla ulaşamayan Suriye, politikasını değiştirerek kendisinin güçlü olmasını beklemektense rakiplerinin güçsüz olmasını bekleme ve bunu sağlama amacı gütmüştür. Bunun için Suriye'nin Türkiye'ye yönelik ASALA ile başlayan terör tehdidi, PKK ile etkisini arttırarak devam etmiştir. Suriye'nin Türkiye'ye karşı terörü beslemesinin üç stratejik hedefleri bulunmaktadır. Birincisi; Türkiye'nin ekonomik gelişmesini engellemek, bölgede politik ve askeri güç olmasına engel olmak, ikincisi baskı altında bulundurduğu Kürt vatandaşlarını istismar ederek kendi Kürt sorununu dışarıya ihraç etmek, üçüncüsü ise Türkiye'nin su kaynakları üzerinden baskı yaparak GAP'ın gerçekleşmesine mani olmaktır (Karabulut ve Eryılmaz 2016: 22).

Ayrıca Soğuk Savaş zamanında farklı kutuplarda yer alan Suriye ve Türkiye'nin ilişkilerinin gergin geçmesi Suriye'nin SSCB tarafından silahlandırılmasına sebep olmuştur. SSCB'nin Suriye'ye olan bu desteği Suriye'nin Türkiye'ye karşı düşmanca bir tavır almasına neden olmuştur. Bu dönemlerde Suriye toprakları uluslararası terörün ve silah kaçakçılığının yuvası olmuştur. Bunların yanında Suriye, PKK terör örgütüne

kendi egemenlik sahası içinde rahatça hareket etme imkanı vermiştir. PKK terör örgütü uzun yıllar Suriye topraklarında özellikle Başkent Şam, Haseki ve Halep olmak üzere faaliyetlerine devam etmiştir (Prim ve Örtülü 2000: 172).

PKK mensuplarının Suriye’de eğitilmesi ve bu eğitimlerinin Türkiye’ye yakın bölgelerde yapılması, PKK’nın Şam, Halep, Afrin, Kamışlı gibi Suriye’nin şehirlerinde temsilcilikler kurması gibi 1982 yılında PKK’nın düzenlediği 2. kongresinde aldığı kararlar zaten Suriye’nin PKK’ya verdiği desteğin açık bir göstergesidir (Erciyes 2004: 105).

Bu doğrultuda örgüt lideri Abdullah Öcalan da Suriye’nin kendilerine verdiği desteği şu sözlerle açıkça itiraf etmiştir (Tekin 2009: 53). “... Suriye’nin bize sağladığı imkanlar, Kürtler arasında örgütlenmeye izin verilmesi, bunlardan maddi gelir elde edilmesine göz yumulması, sınırlardan geçişlerde zorluk çıkarılmaması şeklindedir. Suriye’de yapılan çalışmalar sonucunda bir milyon dolar bağış toplanabiliyordu. Muhaberat buna göz yumuyordu...”

Ayrıca örgüt lideri Suriye’nin PKK’yı resmi siyasi bir örgüt olarak kabul etmediğini; fakat her türlü faaliyetlerini desteklediklerini söylemiştir. PKK, kanlı eylemlerini ne kadar arttırdıysa Suriye’nin desteği de o oranda artmıştır.

Suriye’de PKK örgütlenmesi Kürt asıllı Suriye vatandaşları arasında bütün hızıyla devam ederken örgütün lider kadrosundaki insanların büyük bir kısmı bu ülke kökenlidir. Uzun bir süre Türkiye’ye yönelik acımasız eylemler yapan terör örgütü lideri örgütü belli bir süre karargah kurduğu Suriye’den yönetmiştir (Bal 2003: 191).

3.2.2. İran

Türkiye ve İran tarihi, etnik ve kültürel ortak yönlerinin yanında barındırdığı Kürt nüfus nedeniyle de birbirine benzemektedir. Fakat bu durumlar güven ve işbirliğinin değil de mücadelenin bir nedeni olmuştur. İran Kürt ayrılıkçı terörünü Türkiye’ye karşı uzun bir süre silah olarak kullanmıştır. İran ayrılıkçı terör kozunu

Türkiye'ye karşı farklı zamanlarda farklı amaçlarla kullanmıştır. İran-İrak Savaşı'nın başlamasından sonra Türkiye'nin Kerkük-Yumurtalık boru hattını açık tutması Türkiye'ye yönelik gizli saldırıların nedenini oluşturmuş, 1982'den itibaren İran'a gelen PKK'lılar İran, Irak ve Türkiye sınırına yerleştirilmişlerdir. İran PKK'yı Türkiye aleyhine casusluk faaliyetlerinde bulundurmuş ve kendi ülkesindeki Kürtleri baskı altında tutmuş; ancak Türkiye ile arasında kriz çıkmasını istemediği için sınırlarında PKK eylemlerine izin vermemiştir (Ayman 2012: 554).

İran Türkiye'ye karşı PKK politikasını ilk başlardan itibaren Suriye ve Libya ile işbirliği içerisinde yürütmüştür. İran Türkiye'ye yönelik gizli faaliyetlerini bir taraftan PKK ile yürütürken bir taraftan da kendisi ile ideolojik bütünlük içindeki bizzat yönlendirdiği Radikal İslami örgütler vasıtasıyla yürütmüştür. İran ile PKK arasında yapılan anlaşmalarda İran Türkiye hakkında PKK'nın bilgi edinmesini, İran içerisindeki Kürtler arasında siyasal faaliyet gösterilmemesini, İran'daki KDP'nin uzantısına düşmanca bir tavır almasına, sınırlara yakın 50 kilometrelik alanlarda eylem yapılmamasını ve Türkiye'deki ABD'nin olduğu tesislere eylem yapılmasını istemiştir (Özcan 1999: 231-232).

İran'ın PKK'yı Türkiye'ye karşı desteklemesinin nedenlerinden biri de Türkiye'nin Irak'la anlaşarak Irak'ın kuzeyine askeri operasyonlar düzenlemesidir. İran, Türkiye'nin Irak'a petrol bölgelerini koruması için NATO'da destek olduğunu ve böylece ABD çıkarlarına yardım ettiğini iddia etmiştir. Türkiye, İran'a 1984 yılında sıcak takip isteğinde bulunmuş; fakat İran bunu reddetmiştir. Bununla birlikte her iki ülke arasında her ülkenin kendi topraklarında diğerinin güvenliğine yönelik faaliyetlere izin verilmesini engelleyen bir güvenlik anlaşması yapılmıştır. Bu dönemlerde PKK, Türkiye için tehdit olurken İran'a yönelik tehdit ise Türkiye'deki Halkın Mücahitleri hareketi olmuştur (Olson 2005: 13).

Türkiye'nin Irak'ta PKK'lı teröristlere karşı sınır ötesi operasyonlar düzenlemesi ve Türkiye'nin KDP (İran'ın düşmanı) ile iyi ilişkiler kurması, KYB'yi destekleyen İran'ı rahatsız etmiş ve İran'ın karşıt bir tutum sergilemesine itmiştir (Tamer 2017: 179).

İran, uzun yıllar PKK'ya kamp, eğitim, silah, para, eleman gibi birçok yardımda bulunmuştur. İran'da PKK'nın 12 kamp ve 1000'e yakın militanı olduğu belirtilmektedir. İran, PKK'nın İran kolu olan Kürdistan Özgür Yaşam partisine (PJAK) destek vererek ve bu örgütü kontrol altında tutarak Türkiye'ye ve Irak'a karşı sürekli kullanmıştır (Kazan2015: 258).

İran'ın Urumiye kentinde İran tarafından PKK'ya tahsis edilen PKK'nın hastanesi bulunmaktadır. Irak, Suriye ve İran gibi komşu ülkelerimizin PKK'ya kamp olanağı sunması ve her türlü lojistik destek vermesi onların Türkiye üzerindeki uzun süreli çıkarlarından kaynaklanmaktadır. Esasında bu ülkelerin Türkiye'ye karşı PKK ya destek vermelerini temelinde Türkiye'nin gelişip büyümesinde ve kendi toplumlarına yönelik örnek oluşturulmasındaki korkularına dayanmaktadır (Atay 2008: 422-423).

3.2.3. Irak

Irak, PKK'ya destek olan en önemli ülkelerden biridir. Terör örgütü PKK'nın eylem yaptığı yer Türkiye, eylemden sonra sığındıkları bölge ise Irak toprakları olmuştur. Irak, PKK'nın hem lider kadrosuna hem de diğer kadrolarına güvenli bölgeler sağlamıştır. PKK hedeflerine ulaşmak için kurmayı amaçladığı "Kurtarılmış Bölgeleri" Irakta kurmuştur. Bu bağlamda özellikle kandil PKK'nın dağ kadrosunun barındığı en önemli bölge olmuştur. PKK, Irak'taki özellikle kandil'deki kamplarında barınırken hem eğitimlerini görmekte hem de Türkiye'ye sızarak kanlı saldırılar düzenlemektedir. PKK, Irak'ta 30'a yakın kamp kurmuş ve birçok ev edinmiştir. PKK, Irakta kurduğu Kürdistan Demokratik Çözüm Partisi ile Irak halkı içinden taban oluşturmuş ve eleman ihtiyacını sağlamıştır. PKK'nın en büyük avantajı Irak'ın fiilen bölünmesi olmuştur. PKK, uzun süre Irak'taki otorite boşluğundan yararlanarak büyüyüp gelişmiştir (Kazan 2015: 256-57). Körfez Savaşı esnasında Türkiye'nin ABD ile aynı safta hareket etmesi ve Irak'taki Kürt grupları desteklemesinden dolayı Irak PKK'yı Türkiye'ye karşı kullanmaya başlamıştır. Bu dönemden itibaren PKK, Kuzey Irak'ta sürekli varlığını sağlamlaştırılmış ve Türkiye'ye yönelik eylemlerini artırmıştır.

Kuzey Iraklı liderler Türkiye'deki terör örgütü PKK'ya karşı zaman zaman etnik akrabalık (etnopolitik) ve Türkiye'nin Kuzey Irak'a yönelik politikaları nedeniyle (reel politik) destek vermiştir. Bu açıdan Türkiye'deki Kürt sorununa karışan Iraklı Kürtler bir taraftan PKK'yı korumakta (somut lojistik ve maddi destek gibi) diğer taraftan sorunun çözümü için askeri değil de barışçıl bir yöntemle çözülmesi için siyasal yollarla söylemler gerçekleştirmektedirler (siyasal ve diplomatik destek gibi). Çünkü Iraklı Kürtler Türkiye'deki Kürtlerin Self-determinasyon hakkı olduğunu düşünmektedirler. Bu bağlamda PKK'yı terör örgütü olarak tanımlamamaktadırlar. (Kurubaş 2009: 55).

PKK terör örgütünün Türkiye'nin sınır komşularında barınması sonucunda, Irak, Türkiye için komşudan daha ziyade bir tehdit odağı halini almıştır. PKK'nın Kuzey Irak'ta konuşlanması Türkiye ile Irak arasındaki gerginliği sürekli tırmandırmaktadır. ABD ve Kürtler PKK terör örgütünü kullanarak Türkiye'nin terörle sürekli meşgul olmasını ve Irak'ta etkisizleştirilmesini amaçlamaktadır (Semin 2011: 184).

Türkiye ve Irak arasındaki ilişkiler Irak'ın işgalinden sonra sürekli olarak çalkantılı ve gergin bir zeminde geçmiştir. Türkiye Irak'tan gelen her terör saldırısından sonra çözümün tek adresi olarak Kuzey Irak'a operasyon yapılması olmuştur (Erkmen 2011: 14).

1990 yılından sonra ortaya çıkan Körfez krizinden sonra 36. paralelin kuzeyinde oluşturulan tampon bölgede Irak Kürdistan Demokratik Partisi, Kürdistan Yurtseverler Birliği ve PKK bölgede söz sahibi olmuştur. Bu bölgede otorite boşluğunun ortaya çıkması sonucu PKK üs ve faaliyet sahası oluşturmuş ve kısa sürede tamamen bölgeye yerleşmiştir (Bal 2003: 191).

Kuzey Irak'taki fiili durum PKK'nın faaliyetlerine önemli katkıda bulunmuştur. PKK bu bölgeyi uzun bir süre cephe gerisi olarak kullanmış, Körfez krizinin sonunda bölgenin kuzeyini hakimiyet sahası olarak ele geçirmiştir. PKK'nın bölgede etkili bir güç olmak istenmesinin altında yatan sebep uluslararası kamuoyunda Kürt sorununda avantaj sağlamak isteğindedir (Demirel 2007: 512).

3.2.4. Yunanistan

PKK'yı politikasının bir aracı olarak gören Yunanistan, örgütün kuruluşundan bu yana en rahat biçimde faaliyet gösterdiği ve resmi olarak destek gördüğü bir ülkedir. Örgüt lideri yakalandığında üzerinde Yunan pasaportu bulunmuştur. PKK kamplarının 1994 yılında Yunanistan da açılmasıyla birlikte bu kamplarda ideolojik ağırlıklı eğitime tâbi tutuldukları, bomba eğitimi verildiği ve kiliselerden, sendikalardan, sivil kurumlardan para yardımının yapıldığı; dahası dost diye tabir ettikleri Yunan istihbaratından da yardım gördükleri açıklanmıştır. Öcalan yakalanma safhasında Yunanistan'dan sınır dışı edilirken “...*O zamana kadar bana büyük ilgi gösteren ve PKK'ya dost olduğunu ifade eden Yunanistan...*” tarzındaki söylemleriyle şaşkınlığını beyan etmiştir (Altınbaş 2007: 41).

Yunanistan'ın PKK sorumlusu Fethi Demir (Kod Adı Mahir) Yunanistan'ın PKK'ya verdiği desteği gösteren şöyle bir beyanda bulunmuştur. “...*Yunanistan'da faaliyet gösterdiğim sırada Kuzey Irak'ta helikoptere karşı kullanılan İnga (iğna) tipi füzelerin alınmasında gereken para Yunanlı zengin iş adamlarından sağlanmış, finansörleri Yunan hükümeti tespit etmiştir. Bu füzeler Yugoslavya'dan alınmıştır. Bu silahların eğitimleri de Sırbistan'da Sırp Subaylar tarafından verilmiştir. Eğitim gören militanlar Türkiye'den Yunanistan'a gelip siyasi eğitimi aldıktan sonra Sırbistan'a geçmişler, eğitim sonucu uçakla Şam'a gönderilmiş, silahlar ise deniz yoluyla Beyrut'a oradan da karayoluyla Kuzey Irak'a sevk edilmiştir...*” (Atay 2008: 422).

Ayrıca örgüt lideri Abdullah Öcalan'da Yunanistan'da Türkiye'ye yönelik eylem yapmak amacıyla başta bomba eğitimi olmak üzere birçok alanda eğitim gördüklerini, kendileri için kamplar mevcut olduğunu ve eğitimlerin ise 1987-1988 yıllarında başladığını söylemiştir (Tekin 2009: 64).

Terör örgütü üyeleri Türkiye'de işlemiş oldukları terör suçlarının adli takip ve soruşturmasından kaçarak sığındıkları ülkelerin başında Yunanistan gelmektedir. Yunanistan bu terör suçlularına siyasi sığınma, kampı ortamı sağlama, silahlı eğitim, sağlık hizmeti verme ve barınma gibi destekte bulunmaktadır (Demirel 2007: 509).

1994 yılından itibaren Yunanistan'a Avrupa'dan ve Türkiye'den giden PKK militanları örgüte ait kamplarda patlayıcı madde eğitimine tabi tutulduktan sonra turistik bölgelerde bombalı saldırı eylemi yapmak için Türkiye'ye gönderildikleri yakalanan PKK militanları tarafından itiraf edilmiştir. PKK Yunanistan'dan Türkiye'ye yönelik saldırıları ERNK temsilciliği ile organize etmektedir. Yunanistan'ın PKK terör örgütüne vermiş olduğu destek devlet düzeyinde sürdürülmektedir. Bu ülkenin bakanları, milletvekilleri, askeri ve sivil bürokratları ve diğer birçok kesimi yoğun bir şekilde PKK'ya destek olmaktadır. Açıkçası Yunanistan Türkiye'ye karşı gizli bir savaş kampanyası yürütmektedir (Bal 2003: 189-190).

Yunanistan, PKK'ya karşı her türlü yardımı yapmaktan çekinmezken bunun karşılığında PKK'dan Türkiye'nin turistik bölgelerine bombalı saldırı eylemi düzenlemesini, ormanlarında yangın çıkarmasını, Türkiye'nin büyük şehirlerinde saldırı ve sabotaj gibi eylem yapması taleplerinde bulunmuştur. Bu noktada Türkiye'de patlayan her bomba ve her türlü olumsuzluklar Türk ekonomisine zarar verecek ve Türkiye'den kaçan turistler aynı iklim kuşağında yer olan Yunanistan'ı tercih edeceklerdir (Kazan 2015: 259).

Yunanistan, Türkiye ile arasında Kıta sahanlığı, Kıbrıs sorunu, Adaların silahsızlandırılması ve Ege Denizi'nde petrol arama çalışmaları gibi çeşitli sorunlarından dolayı ve bu sorunlarında avantaj elde etmek için Türkiye'ye karşı PKK'yı bir koz olarak kullanmaktadır.

3.2.5. Almanya

Avrupa ülkeleri içinde PKK'ya destek konusunda en fazla öne çıkan ülkenin Almanya olduğu görülmektedir. Almanya Büyük Ortadoğu politikasını Kürtsüz yürütemediğinden en aktif ögesi PKK olan Kürt kozu Alman dış politikasının temel unsurlarından biri olmuştur. Bu noktada PKK Almanya'da Kürtlerin temsilcisi olarak gözükmemesinin yanında Alman iç İstihbarat Örgütünün de önemli bir aracı haline gelmiştir. Bu bağlamda Bazı Alman milletvekilleri yasaklı olan PKK için farklı isimler altında izinler alması, belediye başkanlarının PKK gösterilerine katılması dahası Alman

kiliselerinin teröristlere parasal destek sağlamaları gibi durumlarda Almanya'nın PKK'ya olan desteğini ortaya koymaktadır (Altınbaş 2007: 42). PKK, Almanya iç politikasında Özellikle sosyal Demokrat Partisi ve Yeşiller partisi içinde destek bulmaktadır. Köln şehrinde bulunan Avrupa komitesi adı altındaki organıyla da Avrupa'daki bütün faaliyetlerini yürütmektedir.

Almanya, PKK konusundaki yasak kararını günümüze kadar devam ettirse de terör örgütünün faaliyetlerini önleme noktasında gereken gayreti göstermemesi Türkiye'nin tepkisine yol açmıştır. Almanya'nın NATO'dan müttefiki olan Türkiye'ye karşı PKK konusunda destek olmamasının sebeplerinden birisi PKK'nın zaman zaman Almanya'da yaptığı eylemlerin ciddi bir karışıklık çıkarma potansiyelinin olmasından dolayıdır. Çünkü Almanya, örgütü karşısına almak istemektedir. Almanya, Türkiye'deki yaşanan çatışmaları Alman topraklarına taşımaması konusunda PKK'yı uyarırken, diğer taraftan da örgütün üzerine gitmeyerek (PKK'nın çeşitli isimlerdeki örgütlenmesine ve para toplamasına göz yumma gibi) PKK'nın şiddet eylemini kendi üzerlerine çevirmesini engellemeye çalışmaktadır. Almanya'nın PKK konusunda bu dengeleri gözetmesinin nedeni Ortadoğu'da Kürtlere yönelik ilgisinden kaynaklanmaktadır. Enerji bakımından zengin olan Ortadoğu'da söz sahibi olmak isteyen Almanya, yönlendirmesi zor olan İran ve Türkiye'ye karşı elinde koz olarak Kürtleri görmektedir. Bu noktada bir yandan Erbil'de başkonsolosluk açan Almanya diğer taraftan da PKK/PYD ile bağlantılarını güçlendirme gayreti içerisine girmiştir (İnat 2016, https://ormer.sakarya.edu.tr/20,3,,49,almanya_nin_pkk_ve_kurt_politikasi.html/, 11 Temmuz 2019'da erişildi).

Almanya'da PKK eylemleri üç ayrı grupta değerlendirilebilir: İlk olarak Türkiye'deki terör örgütü olaylarının Almanya'da kamuoyuna propaganda ile duyulmasını sağlamak, ikincisi Almanya'daki Türk iş adamlarına yönelik korkutma, sindirme ve iş yerlerine zarar verme gibi yıpratma faaliyetleri, son olarak da Almanya hükümetinin PKK'ya yönelik uygulamalarını protesto etme şeklindedir. Almanya hükümeti PKK'yı 1987'den itibaren takip etmiş 1993 yılında yasaklanmış olsa da el altından örgüte yardım faaliyetleri devam etmiştir (Lyon ve Uçarer 2001: 935).

PKK'nın Avrupa'da Almanya'yı faaliyetlerinin merkezi olarak kullanılmasının nedeni bu ülkede yaşayan Türk nüfusunun yoğunlukta olmasından kaynaklanmaktadır. PKK'nın 1993 yılında Almanya'da yasaklanmasına rağmen kurdukları 33 paravan dernekle faaliyetlerine devam etmiştir. PKK terör örgütü son zamanlarda eleman sıkıntısı çektiğinden bu ülkede yaşayan sempatizan potansiyelindeki bireyleri yasal görünümlü organizasyonlarda seminer ve toplantı adı altında siyasi eğitime tâbi tutarak bu kişileri önce Ortadoğu'ya buradan da Türkiye'ye göndermektedir (Demirel 2007: 508-509).

Ayrıca PKK'nın cephe faaliyetlerini sürdürmek amacıyla Almanya'da kurulan ERNK ile ve bu doğrultudaki diğer dernek ve kuruluşlarca da Türk işçileri arasından PKK'ya militan kazandırma gayesiyle propaganda faaliyetleri yapılmaktadır (Bal 2003: 189).

3.2.6. Fransa

Fransa, PKK için Avrupa sahasında faaliyetlerinin organize edilmesinde önemli bir rol üstlenmekte ve PKK faaliyetlerini bu doğrultuda yürütmektedir (Bal 2003: 194).

Fransa'nın PKK'ya yönelik ilgisi Ortadoğu'daki politikaları ile doğru orantılıdır. Fransa 20. yüzyılın başlarından günümüze kadar Irak, Suriye ve Lübnan'daki politik ekonomik ve kültürel nüfuzunu korumaya yönelik amaçlarını sürdürmektedir. Bu politikalarını devam ettirebilmek için bölgede en kalabalık etnik unsur olan Kürtleri kullanmaktadır. Bu bağlamda Fransa, Kürtlerin oluşturduğu tüm örgütlenmelere destek vermiştir. Bu açıdan PKK'ya bağlı kuruluşlar Fransa'da rahatlıkla yapılanmıştır (Tetik ve Düz 2019: 347). Bu ülkede PKK adına faaliyet yürüten KON-KURD'a bağlı FEK-BEL, Kürt Enstitüsü, Kürdistan komitesi bu derneğe bağlı birçok derneğin Türkiye aleyhine faaliyet göstermesi Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki halkı Kürtçülük ideolojisi çerçevesinde örgütleyerek yardım ve sempatizan kazanmaktadır (Demirel 2007: 515).

Fransa devletinin PKK politikası ve PKK'nın uzun bir süre terör örgütü olarak tanınmamasından dolayı PKK Fransa'daki faaliyetleri ve kurumsal yapılanmaları için müsait bir zemin oluşmuştur. Fransa'da yaşayan ve PKK'ya taraftar olan Kürt nüfusun çokluğu, örgütlenme ağının geniş bir yelpazede yayılması, Fransız siyaseti ile PKK ve ona taraftar olan gruplar arasındaki kuvvetli bir siyasi ilişkiden kaynaklanmaktadır. Bundan dolayı Fransa, PKK'nın Avrupa yapılanmasında önemli bir yere sahip olmuştur. Nihayetinde PKK, Fransa'da çeşitli dernekler, vakıflar, enstitüler ve halkevleri kurarak Kürt kökenli diaspora etnik milliyetçilik çerçevesinde örgütlenmesini rahat bir şekilde başarmıştır (Tetik ve Düz 2019: 309).

Fransa'nın PKK'ya verdiği destek kendi egemenlik sahası üzerindeki topraklarla sınırlı kalmamış, bununla beraber PKK'nın düzenlediği özellikle bombalı saldırı eylemlerinde maddelerin bazılarının Fransa menşei olması PKK ile olan ilişkisinin ekipman düzeyinde de olduğunu göstermektedir (Ceylan 2012: 223).

Fransa'nın PKK'ya önemli bir desteğinin olduğunu Öcalan'ın bu ifadesinden de açık bir şekilde anlaşılmaktadır. *"...Fransa'da geniş bir halk kitlemiz vardır. Bu kitleden büyük bir maddi gelir görmekteyiz. Fransa hükümeti bize destek vermektedir. Temkinli yaklaşıyorlar. Astarı yüzünden pahalı, işe yaramıyor..."* (Tekin 2009: 68).

3.2.7. İngiltere

İngiltere PKK'yı terör örgütü olarak tanımlamakta; ancak buna rağmen bu ülkede terör örgütü PKK adına faaliyet yürüten kuruluşlar kolayca örgütlenebilmektedir. Bilhassa Kürdistan İnsan Hakları Projesi, Kürdistan Enformasyon Merkezi ve Kürdistan Workers Association gibi kuruluşları aracılığıyla örgüt eylemlerini kolay bir şekilde yapmaktadır (Bal 2003: 194).

İngiltere, PKK'yı her ne kadar terör örgütü olarak ilan etse de İngiltere'nin PKK ve Kürt sorunu yaklaşımında insan hakları boyutu öne çıkmakta ve konunun terör boyutu göz ardı edilmektedir. Terör örgütü PKK mensupları, öldürme ve yaralama gibi sınırları aşmadığı sürece İngiltere PKK eylemlerine çoğu zaman kayıtsız kalmaktadır.

PKK'nın farklı kollarında gerçekleştirdiği birçok sosyal etkinliklere toleransla yaklaşmış ve PKK'nın düzenlediği propaganda ve gösterilere müdahil olmamıştır. Dolayısıyla PKK sempatanları örgüte ait bayrak, semboller ve Öcalan'ın resimleri ile İngiltere'nin sokaklarında kolay bir şekilde gösteri, yürüyüş ve propaganda yapabilmektedir (Denker 1997; Yalçın 2019).

PKK terör örgütü İngiltere'de kurmuş olduğu birçok dernek ve kuruluşlarla kamuoyunu yanlış bilgilerle bilinçlendirmekte, Türkiye'de insan hakları uygulamasının Kürt kökenli vatandaşlara farklı davranıldığı düşüncesi, bu yanlış yönlendirme sonucu İngiltere kamuoyunda yankı bulmaktadır. Diğer bir taraftan yurt dışında Türkiye aleyhine yayın yapan PKK güdümündeki MED TV'nin yayını İngiltere'den almış olduğu yayın lisansı ile yapılmaktadır (Demirel 2007: 515).

Abdullah Öcalan ifadesinde kendileriyle konuya en akıllı yaklaşan ülkenin İngiltere olduğunu, İngiltere'nin MED TV'ye yayın hakları verdiğini ve İngiltere'nin asıl ilgi alanının Celal Talabani olduğunu beyan etmiştir. Öcalan ayrıca İngiltere'nin kendileri ile siyasi ilişki kurmaktan çekindiğini, İngiltere'nin ana politikayı kurduğunu bunu da Avrupa ve Ortadoğu'da işbirlikçilerine uygulattırıldığını söylemiştir (Tekin 2009: 67).

3.2.8. Rusya

Rusya'nın PKK'ya destek vermesinin nedenlerinden biri PKK'nın kuruluş manifestosunda belirtilen Marksist-Leninist ideolojiyi esas almasıdır. Hem PKK terör örgütünün hem de Rusya'nın aynı ideoloji benimsemeleri birbirlerine yakınlaşmasına sebep olmuştur. Diğer bir sebep Çeçenistan meselesidir. Ruslara göre Çeçen ve Kürt sorunsalı benzer nitelikte olduğundan Türkiye'nin Çeçenlere olan yardımını engellemenin yolu Türkiye'ye karşı PKK'yı bir koz olarak kullanmaktan geçmektedir. Türkiye'ye karşı Rusya ve PKK'yı yakınlaştıran diğer bir sebep jeopolitik rekabet ile alakalıdır. Orta Asya ve Kafkasya da Türkiye'nin güçlenmesinden rahatsız olan Rusya bu durumun önüne geçmeye çalışmaktadır (Mirzaliyeva 2016, https://insamer.com/tr/turkiyenin-pkk-sorunu-ve-rusyanin-rolu_354.html/, 11 Temmuz 2019'da erişildi).

Rusya, ayrıca Suriye’de varlık gösteren, Türkiye’nin PKK’nın bir konu olarak gördüğü ve terör örgütü olarak nitelediği PYD’ye de yardımda bulunmaktadır. Ayrıca Moskova’da da PKK’nın irtibat büroları halen durmaktadır. Putin, PKK/PYD için “silah vermiyoruz ama başka düzeyde ilişkilerimiz sürüyor” diyor. PKK’nın Suriye kolu olan PYD/YPG’nin irtibat bürosu olduğunu yalanlamıyor. Rusya’nın Suriye’de YPG’ye destek vermesinin amacı; Akdeniz Bölgesi’nde olmak, denizlere açılacak bir üs ve müttefik elde etmektir. Rusya’nın PKK’ya destek vermesinin ve Moskova’da büro açtırmasının en önemli nedenlerinden biri PKK’yı batılı devletlere kaptırmamaktır. Bu noktada Rusya her ne kadar kabul etmese de PKK’ya silah ve askeri eğitim yardımında bulunmaktadır. Rusya PKK’yı Türkiye’ye ve diğer ülkelere yeri geldiğinde alternatif bir silah olarak kullanmak için elinin altında tutmaktadır. Örnek olarak: Rusya, Gürcistan’a karşı Güney Osetya Savaşını sürdürürken Türkiye’nin Doğu Anadolu Bölgesi’ndeki Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattında patlamalar olmuş ve ardından PKK olayı üstlenmişti. Zamanlama çok manidardır. Çünkü Rusya Gürcistan’la savaş halinde ve Gürcistan’a askeri ve silah yardımı yapan Türkiye ve NATO müttefiki ABD (İmer 2017, <https://odatv.com/batililar-pkkyi-turkiyeye-istediklerini-yaptirmak-icin-kullaniyor-2805171200.html/>, 11 Temmuz 2019’da erişildi).

PKK’nın Rusya Federasyonu’nda faaliyette bulunan dernek ve kuruluşların başında Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi (ERNK), Uluslararası Kürt Kültür Merkezi, Kürt-Rus Dostluk Derneği ve BDT Kürtleri yer almaktadır (Bal 2003: 193).

Terör örgütü PKK, Rusya ve diğer Cumhuriyetlerde ikamet eden Kürt potansiyelini kendi safına çekmek, olaya uluslararası bir boyut kazandırmak, bu ülke vatandaşı olan Kürtleri silahlı eylemlerde kullanmak, silah ve uyuşturucu kaçakçılığında işbirliği yapma gayesiyle buralara açılma hamlesi yapmış özellikle Rusya’nın katılımıyla uluslararası konferans düzenleme imkanı bulmuştur (Demirel 2007: 514).

Birçok ülkede olduğu gibi Rusya’da da temsilcilik açan PKK burada kurmuş olduğu çiftlik evinde örgütün üyelerini barındırmakta, siyasal eğitim çalışmalarını yürütmekte ve diğer birçok faaliyetini yönlendirmekteydi (Kuzu 2009: 108).

PKK, ayrıca Rusya ile olan ilişkilerinin mevcudiyetini devam ettirebilmek için Çeçen savaşçılarıyla mücadele etmeyi de kabul etmiştir (Solak 2017: 147).

3.2.9. Ermenistan

Ermenistan, Türkiye'yi istikrarsızlaştırmak ve sözde "işgal altındaki Ermeni topraklarını" kurtararak "Bağımsız Büyük Ermenistan"ı kurmayı hedefleyen Ermeni terör grupları destekleyerek bu terör gruplarının faaliyetlerinin devam etmesini sağlamaktadır. Ermeni terör örgütleri içinden adından en çok söz ettiren ASALA olmuştur. ASALA 1980 yılında dış ülkelerin tepkisi sonucu taktik değişikliğine giderek terör örgütü PKK ile işbirliği yaparak arka plana çekilmiştir (Yılmaz 2006: 4-5).

Farklı etnik kimliklere sahip olan ASALA ve PKK ortak düşman olarak belirledikleri Türkiye'yi bölme ve istikrarsızlaştırma konusunda birleşerek işbirliği yapmışlardır. Hedeflerine ulaşmak ve Türk devletine daha fazla zarar vermek için birbirlerini desteklemişlerdir. Türkiye'de Tabana sahip olmayan ASALA, PKK bünyesinde hedeflerine ulaşmaya çalışmıştır.

ASALA ve PKK liderleri 8 Nisan 1980 yılında Lübnan'da vardıkları antlaşmada Doğu ve Güneydoğu Anadolu toprakları Türkiye'den kurtarılacak ve bu topraklar üzerinde Ermeni-Kürt federe devleti kurulacaktı. Doğu Anadolu Ermenilerin, Güneydoğu Anadolu Kürtlerin olacaktı (Bicik 2014: 13).

ASALA ve PKK 1984'te yeni bir anlaşma yapmış ve ASALA Türkiye'deki terör gruplarını Karabağ'a çekmiş ve yerini PKK'ya bırakmıştır. Bu bağlamda ASALA tecrübesini, destek noktalarını, kadrosunu PKK'ya bırakarak Türkiye'ye yönelik terör bütünlüğünü sağlamıştır. Böylece Ermeni teröristler PKK çatısı altında Türkiye'ye yönelik eylemleri sürdürmüştür. Operasyonlarda yakalanan teröristler arasında Ermeni uyruklu vatandaşların olması aradaki işbirliğini gözler önüne sermektedir (Bicik 2014: 13).

1987 yılında ASALA ve PKK yeni anlaşma yaparak ittifak sağlam temellere oturtulmuştur. Buna göre:

- Ermeniler, PKK bünyesinde eylemlerde bulunacak ,
- Ermeniler, PKK terörüne senelik kişi başı 5 bin dolar yardım yapacak,
- Ermeniler küçük çaplı eylemlere katılacaklardır.

Ermeniler yapılan bu anlaşmayla PKK içinde iyice ön plana çıkmış ve 1990 yılında yapılan toplantıda yeni kararlar alınmıştır. Buna göre:

- ASALA ve PKK terör örgütleri ortak yönetilecekler,
- Türkiye’de güvenlik güçlerine karşı eylemlerde istihbaratı Ermeniler sağlayacak,
- Türkiye’den koparılacak olan topraklar eşit paylaşılacak,
- Ermeniler kamp giderlerinin %75’i karşılayacak,
- Türkiye’nin büyük şehirlerinde eylemler ağırlık kazanacaktı (Kayar 2016, <https://ermeniasala.blogspot.com/2016/01/asala-pkk-iliskisi-iii.html>, 11 Temmuz 2019’da erişildi).

1991 yılında Ermenistan’ın SSCB’nin dağılması sonucu bağımsızlığını ilan etmesiyle birlikte PKK Ermenistan’da barınma imkanı bulmuş ve Ermenistan’dan her türlü destek görmüş ve faaliyetlerini devam ettirmiştir. Hatta 1992 yılında Ermenistan’ın Azerbaycan’a yaptığı saldırılarda Ermeniler’e destek olmuştur. Ermenistan ve PKK’nın somut ilişkilerinden biride 1998 yılında Azerbaycan Savunma Bakanının ifade ettiği gibi PKK’lı teröristlerin Dağlık-Karabağ bölgesine yerleştirilmesidir. Abdullah Öcalan’ın yakalanması ile birlikte bir şaşkınlık süreci yaşayan PKK 2003 yılında ABD’nin Irak’ı işgal etmesi ile birlikte oluşan otorite boşluğundan yararlanarak Kuzey Irak’a yerleşmeye çalışmıştır. Burada Türkiye’nin baskısıyla karşılaşan PKK Ermenistan’ın desteği ile tekrar Dağlık-Karabağ Bölgesi’nde oluşumuna devam etmiştir. Ermenistan, PKK’nın zor zamanlarında sürekli PKK terör örgütüne sahip çıkmış ve gerekli desteği sağlamıştır (Kozanoğlu 2009, <https://forum.memurlar.net/konu/794367/>, 11 Temmuz 2019’da erişildi). Türkiye ve Ermenistan gergin olan ilişkilerini normalleştirmek için terör konusunda da bir takım

sorumluluklar getiren Zürih anlaşmasını 2009 yılında imzalanmış fakat Ermenistan protokolleri belli bir süre askıda bekledikten sonra geri çekmiştir.

Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki işgal altındaki Dağlık-Karabağ bölgesinde çatışmaların ilk başladığı günden beri sürekli PKK bölgeye militan sevk etmektedir. Son olarak da PKK 400 militanını Karabağ'da savaşın şiddetlenmesi ile bölgeye göndermiştir. PKK'nın örgütte yayınlanan talimatlarında Kobani ve Tel Abyat savaşları sırasında Ermeni milislerinin PKK'nın Suriye uzantısı olan PYD'ye destek verdiğini ve bu önemli süreçte Kürt direnişine yardım yaptığı vurgulanarak "Ermeni kardeşlerimize zor günlerde destek olmalıyız" söylemlerine yer verilmiş ve aralarındaki işbirliğine vurgu yapılmıştır (Bilgen 2016, <https://www.haksozhaber.net/ermenistana-pkk-destegi-74854h.htm>, 11 Temmuz 2019'da erişildi).

Ermenistan hedef olarak belirlediği ülkelere karşı terörü araç olarak kullanan devletlerin en önemlilerindedir. Bu bağlamda işgal ettiği Karabağ topraklarına PKK terör örgütünü yerleştirmiş ve yeri geldiğinde örgütü Türkiye ve Azerbaycan'a karşı kullanmıştır. Bunun da önemli bir kanıtı Ermenistan tarafından işgal edilen Azerbaycan'ın Kelbecer, Laçın gibi şehirlerinde PKK terör örgütünün kamplarının bulunmasıdır.

3.2.10. ABD

ABD, terör örgütü PKK'yı 1984'te eylemlerine başlaması ile birlikte resmiyette terör örgütü olarak tanımlanmış, örgütün ortaya çıktığı ilk yıllarda Türkiye ile birlikte PKK'ya karşı uyum içerisinde hareket etmiştir. Hatta ABD, 1997 yılında ilk defa yayımladığı 30 yabancı terör örgütü listesine PKK'yı da almıştır. PKK'nın diğer Avrupa ülkelerinden gördüğü yakınlığı ABD'den görmemesinin nedeni o dönemde PKK'nın Suriye ve İran ile olan iyi ilişkileridir. Öcalan'ın 1999 yılında yakalanmasına kadarki dönemde ABD'nin Türkiye'nin yanında yer aldığı söylenebilir. İlerleyen yıllarda ABD'de Kürt lobi faaliyet çalışmaları hız kazanmıştır. ABD'nin PKK'ya bakış açısı çıkarlarına göre zaman içerisinde değişkenlik göstermiştir. Türkiye, ABD'nin 2003 yılında Irak işgalinin ardından ABD'den PKK'nın Irak'taki kamplarının kapatılmasını,

Irak tarafından PKK'ya verilen desteğin kesilmesini, Irak'ın kuzeyindeki Kürtlerin PKK'ya karşı bir tavır almasını talep etmiş; fakat ABD buna kayıtsız kalmıştır. Türkiye ABD'den PKK hususunda işbirliği beklerken ABD'nin birtakım açıklamaları yaparak oyalama taktiği uygulaması PKK'nın ABD'den beklentilerini arttırmıştır. Aslında 2003 yılında ABD'nin Süleymaniye'de karargahı basıp Türk askerlerini hapsedmesi ve başlarına çuval geçirmeleri ABD'nin Türkiye hakkında tutumunu açık bir şekilde göstermektedir. ABD'nin amacı bölgede PKK'lıları temizlemek değil Türkiye'yi oradan uzaklaştırmaktır. ABD yaptığı açıklamalarda Irakta istikrar ve güvenliğin bozulmasını istemedikleri için Türkiye'nin PKK meselesini askeri yöntemlerle değil de demokratik yollarla çözmesi gerektiği savlarını dile getirmiştir. ABD'nin Irak'ı işgalinden sonra terör örgütü PKK'nın eylemlerini sürekli tırmandırması ABD'nin PKK'ya destek verdiği kanısına sürüklemiştir. Ayrıca ABD Türkiye'nin kendisinden bağımsız bir şekilde hareket etmesini önlemek amacıyla da PKK'yı Türkiye'ye karşı bir hamle olarak kullanmıştır. ABD'nin PKK'ya destek vermesinin önemli nedenlerinden biri bölgedeki ülkeler üzerinde güç elde etmek ve bölgedeki petrolardan kazanım sağlamaktır.

ABD'de bulunan Türkiye karşıtı Ermeni ve Yunan lobilerinin yanı sıra PKK terör örgütü tarafından da ABD ile ilişkilerini geliştirmek ve Türkiye karşıtlığı faaliyetlerine destek bulmak amacıyla 1995 yılında Gani Guzum (Kod Adı) Namet Gündüz önderliğinde American Kürdîsh Information Network adında bir dernek kurulmuştur. Bununla beraber 1996 yılında Kürt Enstitüsü açılmıştır (Bal 2003: 196).

ABD, PKK'ya birçok yardımın yanında, istihbarat faaliyetlerine yönelik destek sağlamıştır. Örneğin: *“Amerikan CIA Ajanı Graham Fuller, Ortadoğu ve Türkiye Masası Şefliğinden ayrılmasının ardından, Fuller, Türkiye'ye yönelik yeni tezgahlar/faaliyetler içine girmişti. 1989'den itibaren Türkiye'deki faaliyetlerini artırmıştı. Faaliyet gösterdiği bölgeler ise Doğu ve Güneydoğu'daki illerdi.”* Fuller, bölgedeki PKK'lılarla sürekli bağlantı içinde olmuştur. Fuller, K. Irak'ta bir Kürt devleti kurulmasını ve Türkiye'nin PKK'yı tanımasını desteklemekteydi. Fuller, bu bağlamda PKK'yı *“Türkiye'deki Kürtler adına konuşan tek ciddi siyasi hareket olarak”* nitelendirilmişti. Ayrıca bölgede bir federasyon kurulmasını ve *“Tek millet*

egemenliğine dayalı devlet anlayışı”ndan vazgeçilmesi görüşünü savunuyordu. Fuller, bölgede rahatlıkla hareket etmekten ve örgütün çeşitli eylemlerine katılmaktan çekince göstermiyordu (Atay 2008: 423-424).

ABD’nin Türkiye ve Kuzey Irak’ta terör örgütü PKK’ya destek vermesinin en önemli nedeni ABD emperyalizmini Ortadoğu’da yeniden inşa etmek istemesidir (Demirel 2007: 518). ABD bu proje kapsamında Ortadoğu’nun istikrar için sınırlarını yeniden çizilmesi gerektiği kanısını taşımıştır. Bölgede buna engel olabilecek en güçlü ülke olarak da Türkiye’yi görmüşlerdir. Türkiye bağlamında yeniden çizilecek olan haritayı gerçekleştirmek için gerekli olan araç bulunmuş ve Türkiye’de ayrılıkçı grupların desteklenmesi kararı alınmıştır (Ceylan 2012: 163).

Suriye toprakları Ortadoğu’yu paylaşım planları kapsamında terörizmin sürekli kullanıldığı bir yer olmuştur. Suriye’de 2011 yılında iç savaşın başlamasıyla birlikte Suriye’nin kuzeyinde yaşayan Kürt grupların (PYD/YPG gibi) bölgede hakimiyet sahası oluşturması ABD’nin ilgisini çekmiş DEAŞ’la mücadele kapsamında PYD/YPG’ye yardım yapılması gündem olmuştur. Böylelikle bu topraklar son olarak ABD’nin kontrol altına aldığı PKK/KCK/PYD/YPG terör örgütlerine teslim edilmiştir. Bu örgütler Türkiye sınırlarında ABD ve Batılı devletler adına vekaleten savaş yürütmektedirler. Bu nedenle de ABD, PKK/PYD/YPG terör örgütlerine her türlü yardım ve destekte bulunmaktadır. ABD’nin bölgede PYD ve YPG terör örgütlerine destek vermesinin sebebi ve Türkiye’yi Güney’den kuşatmasının amacı PKK/PYD ve DEAŞ gibi terör örgütlerini kullanarak bölgede kalıcı olarak yerleşmek, bölgedeki devletlerin sınırları yeniden çizmek, enerji kaynaklarının kontrolünü sağlamak ve sömürmek, İsrail’i büyütmek ve güvenliğini sağlamaktır. Bu bağlamda ABD, PKK/PYD terör örgütüne eğitim donatı sistemi bünyesinde modern bir orduya dönüştürülebilecek seviyede 5000 tır dolusu silah vermiştir. Terör örgütüne verilen bu silahların namluları Türkiye’ye çevrilmiştir. Bununla beraber ABD yönetimi PKK/PYD terör örgütüne yardım için 500 milyon dolar para ayırmıştır (Güven 2018: 4-5).

ABD’nin PYD/YPG örgütüne destek vermesinin bir başka boyutu da bu terör örgütlerinin Seküler bir yapılanma göstermesi ve radikal demokrasiye dayalı olduğunu

iddia etmeleri ve öz yönetim modelini benimsemeleridir. Bu bağlamda ABD, Batılı değerlerin savunucusu olduğu iddiasıyla demokrasiye vurgu yapan gruplarla samimiyete bakılmaksızın işbirliği yapmaktadır. Böylelikle uluslararası arenada savunduğu değerlerle uyumlu bir dış siyaset izlediği izlenimini vermeye çalışmaktadır (Erol ve Çelik 2018: 32).

ABD, PYD/YPG desteğini sürekli DEAŞ'a yönelik savaşı öne sürerek yapmaktadır. ABD'nin özellikle PKK'nın uzantılarına desteği DEAŞ'ın Kobani'ye saldırmasından sonra daha açık hale gelmiştir. ABD ve PKK/PYD beraber hareket etmeye başlamıştır. ABD sürekli DEAŞ tehlikesini öne sürerek YPG/PKK'ya başta ağır silahlar olmak üzere birçok yardımda bulunmaktadır.

ABD, Suriye ve Irak'ın kuzeyinde DEAŞ ile mücadele eden, bölgede yapılanma gösteren her türlü güç ile işbirliği yapmaktan çekinmemiştir. ABD bölgede ağırlıklı olarak işbirliğini YPG/PYD militanları ile teşkil etmiştir. Türkiye YPG/PYD örgütlerini terör örgütü PKK'nın bir uzantısı olarak görmekte ve bu örgütleri terör örgütü olarak tanımlamaktadır. Bu noktadan hareketle Türkiye, müttefik olarak gördüğü ABD'nin bu terör gruplarına yardım yapmasını ve işbirliği yaparak Türkiye'nin sınırlarında silahlı örgüt oluşturmasını kabul etmemektedir. Bu hususta Türkiye'den ABD'ye karşı yapılan tüm çağrılar ABD tarafından karşılıksız bırakılmış ve ABD bu örgütlere yardım yapmaya devam etmiştir (Bayer 2018: 469).

3.3. Medyanın Etkisi

Yazılı yayın araçlarını, işitsel ve görsel yayın organlarını oluşturan; kitap, dergi, gazete, internet, bilgisayar, telefon, radyo, faks vb. gibi iletişim kurmayı sağlayan kitle iletişim araçlarının tümü medya olarak ifade edilir (Akçay ve Çelenay 2012: 188).

Kitle iletişim araçlarının işlevlerini; “haber vermek, eğitmek, eğlence, denetlemek ve kamuoyu oluşturmak” şeklinde sıralayabiliriz.

“Günümüzde kitle iletişim araçlarının toplumu güç yönlendirmedeki başarısı, ideolojilerin yayılmasındaki işlevi, yeni imajlar oluşturmadaki üstünlüğü tartışılmaz hale gelmiştir” (Güngörmez 2002: 12).

Medya veya basın; kısa sürede toplumların yönetilmesinde ve yönlendirilmesinde etkili olan, yasama, yürütme ve yargı güçlerinden sonra gelen en önemli bir kuvvet (yani dördüncü kuvvet) olarak nitelendirilmektedir. Geniş zaman diliminde ise toplumların gelişmesinde ve şekillendirilmesinde tek kuvvet olarak gösterilmektedir (Özdiker 2004: 157).

İngiltere'nin eski başbakanlarından Margareth Thatcher terör kapsamında mücadelesini sürdürürken medyanın sergilediği davranışı “Medya terörün oksijenidir” sözleriyle tanımlamış ve medyanın terörizmin varlığını sürdürmesi için ana etken olduğunu vurgulamıştır (Özgen 2004: 277).

Medyanın bu gücünün farkında olan terör örgütleri, bu gücün halk üzerindeki etkisinden faydalanarak saldırılarını medya merkezli organize ederler ve daha çok propaganda yapmayı amaçlarlar. Esasında terör örgütlerinin yaptıkları eylemlerde ne kadar asker şehit ettiği veya kaç sivil öldürdükleri ya da hangi kamu mallarına ne derece zarar verdikleri değil de, yapılan bu eylemlerin ulusal ve uluslararası çapta ne kadar iz bıraktıkları önemlidir. Bu nedenle de seslerini duyurabilmek için en kolay yöntem ve en etkili araç olarak medyayı kullanırlar (Çağlar, Akdemir ve Erol 2018: 9).

Terörizmin ve medyanın en önemli bağlantı parametreleri, ikisinin de propaganda yapma kökeninde yatmaktadır. Terörizm eylemlerini medya yoluyla sesini duyurmaya çalışırken, medyada en çok izleyici potansiyeline ulaşmak için terör haberlerini kullanır (Ekinci 2016: 227).

Terörist aynı sahnedeki bir oyuncuya gibidir. Nasıl ki salonda oynayan bir aktör boş sıraları görünce performansı o derece azalır. Aynen öyle de sesini duyuramayan teröristinde psikolojisi o aktör gibidir. Yapılan eylem ne kadar az ses getirirse teröristin de başarısızlığı o derece artar. Eylemci ve izleyici arasındaki ilişkiyi sağlayan basındır.

Medya yoluyla bir anda milyonlara ulaşmak mümkündür. Dolayısıyla terörizmin başarısı kamuoyunda bıraktığı olumlu ya da olumsuz etkilere bağlıdır. Terörist için kurbanın kim olduğu önemli değildir. Önemli olan eylemin duyulmasıdır. Hem de olabildiğince geniş yelpazede ve olabildiğince çoğu kitle tarafından... (Atay 1987: 212).

Çoğu terör örgütü basın olmadan amaçlarına ulaşamayacaklarının bilincindedir. Bütün kitle iletişim araçlarından faydalanmaya çalışan teröristler, bu organlar aracılığıyla bazı amaçlarını gerçekleştirmeye çalışırlar. Öncelikle propaganda yoluyla eylem yapmak, hedefteki topluluklara ve devlete gözdağı vererek korku hissi oluşturmak, İkinci olarak kendi amaçları kapsamında kalabalık nüfus arasında kitleleri mobilize etmek, uluslararası alanda ses getirecek şekilde amaçlarının haklılığına vurgu yapıp zaferin kaçınılmazlığına dikkat çekmek ve farkındalık oluşturmak, Üçüncüsü devletlerin ve güvenlik kuvvetlerinin anti-terör uygulamalarına engel olmak ve bunların hukuk ve demokrasi dışı olduğunu göstermek, son olarak hedefledikleri mali kaynağı ve sempatican kitleyi arttırmak, yaptıkları eylemlerle örgüte saygınlık kazandırmak ve saldırılara karşı sempati görmek isterler (Kazan 2016: 117).

Terörün ilk safhasında taktiksel amaçları yatar ve uygun gördükleri hedeflere saldırılar düzenlenir. İkinci safhada yapılan saldırı eylemlerinin etkili olması için stratejik yöntem belirlenir ve medya aracılığıyla kamuoyuna ideolojik mesajlar iletilir. Son evrede ise hedeflenen kesimin meydanlara çıkması beklenir (Ekinci 2016: 225).

PKK terör örgütü de diğer terörist örgütler gibi farklı tarzlarda eylemlerini faaliyete geçirip toplum üzerinde korku, ümitsizlik ve panik oluşturarak hükümeti istedikleri yönde hareket ettirmeye zorlayarak ideolojik hedeflerine ulaşmaya çalışır. Nitekim medyanın ve buna paralel olarak kamuoyunun dikkatini çekemeyen ve gündemde yerini alamayan terörize eylemler hedefine ulaşamaz. Bundan dolayı da medya aracılığıyla toplumun dikkatinin nasıl çekileceği sorunu örgütün eylemlerinin planından daha önemli bir şekil almıştır. Terörist eylemlerinin etkisinin kitlelere hızla ulaşması ve kamuoyunu sürekli meşgul etmesi büyük önem arz eder hale gelmiştir (Devran 2015: 85).

Bu noktadan hareketle Türkiye'nin son otuz beş- kırk yılına damgasını vuran PKK terör örgütü, terör eylemlerinde medyayı eylemlerinin merkezi olarak kullanan en önemli örgütlerden biri haline gelmiştir. Örgüt yönetimince bizzat örgütün ilk eylemlerinden itibaren eylemlerinin haberde yansıtılması gerekliliğine dikkat çekilmiştir. Medyanın örgüt için önemini terörist başı Abdullah Öcalan'ın da şu ifadelerinden de anlayabiliriz (Avşar 2017: 121). “Kitap yazın beni anlatın, makale yazın beni anlatın, video kasetleri ile beni anlatın, gazetelerde büyük boy fotoğraflarımı yayınlatın”.

PKK terör örgütü medyayı kullanırken örgütün kurmuş olduğu televizyon, radyo, haber kanalları ve internet siteleri aracılığıyla kendi tabanına rahatlıkla hitap edebilmekte, yaptıkları eylemleri diğer yayın organlarında da yer almasını sağlayabilmektedir. Bunun yanında gerçekleştirmiş oldukları terörist saldırıları kameraya çekerek servis etmektedirler. Örnek olarak PKK Aktütün Karakolu'nda yapmış olduğu saldırıyı görüntüleyerek yayınlanmış ve ne kadar güçlü olduğu imajını vermeye çalışmıştır. Bazı zamanda medya mensupları ve gazeteciler ile iletişime geçerek eylemlerinin medyada yer almasını sağlamıştır. PKK, ayrıca Batı medyasını da yanına çekerek medya yoluyla Batı toplumunu etkileyebilmekte ve yönlendirebilmektedir. (Devran 2015: 90). Örneğin batının yayın organlarından olan BBC 23 Ağustos 2016 tarihinde yaptığı haberde PKK'yı terör örgütü olarak değil de “Kürt Asi grup” şeklinde tanımlamıştır. PKK'nın Suriye kolu olan YPG'den de aynı haberde DAEŞ'e karşı etkili bir güç olduğundan ve Türk Topçu kuvvetlerince bu gücün hedef alındığına vurgu yapılmıştır (Kartal 2018: 60).

ABD, Almanya, Fransa gibi birçok ülkede dernek gibi kuruluşlarla örgütlenen PKK Batılı devletlerin insan haklarına verdiği önemden! dolayı bu devletlerde kolaylıkla örgütlenme imkânına sahip olmuş ve Batılı devletlerin kitle iletişim araçlarını kullanarak Batı medyasının taraflı haber ve etkili yorumlarıyla propagandasını çok iyi bir tarzda yapmıştır (Şahin 1999: 96).

Yurtiçinde kitap, gazete, dergi gibi yayın organlarını kullanarak propagandasına başlayan örgüt yurt dışında da televizyon ve radyo gibi iletişim araçlarını kullanarak

kamuoyunu etkilemeyi amaçlamıştır. TV yayıncılığı hayatına MED TV ile başlayan PKK, başta örgüt lideri Abdullah Öcalan olmak üzere MED TV aracılığıyla örgütün üst düzey sorumlularına ve sempatanlarına telefon bağlantıları ile eylemlere ilişkin talimatlar vererek propaganda faaliyetlerini yürütmüştür (Kesici vd., 2004: 54).

Batı medyası PKK terör örgütünü haber yaparken genellikle PKK gerillalar, asiler ya da savaşçılar gibi ifadelerle kullanılmakta terörist olarak nitelememektedir. Örneğin BBC'sinin "PKK Savaşçıları DAİŞ'le savaşa hazırlanıyor" başlıklı yazısı ve örgüte katılan 21 yaşındaki kadın üyenin aynaya baktığı zaman çekilmiş fotoğrafını yayınlanarak "PKK'ya insani değerleri savunmak için katıldım" haberlerine yer vererek PKK'yı terörist olarak tanıtmaktan kaçınmıştır. PKK'lı teröristler de kendilerini "Savaşçı, Kürt Savaşçıları, Direnişçi, Gerilla Ayrılıkçı Güçler, Asiler" olarak nitelemeyi tercih etmektedir. Dış basın takip edildiğinde PKK ile aynı çizgide hareket ettiği görülecektir (Kazan 2016: 124).

Terör ve şiddet olayları medyada en fazla traj yapan haberlerdir. Bundan dolayı Medya bu haberlere kayıt dışı kalmamaktadır. Her türlü yapılan terör eylemleri anında son dakika haberi olarak sığağı sığağına medyada yer bulmaktadır. Örgüt liderlerinin bütün mesajları dikkate değer bir haber olarak sunulmaktadır. PKK terör örgütünün de yaptığı eylemler ve tehdit içerikli açıklamaları medyada kolaylıkla haber yapılmaktadır.

Türkiye'de yayın hayatının içinde olan bazı gazete, televizyon ve internet medyası PKK'nın yaptığı terör eylemlerini sansasyonel bir habercilik anlayışıyla sunarken terörün hafızalarda yer edinmesine sebep olmaktadır. Örnek olarak birkaçını söylersek; PKK'nın 1987 yılında Mardin'in Ömerli ilçesinde katlettiği 16'sı çocuk 30 kişinin kanlı cesetleri sansürülenmeden Milliyet gazetesinin sürmanşetinde 22 Haziran 1987 tarihinde "soykırım işte bu" başlığıyla yayınlanmış ve örgütün bildirisi ile kurbanların görüntüsü yan yana gösterilmiştir. Bu vahşette can veren ailenin cansız bedenini gören bir köy korucusunun "bana mermi verin" sözüne vurgu yapılmıştır. Bir başka örnek 1987-2002 yılları arasında devletin televizyonu olan TRT de PKK terör örgütüne katledilen kurbanların cesetleri ve etkisiz hale getirilen PKK'luların görüntülerine yer verilmiştir. Yine Siirt'te 19 Ağustos 2015 tarihinde PKK tarafından

yola kurulan patlayıcı tuzakla zırhlı askeri araca yapılan saldırıda şehit edilen askerlerin hasar görmüş bedenleri internet medyasında sansürsüz olarak gösterilmiştir. “22 Haziran 2010 İstanbul Halkalı’da askeri personeli taşıyan bir servis otobüsüne parça tesirli ve uzaktan kumandalı bomba ile saldırı düzenlenmiş, 4 asker ve 1 subayın okula giden 17 yaşındaki kızı hayatını kaybetmiş, 14 kişi yaralanmıştır. Olay yerinden canlı yayın yapan televizyonlar (NTV, CNN TÜRK, Habertürk TV) terörün neden olduğu görüntüyü saatlerce ekranda tutmuştur.” Hatta PKK’ya yakın bazı yayın kuruluşlarının haber yayınlarını güçlendirmesinden dolayı örgütten 14.30’dan sonra eylem yapmaması gibi bir istekte bulunduğu haberleri çıkmıştır (Eşidir ve Bak 2018: 18-19).

Farkında olarak veya olmaksızın medyanın TV kanallarının ve sosyal medya internetçiliğinin PKK terör örgütünün bu eylemlerini sansasyonel ve olabildiğince en büyük etkiyi oluşturabilecek şekilde haber yapması, örgütün yaptığı eylemlerde amacına ulaşmasına hizmet etmektedir. Medya mesleki etik kurallarını yok sayarak teröre katkı sağlamaktadır. Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi medyanın bilinçsizce haber yapması teröre olan desteği artırmaktadır. PKK terörünün saldırı eylemleriyle en büyük arzusu terör eylemlerinin medyada geniş bir kitleye ulaşması ve uzun bir süre gündemde kalmasını sağlayarak propaganda yapma amacına ulaşmaktadır.

Örgüt, böylece hem toplumda korku, dehşet ve yılgınlık etkisi oluşturmakta hem de örgütün psikolojik üstünlük sağlayarak üyelerine ve sempatizanlarına moral vermektedir. Nihayetinde PKK amacına ulaşarak üyelerini artırmakta ve mevcudiyetini devam ettirebilmektedir (Kesici vd. 2004: 58).

Türkiye’ye yönelik faaliyet yürüten PKK’nın yurt içi ve yurt dışında birçok internet sitesi bulunmaktadır. PKK kurmuş olduğu bu; www.pkk.org, www.kongragel.com, www.Biji [Nevroz.com](http://www.Nevroz.com), www.gerilla-forum.com vb. gibi sitelerde propagandasını yapmakta, terör eğitimi kapsamında sempatizanlarını bilinçlendirmekte ve terörist eylemler de kullanılacak bilgileri en ince detayına kadar sunmaktadır (Özcan 2003: 174).

PKK'nın bu internet siteleri ile beraber Roj TV, METV, NUCE gibi Radyo ve TV kanallarını da aktif bir şekilde kullanmaktadır. Roj TV sürekli PKK'lı teröristlerin eylemlerini ve örgüt üyelerinin söylemlerini yayınlarında göstermektedir. PKK'ya ait bu kanallar yayınlandıkları kaset ve videolarla örgüt militanlarını sürekli cesaretlendirmekte, taraftarlarının militanlaşmasını sağlamakta, hedefledikleri grup üzerinde korku ve panik oluşturmayı amaç edinmektedirler.

PKK terör örgütü son yıllarda günlük yaşamda terör korkusunu etkili bir şekilde hissettirmek, ulusal ve uluslararası alanda medyanın dikkatini üzerine toplamak, uzun süre medyada sürekliliğini devam ettirmek, maddi ve manevi azami bir tahribat yapmak amaçları doğrultusunda bombalı intihar saldırılarında da yönelmiştir. PKK bu saldırıları daha çok şehir merkezinde ve kalabalık ortamlarda yapmayı tercih etmektedir (Çaycı ve Çaycı 2018: 284).

Terörist eylemler kamuoyunda korkunun ve kaosun yayılması ve halkı terörize etmek amacıyla yapılan eylemlerdir. Teröristler yaptıkları eylemleri ve tehditleri görüntü ve mesaj yoluyla medya haberleriyle iletir. Medyanın küresel çapta bir anda kitlesel çoğunluklara ulaşması terörün etkilerini katlamaktadır. Habercilik sanatı izleyicinin dikkatini daha fazla çekmek için şiddet ve skandal olayları sansasyonel bir şekilde sunarak reyting kazanma mücadelesi olarak tanımlanır. Terör haberleri de bundan bir tanesi olduğu için teröristlerin eylemleri geniş kitlelere yayılmaktadır (Eşidir ve Bak 2018: 18).

Terör haberciliğinde medya organlarının dili çok önemlidir. Teröristler için kullanılan "Gerilla", "Savaşçı", "Komando" sözleri onları küçültmez, tersine yüceltir (Atay 1987: 214). Medya ve terör ilişkisinde medyanın terör haberciliğinde etik olarak zorlandığı konuların başında gelmektedir. Çünkü nasıl ki teröristler varlıklarını sürdürmek için kamuoyuna ihtiyaç duyarlar, medya da okunurluğunu arttırmak için bu haberlere ihtiyaç duyar. Bu durumda terör haberciliği nasıl yapılmalıdır?. Nihayetinde bilmek, öğrenmek, haberdar olmak toplumun en doğal hakkıdır.

Terörizmle mücadelede önemli bir silah olan medyanın kullanımı ve devlet kurumlarının medyadan beklentilerini şu şekilde ifade edebiliriz (Avşar 2017: 122-124);

- Devlet politikalarına medya tarafından destek verilmeli,
- Medyaya gelen terör olayları haberlerinin yoğunluğundan uzaklaşarak medyanın gündeminden hızlı bir şekilde geçmeli,
- Teröristler büyük bir “Lider” veya “Kahraman” ya da “Özgürlük Savaşçısı” gibi değil de suçlu gibi gösterilmeli,
- Panik içerisinde bulunan kamuoyu bu durumdan uzaklaştırılmalı ve sakinleştirilmeli,
- Devlet kurumlarına yönelik olumlu algı yüksek tutulmalı, mücadele yöntemleri tenkit edilmemeli ve devletin imajı zayıflatılmamalı,
- Başka eylemlere yol açabilecek özendirici bir yayın yapmaktan kaçınılmalı,
- Kitle iletişim araçları terör haberlerini yayınlarken ahlaki değerlere özen göstermeli,
- Terör eylemleri sebebiyle demokrasinin yara aldığı vurgulanmamalı,
- Terör eylemlerinin meşru, demokratik ve şiddet barındırmayan kamuoyunun tepkisi ile önlenebileceği vurgusu yapan yayın politikaları izlenmeli,
- Terör konusunda doğru ve sorumlu bir habercilik yapılmalı,
- Medya bu tehlikeli durumda kamuoyunu bilinçlendirecek yararlı bilgiler sunmalıdır.

Eğer Medya terör örgütlerinin hedeflerine nail olmasında bir aracı olarak kullanılmak istemiyorsa terör örgütlerinin şiddet barındıran habercilik anlayışından uzak durmalıdır. Şayet medya terörü haber olarak sunacaksa bilgi ağırlıklı habercilik çerçevesinde terörü masaya yatırılmalıdır. Terörün sebeplerini iç ve dış bağlantılarını çözüm arayışlarını gündemine almalıdır. Diğer taraftan kamuoyunu panik havasına sokacak ve etki altına alacak her türlü yargıdan uzak durmalıdır. Her zaman tarafsız, bağımsız ve bilgilendirici haberler yayınlamalıdır (Değer 2017: 107).

Terörist eylemlerin temel amacı; eylemin yapılmasından ziyade bu eylemlerin hedeflenen kesim üzerinde oluşturacağı tepkilere ve eylemin hasar ölçütünün, eylemle ölçülemeyecek safhalara varması idrak edildiğinde önümüze sadece Türkiye

perspektifinden değil, küresel nitelikte bir etik mesele olarak ortaya çıkmaktadır. “Basın özgürlüğü, basının toplumu bilgilendirme görevi, toplumun bilgi edinme ve haber alma özgürlüğü” gibi sorunların çözümlerine yönelik uzlaşma yapmak aynı terörizmi tamamen yok etmek gibi imkansız görünmektedir (Çitlioğlu 2005: 42).

3.4. Psikolojik Savaşın Kazanılması

Ulaşılmak istenen gaye uğrunda araç olarak kullanılan halkla ilişkiler ve propaganda faaliyetleri terör örgütleri tarafından psikolojik savaş olarak adlandırılır.

Bu psikolojik savaş;

- İradeyi sarsmak veya tamamen yok etmek ve,
- Özgüven olgusunu güvensizlik olgusuna dönüştürmeye yönelik sürdürülen psikolojik-moral faaliyetleridir.

Hedeflenen ise;

- ”Yapılan propaganda ve halkla ilişkiler faaliyetlerinin, demogoji, yalan ve spekülasyona dayalı karşı propaganda ile boşa çıkartılması,”
- Ve toplum arasında güvensizlik, huzursuzluk, yılgınlık, kuşku gibi duyguların yayılmasını sağlamaktır.

Psikolojik savaşta başarı sağlayabilecek;

- İrade ve inanç özgüveni,
- Azim ve kararlılık,
- Kazanma bilinci yoksa bu savaş büyük ölçüde kaybedilmiş demektir (Aydın 2004: 311).

Toplumda huzursuzluk olgusunun var olduğu inancını hakim kılarak insanları psikolojik karamsarlığa sürüklemek, yani halk arasında her şeyin fenaya gittiğini ve düzelmenin mümkün olmayacağını yaygınlaştırmak terörist eylemleri hedefine ulaştırmaktadır (Erdoğan 1987: 16).

Terörün arkasında bıraktığı yıkımın yalnızca maddi zararlardan ve kurbanlardan ibaret olmadığı bilinen bir gerçektir. Psikolojik yıkım gösterinin en önemli bölümünü oluşturur. Panik, depresif hal, dehşet, korku ve felç bireylerden topluma oradan da bütün devlet kurumlarına kadar uzanan bir ruhsal çöküntüyü ifade eder (Arıboğan 2007: 70).

Terör eylemlerinin amacı fiziksel zarardan çok eylemin toplum üzerinde oluşturacağı psikolojik etkidir. Psikolojik savaş yöntemi ile örgütler varlığını korur, idame ettirir. Hedef olarak belirlediği kitleleri etkileyebilir, yönlendirebilir. Bu doğrultuda örgütler psikolojik savaşta üstün taraf gelmek için vahşet neticesinde katliamlar da dahil, her türlü şiddet barındıran eylemi yapmaktan kaçınmazlar (Acar 2012: 179).

Teröristler yaptıkları eylemlerde ölen kişi sayısının azlığıyla veya çokluğuyla ilgilenmezler. Onların başarı olarak gördükleri yapılan eylem değildir. Amaçladıkları şey tehditlerinin ya da bildirilerinin medyada gündemde kalmasını sağlamak, bu sayede hedefledikleri kitleye karşı psikolojik savaş kazanmayı arzulamaktır (Avşar 2017: 121).

Psikolojik savaş gizli bir şekilde yürütülen, düşmanı yanıltmayı hedefleyen ve en asgari masrafla en azami zararı vermek isteyen, kısa süre içerisinde en etkili sonuca varmayı sağlayan bir yöntemdir. Bunun için psikolojik savaşın insanlarda bıraktığı etki uzun süre unutulmamaktadır. Psikolojik savaş sonucu bilinçaltına yerleşen mesajların önemli bir özelliği de budur. Üzerinden uzun yıllar geçse bile hafızalardan kolay kolay kazınmamaktadır (Doğan 2016: 37).

Geleceğin savaş araçlarında bilgi önemli bir yer tutacağı için psikolojik savaşın stratejik amaç ve taktik hedeflerinin önemi de artacaktır.

- 1) Düşmanın sosyal, siyasal, ekonomik ve moral açısından zayıf yönlerini istismara uğratarak rakibin savaş gücünü yıpratmak,
- 2) Kurtarılmış bölgeleri teşkilatlandırarak kontrolünü sağlamak,
- 3) Düşmanı yenilgiye uğratmak için düşünce, eğilim ve davranışı üzerinde devamlı etki yaparak direnişini ve savaşma gücünü yok etmek, moral

bozukluğuna uğratarak manen çöküntüsünü sağlamak ve korku hissini alevlendirip cesaretini yok etmek, psikolojik savaşın stratejik amaçlarını,

- a) Toplumun itaat etme duygusunu yüceltmek,
- b) Küresel alanda kamuoyunu yanılgıya uğratmak,
- c) Halk ve yönetimi birbirine düşürmek,
- d) Komutanları yanıltmak,
- e) Toplumun kültürünü asimile etmek psikolojik savaşın taktik hedeflerini oluşturur (Tarhan 2011: 23-24).

Teröristleri sınırlandıran herhangi bir insanî ve ahlaki değer bulunmadığından, teröristler sınır tanımayan eylemleri ile psikolojik bir üstünlük elde etmektedirler. PKK terör örgütü de amaçlarına ulaşmak için araç olarak psikolojik savaş yöntemini kullanmaktadır.

PKK, örgüte destek veren yandaş devletlerin istihbarat servisleri ve Türkiye'deki uzantılarıyla beraber devletin ve güvenlik güçlerinin terörle mücadele kapsamında konumunu zayıflatmak ve devleti zaafa uğratmak amacıyla kuruluşundan günümüze kadar birçok psikolojik savaş sloganı üretmiş ve üretmeye de devam etmektedir (Vurucu 2011: 19).

PKK, terörle mücadele kapsamında bölge halkının mağdur olduğu psikolojisini yayarak devleti zaafa uğratmaya çalışmaktadır. PKK'nın psikolojik savaş stratejilerinde iddia ettiği yalanlardan bazıları şu şekildedir: Terörle mücadeleden rahatsız olan halkın bölgede 10 binin üzerinde köyü boşalttığı yalanıdır. Bazı köyler güvenlik gerekçesiyle boşaltılsa da bu rakamların gerçekte bir bağlantısı yoktur. Diğer bir iddia terörle mücadele kapsamında harcanan paralardır. PKK harcanan bu paraları önce 100 milyar dolarla ifade etmiş daha sonra iki yüz üç yüz daha sonra trilyonlara kadar çıkarmıştır. PKK bu spekülasyonlarıyla Türk halkına karşı bir propaganda uygulamaktadır. Oysaki bazı araştırmalara göre 1984-2005 yılları arasında harcanan rakam sadece 53-55 milyar civarındadır. Bu rakamlar günümüzde biraz daha artmış olsa da PKK'nın uydurduğu uçuk rakamlar kadar değildir. Bir başka mağduriyet edebiyatı da PKK tarafından sürekli tekrar edilen bölgeye yatırım olmadığı uydurmalarıdır (Özdağ 2015: 238-239).

PKK'nın devleti yıpratma hedefi doğrultusunda uydurulan psikolojik bir savaş sloganı olan 17 bin insanın devletin güvenlik güçlerince öldürüldüğü iddia edilen "17 bin faili meçhul" cinayettir. Gerçeklerle uzaktan yakından alakası olmayan 17 bin rakamı 1990'lı yıllarda bir kişi tarafından TBMM de komisyonda konuşma esnasında ortaya atılan ve PKK tarafından kullanılan, geliştirilen ve propaganda malzemesi yapılan bir nicelikten başka bir anlam taşımamaktadır. Bu rakamlar bazı kişilerce bilinçsiz bir şekilde kullanılarak PKK propagandasına hizmet etmektedir (Vurucu 2011: 19).

Algı operasyonlarıyla Türkiye'deki terör örgütleri küresel çapta özgürlük savaşçıları olarak tanıtılmakta BBC gibi uluslararası alanda yayın yapan kuruluşlar PKK'nın kamplarında çektiği belgelerini yayınlarak örgütün militanlarını barış savaşçısı gibi göstermektedir (Doğan 2016: 39).

PKK'nın eylem ve söylemleri incelendiği zaman çelişkiler yoğun olarak kendini gösterecektir. Örgüt devletin Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde yatırım yapmadığını öne sürmekte, aynı zamanda yapılan bu yardımları engellemek amacıyla bölgede birçok katliamlar yapmakta ve bombalar yağdırmaktadır. Bir yandan insan haklarından bahsetmekte diğer taraftan cinayetler işlenmektedir. Bu açıdan PKK sürekli taktik ve strateji değiştirerek örgütün masum olduğu algısını oluşturarak devleti zaafa uğratarak psikolojik savaşta öne geçmeyi amaçlamaktadır (Beren 2015: 93).

PKK, medya organlarını çok iyi kullanarak toplumda çeşitli algılar oluşturarak kendini haklı çıkarmaya çalışmaktadır. PKK bunu yaparken hedef aldığı kesime yönelik bölünmüşlük ve ötekileştirilmişlik duygusuyla yaklaşmaktadır. PKK psikolojik baskılarla kendine üye toplamaktadır.

PKK terör örgütü algı yönetimi ve psikolojik baskıyla; kendi militanlarını ve sempatanlarını, devlet kurumlarını, uluslararası siyasi ve sosyal alanları ve halk kitlelerini etkilemeye çalışmaktadır.

Örgütün psikolojik savaşı kazanmasının en önemli nedenlerinden biri korku unsurunu savaşın bir parçası olarak çok iyi kullanmasıdır. Örgütün yaptığı eylemler sonucu toplumda oluşan korku o toplumun bireylerinin cesaretini kırmakta ve bireyi terör savunmasına karşı etkisiz hale getirmektedir. Terör örgütünün yaptığı eylemler ne kadar ülke gündeminde kalırsa örgütün hedefine ulaşma amacı da o kadar kolaylaşmış olur. Terör örgütleri gerçekleştirdikleri eylemlerle militanlarına, taraftarlarına, sempatanlarına karşı psikolojik olarak güçlü olduklarını göstererek onlara moral vermeye çalışırlar ve taraftarlarını kaybetmeyi engellemiş olurlar. Diğer taraftan da toplumda korku, yılgınlık, ümitsizlik ve devletin güçsüzlüğü gibi duyguları aşılıyarak terör örgütlerine karşı mücadelede toplumun cesaretini kırmaya çalışırlar. Terör Örgütü tarafından psikolojik savaşın kazanılması örgüte her türlü desteğin artmasına sebep olur.

3.5. Halkın Rolü

Bir ülkede terör yalnızca dış güçlerin desteği ile var olmamaktadır. Ülke içindeki siyasal, sosyal, ekonomik vb. gibi problemlerin çözüme kavuşturulamaması nedeniyle ülkenin bu zaafından yaralanan dış mihraklar teröre kaynaklık yapmaktadırlar. Bu noktadan hareketle ülke içinde bir destek barındırmayan terör örgütleri sadece dış destekle gelişip büyüyemez.

Devletin ve devletin siyasetini yürüten hükümetin varlığının en önemli sebebi halkı korumaktır. Teröristlerin mantığında ve hedefinde otoriteye itaat etmenin yararı inancı kırılırsa ve taraf olmamanın sorumsuzluk duygusu ortadan kaldırılırsa halkın kendileri yanında mücadelede yer alacağı düşüncesi vardır. Devlet, ülkede güven ve düzeni sağlayamıyorsa ve vatandaşı koruyamıyorsa tarafsızlık ortadan kalkacaktır. Bu doğrultuda davalarının haklılığından şüphe duymayan teröristler, halkı taraf olmaya zorlayınca devlete karşı kendi yanlarında mücadele edecekleri inancındadırlar. Bunun için teröristler devletin paniğe kapılması ve halka zalimce davranması için devlete sürekli saldırıda bulunurlar. İstikrar ve güvenlik namına yapılan her türlü müdahale halk tarafından baskı, zulüm ve hoşnutsuzluk olarak karşılanır. Bütün bu durumlar halkın desteği teröristlerce kendi lehine çekilir (Ergil 1991: 176).

Halk desteği hem devlet perspektifinden hem örgüt perspektifinden başarı elde edilebilmesi için hayati öneme sahiptir. Bu açıdan örgütlerin amaçları ve bu amaç doğrultusunda yapmış oldukları eylemlerin halk nezdinde kabul görmesi çok önemlidir. Terörizm ile mücadele aşamasında halk desteğini örgüt kazanırsa devletin örgüte karşı başarı kazanması zordur. Halk desteğini devletin kazanması durumunda ise örgütün varlığını sürdürmesi zora girecektir. Siyasal şiddetin tırmandığı ülkelerde halkın terör örgütlerine karşı farklı davranışları ortaya çıkmaktadır. Bu davranışlar; 1) Terör örgütlerine karşı aktif destek verenler, 2) Terör örgütlerine karşı çıkanlar, 3) Her iki durumda da tepkisiz kalanlar şeklinde olmaktadır. Birinci kategorideki insanlar sayıca az olsa dahi örgütlü ve silahlı güçle kamuoyunda etkili olurlar. Örgüt yaptığı propaganda sayesinde amaçları doğrultusunda örgütle hiçbir bağlantısı olmayan bireyleri bile istismar ederek kamuoyunu etkileyebilmektedir. İkinci kategorideki bireyler tepkisini genellikle anti demokratik bir şekilde yaptıkları için ülke içinde gerginliğin daha da tırmanmasına sebep olurlar. Ayrıca bu grubun eylemlerine güvenlik kuvvetleri hoşgörü ile yaklaştığı algısı devletin tarafsızlığının zarar görmesine ve şiddet eylemlerinin artmasına neden olur. Son kategorideki insanların tepkisizliğinin terörün önüne geçilmesi hususunda herhangi bir katkısı yoktur (Acar 2012: 184-5).

PKK, kuruluşundan günümüze kadar geçen süreç içerisinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin toprak bütünlüğüne karşı en büyük tehdidi oluşturmuştur. PKK, "Topyekun Savunma Aşaması" bağlamında ideolojik ve örgütsel yapısının merkezine, saçtığı vahşet yönünden Mao'nun "Uzun Süreli Halk Savaşı" yöntemini yerleştirmiştir. Bu noktadan hareketle PKK amaçlarına örgütlü bir şekilde yapılan halk savaşı ile ulaşabileceğini ileri sürmüştür (Özdağ 2010; Özeren, Sözer ve Başbüyük 2012; Soyvural 2014).

"Uzun süreli halk savaşı stratejisi; devletin kırsal kesimlerde nispeten zayıf durumda olmasından hareketle, silahlı mücadelenin kırsaldan başlatılarak tüm kırsal alana yayılmasını, yoğun şiddet kullanılarak halkın devletle olan bağlarının kesilmesinin sağlanmasını, daha sonra siyasi ve askeri olarak örgüt tarafından yeniden örgütlenmesini öngörmektedir. Tüm kırsal alanlar örgüt tarafından ele geçirildiğinde şehirler kuşatılmış olacak, yerleşim merkezlerinde önce halk

ayaklanmaları başlatılacak, bu ayaklanmalar daha sonra büyük çapta isyanlara dönüştürülerek arzu edilen hedefe ulaşılabilecektir” (Bilgiç 2014: 89).

PKK'nın siyasi amacına ulaşmak için benimsediği “Uzun Süreli Halk Savaşı” metodu örgütün dokümanlarında şu şekilde ifade edilmiştir. “Baskı ve sömürgeye karşı görevlerimizi yerine getirmek ancak bilimsel sosyalizm rehberliğinde bir politik örgüt, bu politik örgütün önderliğinde bir ulusal kurtuluş cephesi ve bu cepheye bağlı savaştan güçlü bir halk ordusu kurulmalıdır” (Atay 2008: 419).

Halk desteğini arkasına alarak bölgede hakimiyet kurmak isteyen PKK, kırsal ve şehir örgütlenmesi adı altında yapılar oluşturmaktadır. PKK “Devrimci Halk Savaşı” iki görüş üzerine dayandırmıştır. a) Silahlı eylem unsurları b) Serhildan eylemleri. Örgüt ayrıca bu eylemleriyle kendi tabanını kontrol ve baskı altında tutmayı da hedeflemiştir (Özeren, Sözer ve Başbüyük 2012: 61).

PKK;

“- Uzun süreli bir silahlı mücadele yürütmek,

- Her şeye basitten başlamak,

- Tüm halkı seferber etmek,

- Düşmanı adım adım geriletirmek, yıpratarak kovmak.” evrelerinin aşıldıktan sonra halk savaşının başlayabileceğini ve bu savaşın da safhalarını şu şekilde belirtmiştir;

- Kırsal bölgelerden başlayarak askeri ve siyasi üsler kurmak,

- Sonrasında bu yapılanmaları şehirlerde yaparak yıpratma savaşları ile kırsal bölgeleri devletin elinden kurtarmak,

-Halk savaşı kırsal bölgelerde gelişecek ve bütün ülkede yayılacaktır (Soyvural 2014: 211-12).

PKK halkı kendi tarafına çekebilmek için temelde etnik bir mücadeleyi esas almıştır. Türk-Kürt milliyetçilik ayrımını oluşturarak bu durumdan faydalanarak Türkiye’yi istikrarsızlaştırmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda PKK kendilerine sempati ile yaklaşan halkı ordulaştırmaya çalışmaktadır. PKK amacına ulaşmak için

devletin güçleri ile halkı karşı karşıya getirerek gruplaşmaya sebebiyet vermekte, devletin halka yönelik sert müdahaleler yapmasını sağlayarak bu durumu sabote etmeye çalışmaktadır. PKK bu stratejilerinde belli bir oranda başarı elde etmiştir. PKK basit bir yöntemle halkın devlet ve kendi arasında kalmasını sağlayarak, yaptığı saldırı eylemleri ile devletin ilk müdahalesinin halka yönelik olmasını sağlamaktadır. PKK bölge halkının desteğini almak için neredeyse her aileden bir üyeyi zorla, tehditle yanına almakta ve böylece tüm ailelerin desteğini almaya çalışmaktadır (Çınar 1997: 295-96).

Terör örgütü PKK halkın desteği olmadan başarıya ulaşamayacağını farkındadır. Bunun için bölge halkını kendi tarafına çekebilmek için devletin her türlü zayıf noktalarını ve aksaklıklarını kullanarak propaganda yoluyla halkı kazanmaya çalışmaktadır. PKK halkın desteğini almak için gönüllü olarak veya zorla ve ölüm tehdidi yöntemleri de kullanmaktadır. Mücadeleye tepkisiz kalan halkı etkileyebilmek için her türlü eyleme başvurmaktadır. Nihayetinde halk olmazsa başarıda yoktur. Nitekim Türkiye'ye yönelik ortaya çıkan ASALA terör örgütü de Türkiye'de kendine destek verecek halk tabanına sahip olmadığından başarıya ulaşamamıştır. Dolayısıyla halkın desteği örgütler için büyük öneme sahiptir.

Terör örgütlerine halk tarafından destek verilmesini sağlayan neden örgütün silahlı mücadeleyi kazanması değil, örgütün politik hedeflerinin halk nezdinde kabul görmesidir. Bu noktadan hareketle örgütlerin siyasal amaçları belli bir kitle tarafından benimsenmişse bütün örgüt üyelerinin hepsi öldürülse dahi terörün sonu gelmez. Nitekim Türkiye kırk yıla yakın bir süre kapsamında otuz binin üzerinde PKK'lı terörist askeri operasyonlarla etkisiz hale getirilmiştir. Bu açıdan bakıldığında PKK terörü günümüze kadar bitirilmiş olmalıydı. Terörün politik yapılanması hesaba katılmadığı ve bölge halkı kazanılmadığı sürece terörün bitirilmesi söz konusu olmayacaktır (Şahin 2016: 56).

3.6. Eleman ve Militan Üyelerinin Artması

Terör örgütlerini yaşatan en önemli faktörlerden biri de sürekli olarak örgüte üye katılımının artmasıdır. İnsan kaynağından yoksun bir terör örgütü eylemlerini

yapamayacak ve zaman içerisinde güç kaybederek pasifleşip ortadan kalkacaktır. Terör örgütleriyle mücadelede başarı için muhakkak ki örgüte katılımın engellenmesi şarttır. Bunun yanında örgüte nitelikli üye ve sempatican kazandıran birçok sistematik yapılar, sistemler ve programlar da göz önüne alınmalıdır (Özkan ve Özdemir 2014: 50). İnsanların terörist olamaya iten en önemli etkenlerden biri propaganda ve propagandaya yönelik beyin yıkama faaliyetleridir. Propagandaya hizmet eden ve zengin kılan araçlar ne kadar artarsa terörist üretmek de o oranda artmaktadır.

Bireylerin terör örgütüne katılmasını sağlayan etkenler yalnızca bir nedene bağlı olarak açıklanamaz. İnsanları terör örgütüne üye olmaya sürükleyen yaşadıkları farklı deneyimlerle beraber, örgütlerin bireylere değer vermesi, bağlılık duygusunu sağlama, sorunlara çözümler bulma gibi bireylere güzel görünen alternatifler sunması insanları militanlık sürecinde güdüleyen en önemli etkenlerdendir (Shaw 1986, Bal ve Özeren 2012).

İnsanların terör örgütüne katılması hem bireysel hem de örgütsel etkenlerden kaynaklanabilmektedir. Bireysel faktörler sosyo-ekonomik neden, ailevi sorunlar, devletin toplumsal sorunları çözmede gösterdiği politika ve stratejideki aksaklıklar olabileceği gibi, bireylerin örgüte katılma sebeplerindeki örgüt endeksli etkenlere de PKK'nın uyguladığı şu metotlar gösterilebilir; “1) Gençlerin suça itilerek sabıkalı hale getirilmesi, 2) Kaçırılma, zorlama, tehdit, kandırılma, 3) Örgütle ilişkili yapıların eleman kazanma sürecinde kullanılması, 4) Örgütsel yayınların etkisi, 5) Cezaevi faaliyetleri 6) Avrupa faaliyetleri” (Özeren, Sözer ve Başbüyük 2012: 75).

Terör örgütleri eleman seçimlerinde adayların farklı kıstaslarına göre hareket etmektedir. Önce belirlenen hedefin aile yapısı, zafiyet noktaları, arkadaş ortamı, ekonomik durumu gibi çeşitli araştırmalar yapıldıktan sonra adayla bağlantı kurulmaktadır. Adayla ilişkilerin, diyalogun geliştirilmesi noktasında bir takım sosyal faaliyetler yapılmaktadır. Burs ve kalacak yer gibi teklifler sunulmaktadır. Yapılan bu yardımlar ve iyilikler neticesinde aday minnet duygusuna sürüklenmekte ve ileride yapılacak militanlık teklifi için altyapı oluşturulmaktadır (Özeren, Sözer ve Başbüyük 2012: 65).

PKK terör örgütünün kuruluşundan günümüze kadar geçen süre içerisinde gençlik yapılanması büyük önem arz etmiştir. Militan kazanma ve eleman yetiştirme hususunda potansiyel güç olarak gördüğü gençliği propaganda faaliyetleri ile sürekli kazanmaya çalışmıştır (Akbaş 2011: 133).

Yapılan çeşitli araştırmalara göre PKK'ya katılan militanların %12'si kadınlardan %88'i erkeklerden oluşmaktadır. Dağ kadrosuna katılanların %42'si 18 ve daha küçük yaşta'dır. Katılanların %9.25'i 15 ve altında bir yaşta'dır. Örgüte katılım yaşı ortalama 17.7'ye inmektedir. Örgüt yaş piramidinde 14-21 yaş aralığında bir yığılma olduğu görülmektedir. Örgüt militan gücü içindeki çocukların %10'luk kesimini kızlar oluşturmaktadır (Kekevi ve Kılıçoğlu 2016: 496).

PKK'ya katılan bireylerin yaş aralıkları irdelendiğinde yukarıda da görüldüğü gibi, genellikle bunların ortaöğretim ve üniversite eğitim düzeyinde olan 14-25 yaş arasında bulunan genç bireylerin olduğu görülmektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından 262 tutuklu PKK'lı terör örgütü üyesi üzerinde yapılan araştırmaya göre de teröristlerin çoğunluğu (%54 civarında) 14-25 yaş arasındadır. Diğerlerini %34 oranla 26-37 yaş aralığı, %12'si de 38-58 yaş aralığını oluşturmaktadır (Çınar 2012: 96).

Küçük yaştaki çocukların dağa çıkarılmasına yol açan etkenler; çeşitli vaatlerle kandırılması, Kürdistan'ın özgürlük ve bağımsızlık nutuklarıyla inkültürasyonu, beyinlerin yıkanması ve zorla kaçırılma yöntemleri gösterilebilir. Bununla beraber örgüte katılmayı kolaylaştıran birçok neden de bulunmaktadır. "ailevi sorunlar, zorla evlendirilme, berdel, aile içi şiddet, yakın çevre otoritesinden kurtulma isteği, akraba, arkadaş, sevgili, örgütsel çevre etkisi, etnik milliyetçilik, intikam alma, özentisi ve takdir edilme duygusu" vb gibi birçok nedenler de örgüte katılımı arttırmaktadır (Özeren, Sözer ve Başbüyük 2012; Kekevi ve Kılıçoğlu 2016).

PKK için üniversite gençliği önemli bir potansiyel kaynağıdır. Bu durumun farkında olan PKK'lular üniversiteden militan kazanmak için bilinçli bir şekilde bir politika ve strateji benimsemişti. Örgütün üst düzey liderlerinden Murat Karayılan da üniversite gençlerinin örgüte katılmasını sağlamak için şöyle bir söylem de

bulunmuştur. “ *Zaferin yolu nereden geçer değerli gençler? Zafer sizler ile olur... Sizler Kürdistan gençliği olarak. . . Büyük bir sorumlulukla gelin ve katılım sağlayın. . . Gençler gelmeli ve onları eğitmeliyiz. Böylesi bir süreçte bütün Kürt gençleri uzmanlaşmalıdır. Siyasette, savaşta, öz savunmada uzmanlaşmalıdır. . . O kadar akademilerimiz var. Gelin katılın ve kendinizi uzmanlaşmış profesyonel askerler yapın. . . Bugün bizden, Kürdistan halkından ve gençliğinden istenen budur. Ben inanıyorum ki Kürt gençleri Çiyagerlerin, Nudaların yolunda zamanında rollerini oynayacaklardır. . . Örgütün çalışmalarına katılın, YPS saflarına katılın, gerilla saflarına katılın ” Burada da görüldüğü gibi PKK son yıllarda üniversite gençliğine aşırı şekilde yoğunlaşmakta, bilinçli bir şekilde gençliği hedef almaktadır (Aslan ve Kıyıcı 2017: 41).*

Çocukların PKK’ya katılma sebebine gelince, KCK sözleşmesince Kürt olan herkes KCK’nın da bir vatandaşdır. Buna göre her bir Kürt aile örgüte ya vergi verecek ya asker verecek ya da örgüt tarafından istenilen her türlü yardımı yapacaktır. Eğer ailenin istenilen vergi veya yardım yapacak mali gücü yoksa o zaman çocuklarından birini örgütün hizmetine vermek mecburiyetindedir. Bunun yanında gönüllü olarak örgüte katılımlar da mevcuttur. Son zamanlarda ise ekseriyetle çocuklar zorla ya da kaçırılarak terörist olmaya itilmektedir (Arslan 2014: 18).

Terör örgütü PKK’nın lideri Abdullah Öcalan da örgüte militan kazandırma hususunda şöyle bir demeç vermiştir. “*Kürdistan’da her ailede başıboş dolasan çocuklar var. Kızlı-erkekli her aileden iki üç tanesini alırsanız yüz binlerce insan eder. O kadar da zor değil, zaten aile reisleri bunları beslemekten acizdir. Çoğu oğlunu ve kızını gönüllü verir, öyle dövünüp sızlanmazlar. Sonra o gençler de sevinerek yanımıza gelirler. Evlerinde çoğu huzursuz, aile içinde eğreti duruyorlar. Gençlik bunalımlarını en yoğun biçimde yaşıyorlar. Kolundan tutunuz mu kolayca cepheye getirirsiniz. Biraz da ilk geldiklerinde ortamı güzelleştirdiniz mi evlerinden ayrıldıklarına sevineceklerdir.*” Örgüt militan kazanmak için bölgede çok çocukluluğun getirdiği zorlukları ve Kürt milliyetçiliğini kullanarak her türlü aksaklıklardan yararlanmaya çalışmaktadır. Gençlerin eğitim, sağlık, sosyal hizmet gibi istihdam imkânlarından yararlanamamaları ve çocuk sayısı fazla olan ailelerin kontrolsüz bir şekilde büyümeleri, yeteri kadar değer görmemeleri gibi etkenler örgüte katılımı

kolaylaştırmıştır (Küçükşahin 2005: 70). Uzun yıllar bölgede yaşanan bu aksaklıklardan dolayı PKK burada kendine önemli bir eleman kazandıracak alan açmıştır. PKK bu zaafiyetleri kullanarak özellikle gençleri kendi safına çekmeyi gaye edinmiştir (Bal ve Özeren 2012: 56).

PKK, ayrıca militan kazanmak için gençlerin örgüte katılımını sağlamak amacıyla birçok yapılanma faaliyetleri yürütmüştür. Bu doğrultuda militan kazanmak için kurduğu gençlik yapılanmalarının bazıları şunlardır.

- 1) Bağımsız Gençlik Hareketi,
- 2) Kürdistan Gençler Birliği,
- 3) Yurtsever Özgür Gençlik Hareketi,
- 4) Kürdistan Öğrenci Birliği,
- 5) Yurtsever Devrimci Gençlik Hareketi,
- 6) Kürdistan Demokratik Gençlik Konfederalizmi

PKK terör örgütünün militan ve eleman kazanma noktasında gençler üzerinde bu kadar yoğunlaşmasının nedeni gerçekleştirecekleri silahlı terör eylemleri için her türlü koşullara dayanacak ve en çok verim sağlayacak unsurlar çocuklar ve gençler olduğundan PKK da daha çok propaganda faaliyetlerini gençler üzerine yöneltmiştir. Ayrıca gençlerin kendilerini ispatlama ve takdir edilme ve değer görme gibi duygular içinde olması ve çabuk kandırılabilmesi örgütün bu hedeflere yönelmesinin başka nedenidir.

PKK'nın eleman kazanmasına sebep olan bir faktör da medyadır. Medyada terör haberlerinin sürekli yer alması terörün sıradanlaşmasına sebep olmaktadır. Medyada kendine uzun süre yer bulan terör haberleri halkta kanıksamaya ve yaşamın bir parçası gibi algılanmaya başlamakta ve belli bir zaman sonra insanları tepkisizliğe itmektir. Ayrıca medyada birçok uzmanın terör konusundaki söylemleri teröristlerin lehine olmakla birlikte halkın devlete olan güvenini zedelemektedir. Terörist ölümlerinin de sürekli haberlerde yansıtılması olumsuz etki yapmaktadır. Medya çoğu zaman etkisiz hale getirilen teröristleri adeta kahraman gibi göstermektedir. Bütün bunlar yeni sempatizanlarının örgüte katılmasında önemli bir etken olmaktadır. Benzer şekilde

basının örgüt üyelerinin cenazesinde boy göstermesi ve cenaze törenlerinin şova dönüştürülmesi PKK'nın eleman kazanmasına sebebiyet vermektedir (Kazan 2016: 131).

Eleman ve militan kazanma hususunda medya ve iletişim araçlarını en iyi kullanan terör örgütlerinden biri PKK'dır. Hiçbir örgütün TV kanalına sahip olmadığı zaman PKK TV kanalına sahipti. PKK militan temin etme konusunda medyanın önemini kavramış ve bu araçlardan olabildiğince faydalanmıştır. Türkiye'deki yasaların yetersizliğinden ve boşluğundan da yararlanan PKK birçok yayın organıyla propagandasını yapmış ve eleman toplamıştır.

Gizlilik ve güvenlik bir terör örgütünün militan kazanma aşamasında dikkat ettiği en önemli faktörlerden biridir. Bundan dolayıdır ki PKK her gönüllü olarak örgüte katılmak isteyenleri almamaktadır. Örgüt gönüllü olarak katılanlara bazen polis, istihbaratçı ve asker şüphesiyle de bakabilmektedir. Bunun için örgüt mevcudiyetini devam ettirebilmek için eleman kazanma yöntemlerini de güvenli bir şekilde yapmaktadır.

PKK'nın ideolojik söylemine, bilhassa sürekli vurguladığı cinsiyet eşitliği kavramına ve küçük yaşta çocuk militanlara karşı Batının verdiği destek şaşkınlık vermekle birlikte PKK'nın kamuoyuna duyurmaya çalıştığı söylemlerinin daha kapsamlı yankı bulmasına sebep olmakta ve PKK'nın eleman ve militan bulma kabiliyetini katlamaktadır (Soner, Aslan ve Kıyıcı 2017: 31).

PKK terör örgütünün sürekli çeşitli yöntemlerle eleman toplamaya çalışmasının nedeni dağda ve şehirde eylemlerde kullanılacak militanlara ihtiyaç duymasından kaynaklanmaktadır. Eleman ve militan sayısı ne kadar fazla olursa eylem çeşitliliği de o oranda artar. PKK son zamanlarda verdiği birçok kayıp yüzünden daha çok elemana ihtiyaç duyar hale gelmiştir. Eylemi yapacak eleman olmazsa eğer, örgütte eylemsizlik başlar. Eylemsizlik de terör örgütünün sonunu getirir. Bunun için PKK üniversitelerde, okullarda, kamu kurumlarında birçok yapılanmasıyla eleman toplama gayreti içerisindedir.

Günümüzün en büyük sorunlarından biri olan terör ve terör örgütleri bugün aktif bir biçimde faaliyette bulunduğu ve militan kazanmaya devam ettiği sürece, ulusal ve uluslararası alanda sorunlar çözüme kavuşturulmadığı müddetçe, insanların terör örgütlerine katılımı devam edecek ve örgütün de var olma süreci uzayacaktır (Korkmaz 2017: 25).

3.7. Eylemlilik

Terörist eylemi: “Bir toplumun değerlerine, normlarına, menfaatine, beklentilerine, varlığına, bütünlüğüne ve bütünlüğünün devamına ters düşen masum insanların öldürülmesine varıncaya kadar topluma zarar veren çeşitli faaliyetleri içine alan; ilgili toplumda devlet güç ve otoritesini zaafa uğratacak o toplumu içten çökertme hedefine yönelik bir sosyal sapma davranışı” şeklinde tanımlayabiliriz (Erdoğan 1987: 9).

Terör örgütlerinin eylem yöntemlerini de; “saldırı, baskın, işgal, pusu kurmak, sokak eylemleri, grev ve lokavt eylemleri, silah ve cephane depolarının soyulması, finans sağlamaya yönelik eylemler, mahkumların kurtarılmasına yönelik eylemler, adam öldürme, adam kaçırma ve rehin alma, sabotaj türü eylemler, propaganda mahiyetinde eylemler, sinir (psikolojik) savaşa dayalı eylemler.” şeklinde sıralayabiliriz (Uyar 2006: 74).

Terör örgütleri, güvenlik güçlerinin başarılı operasyonları ve hükümetlerin başarılı politikaları sonucu eylemlerinin azalması neticesinde, hem vatandaşın devlete olan yardımları artar hem de örgüt mensupları içerisinde ümitsizlik ve çöküntü başlar. Örgüt liderleri bu durumlara düşmemek için eylem yapmayı kurtarıcı olarak görürler. Terör örgütleri eylem yaparak hayata tutunurlar (Uyar 2006: 83). Bu doğrultuda örgütler eylem yapmak için mücadele verirler. Nitekim örgütte durağanlık başlarsa eğer, örgüt liderleri örgütü bölünmeye tabii tutar. Böylece büyük idealler uğruna savaştıklarını zanneden örgüt üyeleri eylemlerini artırırlar. Çünkü eylemlilik terörizmin

hayati fonksiyonlarının en önemli ögesini oluşturur. Eylemlilik terörizmin, teröristin, terör örgütlerinin yaşam belirtisidir (TBB 2006: 211).

Kuruluş aşamasını başarı ile sağlayan ve halktan destek gören terör örgütleri büyümek için aktif eylemlere başlarlar. Örgütlerin büyüme aşamasında eylem yoğunluğu ne kadar artarsa örgüte katılanlar ve sempati duyanların sayısı da o derece artar (Demir 2015: 139). Terör eylemleri bir anda meydana gelmez. Öncelikle örgütlerin kuruluş aşamasında meşru, gayrimeşru protesto şeklinde kendini gösterir. Sonrasında gösteriler, toplantılar bunu takip eder. Nihayetinde de eylemler başlar. PKK terör örgütü de örgütlenme safhasını tamamladıktan sonra ilk olarak 1984 yılında Şemdinli ve Eruh da dikkatleri üzerine çekmek için eylemlere başlamıştır.

PKK eylemlerine ilk başladığı 1984 yılından siyasallaşma stratejisine kadar ki zaman diliminde örgüt eylemlerini hedef fark etmeksizin tırmandırma amacını taşımıştır (Demir 2017: 36).

Terör örgütü PKK sadece 2010 yılı içerisinde 23 farklı alanda totalde 4598 eylem yapmıştır. Yapılan bu eylemlerin %39'unun direkt şiddet barındıran eylem olduğu, %12'sinin örgüte yasal olmayan yollardan eleman sağlamaya yönelik olduğu, %41'inin de terör örgütünün propagandasını yapma ve iş bırakma gibi yasal alanlarda gerçekleştirilen eylemler olduğu tespit edilmiştir. Farklı tarzlarda meydana gelen bu eylemler birçok suçları barındırmaktadır (Beren 2012: 96).

PKK, eylemlerine başladığı ilk andan itibaren Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde halk üzerinde etkisini arttırmak ve korku ve yılgınlık oluşturarak varlığını bölgede benimsetmeyi amaçlamıştır. Bu çerçevede PKK, yaptığı eylemler ile bölgedeki halkın üzerinde zora dayalı gücünü göstermeye çalışmış ve halkın örgütle devlet arasında tercih yapmasını zorlayarak yoğun bir çatışma yürütmeyi hedeflemiştir. Bu doğrultuda daha çok sivil insanlar hedef gösterilmiş, fark etmeksizin birçok insan PKK Örgütü tarafından katledilmiştir (Cantenar ve Tümlü 2016: 5).

Eylem yapmadan varlığının tehlikeye gireceğinin farkında olan terör örgütleri sesini duyurabilmek için her türlü yola başvurabilmektedir. Eylemlerini kamuoyuna duyurabilmek için kullandıkları en iyi yöntem medyadır. PKK yöneticilerinin tüm söylemleri kontrol süzgecinden geçirilmeden direkt olarak medyada “flaş” haber olarak sunulmaktadır. PKK’nın yöneticilerinin röportajları, mesajları, eylem çağrıları, şifreleme koduyla haberleşme gibi bütün yöntemleri medya aracılığıyla kamuoyuna sunulması hem propaganda rolünü görmekte hem de örgüt mensuplarına güçlü bir imaj kazandırmaktadır. Ayrıca PKK’nın bu eylemlerinde başarıya ulaşması hem militan ve üyelerin artmasına neden olmakta hem de halkı korkuya ve yılgınlığa sürüklemektedir. PKK bu kazanımlarıyla rahatça hareket edebilmekte ve varlığını sürdürerek yaygınlaşmaktadır (Kazan 2016: 134).

Kendilerini kamuoyunda duyurmak, savundukları ya da inandıkları hedeflere ulaşmak gayesinde olan terör örgütleri silahlı mücadele eylemleriyle şiddet faaliyetlerini yoğunlaştırmakta toplumda korku ve dehşeti yaymaktadırlar. Şiddet eylemleri terör örgütlerince kullanılan en önemli propaganda yöntemlerindedir. Nitekim PKK terör örgütü de kendi bünyesindeki üyelerini şiddete ve tehdide dayalı bir metot kullanarak korumakta ve devamlılığını sağlayabilmektedir (Şen 2015: 32).

PKK terör örgütü ölüm, tehdit ve şiddet eylemlerinde bulunarak varlığını nasıl korumaktadır? Öncelikle PKK terör örgütünün bünyesinden merkezi bölgelerde bulunan üst düzey yöneticiler de dahil olmak üzere örgütten ayrılmalar olduğu bilinmektedir. Örgütten kaçan elemanlar kendilerine korunacak ve sığınacak yer bulamamışlardır. Örgütün içinde bulunup pişmanlık duyanlar ve örgütten kaçıp Türkiye’ye sığınanlar çoğunlukla ya infaz edildiler ya da tutuklanarak hapse atıldılar. Suriye’ye kaçanlar Suriye’nin de desteği ile yakalanıp infaz edildiler. İran’a sığınanlar ya yakalanıp tekrar örgüte teslim edildi ya da İran bunları kendi menfaati doğrultusunda kullandı. Bütün bu durumlar örgüte katılıp pişmanlık duyanlar için örgütte kalmaktan başka çıkar yol olmadığı kanaatine sürüklemiştir (Solak 2017: 146). Bundan dolayı örgüt içinde her ne kadar şiddetli çatışma olursa olsun örgüt mensupları bir biriyle iyi anlaşmak zorunda olduğunun farkındalar. Aksi takdirde sonucunun ne olacağını bilincindedirler. Tüm yaşananları göz önüne aldıklarında örgütten ayrılma tehlikesini göze

alamamaktadırlar. PKK terör örgütü de bu politikaları sürdürdüğü sürece varlığını devam ettirecektir.

Terör örgütleri, teröristler şiddet metodu ile kendilerini ifade ettikleri ve gerçekleştirdikleri saldırılarda, yıkım ne oranda büyük olursa kendilerini ifade etme güçleri de o oranda arttığı için eylem faaliyetlerini sürekli genişletmekte ve tırmandırmaktadırlar. Eylemlerin büyüklüğü, nispetinde sürekli medyada yansıtıldığı için bu kanlı döngü sürekli tekrar etmektedir (Çitlioğlu 2005: 43). Ayrıca terör örgütleri yaptıkları eylemlerin haklılığına inanıyorsa ve bu eylemleri destekleyen bir taraftar grubuna sahipse haklılığı inanılmışlık duygusu eylemlerin devamlılığını sağlayacak, eylemler de örgütün mevcudiyetini...

IV. BÖLÜM

4. SONUÇ

Türkiye uzun yıllar dönem dönem artan ve farklılaşan terör tehdidiyle birlikte yaşamak zorunda bırakılmıştır. Bu tehditler ekonomi ve Türk halkına zaman içerisinde çok önemli değerler kaybettirmiştir. Türkiye'nin karşısına sürekli bir terör belası çıkmış ya da çıkartılmış, ülke kargaşa ortamına çekilmeye çalışılmıştır. PKK terörü de 40 yıla yakın bir süreç içerisinde Türkiye'ye ciddi anlamda birçok maliyetler getirmiştir. Yaklaşık 40.000 vatandaşın kaybı ile beraber milyar dolarlara mâl olan ekonomik zarara sebep olmuştur. Bununla beraber şehit ailelerinin ve can kaybı yaşayan ailelerin yaşadıkları acılar ve travmatik etkileri daha uzun yıllar tesirini devam ettirecek mahiyettedir. PKK'nın ilk ortaya çıktığı zaman, o dönemdeki siyasi irade terör sorununu tam olarak tanımlayamamış, ileride büyük bir tehdide dönüşecek olan örgütü bir grup eşkıya olarak nitelendirerek hafife almıştır. Eylem hareket alanı olarak Doğu ve Güneydoğu bölgelerini faaliyetlerine uygun bir bölge olarak çok iyi analiz eden örgüte karşı devlet, mücadelede daha pasif kalmış, daha örgütün ilk aşamasından taban oluşturmasını ve gelişmesini engelleyememiştir. Bugün gelinen noktada Türk Silahlı Kuvvetleri büyük başarı sağlamış olsa da sürekli taktik ve strateji geliştiren ve önemli desteklere ulaşan PKK sorununu çözememiştir. Bu bakımdan PKK terörüyle alakalı mücadele yöntemlerinden ders çıkartılmalı ve terörle mücadelede daha nesnel davranmalı ve duygusal hareket edilmemelidir. Duygusal hareket etmek yaşanacak acıların daha da artmasına sebep olacaktır. Bu yönden terörle mücadele daha kapsamlı hale getirilmeli ve profesyonel bu şekilde hareket edilmelidir. Türkiye, PKK terörüne karşı uzun bir süre silahlı mücadele yürütmüş ancak bu yöntemle istenilen hedeflere ulaşamamıştır.

Terör örgütü PKK Türkiye'nin gündeminde yer almaya başladığından bu yana sürekli PKK nasıl biter bu konuşuluyor. Bunun için sürekli yeni yöntemler öneriler düşünceler sunuluyor. Ama bu hususta PKK'yı bütün olarak değerlendirmeyi göz ardı ediliyor. PKK'nın nasıl bir örgüt olduğunu tam anlamıyla çözmeye çalışılmıyor. PKK'nın yapısını, uzantısını, bağlantılarını ya da kuruluşlarını, iç ve dış destekçilerini, finans kaynaklarını, toplumdaki psikolojik sonuçları ve bunlar gibi örgütü bütün yönüyle tanımadan ve bunlara karşı yeteri kadar önlem almadan PKK'yı bitirmek hayal ürünü olacaktır. PKK'yı ortaya çıkaran mekanizmalar ortadan kaldırılmadığı sürece PKK'yı bitirmek için önerilen metotlar süreklilik arz edecektir.

Eğer bir terör örgütünün dayanak noktaları olan; milliyetçilik ve etnikçilik gibi tutarlı bir ideolojisi, bu ideoloji kapsamında belirli bir düşman ve hedef kitlesi, belirlediği hedef kitlede destekçisi, ayrıca siyasi kadrolarda sempatanları, çeşitli ülkelerin özellikle komşu ülkelerin desteği varsa o örgütü kolay kolay bitirmek mümkün değildir. Bu durumları PKK terör örgütü çevresinde analiz ettiğimiz zaman öncelikle kuruluşunda Marksist ve Leninist ideoloji çevresinde şekillenen PKK tutarlı bir ideolojiye sahip olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni düşman olarak benimseyen, kendine ayrılıkçı bir yol çizen PKK, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da bir devlet kurmayı hedeflemiştir. Bölgede etnik-milliyetçilik kullanarak gönüllü olarak veya zorla bölge halkının desteğini almıştır. Bütün siyasi kurum ve kadrolarda örgütün birçok sempatan ve destekçisini bulmak mümkündür. Türkiye'ye yönelik terör tehditlerinde önemli bir belirleyici etki olan dış destek fazlasıyla göze çarpmaktadır. Başta Suriye, Irak, İran gibi komşu ülkeler olmak üzere birçok batılı devlet doğrudan veya dolaylı olarak her alanda PKK'ya kolaylık ve destek sağlamaktadır. Türkiye'nin bölgede güçlenmesini istemeyen dış ülkeler PKK'yı kullanarak Türkiye'yi istikrarsızlaştırmaya çalışmaktadır. Örgüte mali açıdan baktığımız zaman çok rahat finans sağlayan örgüt konumundadır. Bütün bu saptamaları somutlaştırdığımız zaman Türkiye'ye yönelik PKK terörünün niçin bitmediğini anlamak hiç de zor değildir.

Terör örgütü PKK'nın uzun bir geçmişi vardır. Bunun sebepleri için birçok etken vardır. Tüm terör örgütleri gibi PKK için de ilk hedef devamlılığı sağlamak olmuştur. Nihayetinde varlığı kısa süren örgütler hedefine ulaşamaz bunun için PKK

eylemlerini geniş bir zamana yaymıştır. Ülkeler ve çevresel değişkenlere ayak uydurarak uyumluluğunu sürdürmüştür. Zaman zaman yaptıkları kongrelerde, konferanslarda şartlara göre eylemlerini, söylemlerini değiştirmiştir

Türkiye, PKK terör örgütüyle etkin bir mücadele sergilemek için teröre destek veren bütün ülkeler ile diplomatik ilişkilerini güçlendirmeli, teröre desteğin kesilmesi için her türlü önlemi almalıdır. Zira Türkiye'ye karşı büyük emeller besleyen devletler PKK'yı desteklemeye devam edecektir. Neticede Türkiye, PKK terör örgütüne büyük destek veren Suriye'ye karşı savaş noktasına gelen diplomatik bir baskı kurmuş ve Suriye'nin desteğini çekmesi ile PKK ile mücadelede belli bir noktaya gelmiştir. Yine çalışmada da belirttiğimiz gibi PKK, siyasi faaliyetlerinin önemli bir kısmını komşu ülkelere ve Avrupa devletlerinden yönlendirmektedir. Türkiye bu devletlerle ikili ilişkilerini geliştirerek, büyük faaliyet gösteren PKK'nın kurum ve kuruluşlarının kapatılması yönünde bir mücadele vermelidir.

PKK'nın hayati fonksiyonları sürdürmesinin en önemli sebeplerinden biri de önemli finans kaynaklarına sahip olmasıdır. Bu finans kaynakları yasal, yasadışı ve yandaş devletlerce yapılan yardımlarla devasa bir bütçeye ulaşmaktadır. Örgüt varlığını devam ettirebilmek için geçmişte olduğu gibi günümüzde ve gelecek yıllarda da finans kaynakları arayışı içinde olacaktır. Türkiye'nin PKK'yı etkisiz hale getirebilmesi için örgütün finans kaynaklarının kurutulması öncelikli hedefleri arasında olmalıdır. Kaçakçılıkla mücadeleye büyük önem verilmelidir. PKK'nın her türlü finans mekanizmasını sekteye uğratmak örgütün misyonunun da başarısızlığa uğraması demektir. Terör örgütleri ile mücadele yöntemi kapsamında uluslararası kuruluşlarla hukuki çerçevede bağlantı kurulup örgütün çeşitli ülkelerdeki mal varlıkları dondurulmalıdır. Terör örgütlerinin finansmanı ile mücadelede küresel alanda mücadele etmek her geçen gün önemini arttırmaktadır.

Tüm terör örgütlerinin de olduğu gibi eleman temin etmek PKK terör örgütünün de önem verdiği en önemli konulardandır. Çünkü örgütün geniş bir yelpazede eylemlerde bulunması için militan şarttır. Amaçlarına ulaşmak için hedef gözetmeksizin toplumun her tabakasına yönelik şiddet unsurunu kullanan PKK, örgütün her alanını

besleyen elemanlar için gençlik yapılanmasına daha büyük önem vermiştir. Devlet, PKK'nın faaliyetlerini yürütmek için ihtiyaç duyduğu elemanların örgüte katılmasını engellemek için öncelikle büyük önem arz eden gençlerin örgüte hangi sebeple katıldığını, hangi şehirlerde hangi koşullarda yetiştiğini, örgütsel eylemler sonucunu nasıl bir hayata sahip olduğunu analiz etmek büyük önem taşıyacaktır. Yapılacak geniş kapsamlı bir çalışma ile örgütün istismar ettiği bütün eksiklikler giderilerek elemanlar devlet lehine çekilmelidir. Aksi takdirde her türlü eksiklik elemanların tercihlerini örgütün yaptığı büyük propagandalar sonucu örgütten yana kullanmasına sebep olacaktır. Bu çalışmalar kapsamında özellikle PKK'nın istismar ettiği bölgeye yönelik eğitim faaliyetlerine ağırlık verilmeli ve her türlü teşvik sağlanmalıdır.

Terör ve medya arasında iki taraflı güçlü bir ilişki vardır. Terör örgütlerinin eylemlerinin etkisi medya aracılığıyla kat kat daha da artmaktadır. Medya, söz konusu eylemlerin spekülasyonlarla etkisinin kamuoyunda büyümesine, toplumda korku ve dehşetin artmasında en önemli etken konumundadır. Medyanın kamu yararını göz ardı ettiğinde terörün etkisi geniş çevrede yankı bulmaktadır. Medya toplumu bilinçlendirmek için vardır. Medya için kamu yararı öncelikli olmalıdır. Bu durum terör haberlerinin medyada yer almamasından yana değil haberin nasıl sunulması gerektiğine dairdir. Ne yazık ki ülkemizdeki medya organlarında bu bilinç oluşmamıştır. Tüm terör haberleri gelişigüzel bilinçsiz bir şekilde yapılmıştır çoğu zaman. Bu vaka terörden muzdarip olan ülkemiz için çok büyük bir eksikliklerdir. Terörün sürekliliğini önlemek için medyanın kullanımı konusunda yine siyasal iktidara büyük görevler düşmektedir. medyanın kamu yararı gözetilerek haber yapılması sağlanmalı ve sorumluluk duygusu oluşturulmalıdır. Nitekim PKK'nın destek sağlamak için medya organlarını çok iyi kullandığı bilinmektedir. Medyanın yayın etiğine uymayan haberlerin önüne geçilmelidir.

Türkiye, PKK terör örgütünü bitirebilmek için mutlaka PKK'nın halkla ilişkisi kesilmeli ve toplumun PKK'ya olan desteği önlenmelidir. Terör örgütünü bitirmede, örgütün halk desteğini kaybetmesi çok önemlidir. Nihayetinde bir örgüt içinde yaşadığı toplumun desteğini almadan varlığını sürdüremez. Örgüte katılmak, para desteği sağlamak, teröristleri saklamak, güvenlik güçlerine engel olmak, yapılan tüm

organizasyonlarda örgüte destek olmak tamamen halk tarafından gerçekleştirilen eylemlerdir. PKK'nın halk desteğini kaybetmesi için öncelikle bölge halkının güvenliği sağlanmalıdır. Masum olan bölge halkı ile terörist birbirine karıştırılmamalıdır. Bölgede yapılan tüm operasyonlar sivil halka zarar verilmeden yapılmalıdır. Halk ve güvenlik güçleri yakınlaşmalı ve birbirine güven duymalıdır. Bölge halkının yaşadığı mağduriyetler göz ardı edilmemelidir. Bölgenin kalkınması için yatırımlar yapılmalıdır. Ayrıca bunların yanında halkın PKK'nın ideolojisine ve hedeflerine duyduğu ilgi ortadan kaldırılmalıdır. Yoksa yapılacak en küçük zaaf PKK'nın provoke etmesine sebep olacak halk desteği engellenemeyecektir. Çünkü bölgede yaşayan halk her türlü olumsuz olaydan Devleti sorumlu olarak görmektedir. Halkın üstündeki bu psikolojik tutum kırılmalıdır.

Terör örgütlerini ayakta tutan en önemli unsurlardan biri de sürekli eylemlilik halinde olmasıdır. Eylemlilik örgütlerin yaşam belirtisidir. Nihayetinde PKK da yaptığı eylemleri ile sürekli gündemde kalmaktadır. Bu doğrultuda PKK'yı etkisizleştirmek için devletin örgüte eylem yapacak alan bırakmaması gerekir. Bu hususta da yine halk kazanılmalı ve PKK'nın eylem cesareti kırılmalıdır. Örgütün eylem yapmasını önlemek amacıyla halk rahatsız edilmeden düzenli operasyonlar yapılmalı ve PKK'ya nefes alacak alan bırakılmamalıdır. Sonuçta eylemsizlik örgütün sonunu getirecek bir unsurdur.

PKK terör örgütünün sürekliliğini sağlayan bir diğer faktör etniklik unsurundan beslenmesidir. Bir ülkede etnik sorun ilk olarak ulusal kimlik ve sosyo-politik istikrar ve düzen çerçevesinde ortaya çıkan olumsuzluklarla kendini gösterir. Etnik sorun yabancı devletlerin müdahil olmasıyla da uluslararası bir boyut kazanır. Dış politikada güçlü olmak isteyen bir devletin iç uyumu çok iyi olmalıdır. Kimlikler dış politikayı zayıflatan ve güçlendiren önemli bir faktördür. Türkiye açısından Kürt sorunu özellikleriyle farklılık gösteren bir topluluğun kimlik isteklerinden kaynaklı, bunun yanı sıra dış aktörler tarafından destek gören terör faaliyetleri sebebiyle ülke bütünlüğüne yönelik tehdit oluşturan bir etnik milliyetçilik sorundur. PKK terör örgütü de etnik milliyetçilik sorunu kullanarak kendine taraftar toplamakta ve taban oluşturmaktadır. Bu açıdan Türkiye, PKK terörü bitirmek için bölgedeki bütün olumsuzlukları; yani

bölgede geri kalmışlığın az gelişmişliğin bölgede yaşanan çatışmaların akla gelecek her türlü olumsuzluğun önüne geçmelidir. Geliştirilecek tüm politikalar ülkenin belli bölgelerine değil bütün bölgelerine uygulanmalıdır. Çünkü PKK mağduriyet psikolojisi oluşturarak etnik Kürt milliyetçiliğini sürekli kullanarak bu durumdan ustaca beslenmiştir. PKK terörünü bitirebilmek için Türkiye'nin geliştireceği en iyi çözüm yöntemlerinden biri de milli birlik ve bütünlüğün oluşturması, kimlik sorununun onarılması ve etnik grubun ülkeye aidiyet duygusunun güçlendirilmesi olacaktır.

Terör örgütü PKK, varlığını devam ettirmek için birçok faktörlerden yararlanmaktadır. Çok geniş kapsamlı faaliyet yürüten PKK'yı bitirmek için yine topyekün bir mücadele sergilenmelidir. Salt askeri, siyasi, diplomatik, finansal, psikolojik ve bunlar gibi alanlarda tek birine karşı mücadele sergilemek bir anlam ifade etmeyecektir. Bu doğrultuda da devletin tüm mekanizmaları, kurum ve kuruluşları ortak hareket etmeli, terörle mücadeleye karşı aktif bir şekilde her kurum kendine düşen görevi en iyi şekilde yerine getirmelidir. Ancak bu şekilde birlik ve beraberlik içinde terör örgütü PKK'nın sonu getirilebilir. Yoksa sürekli kendine strateji ve taktiksel hedef koyan, iç ve dış kaynaklardan beslenen, üst akıllara da bölge halkının hassasiyetini analiz eden ve strateji geliştiren, çeşitli ülkelerde kurduğu kuruluşlarla haraç toplayan büyük bir organize olarak finans sağlayan ve sürekli eylemlerde bulunan örgütü bitirmek hayal olacaktır.

Geçmiş yüzyıllarda olduğu gibi 21. yy'da terör örgütlerinin saldırılarının yeni metotlar, yeni stratejiler geliştirerek daha da etkili olmaya çalışacağı bir yüzyıl olacaktır. Hatta gelecekte terör örgütlerinin teknolojilerinden yararlanarak kitle imha silahlarını, nükleer silahlarını ve biyolojik silahları da devreye sokacağını bir dönem olacağından çok daha fazla tahribatlar yaşanacaktır. Bu nedenle terör örgütlerinin sürekli hedefinde olan Türkiye, teröre ilişkin politikaların çok kapsamlı bir strateji temelinde yürütmeli ve zaman kaybetmeden hayata geçirmelidir. Çünkü sadece geçmişe bakarak üretilen politikalar sağlıklı olacaktır. Terörde başarı sağlamak için tarihe bakarak ileriye dönük politikalar yapmak daha verimli olacaktır. Türkiye bölgedeki stratejik konumunun önemini çok iyi analiz etmelidir. Terör konusundaki politikalarını dış politika da dahil olmak üzere her alana yaymalıdır. Terörün birçok çeşidi ile karşı

karşıya kalan Türkiye tek başına başarı sağlayamayacağını bilincinde olmalı bu açıdan etkili, tutarlı ve çok taraflı bir politika geliştirmelidir. Ancak bu sayede teröre karşı zafer sağlamış olur.

İnsanlık tarihini sürekli tehdit eden terör ve terörizm sorununun bütün dünyada kabul görecektir çözümleri var mıdır? diye araştırdığımızda ilk başlardan beri terörizmin tanımı gibi karşımıza çıkan sorunlar ve çifte standartlar yine önümüze gelecektir. Daha tanımı üzerinde anlaşamayan dünyanın çözüm metotlarına yönelik evrensel alanda ortak bir yöntem üzerinde uzlaşmasını beklemek imkansız gibi görünmektedir. Her ülkedeki terör örgütü farklı nedenlerden meydana geldiğinden bir ülkede başarı sağlayan yöntem diğer bir ülkede sorun oluşturabilir. Bu noktada ve terörizm sorununa yönelik evrensel çözüm önerileri getirmek yerine ülkeler düzeyinde ayrı ayrı çözüm değerlendirmesi yapmak daha uygun olacaktır. Sunulan öneriler, getirilen çözümler teröristlerin istemlerine yönelik değil devletlere yönelik olmalıdır.

KAYNAKLAR

Acar, Ünal (2012). *A'dan Z'ye Terörizm*. Ankara: Kripto Yayınları.

Akbaş, Mehmet (2011). *Ayrılıkçı Terör Örgütlerinin Siyasallaşma Faaliyetleri: PKK Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akçay, Ekrem Yaşar ve Çelenay, Ömer Engin (2012). “Terör ve Medya İlişkisinin 2003 Yılında İstanbul’da Meydana Gelen Saldırıları Örneğiyle İncelenmesi”. *Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2: 183-197.

Akmaral, Kemal (2013). *Anti Teröristin El Kitabı*. 3. Baskı İstanbul: Anatolia Yayınları.

Albayrak, Ali (2004). “Terör- Din ilişkisi(zligi) Üzerine”. *Dini Araştırmalar* 7 (20): 291-301.

Alizade, Rövsen (2015). “Ermeni Terör Faaliyetlerine Dair”. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi* 2 (5): 107 -123.

Alkan, Necati (2000). *Psikolojik Harekat Terörizm ve Polis*. Ankara: Temüh Dairesi Başkanlığı Yayınları.

Alkan, Necati (2004). “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”. *Polis Dergisi* 10(40): 290-297.

Alkan, Necati (2012). “Dinin Araçsallaşması : PKK örneği”. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi* 3 (2): 17-25.

Altan, Mete (2004). “Terör”. *Polis Dergisi* 10 (40): 266-267.

- Altınbaş, Deniz (2017). “Almanya’nın PKK’ya Yaklaşımı”. *Stratejik Analiz* 92: 33-44.
- Altunok, Taner (2009). “Terörizmin Yasal Olmayan Finans Kaynakları”. *Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi*. Ed. Haydar Çakmak ve Taner Altunok. Ankara: Barış Platin Kitapevi. 95-116.
- Anadol, Cemal ve Abbaslı, Nazife (2000). *Gizli Belgelerde Ermeni Terörü ve Basın Yayın Organlarında 100 Soruda Ermeni Meselesi* İstanbul: Kuvayi Milliye Yayınları.
- Arıboğan, Deniz Ülke (2007). *Terör Korku Hali*. 3. Baskı İstanbul: Profil Yayıncılık.
- Arslan, Faruk (2014). *PKK’nın Çocuk Askerleri*. İstanbul: Öteki Adam Yayınları.
- Arslan, Ömer ve Kıyıcı, Hakan (2017). “Sosyal ve Beşeri Bilimlerden Radikal Örgütlere: Türkiye’de Radikalleşme, Terör ve Üniversite”. *Güvenlik Çalışmaları Dergisi* 19(2): 21-48.
- Arslan, Mustafa (2010). “Türkiye’deki Terör Örgütlerinin Tarihsel Oluşumu”. *Kocaeli Üniversitesi Terör Stratejik Araştırma Masası Yayınları*.
- Atay, Mehmet (2008). “Türkiye’de Terörü Ortaya Çıkaran İç ve Dış Dinamikler, Stratejiler ve Taktikler”. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları* 8: 409-424.
- Atay, Zafer (1987). “Terörizm ile Mücadele de Diğer Kuruluşların Yanında Basın ve Yayın Kuruluşlarına Düşen Görevler ve Sorumluluklar”. *Uluslararası Terörizm ve Gençlik*. Ed. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Ankara: MEB Yayınları. 212 -215.
- Ateş, Hamza ve Akpınar, Aydın (2017). “Üniversitelerdeki Fetö Yapılanması Türk Üniversitelerinden İhraç Edilen Akademisyenler Üzerine Bir Çalışma”. *Stratejik Public Management Journal* 3 (5): 1-30.

- Atik, Selda (2009). “Terör Ekonomisi”. *Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi*. Ed. Haydar Çakmak ve Taner Altunok. Ankara: Barış Platin Kitapevi. 293-322.
- Avşar, Zakir (2017). “İnternet Çağında Medya, Terör Ve Güvenlik”. *TRTAKADEMİ* 2(3): 116-132.
- Aydın, Ahmet Hamdi ve Türkoğlu, Mehmet Emin (2007). “Dini Motifli Terör Kavramı”. 38. (ICANAS)Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, Ed. Zeki Dilek vd. Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları. 163-172.
- Aydın, Mahmut (2017). “Melez ve Senkretik Bir Yapılanma Olarak Fethullahçı Terör Örgütü”. *Eskiyeni* 34: 75-94.
- Aydın, Nurhan (2007). “Asılsız Soykırım İddiası ve Ermeni Terörü”. 38. (ICANAS) Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi. Ed. Zeki Dilek vd. Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları. 173-192.
- Aydın, Nurullah (2004). “Terör, Terörizm ve Terörle mücadelede Stratejik Yaklaşımlar”. *Polis Dergisi* 10 (40): 309-316.
- Aydın, Taner (2007). *Türkiye’de Narko-Terörizm ve PKK/KONGRA-GEL Terör Örgütünün Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydiner, Gökhan (2004). “Dünyada ve Türkiye’de Terör”. *Polis Dergisi* 10 (40): 5- 8.
- Aykın, Hasan Ve Gümüştay, Kevser (2008). “Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele”. *Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı*. Ed. Süleyman Aydın. Ankara: Adalet Yayınevi. 341-416.
- Aykın, Hasan ve Sözmén, H. Kevser (2008). *Terörün Finansmanı ile Mücadele* Ankara: Mali Suçları Araştırma Kurulu (Masak) Yayın No: XX.

- Aykın, Hasan ve Sözmen, Kevser (2009). *Terörün Finansmanı*, 2. Baskı. Ankara: Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) Yayın No 12.
- Ayman, Gülden S. (2012). “Türkiye-İran İlişkilerinde Kimlik Güvenlik İşbirliği ve Rekabet”. *Yüzyıl’da Türk Dış Politikasının Analizi*. Ed. Faruk Sönmezoğlu, Nurcan Özgür Baklavacıoğlu ve Özlem Terzi 21. İstanbul: Der Yayınları 547-592.
- Baharççek, Abdulkadir (2000) “Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu”. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler dergisi 10 (1)*: 11-27.
- Bakeer, Ali Hussein (2013). “Hizbullah’ın Suriye’deki Askeri Operasyonları ve Olası Yansımaları”. *Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu Analiz No 22*.
- Bal, İhsan (2006a). *Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komplolar Teorileri*. Ankara: USAK Yayınları.
- Bal, İhsan (drl.) (2006b). *Terörizm: Terör, Terörizm ve Terörle Mücadelede Ulusal Ve Bölgesel Deneyimler*. Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırma Kurumu (USAK) Yayınları.
- Bal, İhsan ve Özeren, Süleyman (2012). *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele*. Ankara: Karınca Yayınları.
- Bal, Mehmet Ali (2003). *Savaş Stratejilerinde Terör*. İstanbul: IQ Kültür-Sanat Yayıncılık.
- BAŞBAKANLIK (1973). *Türkiye Gerçekleri ve Terörizm*. Ankara: Başbakanlık Yayınları.
- Başbuğ, İlker (2011). *Terör Örgütlerinin Sonu 2*. Basım İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Başıyigit, Ferdi Ve Çayhan, Hakan (2016). “Bölücü Terör Örgütünün Finansmanında Uyuşturucunun Rolü”. *İdarecinin Sesi Dergisi 170*: 44-50.

- Bayer, Dinçer (2018) . “Türkiye-Amerika Birleşik Devletleri Arasındaki Krizlerin Müttefiklik İlişkileri Açısından Değerlendirilmesi: İlişkilerin Geleceğine İlişkin Düşünceler”. *Sosyal ve İnsan Bilimleri Araştırma Dergisi* 5(18): 462-475.
- Bayraktar, Mehmet (2004). “Terör ve Türkiye”. *Dini Araştırmalar* 7 (20): 31-35.
- Beren, Fatih (2015). “PKK/KCK Terör Örgütünün Türkiye’deki Eylem Profili”. *Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi* 8(29): 87-107.
- Bergesen, Albert L. ve Lizardo, Omar (2004). “International Terrorism and The World-System”. *Sociological Theory* 22 (1): 38-52.
- Bicik, Mehmet (2014). “Ermeni Terör Örgütlerinin Türkiye’deki Terör Örgütleri ile İlişkileri”. *Yeni Türkiye* 61: 1699-1719.
- Bilgen, Yılmaz (2016). “ Ermenistan’a PKK Desteği”. **(Hata! Köprü başvurusu geçerli değil.** 11 Temmuz 2019’da erişildi).
- Bilgiç, M. Sadi (2014). “PKK/KCK’nın Stratejisi Taktikleri ve Taktik Düzeyde Etnik Terörle Mücadele”. *Bilge Strateji Dergisi* 6(10): 85-114.
- Birand, Mehmet Ali (29 Temmuz 1983). “Bu Olaylar Neden Durmayacak”. *Milliyet gazetesi*
- Bozkurt, Abdulgani (2014). “Hizbullah’ın Lübnan’da Kuruluşu ve Popüleritesinin Sebepleri”. *Tarih Okulu Dergisi* 7 (17): 599-627.
- Byman, Daniel (1998). “The Logic Of Ethnic Terrorism”. *Studies in Conflict & Terrorism* 21 (2): 149-169.
- Callot, François (2005). “Fransa’da Terörizme Karşı Mücadele”. 9 -11 Haziran Ulusal güvenlik Konferansı. Çev. Ahmet Polat. *Polis Dergisi* 46: 202-212.

- Cantener, Ömer Faruk ve Tümlü, Fatih (2016). “PKK Terör Örgütünün Eylemlerinin Güvenlik Güçleri ve Zayıfatı Açısından Analizi”. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi* 26(1): 1-22.
- Cengiz, Mahmut (2013). “Mafyadan Derin Devlet ve Casusluk İlişkilerine Organize Suçlarda Yeni Trendler”. *Uluslararası Güvenlik Ve Terörizm Dergisi* 4(1): 63-76.
- Cengiz, Mahmut (2015). *Türkiye’de Organize Suç Gerçeği ve Terörün Finansmanı*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Ceylan, Ali Kemal (2012). *Terör: Hiç Konuşmayanlar Konuşuyor Mücadele Edenlerin Dilinden*. İstanbul: Yeniüzyıl Yayınları.
- Cin, Halil (1987). “Anarşi ve Teröre Karşı Atatürkçülükte Bütünleşme”. *Uluslararası Terörizm ve Gençlik*. Ed. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Ankara: MEB Yayınları. 54-64.
- Cirhinlioğlu, Zafer (2004). *Terör ve Toplum*. İstanbul: Gündoğan Yayınları.
- Crenshaw, Martha (2001). “Theories of Terrorism: Instrumental and Organizational Approaches”. *Inside Terrorist Organizations*. Ed. David Rapoport. Frank Cass Publishers, London. 13-31.
- CUMHURBAŞKANLIĞI (2016). *10 Soruda 15 Temmuz Darbe Girişimi ve Fetullahçı Terör Örgütü*. Cumhurbaşkanları Yayınları.
- Cumhuriyet Gazetesi (26 Eylül 1981). 58. yıl Sayı 20526
- Çağlar, Ali (1997). “Terör ve Örgütlenme”. *Amme İdaresi Dergisi* 30(3): 119-133.
- Çağlar, İsmail; Akdemir, Kevser Hülya ve Erol, Metin (2018). *Türk Medyasında Terörün Ele Alınışı*. İstanbul: SETA Yayınları.

- Çaha, Ömer (2016). “Cemaatten Terör Örgütüne Gülen Hareketinin Anatomisi”. *15 Temmuz Darbe Girişimi ve Demokrasinin Anlamı*. Ed. Bekir Berat Özipek. Liberal Düşünce 21(83) : 91-113.
- Çakmak, Haydar (2004). “Terörü, Teröristi, Terörizmin Doğru Anlamak”. *Polis Dergisi 10 (40)*: 206-216.
- Çakmak, Haydar (2008). “Kavramsal Olarak Terör”. *Terörizm*. Ed. Haydar Çakmak. Ankara: Platin yayınları. 29- 41.
- Çam, Mehmet Mert (2014). “Ermeni Terör Örgütleri ve Asala”. *Yeni Türkiye 61*: 1720-1736.
- Çaycı, Berk ve Çaycı, Ayşegül Elif (2018). “İntihar Saldırılarının Medyada Haberleştirilmesi Üzerine Bir Analiz”. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi 6(1)*: 278-304.
- Çetin, Hakan Cem ve Duru, Hacı (2015). “Bitmeyen Savaş: Diyarbakır’da Terör-Uyuşturucu İlişkisi”. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 15(2)*: 33-44.
- Çınar, Bekir (1997). *Devlet Güvenliği, İstihbarat Ve Terör*. Ankara: Sam Yayınları.
- Çınar, Bekir (2012). “Sosyal Medyanın Örgütlü Suç İşlemede Rolü”. *Journal Of Business Economics And Political Science 1(2)*: 79-102.
- Çitlioğlu, Ercan (1998). *Yedekteki Taşeron ASALA*. Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Çitlioğlu, Ercan (2005). *Gri Tehdit Terörizm*. Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Çitlioğlu, Ercan ve Dedemen, Fatih (2014). “Terörizmi Anlamak”. *Güvenlik Bilimleri Dergisi 3 (2)*: 25-39.
- Çora, Nazmi (2008a). *İrtica ve Terör 2*. Baskı İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.

- Çora, Nazmi (2008b). *Uluslararası Terörizm ve Failleri 2*. Baskı. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Dashora, Kamini (2011). “Cyber Crime in The Society: Problems and Preventions”. *Journal Of Alternative Perspectives in The Social Sciences 3 (1)*: 240-259.
- Değer, Kamuran (2017). “Olağanüstü Durum Haberciliğinin Atatürk Havalimanı Terör Eylemi Üzerinden İncelenmesi”. *TRT AKADEMİ 2(3)*: 98-115.
- Demir, Cenker Korhan (2008). “Öğrenen Örgütler ve Terör Örgütleri Bağlamında PKK”. *Uluslararası ilişkiler 5 (19)*: 57-88.
- Demir, Cenker Korhan (2017). “Etnik Ayrımcılıkçı Radikalleşme: PKK”. *Ortadoğu Analiz 9 (80)*: 35-37.
- Demir, Korhan Cenker (2015). “Terörizmle Mücadelede Örgütsel Yaşam Evreleri Yaklaşımı”. *Güvenlik Stratejileri Dergisi 11(22)*: 131-166.
- Demirel, Emin (2003). *Hizbullah*. 2. Baskı İstanbul: IQ Kültür- Sanat Yayıncılık.
- Demirel, Emin (2007). *Terör* 8. Baskı İstanbul: IQ Kültür -Sanat Yayıncılık.
- Demirli, Aylin (2011). “Terörizm, Psikososyal Etkileri ve Müdahale Modelleri”. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 4 (35)*: 66-78.
- Denker, M. Sami (1997). *Uluslararası Terör Türkiye ve PKK*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Derdiman, Ramazan Cengiz (2011). “Uyuşturucuyla Mücadelede Ulusal ve Uluslararası Polisiye ve Hukuki Sorunlar ve Çözüm Önerileri”. *Örgütlü Suçlar ve Yeni Trendler, 2. Uluslararası Terörizm ve Sınıraşan Suçlar Sempozyumu*. Terörizm ve Sınıraşan Suçlar Serisi:4. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

- Devran, Yusuf (2015). “Medya ve Terör Sorunsalı”. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi* 3(2): 84-95.
- Dilmaç, Sabri (2004). “Global Tehdit: Terörizm ve Türkiye’ye Etkisi”. *Polis Dergisi* 10 (40): 357-367.
- Doğan, Necdet (1987). “Anarşist ve Teröristlerin Eyleme Hazır Hale Getirilmelerinde Uyuşturucu (Bağımlılık Yapan) Maddelerin Rolü”. *Uluslararası Terörizm ve Gençlik*. Ed. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Ankara: MEB Yayınları. 80-89.
- Doğan, Şaban (2016). *Cihat ve Terör*. 2. Baskı İstanbul: AZ Yayıncılık.
- Ekici, Behsat (2015). *Türkiye’de Terörizmin Uyuşturucudan Finansmanı: 2000 Yılı Ve Öncesi ve Sonrası Karşılaştırılması* Mülkiye İktisadi ve Sosyal Araştırmalar Merkezi (MİSAM).
- Ekinci, Necdet (2016). “Medya Bataklığında Büyüyen Bir Sorun: Terörizm”. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi* 8: 219-238.
- Erciyes, Erdem (2004). *Ortadoğu Denkleminde Türkiye-Suriye İlişkileri*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Erdem, Mustafa (2004). “Din ve Terör Üzerine”. *Dini Araştırmalar* 7 (20): 9-12.
- Erdin, Murat (2002). *Hizbullah ve Hamas* 2. Baskı İstanbul: Kastaş Yayınları.
- Erdoğan, Zeki (1987). “Türkiye’de Terörist Eylemin Sebepleri”. *Uluslararası Terörizm ve Gençlik*. Ed. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Ankara: MEB Yayınları. 9-19.
- Ergil, Dogu (1983). “İdeoloji Üzerine Düşünceler”. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 38 (1): 69-95.

- Ergil, Doğu (1991). “Terörizmin Mantığı ve Hedefi”. *Ankara Üniversitesi SBF dergisi* 46 (1): 171-181.
- Erkal, Mustafa E.(2011). “Etniklik ve Terör”. *Sosyoloji Konferansları 0* (26): 43-53.
- Erkmen, Serhat (2011). “Terörle Mücadelede Irak’tan Beklentiler ve Gerçekçilik”. *Ortadoğu Analiz* 3(35): 8-19.
- Erol, Mehmet Seyfettin ve Çelik, Kadir Ertaç (2018). “ABD’nin Suriye Politikasında Vekil Aktör Olarak Terör Örgütleri: YPG Örneği”. *ANKASAM /Bölgesel Araştırmalar Dergisi*. 2 (2): 14-45.
- Ersoy, Ömer (2004). “Terör ve Organize Suçlarda Yakınlaşma ve İşbirliğinin İncelenmesi”. *Polis Dergisi* 10 (40):328-339.
- Ertan, Birol (2015). *Terörizm ve Türkiye*. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Eşidir, Osman Vedud ve Bak, Gökhan (2018). “Şiddet Unsuru Olarak Terör Olaylarının Medyada Haberleştirilmesi”. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi* 5(7): 13-32.
- Ethemoğlu, Mehmet (1987). *Ermeni Terörünün Kısa Tarihi* Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Yayınları.
- Feto Çalışmayı Raporu (2017). *Yeni Nesil Terör: Fetö’nün Analizi* Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Gazigiray, A. Alper (1982). *Ermeni Terörünün Kaynakları* İstanbul: Gönen Kitabevi.
- Goodwin, Jeff (2006). “A Theory Of Categorical Terrorism”. *Social Forces* 84 (4): 2027- 2046.
- Gül, Hasan (2017). “Terörizmin Finansmanı Olarak Narko-Terör: PKK Örneği”. *Turan-Sam Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi* 9(36): 139-146.

- Gül, İbrahim ve Yılmaz, Sait (2017). “Fethullahçı Terör Örgütü (FETÖ) ile Mücadele”. *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi* 9 (35): 37-44.
- Gül, Talip (2012). *Terör ve Terörizm*. İstanbul: Ark Kitapları.
- Gülsün, İlhan (1998). *PKK ve Şer Odakları*. Ankara: Türk Yurdu Yayınları.
- Güngör, Süleyman (2001). “Althusser’de İdeoloji Kavramı”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi dergisi* 6 (2): 221-231.
- Güngörmez, Bengül (2002). “Kitle İletişim Araçları, Siyaset ve Propaganda”. *U.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 3(3): 1-12.
- Gürel, Selahattin (2015). “Terör ve Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”. *Uluslararası Yöntem ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2(4): 15-27.
- Gürel, Selahattin (2016). “Türkiye’de Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmalar Dergisi* 3(1): 20-45.
- Gürkaynak, Muharrem ve İren, Adem Ali (2011) “Reel Dünyada Sanal Açmaz: Siber Alanında Uluslararası İlişkiler”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 16 (2): 263 -279.
- Güven, Çağdaş ve Çamir, Mehmet (2009). “Terörün Finans Kaynakları”. 2. Uluslararası Strateji ve Güvenlik Çalışmaları Sempozyumu. 21. Yüzyıl’da Ulusal Savunma. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınları.
- Güven, Veli Fatih (2018). “Güney Sınırımızdan Ülkemize Yönelen Büyük Tehdit-1”. *Devlet Dergisi*, Sayı: 476
- Güzelipek, Yiğit Anıl (2016). “Terörizmin Bir Dış Politika Aracı Olarak Kullanılması: Asala Örneği”. *TURAN-SAM Stratejik Araştırmalar Merkezi uluslararası bilimsel hakemli dergi* 8 (31): 81-86.

HİZBULLAH (2006). Çev. Halil Çelik İstanbul: Birey Yayıncılık.

İçişleri Bakanlığı (2017). Narkoterörizm İle Mücadele Uyuşturucu ve PKK/KCK

İmer, Sencer (2017). "Batılılar PKK'yı Türkiye'ye istediklerini yaptırmak için kullanıyor", (<https://odatv.com/batililar-pkkyi-turkiyeye-istediklerini-yaptirmak-icin-kullaniyor-2805171200.html/>), 11 Temmuz 2019'da erişildi).

İnat, Kemal (2016). "Almanya'nın PKK ve Kürt Politikası",-(https://ormer.sakarya.edu.tr/20,3,,49,almanya_nin_pkk_ve_kurt_politikasi.html/) 11 Temmuz 2019'da erişildi).

Jackson, Richard (2008). "The Ghost Of Stata Terror Knowledge, Politics and Terrorism". *Studies Criticial Studies On Terrorism 1 (3)*: 377-392.

Karabulut, Andaç (2014). *Kara Para: Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları ve PKK Terör Örgütü Örneği*. İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.

Karabulut, Umut ve Eryılmaz, Engin (2016). "PKK Terör Örgütü ve Türkiye-Suriye İlişkilerine Etkileri (1991-2003)". *Belgi Dergisi 11*: 17-40.

Karacan, İsmet (1984). "Terörizm: Kavram ve Yapısı Uluslararası Terörizm ve Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı". Uluslararası Terörizm Sempozyumu 17-18. 4. 1984 Ankara Üniversitesi Yayınları. 196-214.

Karacasulu, Nilüfer ve Ovalı, Şevket (2004). "Terör: Kavramsal Çeşitlilik". *Mülkiye Dergisi 28 (243)*: 49-63.

Karatay, Özcan ve Kapusuzoğlu, Mehmet (2011). "Mali ve Ekonomik Suçların Terörün Finansmanı Bağlamında Değerlendirilmesi". *Ekonomi Bilimleri Dergisi 3(1)*: 115-121).

- Kartal, Atakan Birol (2018). “Uluslararası Terörizmin Değişen Yapısı ve Terör Örgütlerinin Sosyal Medyayı Kullanması: Suriye’de DAEŞ ve YPG Örneği”. *Güvenlik Stratejileri Dergisi 14(27): 39-77.*
- Kayar, İnci (2016). “ ASALA- PKK İlişkisi-III”,(<https://ermeniasala.blogspot.com/-2016/01/asala-pkk-iliskisi-iii.html>, 11 Temmuz 2019’da erişildi).
- Kazan, Hüseyin (2015). Türkiye’de 1980 Sonrası Bölücü Terör Faaliyetleri ve Yazılı Basında Yer Alış Biçimleri Yayınlanmamış Doktora Tezi İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Kazan, Hüseyin (2016). “Terör-Medya İlişkisi ve Medyada Terör Haberciliği”. *Güvenlik Stratejileri 12 (24): 109- 146.*
- Kazancı, Metin (2002). “Althusser, İdeoloji ve İletişimin Dayanılmaz Ağırlığı”. *Ankara Üniversitesi SBF dergisi 57 (1): 55-87.*
- Kekevi, Serkan ve Kılıçoğlu, Gökmen (2016). “Uluslararası Hukuk Açısından Çocuk Askerler ve PKK’nın Çocuk Askerleri/Militanları”. *Ankara Barosu Dergisi 3: 485-509.*
- Keleş, Ruşen ve Ünsal, Artun (1982). *Kent ve Siyasal Şiddet*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Kesici, Kayyum vd. (2004). “Kitle İletişim Araçlarının Terör Olaylarını Aktarılmasındaki Yanlılıklar ve PKK Örneği”. *Polis Dergisi 10(40): 52-59.*
- Kıbaroğlu, Mustafa (2006). “Kitle İmha Silahları ile Terör: Kıyametin Yeni Eşiği mi?”. *Avrasya dosyası 12 (3): 119-137.*
- Kiremitçi, İlker (2014). “Küresel Boyutta Biyolojik Terör Tehdidi”. *Savunma Bilimleri Dergisi 13 (2): 27-58.*

- Kirman, M. Ali (2004). “Küresel Bir Sorun Olarak Din ve Şiddet”. *Dini Araştırmalar* 7 (20): 315-332.
- Kocabaş, Süleyman (2003). *Ermeni Meselesi Nedir, Ne Değildir ?*. 5. Baskı İstanbul: Vatan Yayınları.
- Kodaman, Bayram (1987). “Terör ve Otorite”. *Uluslararası Terörizm ve Gençlik*. Ed. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Ankara: MEB Yayınları. 70-74.
- KOM Daire Başkanlığı (2012). *Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2011 Faaliyet Raporu* Ankara: Kom Yayınları.
- Korkmaz, Sertaç Canalp (2017). “Terör Örgütlerinin Hedef Kitleleri: Gençler”. *Ortadoğu Analiz Dergisi* 9(80): 24-26.
- Kozanoğlu, Burak (2009). “Etnik Terör Kapsamında Ermenistan-PKK İlişkileri ve Türkiye”, (<https://forum.memurlar.net/konu/794367/>, 11 Temmuz 2019’da erişildi).
- Kumkale, Tahir Tamer (2009). *Asimetrik Savaş*. İstanbul: Eti Yayıncılık.
- Kurt, Şahin (2004). “Terör ve Gençlik”. *Polis Dergisi* 10 (40): 368-371.
- Kurubaş, Erol (2009). “Etnik Sorun-Dış Politika İlişkisi Bağlamında Kürt Sorununun Türk Dış Politikasına Etkileri”. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*. 8(1): 39-69.
- Kuyaksil, Ali (2014). “Terör Örgütlerinin İdeoloji Olarak Kullandığı Bazı Dini Kavramlar”. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi* 1: 79- 114.
- Kuyaksil, Ali (2004). “Türkiye’de Terör ve Terörün Kaynakları”. *Polis Dergisi yıl 10 (40)*: 89-108.

- Kuzu, Ali (2009). *Terör mü Kürt sorunu mu ?*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Küçükcan, Talip (2010). “Terörün Sosyolojisi: Toplumsal Kökenleri Anlama İmkanı”. *Uluslararası İlişkiler* 6 (24): 33-54.
- Küçükşahin, Ahmet (2005). “Doğu ve Güneydoğu Anadolu’yu PKK Terörüne Hazırlayan Nedenler”. *Güvenlik Stratejileri Dergisi* 2: 63-94.
- Leaute, Jacques (1984). “Terörizm: Etki ve Tepki Uluslararası Terörizm ve Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı”. *Uluslararası Terörizm Sempozyumu 17-18.4.1984*. Ankara Üniversitesi Yayınları. 301-306.
- Lilley, Peter (2006). *Dirty Dealing: The Untold Truth About Global Money Laundering, International Crime And Terrorism* London And Philadelphia: Kogan Page.
- Lyon, Alynna J. ve Uçarer, Emel M. (2001). “Mobilizing Ethnic Conflict: Kürdish Separatism in Germany and the PKK”. *Ethnic And Racial Studies* 24(6): 925-948.
- Mahan, Sue ve Griset , Pamala L. (2013). *Terrorism in Perspective*. Third Edition Los Angeles Sage Puplications.
- Manaz, Abdullah (2006). *Türkiye’ye Yönelik Terör Odakları 2*. Baskı İstanbul: IQ Kültür- Sanat Yayıncılık.
- Meşe, Ertan (2004). “Terörizm Literatürü Üzerine”. *Polis Dergisi* 10 (40): 38-42.
- Mirzaliyeva, Fatima (2016). “Türkiye’nin PKK Sorunu ve Rusya’nın Rolü”, (https://insamer.com/tr/turkiyenin-pkk-sorunu-ve-rusyanin-rolu_354.html/, 11 Temmuz 2019’da erişildi).
- Miynat, Mustafa ve Kömürcüler, Emin (2010). “Terör Davranışının Amaçları ve Hedefleri”. *Terör Ekonomisi*. Ed. Alırza Gökbnar ve Ramazan Gökbnar. İstanbul: Beta Yayıncılık 49- 62.

- Monaghan, Rachel (2000). "Single- Issue Terrorism: A Neglected Phenomenon ?". *Studies in Conflict and Terrorism* 23 (4): 255- 265.
- Olson, Robert (2005). *Türkiye- İran ilişkileri 1979 -2004*. Çev. Kezban Acar. Ankara: Babil Yayıncılık.
- Onat, Hasan (2004). "Küresel Şiddet ve Terör: İnsan Olma Onuruna Vurulan Darbe". *Dini Araştırmalar* 7 (20): 19-30.
- Onay, Yaşar (2009). *Etki Odaklı Hareket Terör*. İstanbul: Yeni Yüzyıl Yayınları.
- Onulduran, Ersin (1987). "Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Faktör: Terörizm". *Uluslararası Terörizm ve Gençlik*. Ed. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Ankara: MEB Yayınları. 168- 179.
- Özcan, Ali Nihat (1999). *PKK Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi*. Ankara: ASAM Yayınları.
- Özcan, Mehmet (2003). "Yeni Milenyumda Yeni Tehdit: Siber Terör". *Polis Dergisi* 9(34): 169-175.
- Özdağ, Ümit (2010). "Türk Ordusu PKK'yı Yenmiştir". *21. Yüzyıl Dergisi* 21: 8-13.
- Özdağ, Ümit (2015). *PKK Terörü Neden Bitmedi? Nasıl Biter*. 8. Baskı Ankara: Kripto Yayınları.
- Özdiker, Cengiz (2004). "Türkiye'de Medya ve Terör". *Polis Dergisi* 10(40): 157-174.
- Özeren, Süleyman ve Sözer, M. Alper ve Başbüyük, Oğuzhan (2012). "Bireylerin Terör Örgütüne Katılmasına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Çalışması PKK/KCK Örneği". *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi* 3(2): 57-83.
- Özgen, Murat (2004). "Terörle Mücadelede Medya ve Halkla İlişkiler Faaliyetinin Önemi". *Polis Dergisi* 10(40): 276-280.

- Özkan, Ersan ve Özdemir, Habib (2014). “Nitelikli Terör Örgüt Üyesi Kaynağı: KCK Siyaset Akademisi Örnek Olay”. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 11 (28)*: 49-60.
- Öztürk, Serdar ve Çelik, Kamil (2009). “Terörizmin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri”. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi 1 (2)*: 85-106.
- Özyıldız, Seda (2017). “Makarenko’nun “Kara Delik Sendromu” Teorisi Ve Terörizmin Finansmanın da Sınırışan Organize Suçlar”. *Güvenlik Stratejileri 13(25)*: 27-64.
- Pirim, Oktay ve Örtülü, Süha (2000). *Ömerli Köyünden İmralı’ya PKK’nın 20 Yıllık Öyküsü*. 4. Baskı. İstanbul: Boyut Yayıncılık.
- Quliyev, Samir (2013). “Ermenistan’ın Devlet Destekli Terörizmi ve Onunla Mücadele Yolları”. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Uluslararası Avrasya strateji dergisi 2 (1)*: 123 -144.
- Qurbanov, İlgar. F. (2011). “Terörizmin Finansmanı ile Mücadelede Uluslararası Girişimlere Bir Bakış”. *AZƏRBAYCANIN VERGİ XƏBƏRLƏRİ*, 9: 87-108.
- Sambur, Bilal (2017a). “Küresel İnsanlık Zaferi Olarak 15 Temmuz”. *İslam Tarihinin ilk Asrından Günümüze Darbeler Tarihi* Ed. Abdullah Ekinci ve Levent Bilgi. Urfa Okulları Yayınları. 272-285.
- Sambur, Bilal (2017b). “Siyaset Psikolojisi Açısından Darbelerin ve Darbeciliğin Analizi”. *İslam Tarihinin ilk Asrından Günümüze Darbeler Tarihi*. Ed. Abdullah Ekinci ve Levent Bilgi. Urfa Okulları Yayınları. 302- 311.
- Saraçlı, Murat (2007). “Uluslararası Hukukta Terörizm”. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 11 (1-2)*: 1049-1078.
- Sarı, Buğra ve Tinas, Murat (2018). *İnsanlığa ve Demokrasiye Terör Tehdidi: PKK Örneği, Rapor No 16*. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

- Sayılğan, Aclan (1968). *Solun 94 Yılı 1871-1965*. Ankara: Mars Matbaası.
- Semin, Ali (2011). “Türkiye’nin Irak Politikası Işığında Kuzey Irak Açılımı”. *Bilge Strateji Dergisi* 3(5): 179-204.
- Serinken, Mustafa ve Kutlu, Selda Sayın (2009). “Biyoterörizm ve Şarbon”. *Türkiye Acil Tıp Dergisi* 9 (4): 185-190.
- Shaw, E.D. (1986). “Political Terrorists: Dangers of Diagnosis and An Alternative To The Psychopathology Model”. *International Journal of Law and Psychiatry* 8(3): 359-368.
- Siverekli, Esra (2017). “Türk Siyasal Hayatında Darbe ve Siyasal Ekonomisi”. *İslam Tarihinin ilk Asrından Günümüze Darbeler Tarihi*. Ed. Abdullah Ekinci ve Levent Bilgi. Urfa Okulu Yayınları. 290-301.
- Solak, Adem (2017). *Küresel Şiddet Siyaseti ve Terör*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Somer, Tarık (1984). “Ermeni Terörü ve Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı, Uluslararası Terörizm ve Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı”. *Uluslararası Terörizm Sempozyumu 17 -18.4.1984*. Ankara Üniversitesi Yayınları. 19-28.
- Soner, Bayram Ali; Aslan, Ömer ve Kıyıcı, Hakan (2017). *PKK’nın Bölgesel Terör Ağı Yapılanması*. Rapor No: 9. Polis Akademisi Yayınları.
- Soyvural, Muhittin (2014). *Terörizmin Anatomisi Terörizmin Kaynakları*. Ankara: Veritas Yayınları.
- Sönmez, Göktuğ (2017). “Sibel Alanda Yükselen Terör Tehdidi ve Siber Güvenlik”. *Ortadoğu Analiz* 9 (78): 69-71.
- Söylemiş, Tarık (2008). “Terörün Finansmanı ve Türkiye’nin Ulusal Ve Uluslararası Yükümlülükleri”. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3(2): 165-200.

- Stillman, Peter G. (2003). "The Changing Meanings of Terrorism". *Perspectives on Evil and Human Wickedness 1 (2)*: 81-90.
- Şahin, Bahadır (2016). "Terörizmi Yok Edecek Gümüş Kurşun". *In Terörizm Türkiye'nin Terörizmle Mücadelesine Farklı Açılardan Bakış*. Ed. H. Kara. Chapter: 2 Ankara: Sage Matbaacılık. 55-74.
- Şahin, Helin (2017). *Kripto 15 Temmuz Darbe Gecesi*. İstanbul: Profil Kitap.
- Şahin, Nurhayat (1999). "Dış Politik Etkenler Araç Açısından Türkiye'de Terör Olayı". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 5*: 79-102.
- Şen, Y. Furkan (2015). "Terörün Toplumlar Üzerindeki Sosyo-Ekonomik Etkilerine Bakış: PKK Terörü ve Ağrı Gerçeği". *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 1 (2)*: 17-70.
- Şimşek, Gökçe (2017). "Terör Örgütlerinin Finansmanının Önlenmesi Sorunu". *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi 52(2)*: 179-199.
- Şimşek, Murat (2016). "Terörizm: Kavramsal Bir Çalışma". *Akademik Bakış Dergisi 54*: 319-335.
- Tamer, Cenk (2017). "2011 Sonrası İran'ın Irak Politikası". *Bölgesel Araştırmalar Dergisi 1(2)*: 172-198.
- Tarhan, Nevzat (2011). *Psikolojik Savaş*. 15. Baskı İstanbul: Timaş Yayınları.
- Taşkın, Ahmet (2004). "Terörizm ve Sivil İtaatsizlik". *Polis Bilimleri Dergisi 6 (1-2)*: 119-140.
- Tekin, Arslan (2009). *İmralı'daki Konuk*. İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Tekin, Üzeyir (2011). *Şiddet*. Ankara: Orient Yayınları.

TEMÜH (1998). “Din-Laiklik ve İstismarı”. *Polis Dergisi* 5 (17): 68-87.

Tetik, Ümit ve Düz, Sibel (2019). “Fransa”. *Avrupa’da PKK Yapılanması*. Ed. Enes Bayraklı, Hasan Basri Yalçın ve Murat Yeşiltaş. İstanbul: SETA Kitapları. 307-354.

Tezer, Özlem (2012). *Sınırı Aşmak*. Ankara: Orient Yayınları.

Tıly, Charles (2004). “TERROR, TERRORISM, TERRORIST”. *Sociological Theory* 22 (1): 6-13.

Tocci, Nathalie (2007). What Went Wrong ? The Impact Of Western Policies Towards Hamas and Hizbollah. Centre For European Policy Studies (CEPS) No:135 Policy Brief No: 135.

Tozlu, Muhammed (2016). “Terörizm Bağlamında Hizbullah”. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi* 8 (1): 39-49.

Tucker, Janathan B. (2012). “The Role Of The Chemical Weapons Convention in Countering Chemical Terrorism”. *Terrorism and Political Violence* 24 (1): 105-119.

Turan, Deniz ve Uzun, Murat (2017). “Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Terörizmin Finansmanı ve Kara Para Aklama Üzerindeki Rolü”. *Güvenlik Çalışmaları Dergisi* 19(3): 27-43.

Türk Dil Kurumu (TDK) (1988). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Türkiye Barolar Birliği (2006). *Türkiye ve Terörizm*. Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları.

Türkiye Büyük Millet Meclisi (2017). Fethullahçı Terör Örgütünün FETÖ / PYD 15 Temmuz 2016 Tarihli Darbe Girişimi ile Bu Terör Örgütünün Faaliyetlerinin

Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu.

Udum, Şebnem (2017). “Sınıraşan Terörizm ve Nükleer Maddeler :Güncel Bir Tehdit Olarak Nükleer Terörizm”. 3. *Uluslararası Politik Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Kongresi 9- 11 Kasım*. Ed. Hakkı Bağcı- Furkan Beşel ve Fatih Yardımcıoğlu Ankara: PESA Yayınları. 77-84.

Uyar, Tulga (2006). “Terörizmin Finansmanı ile Mücadele”. *Polis Dergisi 12 (50)*: 64-84.

Vurucu, İkbal (2011). “Terör, Yalanlar Ve İstatistikler: PKK’nın 17 Bin Faili Meçhul Yalanı”. *21. Yüzyıl Dergisi 28*: 19-24.

Vurucu, İkbal (2013). *PKK Terörü Neden Bitmez*. Ankara: Altınpost Yayıncılık.

Weilmann, Gabriel (2005). “Cyberterrorism: The Sum Of All Fears ?”. *Studies in Conflict & Terrorism 28*: 129-149.

Whittaker, David J. (2007). *The Terrorism Reader. Third Edition*, Routledge Taylor ve Francis Group London and New York.

Yalçın, Hasan Basri (2019). “İngiltere”. *Avrupa’da PKK Yapılanması*. Ed. Enes Bayraklı, Hasan Basri Yalçın ve Murat Yeşiltaş. İstanbul: SETA Kitapları. 427-478.

Yalçın, Serhan (2006). “Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Terörizmin Dönüşümü ve Terörizmle Mücadele”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2(4)*: 98-119.

Yayla, Atilla (2016). “15 Temmuz Direnişi ve Türkiye demokrasisi”. *15 Temmuz Darbe Girişimi ve Demokrasinin Anlamı*. Ed. Bekir Berat Özipek. Liberal Düşünce 21(83) : 5- 50.

- Yeniçeri, Zuhâl ve Dönmez, Ali (2008). “Terörizm ve Terörist Ağısı : Silahı Kimin Tuttuğu Ne Kadar Etkili ?”. *Türk Psikoloji Dergisi* 23 (62): 93-103.
- Yıldırım, Zeki (2012). *Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanının Önlenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Yıldırım, Zeki (2013). “Türk Hukukunda Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Amacıyla Malvarlığını Dondurma Tedbiri”. *S.D.Ü Hukuk Fakültesi Dergisi* 3(1): 61-108.
- Yılmaz, Reha (2006). “Uluslararası Terörizm ve Ermeni Terörünün Analizi”. *Journal of Qafqaz University* 18: 1-14.
- Yılmaz, Sait (2012). “PKK Terör Örgütü ve KCK’da Son Durum”. *Turan-Sam Dergisi*. 4(15): 6-13.
- Yılmaz, Selman (2017). “Terörizm: Kavramlar ve Kuramlar”. *İslami Araştırmalar Dergisi* 28 (3): 400-2.